

NARVA IS NEXT

NARVA ON JÄRGMINE

Narva
Kandidaat tiitlile
Euroopa kultuuripealinn 2024

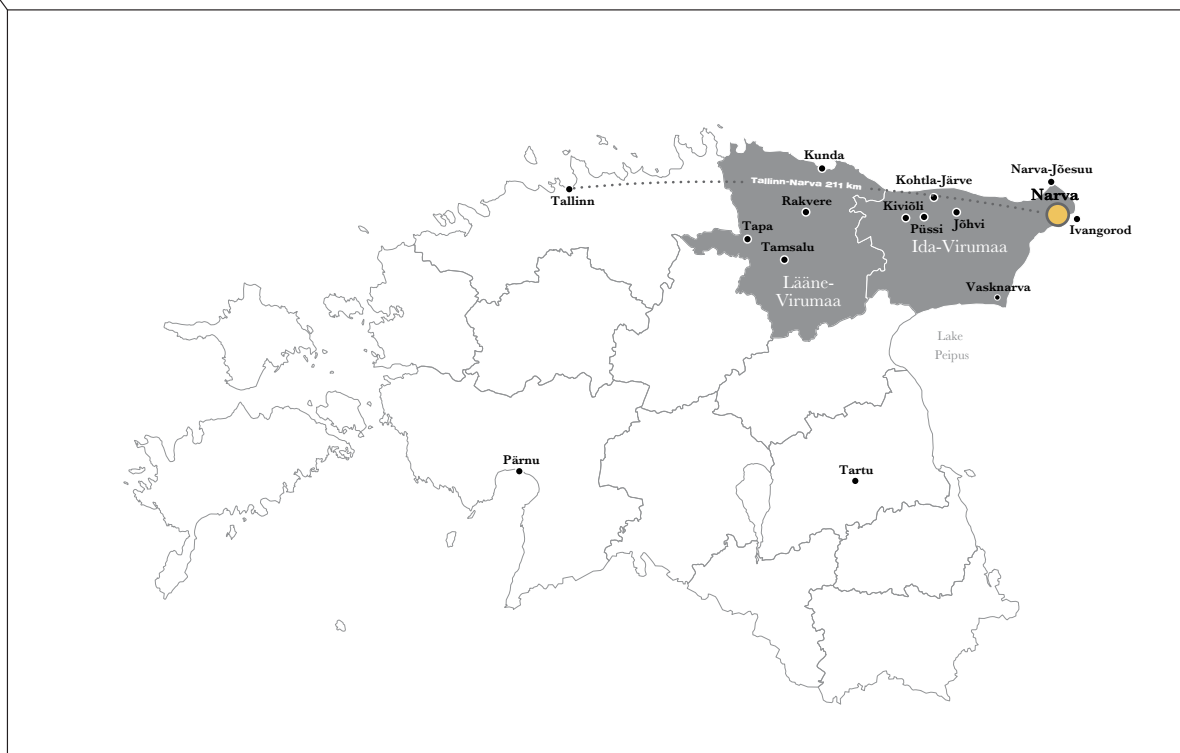
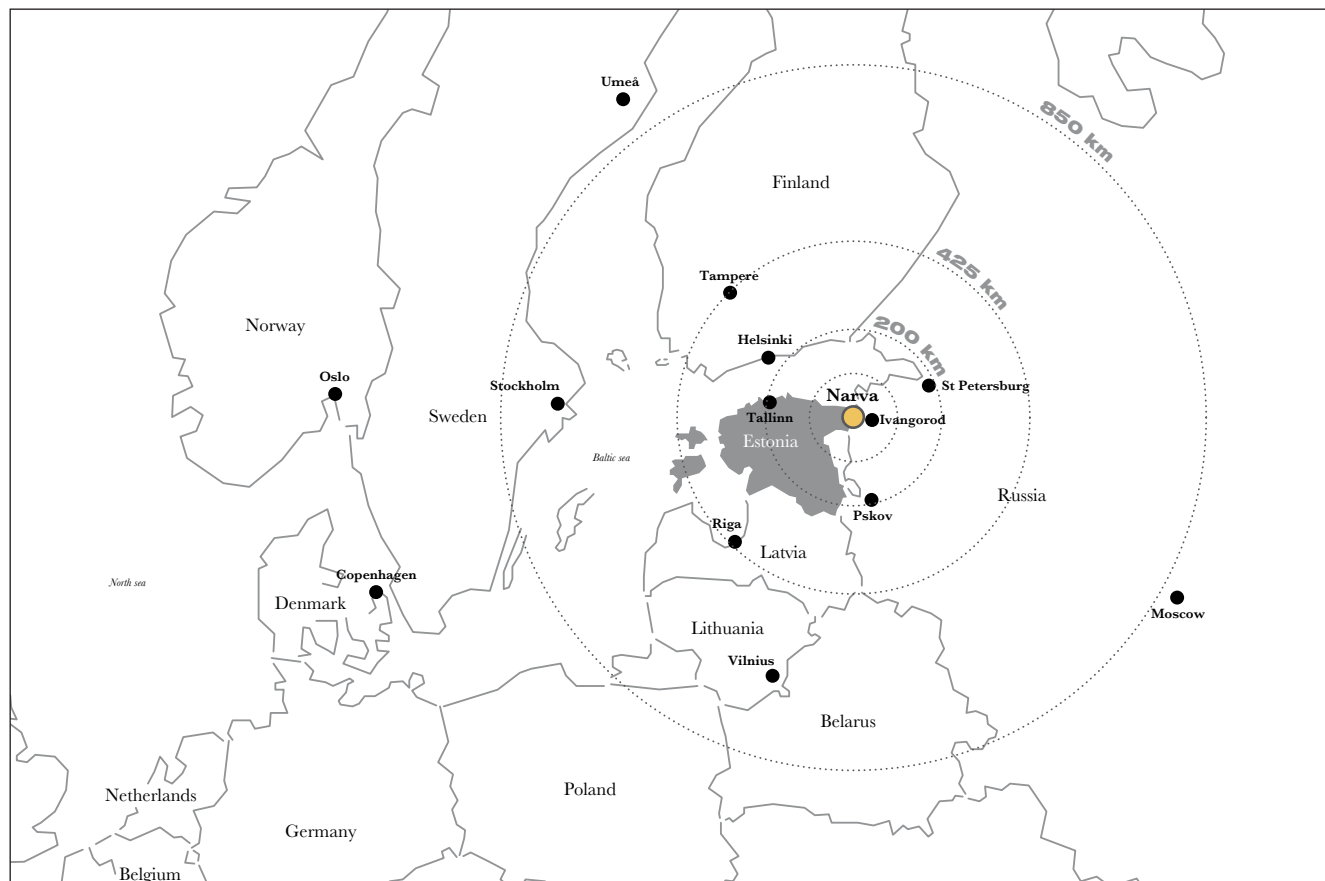
NARVA IS NEXT

NARVA ON JÄRGMINE

Narva
Kandidaat tiitlile
Euroopa kultuuripealinn 2024

1. Panus pikaajalisse strateegiasse
2. Kultuuriline ja kunstiline sisu
3. Euroopa mõõde
4. Kaasamine
5. Juhtimine
6. Suutlikkuse tagamine

5
14
53
64
69
97

Sissejuhatuse - üldised kaalutlused

KAS KULTUURIPEALINNA AASTAPROGRAMMI KONTSEPTSIOON ON EELVALIKU JA VALIMISETAPI VAHEL MUUTUNUD? KUI JAH, SIIS PALUN KIRJELDAGE UUT KONTSEPTSIOONI JA SELGITAGE MUUDATUSTE PÕHJUSEID.

*Narva ehitab
Narva annab energiat
Narva mobiliseerib
Narva inspireerib
Narva on Euroopa
Narva on kõigile
Narva on järgmine*

Pärast eelvalikut on palju juhtunud, kuid peamised väljakutsed, eesmärgid, kavatsused ja võimalused on kõik samaks jäänud. Kuid me oleme kaalutletumad, keskendunumad ja suudame paremini väljendada tohutut võimalust, mida Narva Euroopa kultuuripealinnana 2024 endast kujutab.

Narva2024 saab, nagu eelnevalt kirjeldatud, Ida ja Lääne vaheliseks koostöökeskuseks. Dialogi, ühisloome ja kultuuriuunduste kaudu saab Narva pakkuda ümbermõtestatud tulevikku: kus pole enam Ida ja Läänt, vaid Narva kui kõigile avatud, salliv ja edumeelne linn. See on sümboliseeriv elutähtis, kuid ühtlasi kriitilise tähtsusega pikaajalise sotsiaalse ja majandusliku elavnemise jaoks - Euroopa kultuuripealinn pakub ühendusvõimalusi uuteks nägemis- ja töötamisviisideks.

Samuti, nagu varem kirjeldatud, kuid nüüd märkimisväärselt rikkamalt, pakub Narva2024 linna ja piirkonna elanikele ning külastajatele ainulaadset võimalust kriitiliselt ümber kujundada identiteedi narratiivid, mis on laguneva impeeriumi (NSVL) tulemusel tekkinud; laialdaselt progressiivsete al-

ternatiivide kogukond (Euroopa Liit); väike riik suurte ideedega (Eesti); ja naaber rahvusloo rekonstrueerimise protsessis (Venemaa). Narva2024 juhib kirg linna ja piirkonna taaselustamiseks laiemas ajaloolises ja geopoliitilises kontekstis, kuid see on ka lootuse ja sallivuse sümbol. Tema juured on kindlalt rikkalikus ajaloos ja mitmekesistes kultuurides, kuid samas on ta dünaamiline, paindlik ja avatud ning valmis etendama juhtrolli väiksematele Euroopa linnadele, mis mistahes põhjusel on jäänud äärealadele.

„Narva on järgmine“ on avaldus, mille tegime 2017. aastal ja see sümboliseeris otsust võtta asjad enda kätte - nõuda tagasi lugu, mille Narvasse parvlevad ajakirjanikud olid kaaperdanud, otsides tõendeid Putini järgmiste annekteerimisplaanide kohta, küsides ikka ja jälle „Kas Narva on järgmine?“. Ei. Narva on järgmine, sest linna inimestel, kes seisavad silmitsi selle ühepoolse ajakirjandusliku karikatuuriga, on oma lugu, mida rääkida. See on lugu jagatud ajaloost ja saatusest, kultuurivahetusest ja sõprusest ning igapäevasest koosolemisest, mis loob uue, Narvale omase hübriidkultuuri. Narva inimesed pole juhuslikud tegelased kellegi teise väljamõeldises; neil on oma reaalsus, kus kokku saavad Venemaa ja Euroopa ning edenevad uued ühendatud kultuurid. Lisaks on Narva ja Virumaa inimestel jutustada lugusid, millel on oma individuaalsed juured ja mõttekäigud - neil pole mingit pistmist poolte valimise või ideoloogiatega liitumisega, vaid see kõik on seotud isiklike perelugude, unistuste ja elu eesmärkidega. Nende enda elukunst.

Meid inspireerib endiselt eelvalikufaasis tutvustatud programmi algne kontseptsioon - Narva jõe poeetiline metafoor - pidevalt muutuv võimas loodusjõud, mis eraldab kahte kallast, kahte süsteemi, kahte nägemisviisi. Selle roll loo-

dusliku piirina, mille ületamiseks peab kasutama silda, mis ühendab inimesi, identiteete, kunstivorme, distsipliine ja saatusi, jääb samuti samaks. Kuid me arendame ka jõe ideed kui ühist ressurssi, mis puudutab mõlemat kallast, kui midagi, mis pigem ühendab kui jagab. Jõe-piiri-silla sümbolid on kogu aeg meiega, luues programmile tausta. Loo avanemist jälgides näete neid erinevatesse programmisuundadesse põimituna.

Programm ise on ulatuslikult edasi arenenud ja koosneb nüüd kolmest peamisest temaatilisest sambast:

„Ida ja Lääne lõpus“ uurime Euroopa ja Venemaa suhteid, mis on Narva2024 jaoks üks keskseid küsimusi ja ühtlasi ka meie programmi põhiosa. Me ei võta seisukohti geopoliitiliste agendade osas, vaid meie missioon läbi kultuuridiplomaatia on hoopis konfliktide ennetamist toetada. Lisaks temaatilisele programmisambale näete meid koos Vene partnerite ja kaastöötajatega kõigis programmi teemades ja faasides.

„Rääkimata lood“ on identiteedi tugevdamise samm. Narva2024 pakub vabanemis- ja taasväärtustamisprotsessi - vanadele lugudele, varjatud lugudele, sooliste lugudele, tulevastele lugudele. See on koht, kus inimesed võtavad narratiivi üle aktiivse kontrolli, sest liiga kaua on seda räägitud väljastpoolt või praeguse ideoloogia taustal.

„Tulevikke tootes“ tegeleb tuleviku testimise, uurimise ja aktiivse loomisega. Uurime, kuidas kultuur kujundab tööstust ja kuidas tööstus kujundab kultuuri. Kogume kokku parimad rahvusvahelised ja ka tulevased praktikad, et prototüüpida uusi lahendusi, mis võimaldavad linna majandust taaskäivitada ja universaalseid lahendusi leida.

Eriti rõõmustav on see, et 2024. aasta Euroopa kultuuripealinnaks kandideerimise protsess on juba tulemusi andnud. Meie püüdlustel on olnud domineeriv

roll kogukondade ühendamisel ning linna, piirkonna, Eesti, Venemaa ja Euroopa narratiivide ümberkujundamisel. Samuti on see näidanud kultuuri elutähtsat rolli - lootuse andmisel, alternatiivsete reaalsuste pakkumisel ja uute võimaluste loomisel. Ehkki see on suuri väljakutseid pakkuv - ja me tõdeme, et võib tulla aegu, kus me ebaõnnestume - on linnas käimas uus protsess, mille käigus seda uuendatakse, taaselustatakse ja premeeritakse rolli loomise eest meie kollektiivses tulevikus.

Kui tehti teatavaks otsus kutsuda Narvat üles esitama lõplik taotlus Euroopa kultuuripealinna 2024 tiitlile, tundusid mõned kohaliku poliitilise juhtkonna inimesed taoliseks vastutuseks vähe valmis olevat. Kõigele vaatamata pole Narva linn veel edukusega kaasneva vastutusega kokku puutunud. Kuid nagu öeldakse, on enne koitu kõige pimedam. Kui mõned poliitikud närvi läksid, vastasid kohalik kogukond, kultuurisektoris tegutsejad ning ettevõtted kire ja otsusekindlusega: „Me vajame seda, me tahame seda, me saame sellega hakkama - Narva ja kogu Euroopa jaoks”. Kohalikud aktivistid koostasid linnavalitsusele ametliku petitsiooni, väljendades muret kandidatuuri staatuse üle ja nõudes selle jätkamist. Raekojale koguti ja anti üle ligi tuhat allkirja - pretsedenditu sündmus Narva ajaloos - see arv võib teile tunduda väike, kuid tõsi on see, et kunagi varem pole Narva kodanikud millegi toetuseks allkirju kogunud. Aprilliks lahkusid ametist kandideerimisprotsessi seiskumise eest vastutavad isikud; Aleksei Jevgrafov sai uueks linnapeaks Tarmo Tammiste asemel, kellele võime olla tänulikud protsessi käivitamise eest 2017. aastal; mais Narva2024 protsess jätkus. Rahva võim võitis.

Aega oli protsessis küll kaotatud, kuid see, mis võideti, oli palju väärtuslikum: kohaliku kogukonna ühendamine ja aktiveerimine, mis ei küsinud, vaid nõudis linnale paremat tulevikku, kus peaosa etendaks Euroopa kultuuripealinnaks olemine. Me ei oleks osanud loota ilmekamat õigustust tiitli tähtsuse kohta meie linnale. Muidugi teadsime, et oleme õigel teel, kuna meil olid eelvaliku etapis läbi viidud statistilise uuringu tulemused, mis näitasid, et 85% vastanutest toetas Narva kandidatuuri. Kuid see, mille me protsessi kaudu võitsime, oli numbritest parem - see oli kohaliku kogukonna reaalne tegevus kriisiolukorras.

Kohalikud kogukonnad on ühendanud ja tugevdanud oma toetust, mida on näitatud üritustel ja programmi idee-

korjes osalemisega. Kohalik poliitiline tasand ka tõestas oma hiljutist otsust, kuna laiendas esmalt Euroopa kultuuripealinna taotluse ettevalmistamise eelarvet ning seejärel võttis linna kultuuristrateegia ühehäälselt vastu. Selles strateegias on Euroopa kultuuripealinna algatus esmatähtis nii üldkaalutlustes kui ka tegevuskavas. Meie tuumikmeeskond koosneb nüüd Narva linna ja piirkonna inimestest ning töötab nendega koos. Samuti on värskenduse läbi teinud programmi meeskond, mis teeb usumatult kõvasti tööd selle nimel, et Narva2024 oleks avatud, külluslik ja täielikult kaasav. Meil on ka vastvalitud kunstiline juht, kes teeb koostööd meie kunstinõukoguga, mis koondab paremaid Narva ja Virumaa kultuuritegelasi ning aktiviste. Kõik on ühinenud eesmärgi nimel, milleks on anda Narva ja Virumaa regioonile platvorm, mida ta vajab transformatiivseks taassünniks, kus me teeme koostööd, et Euroopa, Lääne ja Ida ideid uuendada. Euroopal on vaja, et Narva oleks „järgmine“, ja meie ülesanne on näidata neile, kuidas ja miks.

1. Panus pikaajalisse strateegiasse

KIRJELDAGE KULTUURILISTRATEEGIAS TEHTUD MUUDATUSI PÄRAST EELVALIKU ETAPPI JA KULTUURIPEALINNA EELVALIKU ROLLI NENDE MUUDATUSTE PUHUL, KUI NEED ON ASJAKOHASED. VIIDAKE TÄPSELT, MILLISTELE KÄESOLEVA STRATEEGIA PRIORITEETIDELE EUROOPA KULTUURIPEALINNA TEGEVUSTES OSALEMINE KAASA AITAB JA KUIDAS.

Kui Narva kuulutas välja oma 2024. aasta Euroopa kultuuripealinna kandidatuuri, oli üks esimesi otsuseid täielikult ümber korraldada praegune kultuuristrateegia, mis selleks ajaks oli mõnevõrra vananenud ning tegeles kultuuri ja spordiga kõige kitsamas tähenduses. Lisaks puudus sealt vajalik detailsus ilma selge tegevuskava ja tulemusnäitajate komplektita keskmise ja pikaajalise mõju mõõtmiseks. Koos eelvaliku küsimustikuga esitas Narva oma Kultuuristrateegia 2030 eelnõu, milles toodi välja linna ambitsioonikas visioon, mis seob omavahel kultuuri, loovuse, hariduse, tervisliku eluviisi, ökoloogilise tasakaalu, ettevõtluse ja innovatsiooni. Strateegia kavandis määratleti peamised meetmed ja väärtused, millele linna kultuurielu järgmise 10 aasta jooksul tuginema peab, hõlmates nii teed Euroopa kultuuripealinna tiitlile kui ka pärandit aastani 2030. Alates esialgse eelnõu vastuvõtmisest on Narva Kultuuristrateegia 2030 olnud üks peamisi eestvedajaid, mis mobiliseerib inimesi ühise visiooni ümber. See oli ka Narva tugevama kandideerimisprotsessile pühendumise nurgakivi. Isegi 2019. aasta esimestel kuudel, kui linnavolikogus tekkisid vaidlused taotlusraamatu ettevalmistustööde jaoks raha eraldamise üle, jätkasid Narva kultuuriosakond ja asjassepuutuvad si-

dusrühmad tööd uue strateegia nimel - täiendav tõend selle kohta, et 2018. aastal alanud edusamme ei olnud enam võimalik peatada. Protsess hõlmas peamisi sidusrühmi kultuuriasutustest, valitsusvälistest organisatsioonidest, loomeettevõtjatest, koolidest, noorteor- ganisatsioonidest ja paljudest teistest. Protsessi juhtis üks selle väljakuulutatud väärtustest - kaasamine.

Selle tulemusel võttis linnavolikogu 20. juunil 2019 ühehäälselt vastu uue Kultuuristrateegia 2030 - kõige ulatusliku, valdkondadeülesema ja üksikasjalikuma kultuuriarengukava, mille Narva on kunagi välja töötanud. Alates eelnõu versioonist vaadeldakse lõplikus strateegias täpsemalt, kuidas kultuur ja loovus saaksid linnas õitseda koos piirkonna, naabrite ja Euroopa sidusrühmadega. See pakub välja üksikasjaliku tegevusplaani koos ajakava ja peamiste partneritega. Esmakordselt on kultuuristrateegia läbivaks strateegiaks kõigile linna osakondadele, mitte ainult kultuuriosakonnale. See ei puuduta ainult paberit, vaid on uus paradigma - kultuur ja loovus pannakse teadlikult Narva arenguvisiooni südamesse.

Seda toetab omakorda uuendatud Narva linnastrateegia 20. septembrist 2018, milles linn on positsioneerinud kultuuri kriitilise tegurina soodsa elu- ja töökeskkonna loomisel. Neli peamist eesmärki hõlmavad kultuurile ja pärandile juurdepääsu hõlbustamist, et ergutada kodanike loovust; kvaliteetsete kultuuriteenuste ja infrastruktuuri pak- kumist; kultuurisektori jätkusuutlikkuse parandamist, tasakaalustades tradit- sioone innovatsiooniga; piirkondlikele ja rahvusvahelistele partnerlustele tug- inemist; alt üles suunatud algatuste ja kogukonna tegevuste toetamist. Linnas- trateegia visioon sisaldab selget manifes- tatsiooni saamaks 2024. aasta Euroopa kultuuripealinnaks, saades erinevate kultuuride kohtumispaiaks - tugevate rahvusvaheliste võrgustike, rikkaliku

ja mitmekesise kultuurielu, ettevõtlike ja loovate inimeste ning ökosüsteemi toel, mis toetab kultuuri ja loovust kõi- gis vormides.

Kultuuristrateegia 2030 pakub välja viis pikaajalist eesmärki koos 13 meetme ja 184 konkreetse tegevusega. Viis peamist eesmärki on:

- **KULTUURNE JA LOOV NARVA:** Narvas on mitmekesine, elujõuline ja kaasahaarav kultuurielu, mis põhineb nii traditsioonidel kui ka in- novatsioonil ning millel on koha- liku kogukonna jaoks tugev omandi- tunne.
- **TERVISLIK JA SPORTLIK NARVA:** Narvas on suurepärase- tingimused terviseeliseks eluks ja spor- timiseks igas vormis.
- **INNOVATIIVNE JA ROHELINE NARVA:** Narva on elujõuline koht uute ettevõtete ja loomingu- lise lahendustel põhinevate algatuste jaoks; linnaruum toetab loovust, tervise- eluviise ja ökoloogilist tasakaalu.
- **ATRAKTIIVNE JA SÕBRALIK NARVA:** Narva on tuntud ja eel- istatud sihtkoht nii kohalikele kui ka rahvusvahelistele külastajatele.
- **AVATUD JA RAHVUSVAHE- LINE NARVA:** Narva on lahutam- atu osa Euroopa ning rahvusvahelist- est kultuuri- ja loomevõrgustikest; ta on avatud koostööks.

Iga eesmärk on varustatud peamiste tulemusnäitajatega mõju ja väljundite hindamiseks. Neist olulisimad 2025. aastaks on:

- Mitmekesiste kultuuripakkumiste kasv piirkonnas 50%
- Kultuuris osalemise määra tõus 30%
- Vähemalt 85% õpilastest oman- dab informaalset kultuuri- ja

1. Panus pikaajalisse strateegiasse

- spordiharidust
- Toetus valitsusvälistele rohujuuretasandi kultuuriprojektidele ja algatustele suureneb 100%
- Kultuuri- ja loomeettevõtete arvu ning tööhõive kasv 20%
- Vähemalt 20 valdkonnaülese projekti lõpuleviimine kultuuritöötajate ja teiste sektorite vahel
- Turistide ja ööbimiste arv piirkonnas suureneb 30%
- Majutus- ja toitlustusvõimaluste kasv Narvas 50%
- Küllastajate rahulolu kultuuri- ja turismiteenustega vähemalt 75%
- Virumaa piirkonna omavalitsuste kaasamine kultuuri- ja loometegevusse on 100%
- Kohalike kultuurivaldkonna sidusrühmade kaasamine rahvusvahelistesse ja piiriülestesse võrgustikesse ja projektidesse kahekordistub.

Euroopa kultuuripealinna kandidatuuri ettevalmistamine on olnud Narvas uue strateegilise mõtlemise katalüsaatoriks. Euroopa kultuuripealinnaks 2024 saamise ambitsioon on strateegia keskmes, kuid valitud lähenemisviisi rakendamine ei sõltu ainult tiitli saamisest. Tänu kandideerimisprotsessile on Narvas hakatud laiemalt vaatama kultuuri rollile kui linna arengu kesksel elemendil. Eelkõige aitab Euroopa kultuuripealinna tegevus otseselt kaasa:

- Narva kultuurielu rikastamine ja sidemete tugevdamine piirkonna ja riigi kultuuritegelastega.
- Kohalike ja piirkondlike ettevõtjate suutlikkuse suurendamine kultuuri- ja loomeprotsesside paremaks juhtimiseks.
- Narva rahvusvahelistumine ning tugevamate piiriüleste kontaktide ja võrgustike loomine Euroopa ja Venemaaga.
- Uute sihtrühmade arendamine ja kohaliku elanikkonna kultuuris osalemise aktiveerimine, eriti noorte, eakate, naiste, puudega inimeste, vähemuste ning teiste uute ja sageli ennekuulmatute hääle võimendamine.
- Teadlikkuse tõstmine Narvast ja tema pakutavatest võimalustest linnaelanikele, investoritele ja külastajatele, uute ja positiivsete narratiivide loomine kogu piirkonna jaoks.
- Linna kultuuri- ja loomesektorite kaardistamine ning loomemajanduse algatuste ja leviku toetamine.
- Aidata Narval saada valideeritud kohtumispagaks ja loomekesk-

useks kohalikele, Eesti, Euroopa ja Venemaa kunstnikele ning teistele loomeprofessionaalidele.

- Narva ja Virumaa kui atraktiivse turismisihtkoha turundamine ja vajalike teenuste väljaarendamine.

Narva kandideerib koos naaberregioonidega. Ida-Virumaa regionaalstrateegia aastateks 2019–2030 toetab Narva kandidatuuri Euroopa 2024. aasta kultuuripealinnaks ja kinnitab kogu piirkonna toetust. Narva teeb tihedat koostööd Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidu ja Lääne-Virumaa Omavalitsuste Liiduga. Ta on sõlminud lepingud, mis hõlmavad kahe maakonna kõiki omavalitsusi - 8 Ida-Virumaal ja 8 Lääne-Virumaal, kokku 16 omavalitsust. Allkirjastatud lepingutega on kõik piirkonna omavalitsused teatanud valmisolekust töötada ühise eesmärgi ja jagatud põhimõtete nimel ning aidata kaasa Euroopa kultuuripealinn 2024 jaoks laiahaardelise programmi ettevalmistamisel. Eraldi lepinguga on Narva allkirjastanud vastastikuse mõistmise memorandumi Rakverega - Lääne-Virumaa kultuuri-, majandus- ja halduskeskusega. Kuid piirkonna kõigi omavalitsuste koostöö ulatub selgelt kaugemale, kui Narva toetamine tema püüdlustes. Me oleme siin kõik koos. Euroopa kultuuripealinnaks saamine ei muuda ainult Narvat, vaid kogu piirkonda. See kujundab nii piirkonna koostööd kui ka seda, kuidas see suhestub muu maailmaga. Piirkondlikus strateegias rõhutatakse kuut prioriteetset kultuurisektori valdkonda, mis on kõik tihedalt seotud Narva kandideerimisega:

- Kõigi omavalitsuste ühised jõupingutused aitavad Narvat ja ümbritsevaid piirkondi saada 2024. aastal Euroopa kultuuripealinnaks.
- Piirkonna kultuuri- ja loomeklatri loomine, koondades kõik peamised sidusrühmad ning edendades koostööd ja koordineeritust.
- Kultuuri- ja loomemajanduse arendamine ning piirkonna ettevõtlus- ja innovatsioonipotentsiaali maksimeerimine, sealhulgas olemasoleva piirkondliku filmifondi tugevdamine ja laiendamine.
- Võimekuse tõstmise süsteemi loomine kultuurikorraldajate ja -juhtide professionaalse arengu toetamiseks.
- Kultuuritaristu ja loominguliste tingimuste parandamine piirkonna mitmekesiseks kultuurieluks.
- Kultuuri tihe ühendamine seotud

valdkondadega, nagu turism, haridus, sotsiaalküsimused, keskkond jne).

Tänu Euroopa kultuuripealinnaks kandideerimisele on Narva ja kõik teised piirkonna omavalitsused oma kultuuriarengu strateegiad ümber määranud, viinud kultuurieesmärgid laiemate eesmärkidega kooskõlla ning koordineerinud oma tegevused, et saavutada tugevam ja pikemaajalisem mõju kogu regioonile. Euroopa kultuuripealinna kandideerimisprotsess on aidanud piirkonnal saavutada seninägematu ja -kuulmatu koordineerituse ja koostöö taseme. Veel kord, Euroopa kultuuripealinna protsess on positiivsete lokaalsete muutuste katalüsaator.

KAS TEIE KAVATSUSED KULTUURPEALINNA PIKAAJALISE MÕJU OSAS LINNALE ON PÄRAST EELVALIKU ETAPPI MUUTUNUD? KUI JAH, SIIS PALUN KIRJELDAGE NEID MUUDATUSI VÕI TÄIENDAVAT ENNUSTATAVAT MÕJU.

Meie kavatsused kultuuripealinna tegevuse pikaajalise jätkusuutliku mõju osas on muutunud eelvaliku etapiga võrreldes selgemaks, üksikasjalikumaks ja tulemustele orienteeritumaks. Oleme oma plaanides endiselt ambitsioonikad ja nüüd sisaldavad need ambitsioonid konkreetseid inimesi, partnereid ja projekte. Eelvaliku järgselt oleme heaks kiitnud Kultuuristrateegia 2030, mis pakub eesmärkide kogumikku koos mõõdetavate näitajatega, mida kõiki kultuuripealinna tiitel toetaks ja tugevdaks. Kuigi Narva 2024 kunstiline programm on välja töötatud, on mõned valdkonnad pikaajaliste tulemuste saavutamisel palju olulisemad, kui seni arvati. Nende kriitilise tähtsusega valdkondade hulka kuuluvad:

- Kogukondade kaasamine, usalduse loomine ning läbipaistvate ja demokraatlike valitsemismudelite kehtestamine.
- Uutele inimestele hääle andmine ning ühiskonna fragmentide, sealhulgas naiste, noorte, eakate ja puudega inimeste - kes jäävad sageli kuulmatuks või märkamatuks - potentsiaali avamine.
- Tihedama sideme loomine Euroopast pärit partneritega, et linn rahvusvahelisele koostööle avada.

1. Panus pikaajalisse strateegiasse

- Venemaa sidusrühmade suurem kaasamine Euroopa kultuuripealinna programmi elluviimisse. Oma eelvalikutaotluses arutasime ida ja lääne, Euroopa ja Venemaa ühendamise potentsiaali, kuid see jäi peamiselt metafooriks. Nüüd sisaldab iga programmielement Venemaa poolelt kõrgetasemelisi ja kvaliteetseid partnereid, kes seotakse Eesti ja ülejäänud Euroopaga läbi Narva.
- Kohalike kunstnike, kultuurikorraldajate ja -juhtide oskuste, võimekuse ja võimaluste parandamine on kõige olulisem efekt, mille saavutame, kui kultuuripealinna protsess on edukalt lõpule viidud. Oleme palju rohkem rõhku pannud suutlikkuse suurendamise ja võrgustike loomise programmidele, juhendamisele ja mentorlusele ning üksteiselt õppimise algatustele.
- Innovatsioon on meie tegevustes esiplaanil ning see sai meile Narva programmi kavandades ilmsemaks. Me oleme alati teadnud, et Narva peaks tegelema oma tööstusliku mineviku ja ressursi raiskava energiatootmisega, kuid viimase poole aasta jooksul on saastekvootide, energiatootmisvõimsuse ja majandusraskustes olevate tööstussektori ettevõtete probleemid asja kiireloomulisuust ainult rõhutanud. Euroopa kultuuripealinn peab olema katalüsaatoriks ja platvormiks innovatsioonile ning ümberkorraldustele puhtamate ja tehnoloogilisemate majandusmudelite suunas - sellega hakkab Narva2024 jõudsalt tegelema.
- Jõudude ühendamine kogu piirkonnaga. Narva üksi ei suuda väga palju ära teha, selleks on vaja kogu regiooni - nii Ida- kui ka Lääne-Viru- maad - et mitmed protsessid esile kerkivad väljakutsed lahendada. Kõigi ümbritsevate omavalitsuste partnerlus peab ulatuma kaugemale kui lihtsalt ürituste organiseerimine, see peab soodustama süsteemseid muutusi kultuuri ja loovuse edendamise viiside osas kogu piirkonnas. Oleme koostööks panuseid tõstnud - 2024. aasta Euroopa kultuuripealinna haldava sihtasutuse loovad naabermaakondade kaks silmapaistavat keskust, Narva ja Rakvere.

Narva2024 ei koosne vaid toretsevat-est ühekordsetest üritustest, superstaaride kontsertidest ega massilistest turunduskampaaniatest. See on omavalhel ühendatud, mõjukate ja sihipäraste projektide, algatuste ja ürituste kogum,

milles osaleb aktiivselt kohalik kogukond ja mille fookus on selgelt pärandil.

KIRJELDIGE OMA PLAANI TIITLI MÕJU JÄLGIMISEKS JA HINDAMISEKS LINNALE NING HINDAMISTULEMUSTE AVALDAMISEKS:

Narva jaoks on esmatähtis omada selget visiooni ning püstitatud eesmärkide saavutamise teed pidevalt hinnata ja jälgida. Narva minevikuprobleemid on meile vägagi tuttavad. Ja me oleme viimaste aastate jooksul murelikult jälginud väljakutseid ja avalikke skandaale, mis on seotud kultuuripealinna tiitlit kandvate linnadega. Neile linnadele ega Euroopa kultuuripealinnade liikumisele tervikuna ei ole see sobilik. See võib suunata otsustajaid ohutumate võimaluste poole, selle asemel et riskida järjekordse musta hobusega. Narva on kindlalt otsustanud tõestada, et üheaegselt võib olla nii julgeid, ambitsioonikaid kui ka pisut riskantseid valikuid koos pühendumise ja enesedistsipliiniga teha seda, mis on lubatud, ja isegi enam. Seetõttu pakub Narva välja mitmekihilise seire- ja hindamisraamistiku, mis aitab linnal kohapealsetele muutustele kiiresti reageerida ning annab kõigile sidusrühmadele täiendavaid garantiisid, et meil on tõsi taga ja me peame oma sõna.

KES HINDAMISEGA TEGELEB? MILLISE AJA JOOKSUL JA KUI REGULAARSELT HINDAMIST TEOSTATAKSE? KUIDAS TULEMUSED AVALDATAKSE?

Narva hindamis- ja seireprotsess toimub kolmel tasandil:

1. Administratiivne hindamine ja seire Euroopa kultuuripealinn 2024 sihtasutuse kaudu. Järelevalveõukogu teostab administratiivset hindamist vastavalt seadusele ja organisatsiooni põhikirjale. Nõukogu vastutab nii strateegilise kui ka rahalise hindamise eest. Finantsaudiitori nimetat ametisse nõukogu ja auditeid viiakse läbi igal aastal. Ülevaate tulemused avaldatakse Narva2024 kodulehel.
2. Euroopa Komisjoni hindamine ja järelevalve. Euroopa Komisjoni määratud eksperdid koostavad nii vahepealseid jälgimisaruandeid kui

ka kultuuripealinnajärgse lõpparuande koos järeldustega. Nendes aruannetes esitatud soovitusel ja ettepanekud on Narva2024 jaoks kriitilise tähtsusega, et kavandamise ja rakendamise etappides vajalikke muudatusi teha. Raportid avaldatakse Narva2024 kodulehel.

3. Väline hindamine ja järelevalve. Narva2024 on midagi enam kui lihtsalt sündmuste ja finantside nimekiri. Enamasti kujutab see endast mõju mõõtmist. Narva on otsustanud sõlmida lepingu välispartneriga, kes igal aastal hindab ja annab oma hinnangu kavandamisele, rakendamisele ja pärandile avaliku aruandluse süsteemiga, mida jagatakse nii laiema avalikkuse, võtmepartnerite kui ka Euroopa Komisjoni. Eriti avaldas meile muljet Mons2015 poolt hindamisel kasutatud terviklik lähenemisviis - sellepärast teeme koostööd KEA European Affairsiga, et luua kõikehõlmav järelevalvesüsteem, mis sisaldaks ka kohalikke sidusrühmi, riiklikke uurimisasutusi ja parimaid Euroopa tavasid. Hoolitseme selle eest, et iga komanda osapoole aruanne saaks avaldatud. Narva tahaks astuda sammu kaugemale - koos rahvusvahelise hindamispartneriga loome veebipõhise reaajas toimiva armatuurlaua, mis sisaldab kõiki kättesaadavaid andmeid (nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid), mis näitavad Narva2024 arengut, sealhulgas ülevaadet kavandatud ja vastuvõetud eelarvetest.

MILLISED EESMÄRGID JA VERSTAPOSTID TIITLI MÄÄRAMISE JA KANDMISE AASTATE VAHEL HINDAMISPLAANI KAASATAKSE? MILLISEID PÕHISUURINGUID VÕI UURIMISI TE KAVATSETE KASUTADA? MILLIST INFOT TE OTSITE JA JÄLGITE? KUIDAS TE MÄÄRATLETE EDU?

Narva2024 mõju mõõtmiseks linna ja piirkonna pikaajalistele eesmärkidele võtame me kasutusele tervikliku mudeli. Terviklik lähenemisviis, mille KEA European Affairs arendas esmalt välja Mons 2015 mõju hindamise jaoks, läheb kaugemale tavapära-est kvantitatiivsetest töökohtade ja turismi näitajatest. Seal vaadeldakse ka laiemat mõju kohalikule arengule (sealhulgas sotsiaal-

1. Panus pikaajalisse strateegiasse

set kaasatust, konkurentsivõimet ja innovatsioonipotentsiaal, elu- ja töökeskkonna paranemist jne). Kvalitatiivsete andmete kaudu sisaldab see elanike ja külastajate vastuvõttu, teadlikkust ja rahulolu rakendatud programmiga ning muutust linna kuvandis kohalikul, piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil.

Hindamisvahend põhineb Euroopa kultuuripealinna enda hindamissuunistel (Euroopa Komisjon, 2018), Euroopa kultuuripealinna jätkusuutlikkuse mõõtmise tööriistakomplektil (KEA European Affairs, 2016) ning nii Narva Kultuuristrateegias 2030 kui ka Narva2024 taotlusraamatus püstitatud strateegilistel

eesmärkidel ja KPI-del. Regulaarse välise jälgimise ja aruandluse täpne hindamisraamistik töötatakse KEA-ga välja pärast lõplikku valikut, kuid raamistiku projekt sisaldab järgmisi näitajaid:

Eesmärgid	Põhinäitajad	Kultuuristrateegial põhinevad oodatavad tulemused
Kaitsta ja edendada kultuuriliste väljendusvormide mitmekesisust Euroopas, rõhutada nende ühiseid jooni ja suurendada elanike ühisesse kultuuriruumi kuuluvuse tunnet (vastavalt Euroopa Komisjoni /EK/ suunistele).	• Elanike suurem teadlikkus ja Euroopa kultuuride mitmekesisuse väärtustamine. • Suurenenud kuuluvustunne ühisesse kultuuriruumi ja elanike eurooplaseks olemise taju. • Elanike suurem osalus ja kaasatus multikultuurilistesse projektidesse. • Suuremad teadmised Euroopa kultuuridest. • Kultuuripärandit ja innovatsiooni ühendavate kultuurialgatuste arvu suurenemine. • Materiaalne kultuuripärandi infrastruktuuri investering, pärandi ümbereesmärgistamine või -tõlgendamine. • Euroopa teemade mitmekesisus (programmis ja meedias). • Kunstiprogrammis sisalduv geograafiline piirkond. • Multikultuursete projektide arv ja kvaliteet. • Mitmed kohaliku tasandi algatused, sealhulgas Euroopa partnerid või kultuuridevahelised teemad.	Narva, kogu piirkonna ja kogu Eesti elanike teadlikkus kultuuriliste väljendusvormide mitmekesisusest Euroopas ja ühiste euroopalike väärtuste tunnetamine kasvab 25%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Kultuurilise mitmekesisuse ja Euroopa väärtuste positiivne hindamine kohalike elanike seas tõuseb 20%. Narva2024 planeerimise on kaasatud kõik Ida- ja Lääne-Virumaa omavalitsused. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Programmi kuuluvatest tegevustest ja/või üritustest võtavad sajaprotsendiliselt osa kunstnikud ja kultuuriviljelejad Euroopa Liidu riikidest ja Venemaalt. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). 100%-l projektidest on kohalik (Narva ja ümbritsev piirkond) partner. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Kohalike rohujuuretasandi algatuste arv, sealhulgas Euroopa partnerid, 2024. aastal kahekordistub. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat).
Soodustada kultuuri panust linna pikaajalisse arengusse (põhineb EK suunistel).	• Linnade rahvuslik / rahvusvaheline tunnustamine kultuuriliselt elavana ja parema mainega. • SKP ja tööhõive kasv linnade kultuuri- ja loomesektoris. • Üldine töötuse määr võrreldes riigi keskmisega. • Keskmise palk võrreldes riigi keskmisega. • Kultuuri- ja loomemajanduses tegutsevate ettevõtjate arv. • Kultuuri- ja loomemajanduses töötavate inimeste arv. • Kultuuri- ja loomemajanduse eksporditulude osa. • Kultuuri tootmiseks taskukohase ruumi kättesaadavuse suurenemine (stuudiod jms). • Kohaliku omavalitsusega töötavad tsiviilsektori referentorganid. • Linna kultuuristrateegia ja rakenduskavade väljatöötamine. • Kuritegevuse ja tajutava korruptsiooni vähendamine ning tajutava ohutuse suurendamine. • E-residentide arvu kasv Eestis. • Jalgrataste või muude alternatiivsete transpordivahendite kogus, remonditud jalgrattateede kogus ja kasutajate arv. • Halvas või väga halvas seisukorras elamute arvu vähendamine.	Toetus valitsusvälistele rohujuuretasandi kultuuriprojektidele ja algatustele suureneb 100% (Kultuuristrateegia 2030). Kultuuri- ja loomeettevõtete arvu ning tööhõive kasv 20% (Kultuuristrateegia 2030). Eksportivate kultuuri- ja loomeettevõtete arv suureneb 50% ja ekspordi maht suureneb 30%. Igal aastal avaldatakse kultuuripealinna rakendamise protsessi väliseire aruanded. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Kultuuritootmiseks saadaolevate taskukohaste pindade arv (kohtade arv, kasutada olevad ruutmeetrid) suureneb 40%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Kuritegevuse vähendamine 10%, tajutava korruptsiooni vähendamine 20% ja tajutava ohutuse suurendamine 20%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Linna arengustrateegia ja kultuuristrateegia ajakohastamise ja jälgimise protsessis osalevate kodanikuühiskonna esindajate arv kasvab 50%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). E-residentide arv kasvab Eestis 20%, e-residentide loodud idufirmade arv kasvab 15%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Jalgrattaid või muid alternatiivseid ökoloogilisi transpordivahendeid kasutavate inimeste arv suureneb 30%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Halvas või väga halvas seisukorras elamute arvu väheneb 20%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat).
Suurendada linnade kultuurielu ulatust, mitmekesisust ja Euroopa mõõdet, sealhulgas riikidevahelise koostöö kaudu (põhineb EK suunistel).	• Ürituste koguarv • Euroopa kultuuripealinna kultuuriprogrammide koguelarve. • Suurem rahaline panus avaliku, era- ja kolmanda sektori partneritelt. • Euroopa mitmekesisust rõhutavate Euroopa teemadel või riikidevahelisel koostööl põhinevate tegevuste arv • Kohalikke ja rahvusvahelisi ettevõtjaid hõlmavate uute piiriüleste koostööprojektide, ühistoodangu, vahetuste arv • Sündmuste arv igas sündmuste kategoorias • Rahvusvahelises koostöös osalevate artistide arv nii Eestis kui ka välismaal • Üldine rahulolu Narva2024 programmi koostamisega.	Programmi kuuluvatel üritustel osalejate koguarv kogu perioodil on 400 000 (7 osalejat elaniku kohta). (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Mitmekesise kultuurielu kasv piirkonnas 50% (Kultuuristrateegia 2030). Publiku rahulolu määr Narva2024 programmiga on vähemalt 80%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat) Kohalike kultuurivaldkonna sidusrühmade kaasamine rahvusvahelistesse ja piiriülestesse võrgustikesse ning projektidesse kahekordistub. (Kultuuristrateegia 2030). Kavandatud eelarve täitmine, sealhulgas avaliku ja erasektori panus. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Euroopa fondidest rahastust saavate Eesti partnerite arv kasvab 30%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat).

1. Panus pikaajalisse strateegiasse

Laiendada juurdepääsu kultuurile ja selles osalemist (põhineb EK suunistel)	• Kultuuripealinna üritustel osalemine ja areng linna tavapärase kultuuripublikuga võrreldes • Üritustel käivate või osalevate elanike protsent, sealhulgas noored, koolid, vähemused või ebasoodsas olukorras olevad inimesed. • Aktiivsete vabatahtlike arv ja profiil ning nende pühendumuse tase (sügavus) • Kultuuriõõtajate sooline tasakaal ja kultuuriline mitmekesisus • Sihtrühmade geograafiline levik • Suurenenud motivatsioon kultuuris osalemiseks • Väljaõppinud ja igapäevases töös publiku kaasamise meetodeid kasutavate kultuuriprofessionaalide arv. • Publiku suurenenud mitmekesisus (vanus, kultuuriline taust).	Kultuuris osalemise määra kasv 30% (Kultuuristrateegia 2030). 70% Narva elanikest ja 50% piirkonna elanikest on osalenud vähemalt ühes kultuuripealinna programmi tegevuses. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Vähemalt 85% õpilastest omandab informaalset kultuuri- ja spordiharidust. (Kultuuristrateegia 2030). Eakate osalemine kultuuritegevuses suureneb 40%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Puudega inimeste osalemine kultuuritegevuses suureneb 40%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Vabatahtlike koguarv ulatub vähemalt 500-ni. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat).
Tugevdada kultuurisektori suutlikkust ja selle seoseid teiste sektoritega (põhineb EK suunistel)	• Linna pikaajalise kultuurilise arengu strateegia, esialgne ja kultuuripealinna järgne, sealhulgas tegevuskava • Avalike ja erainvesteeringute arv ja väärtus linnas • Loodud tingimused ja programmid MTÜ-de, kultuuri- ja loomemajanduse arendamiseks • Jätkusuutlik mitut valdkonda hõlmav partnerlus kultuuri valitsemiseks • Muude sektoritega, sealhulgas energeetika, tootmise, sotsiaalküsimuste ja haridusega elluviidud projektide arv ja profiil. • Arenguprogrammides osalevate kohalike ja piirkondlike kultuurikorraldajate, -juhtide ja -esindajate osakaal.	Vähemalt 20 valdkonnaülese projekti lõpuleviimine kultuuriprofessionaalide ja teiste sektorite vahel (Kultuuristrateegia 2030). Virumaa piirkonna omavalitsuste kaasamine kultuuri- ja loometegevusse on 100%-line. (Kultuuristrateegia 2030). Koostööprojektide arv Eesti ja välismaiste ülikoolide vahel on vähemalt 15. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). 75% kohalikest ja piirkondlikest kultuurikorraldajatest, -juhtidest ning 80% MTÜ-dest ja asutustest, kes tegutsevad kultuuri- ja loomesektoris, osalevad suutlikkuse suurendamise programmis. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat).
Suurendada kultuuri kaudu linnade rahvusvahelist profiili (põhineb EK suunistel)	• Turistide saabumiste arv ja muutus võrreldes eelmise aastaga • Ööbimiste arv ja muutus võrreldes eelmise aastaga • Hotellide ja sarnaste asutuste keskmine täituvus ja muutus võrreldes eelmise aastaga • Linnade positiivse meediakajastuse maht ja % • Elanike teadlikkus Euroopa kultuuripealinnaks olemisest • Euroopa kultuuripealinnaks olemise tunnustamine elanike seas linna mainele kaasaaitajana	Turistide ja ööbimiste arv piirkonnas suureneb 30%. (Kultuuristrateegia 2030). Vähemalt ühest kultuuripealinna projektist/üritusest osavõtvate turistide osakaal on 50%. (Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat). Majutus- ja toitlustusvõimaluste kasv Narvas 50%. (Kultuuristrateegia 2030). Küllastajate rahulolu kultuuri- ja turismiteenustega vähemalt 75%. (Kultuuristrateegia 2030). Rahvusvaheline meediakajastus Narva ja Euroopa kultuuripealinna kohta (eesmärgid seatakse)(Euroopa kultuuripealinna taotlusraamat).
ANDMETE ALLIKAD	1. Riiklik statistika - üldandmed demograafia, majanduse (töötus, sissetulekud jne), kultuuritarbimise ja osalemise jms kohta. 2. Alusuuringud ja aruanded, sealhulgas regulaarne Eesti kultuuri- ja loomemajanduse kaardistamine (Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt), kultuuri- ja loomesektorite ekspordi ning rahvusvahelistumise potentsiaali käsitlev riiklik uuring; uuring kultuurisündmuste otsese majandusliku mõju mõõtmiseks. 3. Uuringud ja küsitlused teabe kogumiseks publikult, elanikelt, kultuurisektori esindajatelt jne. 4. Sihtotstarbelised teadusprojektid ülikoolidega (Tartu Ülikooli Narva Kolledž, Tallinna Ülikool jt) ja teadusinstituutidega (Rakendusantropoloogia Keskus, Eesti Konjunktuuriinstituut, Linnalabor jne). 5. Andmete kogumine sihtasutuse Narva2024 poolt, ürituste korraldajad, partnerid (nii veebis kui ka kohapeal). 6. Meedia jälgimine, sealhulgas rahvusvaheline meedia. 7. Fookusgrupid ja poolstruktureeritud intervjuud sidusrühmade ja artistidega. 8. Maksuameti majandusandmed. 9. Lauauuringud, olemasolevate strateegiate, eeskirjade jne analüüs 10. Mobiilne positsioneerimine. 11. Andmete kogumine linnaosakondadest ja omavalitsusasutustest. 12. Väline kvalitatiivne programmianalüüs.	

Kreenholm

Narva joa ääres linna lõunapoolses otsas asuv Kreenholmi saar oli peaaegu kaks sajandit koduks Kreenholmi tootmisettevõttele. 19. sajandi sotsioloogias populaarse tuleviku tööstuslinna filosoofilise ja arhitektuurilise idee laitmatu elluviimine võitis Kreenholmile Pariisi maailmanäitusel mitte vähem kui Grand Prix. Nüüdsel ajal annab suurkompleks - oma tühjade saalide ning ridade ja sammaste ridadega - edasi paljude värvikihtide kaudu oma industriaalajastu ajalugu ja immitseb Londoni Battersea elektrijaamaga sarnasest aurast. See on koht, kus intervjuuerida vampiiri, kirjutada pliiatsiga auru-punk-romaan, teha sammastest maagilisi trompe l'oeil-stiilis fotosid, filmida retrofuturistlikku filmi või korraldada festivali nagu Station Narva, et tähistada kõiki homseid pidusid.

Energiline linn

Avalikkuse ettekujutuses on Ida-Virumaal alati püsiv teema energia. Kirde-Eesti mäed ja orud on rikkad loodusvarade, eriti põlevkivi poolest, mis on vaieldamatult kõige olulisem elektritootmise allikas Eestis. Põlevkivitööstuse keskmes on Narva äärealad, kus Eesti Energia tütarettevõtte haldab maailma kahte suurimat põlevkivikütlet töötavat Narva elektrijaama (Eesti Elektri jaam ja Balti Elektri jaam). Selle käigus tekkinud tuhk pestakse välja veega, mida hoitakse seejärel kahel hoiualal. Nähes välja nagu tööstusmaastiku laguunid, pakuvad need basseinid segu eksootikast ja düstoopest. Rahulik välimus on siiski eksitav, kuna tuhk (ja vesi) on väga aluselised. Siin pole ei teraskitarre ega tiki baare.

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

Narva programmi kontseptsioon

KIRJELDAGE
ÜKSIKASJALIKULT EELVALIKU
FAASIS ANTUD KUNSTILIST
VISIOONI JA AASTA
KULTUURIPROGRAMMI
STRATEEGIA, ANDES
SELGITUSED PÄRAST
EELVALIKUT SISSEVIIDUD
MUUDATUSTE KOHTA.

Narva on järgmine
#narvaisnext

Narva on visioon
Narva on väärtuste süsteem
Narva on sild, ühendaja, vahendaja
Narva on midagi enamat kui Euroopa
Narva on kõik meie tulevikud
Narva on järgmine

Narva on väike linn väikese riigi serval. Sellel on üle Euroopa asuvate klassikaliste linnade tunnuseid: jõe ääres asuv linnus, mis paikneb vana kaubatee kaldal, ning looduslik piir. Selle lähedal asuvad meri, metsad ja järved. Nagu teistelgi linnadel, on sellel tööstuslik pärand - segu tekstiilist, maavarade kaevandamisest ja kalandusest; kultuuri-pärand, mida mõjutavad erinevad riigid - Rootsi, Venemaa ja Eesti.

Kuid Narva ei ole nagu mõni teine linn. See on kõrgendatud tähtsusega linn, mis on vastuolus oma väikese füüsilise ulatusega. Aastaid oli ta Nõukogude linn, nüüd aga osa iseseisvast Eestist. Enamjaolt venekeelse elanikkonnaga Narva on Euroopa kõige venepärasem linn. Iga päev ummistavad autod ja jalakäijad piirisilda, mis ühendab Narvat ja Ivangorodi, Euroopa Liitu ja Venemaad. Narva elanikud vaatavad iga päev Vene telekanaleid, kuulavad Vene raadiot, surfavad venekeelses netis ning vahetavad Venemaa ja Eesti

vahel nutitelefonides SIM-kaarte. Ja iga päev tulevad lugu otsivad ajakirjanikud küsima: "Kas Narva on järgmine?" Taoline olukord tekib seetõttu, et Narva pole lihtsalt piirilinn. Ajakirjanike ja militaristlike analüütikute jaoks on Narva eesliinilinn. 2014. aastal, kui Venemaa annekteeris Krimmi ja viis oma väed Luganskisse ja Donetskisse, hakkasid saabuma lääneriikide ajakirjanikud, kes otsisid siit sarnast lugu. Narva jõgi eraldab Narva ja Ivangorodi väikelinnu. Kuid see eraldab ka kahte suurt ideed: Euroopa Liitu, mis võitleb sallivuse, kaasatuse, keskkonna-alase vastutuse ja sõnavabaduse eest; ja Venemaad, mis lääne poliitilise diskursuse kohaselt seda ei tee. Jah. Narva on järgmine. Kuid mitte kui järgmine projekt Putini annekteerimisplaanis. Narva on järgmine, sest linnainimesed, kes seisavad silmitsi selle lihtsustatud ja liigagi ilmse ajakirjandusliku karikatuuriga, räägivad hoopis teistsugust lugu. Nende lugu on jagatud ajaloo ja saatusest, kultuurivahetusest ja sõprusest ning igapäevasest kooslemisest, mis loob uue, Narvale omase hübriidkultuuri. Narva inimesed pole juhuslikud tegelased kellegi teise väljamõeldises; neil on oma reaalsus, kus kokku saavad Venemaa ja Euroopa ning edenevad uued ühendatud kultuurid. Narva tegelikud väljakutsed on ilmselt proosalisemad kui tema sümboolne asukoht konkureerivate suurvõimude murdejoonel. Kuid Narva elanike jaoks on raskused palju olulisemad. Teises maailmasõjas maatasa tehtud ning Stalini ja seejärel Hruštšovi poolt kiiresti ülesehitatud Narval on väikese vene linna ilme ning tal on paljude sama suurusega Nõukogude-järgsete linnadega sarnased väljakutsed - tööstuslik allakäik, millele järgnes keskkonna seisundi halvenemine, suur tööpuudus, talentide kadu, tervise ja heaolu probleemid ning eksistentsiaalne kriis seoses tema rolli ja eesmärgiga tänapäevases globaalses majanduses. Kuid linnal on energia, aura ja kasvav

enesekindlus. Majandus on muutumas, digitaal- ja keskkonnaettevõtted tulevad Narvasse, et maksimeerida ligipääsu nii Venemaale kui ka Euroopa Liidule. Turism on tõusuteel, Eestit külastavate inimeste arv üha suureneb ning Narva pakub oma vaadetega Venemaale meeldejäävat sihtkohta. Ning kunstidel ja kultuuril on transformatiivne mõju - linna ergas ja kaasakiskuv kultuurienergia tungib maapinna alt välja. Linn võõrustab üha rohkem Euroopa ja Venemaa artiste ja loomeprofessionaale, keda inspireerib just Narva võimalus saada kogu Euroopa kultuuripealinaks, mis on keeruline, mitmekesine ja avatud.

Narva, Euroopa kultuuripealinn 2024, on **täielikult seotud muutustega**. Jõgi, piir, sild: need on metafoorid ja sümbolid, mis loovad loo selgroo. Ja selle loo avanemist jälgides näete neid erinevatesse programmisuundadesse põimituna. Kuid muutus on see, mida inimesed ihkavad, mille nimel elavad ja töötavad ning mida nad tunnevad, kui **Narva unistab võimalusest olla järgmine**.

Vajaliku muutuse saavutamiseks - mida Euroopa vajab - oleme Narva 2024 jaoks koos välja mõelnud kolm peamist sammast:

1) Ida ja Lääne lõpp

Narva on keskus
Narva on ääreala
Narva on eestilik
Narva on venelik
Narva on euroopalik
Narva on koht, kus Ida ja Lääs ühinevad
Narva on ühtehoidmine

Vene tsaar Peeter Suur vallutas „Euroopasse akna raiumise“ käigus Narva, millega sellest sai sümbol kui esimene Vene võimu all olev Euroopa linn, millel on barokne arhitektuur ja ühendus üle Läänemere Skandinaaviaga. Ameerika politoloog Samuel P. Huntington on

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

märkinud, et Euroopa tsivilisatsiooni piir kulgeb mööda Narva jõge. Narva on seega tundlik, sümbolne ja vaidlusi tekitav. Värav või kindlus? Rahu sümbol või paber, millega süüdatakse sõda? Euroopa ja Vene suhted on seega vältimatud ning Narva 2024 jaoks on see üks keskseid küsimusi. Me ei võta seisukohti geopoliitiliste agendade osas, vaid meie missioon läbi kultuuridiplomaatia on hoopis konfliktide ennetamist toetada. See on Narva ajalooline vara, tänapäevane reaalsus ja vajalikkus tulevikuks. Meie programm uurib esilekutsuvalt ja tundlikult Euroopa ja Venemaa dünaamikat ning hoolitseb tarbetute kultuuriliste provokatsioonide vältimise eest. Näiteks etendusse „Kaks linnust, üks lugu” kaasatakse Peterburi teatrikompanii, et lavastada Narva linnuses originaalne näidend vastuolulisel ajaloolisel teemal. Teater Tallinnast võtab sama teema ja esineb Ivangorodi linnuses teisel pool piiri. Seejärel töötavad nad koos ühise, konsensusliku perspektiivi suunas, kuidas Euroopa tulevik seisneb dialoogis ja ühtsuses.

Projektis „Kriitiline mõtlemine, lugemine ja kirjutamine” käsitleme Euroopa ja Venemaa meedias ja sotsiaalmeedias laiutava desinformatsiooni peadpööravat reaalsust. Kui paljud katsed võidelda võltsuudiste vastu on partisanlikud, kasutades vastunarratiivina oma desinformatsiooni, siis Narvas kutsume me kokku piiriülese dialoogi, et luua kriitilises mõtlemises ühisosa. Narva on täiuslik koht akadeemikutele, meediale ja kodanikuühiskonnale, et koguneda oma tegelikkuseid katsetama, astuda vastu hirmudele ja ehitada üles uus kirjaoskuse vorm, mis suudaks dekodeerida võltsuudiseid ja oleks suunatud vastastikusele mõistmisele, mitte „hirmule võõra ees”.

Narvast kui venekeelsest Euroopa linnast saab ka Euroopa vene keele ja kirjanduse kodu ning keskus. Kuulutame välja venekeelse kirjandusfestivali vene autoritele, kes ei ela Venemaal. See algatus annab superlaengu vene väliskirjandusele, tuginedes selliste kirjanike nagu Ivan Bunini või Vladimir Nabokovi pärandile, et uurida venemeelsuse mõistet Euroopas. Narva võib võtta endale väärtusliku rolli kogu maailmas vene ja globaalsete kirjandushäälte ühendamisel, mis ületavad rahvuse mõiste ja keskenduvad ühistele omadustele, mis põhinevad ida ja lääne sünkretismil.

Kuid selleks, et muuta ühendus paremini hallatavaks, peame me hõlbustama ka liikumist ja toetama kultuurideva-

helist dialoogi. Hea tahte märgina eeldame riikidelt, et Narvast saab ettekääne laiendada „kultuuriviisa” kontseptsiooni Vene artistidele ja turistidele, kes on seotud Narva 2024-ga. Nii nagu Peterburi võtab vastu Soome kruisilaevadelt ja rongidelt saabuvald turiste, tervitavad Narva ja Ivangorod osalejaid Euroopa kultuuripealinna, mis tähistab **Ida ja Lääne lõppu**.

2) Rääkimata lood

Narva on varjatud

Narva on salajane

Narva on sütitav

Paljud linnad ei saavuta võlu kõige ilsemate varade või kaubamärgi abil, vaid võimalikkuse tunde ning hääle, maastiku ja narratiivide vaimu kaudu. Enamiku jaoks on Narva nähtamatu linn ja huvi tekib alles siis, kui meedia küsib, kas Narva on järgmine. Narva ei ole linn, mis kuulutab oma kultuuri ninaka ja enesekindla „vaata mind” pilguga. See on linn, kus paljud kultuuritribuudid on maetud või varjatud. Teise maailmasõja ajal hävinud barokkstiilis vanalinn säilitab kohaloleku meie jalge all - sellest ajast pärit vundamente võib näha mitmetes linna parkides ja aedades. Linna kultuuriklubid ja igapäevane kultuuripraktika õitsevad „maa all” - järveäärsetes datšades, garaažide labürintis tohutult esilekutsuvas „kanalite linnaosas” „Veneetsias”, Narva jõe ääres asuvates paadiklubides ning vene laste projekteeritud kultuurimajades.

Ja siis on meil Kreenholm, saar Narva jõel, mis on koduks samanimelisele tööstuskompleksile. See on tehas, linn linna sees ja visioon. Bremenist pärit puuvillakaupmehe Ludwig Knoopi asutatud puuvillaketrus- ja tootmisvabrikud olid maailmas suurimad, riietades kogu NSV Liitu ja pakkudes tööd 12 000 inimesele, peamiselt naistele. Ehkki Kreenholm on dekaadi jagu suletud olnud, jääb see siiski lootuse ja võimaluse sümboliks. Sellel on Euroopa mõõde - asutanud sakslane, kujundanud Manchesteri arhitektid, nüüd kuulub rootslasele; ning naiste hääled ja lood, mis on sealt alguse saanud - need pakuvad lootustandvat tulevikku uuestimääratletud linnale, mis on sallivuse, vahetuse ja ilu koht.

Narva on muutus

Rääkimata lood“ on identiteedi tugevdamise samm. Narva on üle elanud märkimisväärseid sotsiaalseid ja

poliitilisi rahutusi, mil inimesi käsitleti etturitena suuremas mängus. Narva 2024 pakub vabanemis- ja taasväärtustamisprotsessi - vanadele lugudele, varjatud lugudele, sooliste lugudele, tulevaste lugudele. Narva2024 tähendab inimeste võitlust, kes võtavad aktiivse kontrolli narratiivi üle, mida on liiga kaua väljastpoolt räägitud.

Narva on naine

Kreenholm, meie linn linnas, pakub 160 aasta ja 32 000 aakri jagu lugusid. See on tohutult inspireeriv koht, mis ühendab viktoriaanliku tööstusarhitektuuri maskuliinset ambitsiooni naiseliku tähelepanuga detailidele ja värvitoonidele, mis sarnanevad Toscana gooti stiiliga. Naised panid selle jõudsalt arenema - kangastelgedel töötades, aasta-aastalt toodangut suurendades. „Naiste hääles” tasakaalustame Narva narratiivi naiste paljastamise, taaskinematise, ametisse määramise ja pühitsemisega. Kuna naised on linna peamine varjatud lugu, on nad selle tuleviku võti; ja kui suudame aeglustada naissoost talentide väljarännet piirkonnast, siis on Narva 2024-st saanud erakordne edulugu.

Narva on (tõsine) mänguväljak

Narva 2024 on katsetandriks ja signaaltuleks osalusplaneerimise, avaliku ruumi elavdamise ja unustatud maastike taaselustamise jaoks. Pärast teist maailmasõda hävitati vana barokkstiilis linna varemed peaaegu täielikult. Uues linnas kasutati palju standardiseeritud Nõukogude arhitektuurilisi lahendusi. See annab linnale raskuse ja kõvaservalise tunde. Ehkki linn on esilekutsuv, puudub sel noorte talentide ihaldatud rõõm, isikupära ja energia. „Mängitava linna” suund läbib mitmeid arhitektuuri-, kunsti- ja tehnoloogatellimusi, kutsudes urbaniste üles linna uuesti ette kujutama, avades selle mänguväljakuna ideede jaoks selliste tõsiste probleemide osas nagu mobiilsus, ohutus, keskkonnasäästlikkus, ning tervis ja heaolu. See hõlmab ka psühogeograafide kasvavat liikumist, kes uurivad linna, selle äärealade ja servade varjatud lugusid. Teeme neile ülesandeks uute lugude paljastamise ja Narva kui alternatiivsete reaalsuste linnaga mängimise.

Narva on kultuuriuudendus

Põline Sillamäe (endine Narva lähedal asuv salajane tööstuslinn) kirjanik ja

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

esseist Andrei Hvostov on kirjutanud: "Narva võiks olla Peterburi, Pariisi, Podgorica, Kilkenny ja Nuustaku kohtumispunkt," - elegantsest metropolist lihtsa külaeluni, või ütleme siis, et Salzburgist Sompani! Siin ühendame kaunid kunstid ja ilmaliku elu, ületades samal ajal ka piirkonna piirid. Sompaa - peaaegu mahajäetud endine kaevandusküla kohtub püüdliku kaunite kunstide metropoliga. Me peame maailmakuulsalt eesti helilooja Arvo Pärdu juubelit, rahvusvahelist avangarditeatri festivali Baltoscandal ning esitleme veepiirilugusid, dacha pidustusi ja saunafestivale.

3) Tulevikke tootes

Narva on eksperimenteerimine ja risk

Narva on protsess

Narva on katsetander ja piloot

Kolmandas sambas tegeleme tuleviku testimise, uurimise ja ümberkujundamisega. Selline väike riik nagu Eesti olnud viimase 20 aasta jooksul Euroopas tehnoloogiline ja loominguline teerajaja - tipptasemel digifirmade kodu ja sotsiaalse innovatsiooni pioneer, pühendumusega muuta maailm paremaks paigaks. Kuna Kreenholm on olnud meie innovatsiooni ja tööstuse muutuste tsitadell, uurib Narva 2024, kuidas kultuur kujundab tööstust ja kuidas tööstus kujundab kultuuri. Kutsume kokku parimad ja uusimad rahvusvahelised praktikad, et prototüüpida uusi lahendusi, mis võimaldavad taaskäivitada linna majanduse ja leida universaalseid lahendusi, sealhulgas taastuvenergia, digitaalse tootmise ja kõikehõlmava kasvu osas.

Narva on uuendamine ja taastumine

Virumaa on põlevkivi kaevandamise tõttu kõige saastatum piirkond Eestis. Ehkki see valdkond on suur tööandja, loobutakse sellest järk-järgult - vajalik reaalsus, arvestades selle kohutavat keskkonnamõju. Niisiis saame me püüdnud töötuse ja maastiku, mida tähistavad mürgised tuhamäed ja tööstusjäätmed. Meie lähenemisviis on kahesugune. Esiteks on maastik erakordne ja loob võimaluse kunstiliseks kaasamiseks (näiteks maakunst) ja kultuuriturismiks. Teiseks nõuab soov muutusteks meilt tee rajamist puhaste tehnoloogiate ja taastuvate energiaallikate poole - et innovatsiooniga ökoloogilisest ja majanduslikust katastroofist välja pääseda.

Narva on interdistsiplinaarne

Kuna Kreenholm on meie loomingu süda, siis koondame kunstnikud, tehnoloogid ja teadlased uude kultuuriuudenduste laborisse. See toob kaasa sihipärased sotsiaalsed muutused - tööühiskonna parendamiseks ning mitmekülgsete talentide kaasamiseks kogu regioonist, Eestist ja Euroopast. See külvab seemne ka Kreenholmi bienaalile, interdistsiplinaarsele rahvusvahelisele innovatsiooni platvormile, mis asetab kunsti ja kultuuri tööstusliku ja ühiskondliku revolutsiooni keskmesse ning mida väestab tehnoloogia.

Narva on tulevik

Narva võib mängida dünaamilist rolli vene loomakeskusena Eestis, meelitades idufirmasid ning ühiseid ida/lääne võimalusi uurima tulevaid innovaatooreid. Me ehitame akadeemiliste ja tehniliste oskuste baasi ning võtame omaks areneva kunsti ja loomemaastiku, et liigutada Narvat edasi kui linna, mis loob ja uuendab. Selle pingutuse eesmärk ei ole asendada eilseid tööstusharusid, vaid kasutada nende ulatust ja ambitsiooni, et inspireerida sotsiaalselt teadlike mikroettevõtete jaoks alternatiivset tulevikku. Meie partnerlus Robotex Internationali, Science Park Tehnopolit, Eesti ja Euroopa ülikoolidega tähendab, et saame valmis meisterdada tulevikku, mis on sündinud koostööst lähtuvast innovatsioonist ja loomingulisest energiast. Noorte talentide jaoks hüppelaua loomine, kultuuridevahelise dialoogi väärtustamine ning rahvusvaheline ja valdkondadevaheline ühistootmine viivad läbi avatusele ja globaalsele koostööle suunatud vaimse nihke.

PROJEKTI ARENDAMISE PÕHIMÕTTED

Narva on väärtuste linn

Narva on kaasamine

Narva on empaatiavõime

Narva on suuremeelsus

Narva on omandus

Meie kolm sammast on aluseks mitmele projektile ja tegevusele, mis ühiselt kinnistavad missiooni „Narva on järgmine“ suunas. Selle saavutamiseks peame olema ambitsioonikad, kuid ka alandlikud, tunnustades, et meil on palju saavutada ja et Narva sotsiaalne, poliitiline ja seega ka kultuuriline reaalsus on keerulisem kui paljude teiste linnade jaoks.

Narva on osalev

Meie loo esimene samm on linnaelanikele väe andmine. Kui Narva saab olema järgmine, peame kuulutama uude põlvkonda kuuluvat avatust, dialoogi, kaasatust ja vastuvõttu. Avatud kutsest liituda meie kinnistatud kohustustega, vabatahtliku tegevuse ja kommunikatsioonitööga, ühendame me oma rohujuuretasandi tulevase Euroopaga.

Narva on pikaajaline

Lähtudes koostööst, ühisomandist ja ühisloomingust, seame me prioriteediks projektid, millel on potentsiaalne pikaajaline mõju. Nende projektide aluseks on mitmekesised rahastamismudelid ja seal on palju erinevaid agendasid - kuid kultuur on kesksel kohal kõikehõlmava kasvu, tervise ja heaolu ning kultuuridevahelise dialoogi juures. Narva 2024 edendab jätkusuutlikkust ja inspireerib pikaajalisi sekkumisi, töötades homse nimel, mis julgustab kaasinvesteeringuid erinevatest avaliku ja erasektori allikatest.

Narva on avatud

Narva 2024-l on avaliku neutraalsuse filosoofia. Me ei pea kinni poliitilistest ideoloogiatest, vaid edendame selle asemel dialoogi ideed. See otsus on meie ainus võimalus, sest Narva asub erinevate poliitiliste ambitsioonide ristumiskohas. Samal ajal vajab Narva uusi inimesi, kellel on värskeid ideid. Avatus on rahvusvahelise koostöö eeltingimus.

Narva on piirideta

Kaasaegses maailmas on perifeeria määratud veetluse puudumisega. Narva kannatab perifeeria sündroomi all, kus puudub suurlinnade kasvu soodustav külgetõmbefaktor. Kuid meie veetlus kasvab, kuna me pöörame tähelepanu geopolitiilistest jõumängudest sündinud küsimusele „Kas Narva on järgmine?“ loovusest, kaasamisest ja dialoogist inspireeritud avaldusele „Narva on järgmine“. See muudab meid ülioluliseks ja annab meile olulise sümboolse kapitali. Artistid tulevad, inimesed osalevad ja Narva on Euroopa uus, järgmine keskus.

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

PROGRAMMI ÜLESEHITUS:

1. Ida ja Lääne lõpp

Narva on Euroopa kõige venepärasem linn, see on vene keelt kõnelev EL. Euroopa ja Vene suhted on üks Narva 2024 keskseid küsimusi. Me ei võta seisukohti geopolitiliste agendade osas, vaid meie missioon läbi kultuuridiplomaatia on hoopis konfliktide ennetamist toetada. Kui inimesed räägivad omavahel, loovad nad koos uue kultuuri. Narva on koostöökeskus Ida ja Lääne vahel.

1.1 Sild

Suured projektid:

- “Kes ma olen?” - Arvamusfestivali eriüritus
- Kultuuriviisa
- Kaks linnust, üks lugu

2. Rääkimata lood

Narva on üle elanud märkimisväärsid sotsiaalseid ja poliitilisi rahu- tusi, mil inimesi käsitleti etturitena suuremas mängus. Narva 2024 pakub vabanemis- ja taasväärtustamisprotsessi - vanadele lugudele, varjatud lugudele, sooliste lugudele, tulevastele lugudele. Narva2024 tähendab inimeste võitlust, kes võtavad aktiivse kontrolli narratiivi üle, mida on liiga kaua väljastpoolt räägitud.

2.1 Naiste hääled

Suured projektid:

- Akadeemia: Naiste hääled
- Oratoorium: Naiste hääled
- Konverents: Naiste hääled

2.2 Mänguväljak

Suured projektid:

- Narva virtuaalne vanalinn
- Lisage natuke värvi!
- Narva linnalabor

2.3 Salzburgist Sompani

Suured projektid:

- Narva2024 avamine - Talisuplus!
- Arvo Pärdi pühitsemine
- Veeäärne
- Dacha Fest

3. Tulevikke tootes

Me ehitame akadeemiliste ja tehniliste oskuste baasi ning võtame omaks areneva kunsti ja loomemaastiku, et aidata Narval edasi liikuda linnana, mis loob ja uuendab. Sele jõupingutuse eesmärk ei ole asendada eilseid tööstusi, vaid kasutada nende ulatust ja ambitsiooni, et inspireerida käsitöö, disaini, moe, puhastehnika, muusika, filmi ja kunstivaldkonnas tegutsevate sotsiaalselt teadlike mikroettevõtete alternatiivset tulevikku.

3.1 Ressursid ja energia

Suured projektid:

- Jäätmeprojekt
- Maakunst (Kreenholmi kunstibiennaali eriüritus)
- Ülemaailmne koristuspäev Narvas

3.2 Kreenholm - linn linnas

Suured projektid:

- Kreenholmi kunstibiennaal
- STALKER Kunsti- ja seiklustee
- Postindustriaalsed lood

3.3 Tuleviku mustrid

Suured projektid:

- LEVEL UP NARVA
- „Kaevandades tulevikku“ avatud laborid
- ArtLIFT

“Narva võiks olla Peterburi, Pariisi, Podgorica,
Kilkenny ja Nuustaku kohtumispaik.”

Sillamäe

Andrei Hvostov
Eesti kirjanik ja ajakirjanik

eriline identiteet? Mis on selle plussid ja miinused?

Ma mõistan Eestit ja eestlaseid. Olen osa eesti kultuurist ja see on mulle kallis, kuid samal ajal suudan seda ka eemalt jälgida. Mitte ainult selleks, et olla osaleja, vaid ka vaatleja.

Ma ütlesin, et ka neil eestlastel, kes on elanud ja õppinud väljaspool Eestit, on see oskus. Meil on täiesti uus põlvkond, kellel on see kogemus ja kes suudab võrrelda Eestit sellega, mis asub sellest väljaspool. Mis on Eestis hästi ja mis mitte nii hästi. Ma sain võimaluse seda mingil määral teha ajal, mil välismaale minek oli võimatu. Olin teatud mõttes oma kodumaal "välismaalane" ja seetõttu nägin ka eestlaseks olemise puuduseid. Arvan, et sellises meeelseisundis olemine annab ühe polükroomse pildi veel juurde.

Kas Ida-Virumaa kultuurielu arendamisel on kohta nõukogude nostalgiale?

Kultuuris kindlasti - kuna lisaks propagandale ja ideoloogilisele survele sisaldas nõukogude kultuur ka paljusid huvitavaid ja keerukaid aspekte. Võtame näiteks filmi: kindlasti oli vene režissööri Nikita Mihhalkovi looming Nõukogude ajal palju huvitavam kui see on viimasel ajal olnud. Vennad Strugatskid olid Nõukogude kirjanikud. Krokodill Gena ja Potsataja multifilmid tehti nõukogude ajal. See on keeruline, mitmekihiline kultuur, millel on varjatud tähendused ja vihjed.

Milline Eesti kultuurinähtus väärib Narvas suuremat tähelepanu?

Narva kui linna määratletakse piirilinnana. Nii on see olnud alates 13. sajandist. Hansa ajal, Orduajal ja Rootsi valitsuse all. Narva on olnud ka Peterburi kubermangu piirilinn. Kuid samal ajal kuulus linna suurim tööstuskompleks Kreenholm Eesti kubermangu.

Piiril või serval olemine erineb väga kuskil "keskel" olemisest. Piiril moodustub konkreetne identiteet. See paneb väga selgelt aru saama, mis eristab "siin" ja "seal" olemist. Laiemas mõttes on kogu Eestit alati määratletud piiririigina. See teeb Narvast piiririigi piirilinna. Narva on piiril olemise idee keskpunkt, selle seisundi kvintessents. See on iseene-sest midagi väärtuslikku.

Miks peaks Narvast saama 2024. aastal Euroopa kultuuripealinn?

Täpselt seetõttu, et Narva on piirilinn. Samas pole Narva suletud kindlus; see on avatud Peterburi. Euroopa Liidul võivad olla keerulised ja pingelised poliitilised suhted Venemaaga, kuid õnneks on kultuur alati olnud midagi, mis on aidanud suhteid luua ja hoida. Jagatud projektid Peterburi kultuuriliselt aktiivsete inimestega oleksid olulised, kaasahaaravad ja rikastavad. Narva võiks olla Peterburi, Pariisi, Podgorica, Kilkenny ja Nuustaku kohtumispaik.

Kust on Teie perekond algselt pärit?

Mu ema on pärit Lõuna-Eestist, isa Siberist, Transbaikali piirkonnast. Olen sündinud Jõhvis ja kasvanud üles Sillamäel - Eestis.

Kas piiritsoonis kasvaval ja vene nimega eestlasel on

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

**KIRJELDAKE
KULTUURIPROGRAMMI
ÜLESEHITUST, SEALHULGAS
TEGEVUSALADE ULATUST
JA MITMEKESISUST NING
PEAMISI SÜNDMUSI, MIS
ISELOOMUSTAVAD AASTAT.
PALUN LISAGE IGAÜHELE INFO
PROJEKTI PARTNERITE JA
EELDATAVA EELARVE KOHTA.**

1. IDA JA LÄÄNE LÖPP

Programm: Sild

Narva on Ida ja Narva on Lääs

Narva on keskus

Narva on venelik

Narva on eestilik

Narva on euroopalik

Narva on kultuuridevaheline

Narva on muutus

Narva on sild

PROGRAMMI SISSEJUHATUS

Kontekst

Narva on tsivilisatsioonide kokkupõrge, Ida ja Lääne kohtumisaik. Kes pole Narvas käinud, võib arvata, et me oleme liiga dramaatilised. Kuid seal viibides, Narva jõe ääres ikoonilise muusikaklubi Ro-Ro terrassil kohvi juues ja kuulates, kuidas vaid 200 meetrit üle jõe Venemaal koerad hauguvad, ning seejärel heites pilgu Narva ja Ivangorodi linnustele teine teisel pool jõge, piiri, nii lähedal ent vaimsalt üksteisest nii kaugel, et see tekitab külmavärinaid. Isegi vaikselt õhtul, kui promenaadil vaid mõni üksik jalutaja sinust möödub, pakatab õhk energiast.

Narva on alati olnud ida ja lääne vahelise kaubanduse keskus. Narva Joaoru piirkonnas asuv kindlustatud asula on teadaolevalt Eesti vanim, ulatudes tagasi vahemikku 5000–8000 eKr. Kaubavahetus, eriti pikamaa hansakaubandus, oli keskajal Narva peamine tegevusala, ehkki Narva ise Hansa Liitu kunagi ei kuulunud. 17. sajandil asus Narva Venemaa ja Rootsi piiril, kes soovis muuta selle piirkondlikuks pealinnaks.

19. sajandi keskel hakkas Narva märkimisväärseks tööstuslinnaks arenema. Ludwig Knoop asutas 1857. aastal Kreenholmi manufaktuuri, mis umbes 8000 töötajaga sai üheks suurimaks

puuvillatööstuseks Euroopas ja maailmas. 19. sajandi lõpul oli Narva Eesti juhtiv tööstuslinn. Eesti esimene raudtee, mis valmis 1870. aastal, ühendas Narvat nii Peterburi kui ka Tallinnaga.

Ursula von der Leyen, esimene naine, kes on valitud Euroopa Komisjoni presidendiks, on puuvillakaupmehe Ludwig Knopi (1821–1894), kes rajas Venemaa impeeriumi ja Euroopa suurima tekstiilivabriku – Narva Kreenholmi tehase, järeltulija.

Teise maailmasõja ajal toimunud massiivsed lahingud hävitasid umbes 94% Narvast, sealhulgas barokkstiilis vanalinna. Pärast sõda otsustasid Nõukogude võimud varem ja allesjäänud ehitised lammutada, et kortermajadele ruumi teha. Selle tulemusena on vanalinnas säilinud vaid käputäis Teise maailmasõja eelseid ehitisi, sealhulgas barokkstiilis raekoda.

Pärast sõda põliselanikke tagasi Narva linna ei soovitud – peamiselt asustasid linna mujalt NSV Liidust sissetoodud vene keelt kõnelevad töötajad. See tulenes eeskätt plaanist ehitada linna saajane uraani töötlemise tehas, mis oleks Narva suletud linnaks muutnud. Kavan-datav uraanivabrik (mis lõpuks rajati Sil-lamäele ning Narvasse jäi ainult uraani rikastamise labor) ja muud suuremahulised tööstusarendused, näiteks Kreenholmi manufaktuuri taastamine, olid liikumapanevaks jõuks migrantide sissevoolule Nõukogude Liidu erinevat-est piirkondadest, peamiselt Venemaa Novgorodi, Pihkva ja Vologda aladelt. Jaanuaris 1945 eraldati Narvast üle jõe asuv Ivangorodi linn, mille asutass 15. sajandil Venemaa tsaar Ivan III, ning see sai osaks Vene NSFV Leningradi oblastist.

Tänane Narva räägib 96% ulatuses vene keelt. Sisuliselt on see venekeelne EL. Koht Eestis, kus venekeelne vähemus on absoluutses enamuses.

Alates 2014. aastast on Narva pälvinud laialdast rahvusvahelist meediahuvi tänu oma asukohale EL-i/NATO ja Venemaa piiril ning valdavalt venekeelse elanikkonnaga, kellest umbes kolmandik on Venemaa kodanikud. Pärast seda, kui Venemaa annekteeris Krimmi ja tungis Ida-Ukrainasse, äratas linn suuremat tähelepanu kui ükski teine sama suurusega Ida-Euroopa linn. Kahe muinaslõuna jõuline sümbolism mõlemal pool jõekallast hõlbustas „tsivilisatsioonide kokkupõrke“ visualiseerimist. Ehkki enamik ajakirjanikke ei leid-

nud oma hüpoteesile „kas Narva on järgmine?“ tõestust, mõjutas negatiivne reklaam linna kuvandit.

Narva kandidatuur Euroopa kultuuripealinna tiitlile on sild leppimise, mõistmise, inimlike väärtuste ja koostöö poole, mis viib keerulisest ja valusast ajaloost uute võimaluste juurde. Narva2024 pakub linnale ja selle kodanikele ainulaadset võimalust oma narratiive ja identiteete ümber määratleda ja ümber kirjutada, mida 1990. aastate poliitilised muutused rängalt tabasid. Veelgi enam, end vääriselt hinnata ja mitmekülgsuste omaduste üle uhkust tunda ning globaalselt üles astuda on teadlik püüe, kinnitades oma staatust rahvusvaheliste kaubateede ristumiskohana ja positsiooni ühendajana. Narva võib küll asuda Euroopa äärealal, kuid selle ajalugu ja geopoliitiline olukord asetavad selle rahvusvaheliste suhete keskele. Narva on tõusmas Euroopa ja Venemaa, Ida ja Lääne vahelise koostöö sõlmpunktiks. Narva on sild, Narva on järgmine.

Programm

Antud programm on Euroopa jaoks kuldne võimalus luua tihedam kultuurikoostöö Venemaa kunsti- ja loominguliste kogukondadega, võttes nende traditsioonide kultuurilised rikkused omaks ning asetades nad samas Euroopa väärtussüsteemi. Narva2024 pakub Euroopale ainulaadset kultuuridiplomaatia tööriista Euroopa ja Venemaa ühendamiseks EL-i piiril asuva venekeelse kogukonna kaudu. See loob uusi võimalusi venelastele, kes jagavad euroopalikke väärtusi, pakkudes rikkalikule vene kultuurile võimalust särada kogu Euroopas. See annab hääle Venemaa diasporaale, võimaldades samal ajal EL-ile pilootprojekti Venemaaga parema ja targema koostöö tegemiseks. Asudes vaid 130 km kaugusel Peterburi kultuurimetropolist, on Narval ainulaadne võimalus meelitada tootjaid, kunstnikke ja kuraatoreid Venemaa „kultuuripealinnast“, aga muidugi ka mujalt Venemaalt tegema koostööd ja koosloomet kunstnikega Narvast, Eestist ja Euroopast. Vene diaspora jaoks innustab Narva Euroopa kultuuripealinnana neid uhkust tundma vene luule, kirjanduse, muusika, kunsti, filmi ja teatri rikkaliku intellektuaalse kapitali üle. Ka paljudel Peterburi piirkonna peredel on siiani meeldivad mälestused suvel Narva-Jõesuu randades ja suvilates käimisest, seega elavdab Narva tõusmine Euroopa kultuuripealinnaks kind-

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

lasti ka turismi.

Geograafilise, poliitilise ja kultuurilise asukoha tõttu on Narva konkureerivate narratiivide lahinguväli. Nii tegeleb kava ka tõejärgse ajastu keele ja meedia teemadega, algatades kriitilise lugemise ja kirjutamise programmi.

Selle projektiga positsioneerib Narva end ühe julgema uue loomingulise keskusena Euroopas. Koostöös Ida ja Lääne vahel, Euroopa ja Venemaa vahel, tõestades, et kui loovus ja mitmekesisus on hästi toidetud, saab kunsti ja innovatsiooni, ettevõtliku mõtlemise ja loomingulise koostöö ühendamise kaudu langumustri ümber pöörata. Narva liidab punktid omavahel kokku ja ühendab geograafilised, kultuurilised ja valdkondlikud sidemed - tegutsedes sillana kõige laiemas tähenduses.

SUURED PROJEKTID

1) Kes ma olen? Arvamusfestivali eriüritus Narvas

Arvamusfestival toimub igal aastal augustikuus Kesk-Eestis asuvas Paide linnas. 2013. aastal alguse saanud festival on osutunud ülimalt populaarseks ja toimub nüüd juba kuuendat aastat järjest. 2024. aastal toome me ürituse Narvasse. Arvamusfestival on kohtumispaik kõigile ühiskonnakihtidele, pakkudes platvormi erinevatele maailmavaadetele. Selle missiooniks on parandada arutelukultuuri ja kodanikuharidust. Festival on tasuta ja kõigile avatud. Igal aastal osaleb festivalil umbes 10 000 inimest, sealhulgas ministrid, teadlased, kultuuri- ja mõttejuhid, aga ka suur meedia. Iga arutelu järgib lugupidava arutelu konventsiooni, mis võimaldab tasakaalustatud ja konstruktiivset mõttevahetust. Lisaks paneeldiskussioonidele julgustab festival ka muid kaasavaid formaate, sealhulgas mitmesuguseid uenduslikke töötubasid, grupiarutelusid, debatte, maailmakohvikuid ja muid uniikaalseid viise vestluse arendamiseks. Arvamusfestivali eeskujuks on Rootsis juba viis aastakümnet toimunud sotsiaalpoliitiline Almedalsveckani festival ning teised sarnased ettevõtmised Soomes, Norras ja Taanis. Arvamusfestival koos kaheksa teise vestlusfestivaliga on osa vastloodud demokraatiafestivalide võrgustiku platvormist.

2024. aastal toimuva Arvamusfestivali eriüritus toimub Narvas, koondades nii Euroopa kui ka Venemaa arvamusliidreid ja haritlasi. Nad hakkavad arutama identiteedi, ajaloo, pingete ja di-

lemmade teemasid ning keskenduvad ühistele väärtustele ja koostööle, eriti Läänemere piirkonnas. 2024. aasta tähtsündmust tugevdatakse pop-up'ürituste ja aruteludega koostöös Narva enda initsiatiiviga Bazar, suurendades alates 2020. aastast kõigi keelerühmade ja vähemuste kodanikuühiskonna ja kogukonna kaasatust ning tagades, et nad on silmapaistvalt esindatud rahvusvahelisel fookusesündmusel aastal 2024. Digitaalsete platvormide ja tööriistade lisamisega ületame me keelelised ja logistilised takistused, luues väärtusliku digitaalse kihi, mis pakub kaasatust ja kultuuridevahelist koostööd. Narvas toimuva Arvamusfestival 2024 eesmärk on täielikult tõsta nii Läänemere piirkonna koostöö kui ka Euroopa ja Venemaa vahelise dialoogi arutelu taset.

2) Kultuuriviisa

Jätkame 48-tunnise kultuuriviisa ideega Venemaa turistide jaoks, kes külastavad Eestit Euroopa kultuuripealinna aastal 2024. See idee nõuab põhjalikku analüüsi ning loomulikult sõltub see individuaalsetest kokkulepetest ja poliitilisest tahtest. Viisa kehtib maksimaalselt 48 tundi ja selle saab hankida piiril ilma eelneva viisataotluse vajaduseta.

Eestis on praegu käimas algatus nimega The Startup Visa. See korraldus aitab EL-i välistel start-up'ide asutajatel oma ettevõtet Eestis kasvatada, samuti lihtsustab see Eesti idufirmade jaoks EL-i väliste talentide palkamist. Lisaks on see suurepärane võimalus rahvusvahelistele talentidele, kes soovivad töötada ja koostööd teha Eestis, ning me soovime laiendada algatust ka kultuurisektorile, et hõlbustada koostööd Venemaa partnerite ja EL-iga.

3) Kaks linnust, üks lugu

Kaks linnust, üks lugu

Kaks riiki, üks ajalugu

Kaks jõekallast, ühine kogemus

Narva ja Ivangorodi kaks linnust - üks neist Eestis/EL-is, teine Vene Föderatsioonis, eraldatud Narva jõega - ilmestavad klassikalist postkaardipilti Narvast. Need kaks muljetavaldavat hoonet on nagu koit ja hämarik, alati üksteise kõrval, kuid mitte kunagi päriselt koos. Dramaatiline armastuslugu, ühe mündi kaks külge, lõhestunud isiksus. Lõputu inspiratsioon lugudele lahkuminekust ja koosolemiseks.

Põhja-Eesti vallutanud Taani Kunin- griigi asutatud Narva linnuse algusaeg

viib tagasi 13. sajandisse. 16. sajandi lõpus hõivasid linnuse venelased, seejärel Rootsi väed. Narva linnuse vastaspool, Ivangorodi kindlus on eksisteerinud umbes 15. sajandi lõpust. Täna on nii Ivangorodi kui ka Narva linnused linnamuuseumid - nad räägivad oma paralleelse ajaloo lugusid.

„Kaks linnust, üks lugu“ raames arendame me välja teatri- ja muusikasündmuste ning lavastuste seeria, mis ühendavad kahte lossi ja kahte linna. Kuna ajaloo erinevad vaated ja tõlgendused on laialt levinud, pakub see võimaluse lugusid kuulda ja neid tõlgendada kunstilise väljenduse ning isiklike jutustuste kaudu. See on võimalus lahknevaid seisukohti uurida, võimalus üksteist paremini tundma õppida.

Teatrietendus „Kaks linnust, üks lugu“

Kaks teatrijuhti - üks Eestist ja teine Venemaalt - teevad koostööd ühise teatrietenduse nimel, mis toimub samaaegselt Narva ja Ivangorodi linnustes. Nad leiavad koos ühe ajaloosündmuse ja loovad selle ümber teatritüki, mis räägib sama loo erinevatest vaatenurkadest. Vene režissöör lavastab loo eestipoolse tõlgenduse ja vastupidi. Etendused toimuvad mõlemas linnas ja linnuses üheaegselt. Nende liitmiseks kasutatakse videolinke ja droonikaadreid, visualiseerimaks seda, et inimesed kogevad etendust üheaegselt. Mõistmisele ja empaatiale sild.

Muusikaüritused „Kaks linnust, üks lugu“

Selle allprogrammi raames toimub kaks üritust: Narva-Ivangorodi ooperipäevad - kaasaegne ooperi- ja balletifestival ning Narva-Ivangorodi sümfoonia. Mõlemad üritused toimuvad koostöös Eesti ja Venemaa tipporkestritega, ühendades produtsendid ja kuraatorid mõlemalt poolt, kunstilisteks juhtideks Jüri Leiten (Eesti Kontsert) ja Juri Alexandrov (Peterburi Kammerooperi kunstiline juht). Digitaalkunst ja kommunikatsioon - videolinke, videomappingut, virtuaalset reaalsust ja hologramme kasutatakse nii jõeülese kogemuse jagamiseks kui ka nende digitaalseteks ühiskasutatavateks lugudeks salvestamiseks, millele aitab kaasa ainulaadne sotsiaalmee- dia kampaania. Samal ajal toimuvad nii Ivangorodi kui ka Narva muuseumides üheaegsed näitused - „Kogudes Narvat, kogudes Ivangorodi“. Valgusinstallatsioonide festival loob valgustatud teid

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

üle jõesildade ning mõlemal küljel asuvate promenaadide, linnuste ja hoovide vahel. Eestlased ja venelased saavad väikesed tuled jõgemööda alla teele. Kunstiline interventsioon multimeediakunstiga annab jõe vastaskallastel olemisele värske vaatenurga.

MUUDE PROGRAMMISÜNDMUSTE LOETELU

Kriitiline mõtlemine, lugemine ja kirjutamine

Geograafilise, poliitilise ja kultuurilise asukoha tõttu on Narva konkureerivate narratiivide lahinguväli. Nii tegeleb kava ka tõejärgse ajastu keele ja meedia teemadega, algatades kriitilise lugemise ja kirjutamise programmi. Sellesse programmi kuulub ka projekt „Müüdimurdjad” – õpilased tegelevad müütide ja kuulujuttude kummutamisega kriitilist mõtlemist, fakte ja arutlemist kasutades. Koostöös piirkondliku ja riikliku meediaga saavad narratiividest kirjutatud lood ja veebivideod.

Festivalidega ühendatud

Viimastel aastatel on Narva ja ümbruskond hakanud elavatest festivalidest kihama. Narva2024 kasutab neid platvorme, et arendada Euroopa ja Venemaa koostööd. Nende rahvusvahelise profiili tõttu ja kavatsusest luua Euroopa ja Venemaa vahel rahvusvahelised sidemed, valiti programmi jaoks järgmised festivalid:

Go Narva! - 2019. aastal alguse saanud vabaõhu rokkfestival.

„Künnivaresed saabused“ ja „Künnivaresed lahkused“ - kahe aastakümne jooksul Ro-Ro kunstiklubis aset leidnud Narva põrandaaluse kultuuri nurgakivifestivalid.

Mägede Hääl - põrandaalune muusika ja linnakultuuri festival, mis toimub Kohtla-Nõmmel.

Jõhvi balletifestival Jõhvis ja Rakveres kasvatab aktiivselt noori talente ja teeb piiriülest koostööd; alates 2022. aastast toimub see ka Narvas.

Station Narva on rahvusvaheline muusika- ja kunstifestival, mis asutati 2018. aastal ja toob 70% programmist ja publikust sisse Venemaalt ja Euroopast.

„Dark Side of the Moon“ on uus ettevõtmine, mis alustab 2020. aastal. See rahvusvaheline tantsumuusika ja põrandaaluse kultuuri festival on esimene omalaadne Venemaa ja Põhja-maade regioonis.

Filmifestival „On the Border“ tutvustab koostöös Lenfilmiga eesti-vene lavastusi.

Vaba Lava teater korraldab Venemaalt ja Baltikumist pärit sõltumatute teatrite festivali.

Püstjalakomöödiafestival „Crossing Lines“ pakub eesti-vene-inglise programmi.

КИHOFF - rahvusvaheline komöödia-filmide festival tihedas koostöös Venemaa partneritega on Eesti A-kategooria filmifestivali PÖFF alamfestival.

Eesti Kunstiakadeemia ja Peterburi Riikliku Repini Akadeemia Narva suveakadeemia toob kokku mõlema asutuse üliõpilased osalema ulatuslikus õppeprogrammis, et tunnustada mitmekesiseid lähenemisviise ning neist õppida. Õppeprojektid hõlmavad põhjalikku suhtlust kohalike asutustega.

Luule- ja kirjandusprogrammid: Rahvusvaheline venekeelse kirjanduse festival ja Rakvere luulefestival väärtustavad nii eesti kui ka vene kirjanduslike tekstide ja keelte rikkust.

Etenduskunstide uute tehnoloogiate tippkeskus (CENTPA) on Vaba Lava uus algatus, mis toob innovatsiooni teatrisektorisse ja korraldab bienaali „On the Edge” nii Narvas kui ka Ivangorodis.

Projekt „Border Areas“ (Narva – Ivangorod, Valga – Valka, Kirkenes – Nikel) ümbermõtestab piirialad läbi kunstiliste interventsioonide koostöös Venemaaga piirnevas Kirde-Norras Kirkenes toimuva Barents Spektakeli festivaliga.

Bigbändiprojekt Narva – Tallinn – Peterburg taastab Narvas tegutsevate bigbändide traditsiooni kuulsuse Sergei Gusjatinski ja Sankt Peterburi bigbändi ning Eesti bigbändi tipporkestrite koostöös.

Eesti-Vene residentuurivahetusprogramm loob kunstnike regulaarse piiriülese ringluse, luues ruumi nii ühis-

loomeks kui ka avalikeks näitusteks.

SUURTE PROGRAMMIDE JUHTPARTNERID

Arvamusfestival - *kinnitatud*
ContempArt MTÜ - *kinnitatud*
Eesti Kontsert - *kinnitatud*

PROGRAMMI PARTNERITE LOETELU

Kohalikud/piirkondlikud: 12

ContempArt MTÜ - *kinnitatud*
Jõhvi kontserdimaja - *kinnitatud*
Kohtla-Järve Linnavalitsus - *kinnitatud*
Kohtla-Järve Riigigümnaasium - *kinnitatud*
NART - Narva Kunstiresidentuur - *kinnitatud*
Narva Kunstigalerii - *kinnitatud*
Tartu Ülikooli Narva kolledž - *kinnitatud*
Narva Loomeskubaator OBJEKT - *kinnitatud*
Narva Gate / Kreenholm - *kinnitatud*
Narva Linnavalitsus - *kinnitatud*
Narva Muuseum - *kinnitatud*
Vaba Lava Narva - *kinnitatud*

Riiklikud: 16

Arvamusfestival - *kinnitatud*
Digitally Yours Ltd - *kinnitatud*
Eesti Kontsert - *kinnitatud*
Eesti Kunstiakadeemia - *kinnitatud*
Eesti Välisministeerium - *indikatiivne*
Eesti Politsei- ja Piirivalveamet - *indikatiivne*
Euroopa Komisjoni esindus Eestis - *kinnitatud*
Lennart Meri konverents - *indikatiivne*
Linnateater - *indikatiivne*
MEDIT - Tallinna Ülikooli meediainnovatsiooni ja digikultuuri tippkeskus - *indikatiivne*
Avatud Eesti Fond - *indikatiivne*
PÖFF - Pimedate Ööde filmifestival - *kinnitatud*
Rus.Delfi - *kinnitatud*
Saaremaa Ooperipäevad - *kinnitatud*
Tartu Ülikool - *indikatiivne*
Valga muuseum - *indikatiivne*

Vene: 22

Ajakiri Adresa Peterburga ja piirisümmeetrifoorum - *kinnitatud*
Baltiiskij Dom - *kinnitatud*
Peterburi Kammermuusikateater - *kinnitatud*
Ivangorodi Linnavalitsus - *kinnitatud*
Leningradi oblasti kultuurikomitee - *kinnitatud*
Leningradi oblasti turismikomitee - *kinnitatud*
Moskva Elektroteatr Stanislavski - *kinnitatud*
Etude teater - *kinnitatud*
Sihtasutus „Parun Stieglitzi pärand” - *kinnitatud*
Kinostudiya „Lenfilm” - *kinnitatud*
Peterburi Kirovski rajoonid - *kinnitatud*
Krasnenkaya Rechka omavalitsus (Peterburi) - *kinnitatud*
Mihailovski teater - *kinnitatud*
Moscow Music Week - *kinnitatud*
Leningradi oblasti muuseumiagentuur - *kinnitatud*
Muusikamaja SPb - *indikatiivne*
Peterburi festival „Päasupunkt” - *kinnitatud*
Sevkabeli sadam - *indikatiivne*
SKIF - Sergei Kurjokini rahvusvaheline festival - *kinnitatud*
Peterburi Kunstiresidentuur - *kinnitatud*
Stereoleto festival - *kinnitatud*
Teater „Na Liteinom“ («На Литейном») - *kinnitatud*

Rahvusvahelised: 12

Aalto Ülikool (Soome) - *indikatiivne*
Almedalsveckani festival (Rootsi) - *kinnitatud*
Barents Spektakeli festival Kirkenesis (Norra) - *kinnitatud*
Bassiani klubi Tbilisis (Gruusia) - *indikatiivne*
Berghaini klubi Berliinis (Saksamaa) - *indikatiivne*
Brivibase galerii (Läti) - *kinnitatud*
Democracy Festivals Association (Taani) - *kinnitatud*
Euroopa talentide vahetusprogramm Eurosonic

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

- kinnitatud

K-Challenge (Korea) - kinnitatud

Põhjamaade Ministrite Nõukogu - kinnitatud

Terras sem Sombra festival (Portugal) - kinnitatud

Balti Linnade Liit (Poola) - kinnitatud

Kultuurisektor ja muud kaasatud sektorid:

Teater, muusika, film, kunst, kirjandus, suuline kõne, muuseumid ja näitused, konverentsid ja haridus, digitaalne ja multimeedia, ajalugu, tehnoloogia, rahvusvahelised suhted

PROGRAMMI PLANEERITUD EELARVE

€ 2 764 000

2. RÄÄKIMATA LOOD

Programm: Naiste hääled

Narva on teinud ja ümber teinud naised

Euroopa on teinud ja ümber teinud naised

Narvat toidavad vesi ja naised

Narva on naiste häälel arheoloogia

Narva on õdede linn

Narva võitleb õigluse eest

Narva on homsetele naistele

jandi vältel, on veel põhjalikult lahti kirjutamata. Samal ajal pole Narvas ühtegi perekonda, kellel poleks isiklikku Kreenholmiga seotud lugu. See on võimalus äratada ellu lugu, mille naised, kes olid vabriku peamine tööjõud, oleks kirjutanud. Programm annab edasi Kreenholmi tehase ajaloo naiste hääle kaudu ja pühitseb neid naisi, kes olid edukad nii töö- kui ka pereelus. On eluliselt oluline hakata üles tähendama selle Euroopa idanurgas asuva tehase viimase põlvkonna lugusid, enne kui võimalus igaveseks kaob.

PROGRAMMI SISSEJUHATUS

Kreenholmi naiste ajalugu

Kreenholm - tehas, mis asus jõel, Eesti ja Venemaa piiril, ning millele vesi ja naised andsid energiat.

Ajavahemikul 9. augustist kuni septembri keskpaigani 1872. aastal, toimus Kreenholmis kõige tormilisem töörahutuste episood, mis on kunagi Vene tehastes ette tulnud. Streigi tippajal osales selles üle viie tuhande töötaja. Ükski varasem töörahutuste vahejuhtum ei olnud saatnud valitsusringkondadesse nii palju värinat. Aastatel 1870–1894 toimus puuvillatekstiilitööstuses kokku 85 streiki, milles osales 53 341 töötajat, aastatel 1895–1900 osales 188-s taolises streigis 139 154 töötajat.

Asjal 1905 toimus Kreenholmis esimene naise - Amalia Kreisbergi - juhitud streik. See streik innustas võrdsete õiguste liikumist ja emantsipeerumist Eestis ning aitas lõpuks naistele poliitiliste õiguste andmisele kaasa. Streikide ja Amalia Kreisbergi ajalugu on suurepärane näide narratiivide kokkupõrkest, mis on Narvas endiselt vägagi elus. Ühest küljest, peidetud nõukogude ajaloo tõlgenduskäsi alla, on see klassikaline sügavalt juurdunud müüt kommunistlikust võitlusest. Teisalt aga on praegune Eesti ajaloo diskursus kõik ülaltoodud sündmused ja Amalia Kreisbergi unustanud. “Naiste hääled” paljastab ja pühitseb Kreenholmi naiste mineviku ja oleviku rolli ja jõudu - tõlgendavad nende lugusid ümber, leiavad neile sobivad positsioonid Euroopa emantsipatsiooni ajaskaalas ja geograafias ning aitavad nad kaasajaga kunsti ning muusikaliste ja visuaalsete sündmuste, aga ka teaduslike mõtiskluste kaudu elule. „Naiste hääled“ annab pärandi edasi ja väestab tulevase põlvkondi.

Kreenholmi ajalugu, kus kümned tuhanded naised töötasid enam kui sa-

Kreenholm ja lunastus

Nooremad põlvkonnad on üles kasvanud kohaliku ajalugu ja oma vanaemade panust tundmata. Noortele on vaja rohkem ajaloolisi ja ka tänapäevaseid eeskujusid, et saada enesekindlaks ja tulevik enda kätte võtta. Kaasates noorema põlvkonna mõlema soo esindajaid, on programmi eesmärk laiendada teadmisi kohaliku ajaloo kohta, mida räägivad tehase kangelannad, tehes koostööd erinevate erialade kõrgetasemeliste spetsialistidega kogu maailmast. Muutes Narva kohtumispunkti, kus võtame omaks feminismi Kirde-Euroopa kontekstis, seame me eesmärgiks võimaldada individuaalsete narratiivide kujundamist, mille juured on Kreenholmi kogukonnas. See võimaldab sündida elaval arhiivil, mis on pidevas kohanemise- ja täiustamisprotsessis.

Selle programmi projektid loovad rahvusvahelise ja piirkondliku konteksti eriti just Soomega, kus Tamperet (Euroopa kultuuripealinna kandidaat 2026. aastaks) tunnustatakse kui naiste mõjuvõimu suurendamise ja linna tööstuslikust pärandist tulenevat naiste poliitiliste õiguste hälli.

Lakkamatu viieaastase programmi välitel kogutakse, dokumenteeritakse ja arhiveeritakse kohalike naiste lood Narva arhiivis ja Narva muuseumis, pöörates erilist tähelepanu suulisele ajaloo. Materjal animeeritakse, digitaliseeritakse, programmeeritakse ja seda hinnatakse kriitiliselt, et luua kasutajasõbralik ning pidevas muutuses olev elav arhiiv. Kreenholm kui lootuse ja uuenemise sümbol hõlmab muu hulgas järgmisi tegevusi: Suuline ajalugu ja arhiivimise töötoad koos kohaliku kogukonna täiendavate salvestussessioonidega, haridus- ja mentorprogrammidega noortele; teadusuuringute ja kunstnike juhitud töötoad, seminarid ja vestlusringid; kunstnike residentsid; kunstilised

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

interventsioonid, mille tulemuseks on kontserdid, näitused, etendused, suuremahuline muusikasündmus ja rahvusvaheline konverents. Arhiivimiseks ja avaldamiseks ning uuendusliku andmete visualiseerimise stuudio loomiseks võtab Platvorm (Eesti) suuna füüsilise ja digitaalse ruumi ühendamiseks - töötatakse välja nii kontseptsioonid kui ka käegakatsutavad uuenduslikud digitaalsed platvormid, keskendudes reaalaja andmetele ja dünaamilisele kasutaja loodud sisule.

Programm saavutab eesmärgid, tehes koostööd laiendatud Euroopa ja riikidevaheliste organisatsioonide võrgustikuga ning jagades üksteisele võimestamise eesmärgil teadmisi ja oskusi. Selle projekti peamine osapool on Kreenholmi naiste kultuuriklubi. See koosneb piiriülesest sõrkonast ja Kreenholmi naiste õdedest kogu maailmas.

SUURED PROJEKTID

1) Akadeemia: Naiste hääled

Selle projektiga töötatakse välja uus elav naiste lugude arhiiv. Kreenholmi töötajate suuline ajalugu, mis kogutakse kokku, dokumenteeritakse ja arhiveeritakse; see säilitatakse Narva arhiivis ja Narva muuseumis ning seda kasutatakse edasistes haridus- ja kunstiarendusprogrammides, mida juhitakse koostöös kohaliku kogukonna ja rahvusvaheliste partneritega. Mõned lood muudetakse visuaalseteks meediatoodeteks. See on võimalus erakordsete tavaliste Narva naiste lugusid taaselustada. Akadeemia keskendub noorte kaasamisele projekti igas etapis. Eesmärgiks on tõsta nende enesekindlust ja enesehinnangut, õppides tundma kohalikke lugusid ja kangelannasid globaalses kontekstis. Arhiiv on hindamatuks tugipunktiks naistele ja tüdrukutele, meestele ja poistele, nii põlvkondade sees kui ka vahel.

2) Oratoorium: Naiste hääled

See kunstiline projekt on uurimisprojekti "Akadeemia: naiste hääled" suurejooneliaks finaali. Originaalmuusika tellitakse ühelt Eesti või Euroopa tuntud heliloojalt: Arvo Pärt, Tõnu Kõrvits, Helena Tulve, Erkki-Sven Tüür, Ülo Krigul vms. Teos komponeeritakse vastusena Kreenholmi elava arhiivi naistejutustustele ja luuakse koostöös kohaliku kogukonnaga. Heliteos pühitseb naisi, kes on võidelnud oma elu, perekonna

ja õiguste eest - ning kes väärivad, et nende häält kuulda. Naiste hääled kaasatakse heliteosesse koos professionaalsete kooride ja orkestriga. Esietkanne toimub Kreenholmi veskis koos järgnevate esitustega kogu maailmas. Et luua paeluv kogemus, rikastatakse esitust segameedia ja videomappinguga.

3) Konverents: Naiste hääled

Sellel laiaulatuslikul konverentsil, kuhu kuuluvad partneritena ka ÜRO Women in Science ja Obama Foundation, kasutatakse võrdluspunktina pikaajalise teadusprojekti „Akadeemia: naiste hääled” tulemusi. Konverentsi eesmärk on võimestada kohalikke noori - koostöös algatusega Superheros -, luues dialoogi nende ja inspireerivate esinejate vahel kogu maailmast.

MUUDE PROGRAMMIÜRITUSTE LOETELU

Muusika- ja linnafestivali Tallinn Music Week ning Loova Euroopa programmi toetusel korraldatav Keychange'i programmi "Naised muusikas" programm Narvas (2023) - TMW2023 kolib koos globaalse Keychange'i liikumise programmi lõpuosaga üheks aastaks Narva - kandes linna võrdsuse toetamise ja piiride ületamise eest globaalsele kaardile ning tunnustades lugematuid sektoriüleseid koostööprojekte, mis toovad kokku enam kui 200 kunstnikku.

Moearendusprogramm - Tekstiilidisain ja mood äärtel (k.a. Narva Disainimaja ja moenädal). Selles programmis osalevad tekstiili- ja moetööstuse juhtfiguurid, kes muudavad ja arendavad piirkonna tööstust ja kunstilist väljundit, sealhulgas meistriklasseid ja moeetendused, kus osalevad kohalikud kodanikud.

Naiste jalgpall - jalgpall on Narvas ikooniks kujunenud spordiala, millel on potentsiaal ja missioon naiste ja noorte hulgas mänguga täielikult sõbraks saada ja seda aktiivselt propageerida.

Rahvusvaheline psühogeograafide tipkohtumine, keskendudes naistele kui linnauurijatele. Sellel tipukohtumisel uuritakse, analüüsitakse ja sinna kaasatakse naislinnauurijad, et mõista erinevate geograafiliste asukohtade mõju meie käitumisele ja emotsioonidele. See hõlmab diskussiooni ekstsentrilise arhitektuuri ja selle potentsiaali kohta Nõu-

kogude-järgses linnapildis - kasutades Narvat juhtumiuuringuna.

SUURTE PROGRAMMIDE JUHTPARTNERID

Narva 2024
Eesti Kunstiakadeemia fond - *kinnitatud*
Maria Kapajeva - *kinnitatud*
NART - Narva Kunstiresidentuur - *kinnitatud*
Tallinn Music Week - *kinnitatud*

PROGRAMMI PARTNERITE LOETELU

Kohalikud/piirkondlikud: 5

Kreenholmi naiste kultuuriklubi - *kinnitatud*
NART - Narva Kunstiresidentuur - *kinnitatud*
Narva arhiiv - *kinnitatud*
Narva Loomeskubaator OBJEKT - *kinnitatud*
Narva Muuseum - *kinnitatud*

Riiklikud: 5

Feministeerium - *kinnitatud*
Michael Pärt Music - *kinnitatud*
Platvorm - *kinnitatud*
Superheroes - *kinnitatud*
Tallinna Loomeskubaatorid - *kinnitatud*

Vene: 3

Riikliku Kaasaegse Kunsti Keskuse Kaliningradi filiaal - *kinnitatud*
Prakticheskoe Pismo lugemisgrupp - *kinnitatud*
Peterburi Kunstiresidentuur - *kinnitatud*

Rahvusvahelised: 21

Abandon Normal Devices (AND) festival (Ühendkuningriik) - *indikatiivne*
Arteria Association (Poola) - *kinnitatud*
Gdansk Linnaakultuuri Instituut (Poola) - *kinnitatud*
Soome suursaatkond Eestis (Soome) - *indikatiivne*
Hanaholmeni kultuurikeskus (Soome) - *kinnitatud*
Keychange programm, PRF Foundation (Ühendkuningriik) - *kinnitatud*
Naiste Ajaloo Muuseum (Rootsi) - *indikatiivne*
Obama Fond (USA/EL) - *indikatiivne*
Onomatopee (Holland) - *kinnitatud*
Salzkammergut 2024 (Austria) - *kinnitatud*
Serlachius Museums & Residency (Soome) - *indikatiivne*
Site Gallery (Ühendkuningriik) - *kinnitatud*
Rootsi suursaatkond Eestis (Rootsi) - *indikatiivne*
Tampere 2026 (Soome) - *kinnitatud*
Umeå 2014 (Rootsi) - *kinnitatud*
ÜRO Women in Science - *indikatiivne*
Unesco esindus Eestis - *indikatiivne*
Michigan-Dearborni ülikool (USA) - *kinnitatud*
USA saatkond Tallinnas - *kinnitatud*
Women in Tech Ruhr (Saksamaa) - *indikatiivne*
Women's Library Whitechapel (Ühendkuningriik) - *indikatiivne*

Kultuurisektor ja muud kaasatud sektorid:

Muusika, kunst, konverents ja haridus, film, muuseumid ja näitused, antropoloogia, sotsioloogia, IT, multimeedia

PROGRAMMI EELDATAV EELARVE

€ 1 845 000

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

Programm: Mänguväljak

Narva on võrk, plaan, kontseptsioon
Narva on eksperimentaalne, seikluslik,
kaasahaarav, terav
Narva on tõsine näidend
Narva on kergemeelne näidend
Narva on lõuend
Narva on homme mänguväljak

PROGRAMMI SISSEJUHATUS

Me oleme Euroopas harjunud arvama, et linn tuleks ehitada inimestele. Kuigi see näib ilmne, pole see alati nii olnud. Mõnda aega planeeriti linna mitte vastavalt inimestele, vaid vastavalt funktsioonile. Kaubandus eraldati elumajadest ja kultuuriasutused piirdusid mõne üksiku hoonega, mis pidid täielikult inimeste sotsiaalseid vajadusi rahuldama.

Narva on üks linna, mis selle paradigma järgi projekteeriti. Enamikus Euroopa linnades, mille ajalugu ulatub nii paljude sajandite taha nagu Narva, kipume iseenesestmõistetavaks pidama väikseid nurki ja salapäraseid hoove, esimese korruse töökodasid ja kutsuvaid poesiseid, linnaväljakuid ääristatud kahe- kuni kolmekorruseliste hoonetega - need kõik puuduvad siin.

See pole aga alati nii olnud. Narva vanalinn oli varem taolisi erinevaid väikseid kohakesi ja omavahel ühendatud funktsioone täis. Selline oli ta kuni II maailmasõjani, kui see inimõõtmeline linn maa pealt minema püüti. Lisaks tragöödiaks kaotada põhjamaade baroki pärl koos järjekindla 16. sajandi arhitektuuriga, mida Narva elanikud igatsesid sarnaselt fantoomvalude spasmidega, kaotas linn ka oma mitmekesisuse. Pärast sõda moodustasid tööstuskompleksid suure osa linna lõunapoolsest osast, magalakorterid olid aga just sellised: ühesugused monofunktsionaalsed viie- kuni üheksakorruselised hooned, mis olid mõeldud vaid eluruumideks.

Linnas 1990. aastate alguses tehtud muudatused reetsid soovi väikeste kohakeste järele. Kui kõnnite mööda Narva peamist tuiksoont, Tallinna tänavat, näete, kuidas varajased kapitalistid täiendasid väikeste kohvikute, baaride ja poodidega monofunktsionaalseid „hruštšovkasid“, lisades eraldi sissepääsu otse tänavalt sinna, kus muidu oleks esimese korruse korteri aken.

Uute omandiseaduste, majandustegevuse üldise languse ja kohaliku kinnisvaraturu stagnatsiooni tõttu viimase paarikümne aasta jooksul see mitmeke-

sistamise protsess kahjuks peatus. Samas püsis aga nälj inimõõtmelise linna järele. See rahuldamata igatsus on üks põhjusi, miks Narva elanikud neile ehitatud keskkonnas üldiselt pettunud on, mille tõttu nimetavad paljud linna „halliks“ ja „tuhmiks“ ning distantseerivad end sellest keskkonnast, arvates, et neil pole võimu seda muuta.

Mida sa siis teed, kui leiad end sellisest keerulisest olukorrast?

Sa muudad oma linna mänguväljakuks.

SUURED PROJEKTID

1) Virtuaalne Vana Narva

Ehkki Narva vanalinn haihtus enam kui 75 aastat tagasi, on kadunud barokkpärl suhtes endiselt palju nostalgiat. Inimesed igatsevad sidet linna iidse minevikuga, et kooskõlastada oma praegust elukohta ajalooliste piltidega sellest, mis vanasti oli. Kahjuks on kogu vanalinna taastamise igatsus - mida enamik elanikke tegelikult tahaks - utopia, kuna see tooks kaasa praeguste elamute lammutamise, mis on võimatu. Seega on linna juurte reaalses kohas pühitsemise võimalused piiratud. Digitaalset maailma pakub seevastu hulgalt võimalusi. Tuginedes Oslo ülikooli koostöös Tallinna ülikooliga 2018. aastal välja töötatud liitreaalsuse (AR) rakendusele, töötame välja linna täieliku kōrgesolutsiõonilise 3D-mudeli, mis on aluseks paljudele liitreaalsuse rakendamise võimalustele - alates ajaloolistest rekonstrueerimistest ja teenäitajatest linna külastajatele kuni laste hariduskomplektide ja linna avastusretkedeeni. Koos kavandatava Narva Ajaloomuuseumi ja Arheoloogiapargiga annavad AR-i rakendused Narva linnapildile täiendava reaalsuse kihi, ühendades füüsilise ja virtuaalse, lastes Narva vanalinnal oma varjatud lugusid rääkida.

2) Lisage natuke värvi!

Modernistlikku arhitektuuri austatakse teatud kasinuse poolest, välja arvatud mõned erandid. Aja jooksul ulatub see kasinus esteetikast kaugemale ja muutub peaaegu psühholoogiliselt represseerivaks üminaks - selline ümin, mida Narvas on väga hästi kuulda. „Lisage natuke värvi!“ eesmärk on kujundada Narva linnaruum ümber inimõõtmeliseks linnakeskkonnaks, millega inimesed tunneksid tõelist sidet läbi mängu, ligipääsetavuse, tänavakunsti ja inimkeskse lin-

nakujunduse objektiiv. See algab 2020. aastal ja kasvab aastaks 2024 seitsmepäevaseks piirkondlikuks ürituseks, mis hõlmab elavaid kunstiteoseid, ajutisi interventsioone, tagaiaas toimuvaid muusikaüritusi, piknikuid, töötube kunstnikele ja lastele, kunstnike arutelusid ning näituseid skulptorite, fotograafide ja kunstnike töödega. Liitreaalsuse töötoad võimaldavad inimestel kujundada oma ümbrust virtuaalses ruumis - näidata neile, milline võiks linn välja näha, ning provotseerida nälga ruumimuutuste järele. Tänu kunstnikele, kes konsulteerivad hoonete omanikega ja teevad nendega vahetut koostööd, selgitavad kunsti väärtust ja sisendavad uut mängulist suhtumist ehitatud keskkonna vastu, saab festivalist teadlikkuse tõstja, hariduslik ja ülepõlvkonnaline kogemus. Selle tulemusel tajutakse linnaruumi lõuendina, mis on mõeldud elanike jaoks, et seda kasutada ja sellega lõbutseda.

3) Narva Urban Lab

Esimene Narva Urban Lab (linna labor) toimus 2018. aastal ja muutus pärast seda platvormiks Narva ruumiküsimuste ümbermõtestamiseks ja teadmiste jagamiseks rahvusvaheliselt linnadega, kellel on samad probleemid. Labor kestab kaks kuni kolm päeva ja koosneb sümposiumist, näituste avamistest, ruumilistest interventsioonidest, tegevustest avalikes kohtades üle Narva ning see on edasi kandunud ka kohaliku kogukonna algatatud üritusteni (nt kirbuturg). Alates 2020. aastast hakkavad Narva Urban Lab ja „Lisage natuke värvi!“ tegutsema koos. Kui „Lisage natuke värvi!“ on praktiline õpetus, kuidas mitte võtta ehitatud keskkonda liiga tõsiselt, ja linna muutmise vahend, siis Narva Urban Lab on platvorm elukeskkonna kriitiliseks analüüsiks, mis koondab spetsialiste arhitektuuri, disaini ja kunsti valdkondadest, aga ka kohaliku kogukonna esindajaid.

MUUDE PROGRAMMIÜRITUSTE LOETELU

Kerese rahvusvaheline maleturniir - Eesti kuulsaima maletaja Paul Kerese kodulinnast Narvast saab abstraktsete strateegiamängude festivali epitsenter, imbudes mängulaudadelt linnatänavatele.

“Tunnete meid alati ära meie valju hääle järgi.
Kui tal on kõva hääl, töötas ta Kreenholmis, nii
lihtne see ongi.”

Kreenholm

Valentina Brekhunova
Endine Kreenholmi töötaja

min ja selle paljaste kätega peatamist lahtiste niidiotste kokkuõmblemiseks. Alguses olid mul mõlemal käel põletused. Kolm kuni viis masinat, mis ei tohi seisma jääda; igaühel neist oli 400 ketruspooli. Vahel oli puuvilla kvaliteet kohutav ja niidid purunesid. Talvel oli tehas jahe ja põrandad olid jääkülmad. Ühel päeval jõudsin tööle, et avastada, et keegi oli mu sussid varastanud. Pidin kogu vahetuse sokkides töötama. Kuid noorena ei peeta seda eriti oluliseks.

Kreenholmi töötajate laulmistraditsioonid on teistsugune fenomen. Palun täpsustage seda.

70-ndatel oli igal Kreenholmi tehasel oma koor. Koorid esinesid tehase pühadel ja võistlesid Gerasimovi kultuuripalees. Võitjaks tulnud koor sai rahalise preemia või preemiareisi. Laulma tuli palju inimesi, sest kõik tahtsid aidata oma tehasel võita. Võit oli oluline ka tehase ülemustele. Igal tehasel oli ka seotud kolhoos, kus käisime kartulivõtul abiks. Esiteks pidasime rahvale kontserdi, seejärel läksime põldudele tööle.

Nõukogude Liidu lõpu lähedal olid enamus Kreenholmi töötajatest naised - ehk umbes pooled linna tööealistest naistest. Kas Narvat valitsevad endiselt naised? Kas keegi tunneb ära endise "Kreenholmi naise"?

Vabriku naise on endiselt võimalik linnavõimu hulgas näha. Tunnete meid alati ära meie valju hääle järgi. Kui tal on kõva hää, töötab ta Kreenholmis, nii lihtne see ongi. Tööl pidime kogu aeg karjuma, et mitte vabriku mürasse uppuda.

Kreenholm oli nagu riik riigis, mis jättis meile hoomamatu pärandi. Kuidas me sellega hakkama saame?

Mõni aasta tagasi kutsuti meid tehase territooriumil toimuvale kontserdile. Nutsin kogu tee sinna, vaadates Kreenholmi allakäiku. Etendus oli vapustav, lava nägi suurepärase välja, kuid see oli mõeldud rohkem neile, kes Kreenholmi ei tunne. Turistid joovad kohvi ja lõbutsevad, kuid endised töötajad tunnevad lihtsalt valu, mis tuleneb kunagise hiilguse varematest nägemisest. Ma ei usu, et Kreenholm taastatakse sellisena, nagu see kunagi oli, aga seal kontsertide ja näidendite korraldamine on hea, et vältida kunagise kuningliku piirkonna mahajätmist.

Miks peaks Narvast saama 2024. aastal Euroopa kultuuripealinn? Millist rolli võiks Kreenholm tiitliaastal mängida?

Narva oleks pidanud juba ammu olema Euroopa kultuuripealinn. Me oleme Euroopa peegeldus Venemaa piiril; et nad võiksid imestada meie edusamude üle. Peaksime renoveerima ka Kreenholmi ja avama Narva joa, et inimestel kõigist Euroopa nurkadest oleks siin meeldiv viibida. Kreenholm peaks olema elava kultuurielu keskus, sest mis ime seal tühjades varemetes on? Rahvahulga ligimeelitamiseks ja mälu säilitamiseks tuleb midagi teha.

Kust olete Teie ja Teie perekond algselt pärit?

Minu perekond on pärit Leningradi oblastis asuvast Lodeynoye Pole linnast. Pärast seitsmendat klassi tulin õppima siia, Narva Linna Tööstuskooli. Mu sugulased olid siia tulnud juba varem - Narva hüdroelektrijaama ehitamisel osalemiseks - ja kutsusid ka mind. Ma olen pärit suurest perest, kus oli palju poisse; olin ainus tüdruk ja pidin nende kõigi eest hoolitsema. See oli nii väsitav, et lahkusin kodust õnneliku südamega. Koolis olid head elamistingimused ja meid toitlustati seal hästi. Sõjajärgselt oli see väga tähtis. Kudujate rühmas oli vabu kohti, nii et läksin seda elukutset õppima.

Te töötasite Kreenholmis pool sajandit, tunnistades nii selle õitsengut kui ka hukkumist. Palun kirjeldage päeva Kreenholmis.

Kujutage ette värtna keerlemist kiirusega 1000 p /

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

SUURTE PROGRAMMIDE JUHTPARTNERID

Kohalikud artistid: Eduard Zenchik, Maria Sambuko ja teised - *kinnitatud*
NART - Narva Kunstiresidentuur - *kinnitatud*
Narva Loomaeksponeerimiskeskus OBJEKT - *kinnitatud*
Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakool - *kinnitatud*
Oslo Ülikooli meedia- ja kommunikatsiooniosakond (Norra) - *kinnitatud*

PROGRAMMI PARTNERITE LOETELU

Kohalikud/piirkondlikud: 5

AR NARVA - *kinnitatud*
Narva Muuseum - *kinnitatud*
Questcity - *indikatiivne*
The Scenergy Workshop - *indikatiivne*
Narva ja Virumaa noortekeskused ja kunstikoolid - *kinnitatud*

Riiklikud: 9

b210 arhitektuuribüroo - *kinnitatud*
Eesti Energia - *kinnitatud*
Eesti Kunstiakadeemia - *kinnitatud*
Futuruum - *kinnitatud*
Maru VR Productions - *indikatiivne*
MTÜ Ruumiringlus - *kinnitatud*
Riiklikult tunnustatud kunstnikud, nt Kaido Ole - *indikatiivne*
SprayPrinter Ltd - MuralRobot - *indikatiivne*
Tartu tänavakunstofestival Stencility - *kinnitatud*

Vene: 1

Strelka Instituut, Moskva - *kinnitamisel*

Rahvusvahelised: 7

Taani Kultuuri Instituut:
Linnakultuuriplaneerimise algatus (Taani) - *indikatiivne*
Design Manchester festival (Ühendkuningriik) - *kinnitamisel*
Hollandi Disaininädal (Holland) - *indikatiivne*
IFT - Rahvusvaheline sisearhitektide/disainerite föderatsioon - *kinnitatud*
Košice 2013 (Slovakkia) - *kinnitatud*
Matera Avatud Disainikool (Itaalia) - *kinnitatud*
Playable Cities liikumine (Ühendkuningriik) - *indikatiivne*

Kultuurisektor ja muud kaasatud sektorid:

Arhitektuur ja linnaruum, kunst, linnakujundus, kodanikuühiskond, tootedisain, ajaloouringud, sotsiaalküsimused, digitaalne ja multimeedia, IT, mängud

PROGRAMMI EELDATAV EELARVE € 1 020 000

Programm: Salzburgist Sompani

Narva on kogukond
Narva on avatud
Narva on suuremeelne
Narva on kõigile
Narva on Virumaa
Virumaa on Narva

PROGRAMMI SISSEJUHATUS

Põline Sillamäe (endine Narva lähedal asuv salajane tööstuslinn) kirjanik ja esseist Andrei Hvostov on kirjutanud: “Narva võiks olla Peterburi, Pariisi, Podgorica, Kilkenny ja Nuustaku kohtumispunkt,” - elegantsest metropolist lihtsa külaeluni, või ütleme siis, et Salzburgist Sompani! See programmiharu ühendab endas kõrgkultuuri ja ilmaliku elu, ühendades samal ajal ka piirkonnasisesed piirid. Sompaa - peaaegu mahajäetud endine kaevandusküla kohtub püüdliku kaunite kunstide metropoliga.

Narva ja Ida-Eesti ümbruses on olnud liiga palju füüsilisi ja ka vaimseid piire. Eesti ja Venemaa vaheline piir on selge, kuid Ida- ja Lääne-Virumaa vaheline piir on nähtamatu, kujuteldav - ometi on see inimesi aastakümneid eraldanud. Rakvere ja ülejäänud Lääne-Virumaa kaasamine Narva kandidatuuri on oluline samm selle nähtamatu piiri ületamise suunas. See programm seob maakonnad ja kogukonnad kokku üheks tervikuks ning näitab, et kultuur on kõigile kättesaadav. Rakvere - punklaulupidude, avangardteatri ja Euroopa suurima saunafestivali pealinn - on Narva kõige loomulikum seltsimees selles seikluses.

Pühitseme piirkonna kultuurilisi rikusi ja eripärasid ning anneme neile võimaluse särada ja oma mitmekesisust näidata. Me paneme käima kultuuribussi, mis ühendab suuremaid linnu, väikelinnu, külasid ja üritusi; reklaamime sõidujagamisrakendusi, et saaksid festivalile tulekuks oma naabri autosse hüpata; võtame paadid ja uurime rannikualasid; läheme isegi koos sauna - see, mida nad räägivad, on tõsi - saunas on kõik võrdsed!

See on koht, kus teatri avangard kohtub mereäärsete lugudega ning saunafestivalid täidavad nii linnaväljakuid kui ka datšasid. Me demokratiseerime kultuuri ja tõestame, et noortest kuni eakateni, punk-rokkaritest kuni kammerorkestriteni - meile kõigile meeldivad süga-

vad mõtted, ausad arvamused, kaunid kunstid ja kvaliteetselt veedetud aeg. Ja samuti peaksime me oma keskkonnast sügavuti hoolima. Ressursside ja energia programmis kirjeldatud Ülemaailm-sele koristuspäevale eelneb Teeme ära talgupäev, kus iga kogukond, organisatsioon või aktiivne kodanik otsustab ise, mida on vaja teha, ja palub teistel inimestel sellega ühineda.

SUURED PROJEKTID

1) Narva 2024 avamine - Tali-suplus / Dive in!

Narva 2024 avafestival esitab väljakutse ja julgustab EL-i ja Venemaa vahelise Narva jõe mõlemal kaldal asuvaid elanikke sukelduma jäisesse vette, et näidata oma kogukonnavaimu. Talisuplus on Põhjamaade ja idapoolse pikaajaline traditsioon. Jäine jõgi on geopoliitilise jagatuse sümbol, millest saab üle kogukonna kaasamise ja tervisliku tegevuse abil lõbutsemise kaudu. Üritus on ühtlasi vene õigeusu traditsioonilise jääveega ristimise tunnustus. Pärast jäist suplust ootab saunafestival - keha ja hinge puhastamise rituaal, uus algus. Eesti suitsusauna traditsioon on kantud UNESCO immateriaalse pärandi nimekirja ning see ulatub tuhandete aastate taha. Samal ajal on saun inspireerinud disainereid ja idufirmasid uusi mobiilseid võimalusi välja mõtlema. Asukoht - Lipovki saar Narva jões - ei saaks olla mõlemal jõekaldal asuva kahe linnuse vahel enam sümboolsem ja visuaalselt veetlevam. Narva kohalike hulgas kõigi vanuserühmade lemmik ja traditsiooniline treenimiskoht pakub võimalust ühendada põlvkondi ja osalejaid, kes muidu ei kujutaks end kunagi ette kunstiringkonda kuuluvat (näiteks meeste spordiklubi Walrus). (Partnerid: Walrus, Rakvere Saunafestival, estoniansaunas.com, Rahvusvaheline Taliuujumise Assotsiatsioon).

2) Arvo Pärdi pühitsemine

Eesti helilooja Arvo Pärt on olnud alates 2011. aastast maailma märgituim elav helilooja. Tema tööd on muusikast arusaamist fundamentaalselt muutnud. Arvo Pärt sündis küll Paides, kuid kasvas üles ning käis koolis Lääne-Virumaa pealinnas ja piirkondlikus keskses Rakveres, mis on Narva kandidatuuri partner.

Aastal 2018 sõlmiti leping alustamiseks Arvo Pärdi muusikamaja ehitusega

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

Rakverre. Linn jätkab oma aukodaniku sünnipäeva tähistamist loodetavasti ka kultuuripealinnaks kandideerimise aastate jooksul Arvo Pärdi muusikamaja avamisega.

Viimased 10 aastat on maailmakuulus dirigent Tõnu Kaljuste organiseerinud muusikafestivali Pärdi Päevad, mis on pühendatud Arvo Pär dile ja leiab aset Septembris tema sünnipäeva nädala jooksul. Siiaaani on festival toimunud põhiliselt Tallinnas, Rakveres, Paides ja Tartus. Aastal 2019 mängitakse festivali raames maha esimene kontsert aga ka Narva Aleksandri Suurkirikus. 2024. aastal plaanib festival laieneda üle Eesti ja samuti Lätisse.

3) Veeäärne

See programm uurib Narva ja piirkonna inimeste mitmekihilist suhet rannäärsete aladega, mis tähistavad nii vabadust kui ka piiranguid. Nõukogude ajal ei tohtinud kohalikud eestlased mere äärde minna. Inimestel ei lubatud jääda randa pärast pimeduse saabumist, sest Nõukogude valitsus kartis, et nad põgenevad Läände (mis ka tegelikult juhtus). Selle tulemusel kaotasid inimesed aastakümneteks traditsioonilise sideme merega. Võrreldes meie põhjanaabrite Soome ja Rootsi - kus paadi või jahi omamine ja merel käimine on tavalised - on Eesti merekultuur tõsiselt vähearenenud.

Virumaa on ümbritsetud kolmest küljest veega - põhjast, idast ja lõunast. „Veeäärsega“ rõhutame me traditsioonilist piirkonna pärandit, viies läbi erinevaid kultuurivaldkonda kuuluvaid tegevusi mööda Narva jõge, Soome lahte ja Peipsi järve.

Me alustame noorte purjeregatiga, aerutamisvõistlustega, giidiga ekskursioonidega traditsiooniliste laevade pardale, varahommikuste kalaretkedega koos kalameestega, hommikuste kalaturgudega, kalameeste päevadega, laevasõitudega Narva jõel ülesvoolu asuvasse väikestesse külladesse, samovari teega kokkamistöö tubadega ning lugude jutustamise õhtutega. Lisame siia juurde Põhjamaade ja Venemaa tipkokkade mõõduvõtmised, tuues esile rannäärse köögi, mille tulemusel sünnib kaasaegsete piirkondlike meretoidu retseptidega raamat. Tuginedes Narva Noorte Meremeeste Klubi traditsioonidele, muudame me nende igaaastase laevamudelite ehitamise võistluse rahvusvaheliseks ürituseks ning organiseerime rahvusvahelise purjeregati.

Tehes koostööd Kunda Sõbralaadaga,

hoiame me au sees ajaloolist ülemerekaubanduse pärandit üle kogu Ida-Balti regiooni.

4) Daya Fest

Aiandusühistud (vene keeles daya) on Virumaal väga levinud, nii Soome lahe rannikul (Võsu, Toila, Narva-Jõesuu) kui ka antropoloogiliselt viljakal Peipsi järve kaldal. Daya Fest pühitseb taolisi aiandusühistuid, tuues esile aianduse subkultuuri kui toitaineterikka söögi ja meelelahutuse allika. Festival alustab Narvas 2019. aastal kohaliku eripärana ning kasvab aastaks 2025 piirkondlikuks ürituseks, mis hõlmab kogu Virumaa ja tema mitmekülgsed datšasid. Kevadel korraldame kogukonna koristuspäevi; sügisel kohaliku toodangu laatasid (nt. suurima kõrvitsa võistlus) koos grillipidude ja aiandusalaste töötubadega lastele. Avaldame koos Eesti Kunstiakadeemia ja Tallinna Ülikooli antropoloogiaosakonnaga ning tuginedes varasematele uuringutele datšade ja garaažiühistute kohta, raamatu Eesti aiandusühistute subkultuuri ja arhitektuuri kohta, mis toimisid kohtumispaiadena, kriitiliste diskursuste ja mälu keskustena, diskussiooni- ja eneseväljenduskohtadena. Paljud prominentsed kunstnikud, näitlejad, heliloojad, arstid ja teadlased, aga ka insenerid, kaevurid ja kangakudujad veetsid oma suved datšades, demonstreerides oma loomingulist energiat ja muutes need tagasihoidlikud kohad ainulaadseteks ja isikupärasteks.

Koostöös Station Narva festivaliga korraldatakse kogu Euroopast pärit artistidega tagaia-kontsertide sari, mis toob Euroopa talendid nendesse kohtadesse esinema. Me seame üles datšade veebisaidi, kuhu kohalikud elanikud saavad fotosid üles laadida ja oma datšat kontserdi jaoks välja pakkuda, avades ukse külastajatele ja loomeisikutele ning näidates üles külalishakust ja avatud meelt. Suvilaomanike datša-kohvikud pakuvad kohalikke tooteid ja tervitavad külalisi.

MUDE PROGRAMMIÜRITUSTE LOETELU

Rahvusvaheline esituskunste festival Baltoscandal, mis on toimunud Rakveres aastast 1994, on kahe aasta tagant toimuv kaasaegse teatri festival. Baltoscandal koos 7 teise festivaliga (Kunstenfestivaldesarts - Brüssel, Alcantara Festival - Lissabon, Dublin

Theatre Festival - Dublin, Göteborgs Dans & Teater Festival - Göteborg, Noorderzon - Groeningen, steirischer herbst - Grazis, Théâtre national Bordeaux Aquitaine - Bordeaux) on NXT-STP-nimelise Euroopa festivalide võrgustiku liige. Aastal 2024 toovad nad oma programmi ka Narva.

Saun ja lood - Virumaa esimene saunafestival toimus 2019. aastal Rakvere linna peaväljakul. Aastaks 2024 laiendame saunafestivali piirkondlikuks ürituseks, kus on esindatud erinevat tüüpi saunad: Nõukogudeaegsest ühissaunast kaasaskantava saunani, tillukestest korterisaunadest eksklusiivsete privaatsaunadeni, ning ujuvsaunast UNESCO pärandisse kuuluva eesti suitsusaunani. Saun on võrdsuse ja suhtluse koht. Avaldatakse fotoraamat, mis koosneb erinevatesse põlvkondadesse, etnilistesse ja sotsiaalsetesse gruppidesse kuuluvate saunaskäijate piltidest ja juttudest - lahates saunaskäimise ajaloolisi kihte ja selle sotsiaalset tähendust - ning toimuvad ka muud saunaga seotud üritused.

Tavaliste inimeste ebatavalised elud - kogumik erakordsete kohalike inimeste juttudest, sealhulgas ingerisoomlased ja ukrainlased; kangrutelt, inseneridelt, salakaubavedajatelt ja kaevuritelt; kunstnike poolt remiksitud. Me jagame lugusid digitaalsetes meediumides ning jagame ka muid interaktiivseid materjale ja tutvustame näitusi koostöös nii Tartus asuva Eesti Rahva Muuseumi (ERM) kui ka Okupatsioonide ja Vabaduse Muuseumi Vabamuga.

Rahvusvahemuste kultuurifestival „Rahvuskultuuride loominguline katel“ Ida-Virumaal Jõhvis.

Laulu-, tantsu- ja etendustefestival „Üheskoos“

Suvemuusikafestival „7 linna muusikafestival“ Ida-Virumaal

Noorteprojekt „Kultuuripealinna noortekoor ja orkester“ Ida-Virumaal

Narva kogukonnateater töötutele

Erivajadustega inimeste laulu- ja tantsupidu

Virumaa Koorilaulu Festival 2024

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

Euroopa konverents sotsiaalküsimuste kunstiliste interventsioonide teemal

Kohaliku toidu ja kunsti programm „Uus Narva köök - peakoka residents“

Muusikafestival linna erinevates hoovides „Narva muusikalised naabruskonnad“

Kohaliku toidu ja kunsti programm „Uus Narva köök - peakoka residents“

LGBT filmifestival „Festheart“ Rakveres

Muusikafestival „Tuletornimuusika festival“ Ida-Virumaal Rannapungerjal

Tantsufestival kohalikele mitteprofessionaalsetele tantsijatele “Tantsujut Vse!” Virumaal

Okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu - *kinnitatud*

Vene: 2

Ivangorodi Linnavalitsus - *kinnitatud*
Ust-Luga vald - *indikatiivne*

Rahvusvahelised: 7

EASPD - Euroopa puudega inimestele teenusepakujate ühing - *kinnitamisel*
Idcrea Kohalike Omavaltsuste Liit - *indikatiivne*
Graecae Theatre Company (Ühendkuningriik) - *indikatiivne*
Teeme ära „Maailmakoristuspäev“ - *kinnitatud*
Põhjamaade Ministrite Nõukogu - *kinnitatud*
Opening Doors Association (Malta) - *indikatiivne*
Rimini Protokoll (Saksamaa) - *kinnitatud*

Kultuurisektor ja muud kaasatud sektorid:

Ajalugu, muuseumid ja näitused, kunst, kirjandus, muusika, teater, tants, loometööstused, teenindus, toidukultuur, noored, väikeettevõtted, kohalikud MTÜ-d

PROGRAMMI EELDATAV EELARVE

€ 1 948 000

SUURTE PROGRAMMIDE JUHTPARTNERID

Narva 2024
Rakvere Linnavalitsus - *kinnitatud*

PROGRAMMI PARTNERITE LOETELU

Kohalikud/piirkondlikud: 26

Virumaa Väikesadamate Ühendus - *kinnitatud*
Rakvere linn Lääne-Viru maakonnas - *kinnitatud*
Datšade ühistud läbi katusorganisatsioonide - *kinnitatud*
Kunda Sõbralaat läbi Viru-Nigula valla kultuurikeskuse - *kinnitatud*
Narva Giraffe Royale teater - *kinnitatud*
HÜ Kulgu Paadigaraažid - *kinnitas*
Jõhvi Linnavalitsus - *kinnitatud*
Jõhvi Vallavalitsus - *kinnitatud*
Kanuti Gildi Saal - *kinnitatud*
Matveika MTÜ - *kinnitatud*
Narva Linnavalitsus - *kinnitatud*
Narva Loomeinkubaator OBJEKT - *kinnitatud*
Narva Muuseum - *kinnitatud*
Narva Noorte Purjetajate Klubi - *kinnitatud*
Narva-Jõesuu avalik saun - *kinnitatud*
MTÜ Kaunis Muusika - *kinnitatud*
MTÜ Raudlaeva Maja - *kinnitatud*
MTÜ Toila Vabatahtlik Merepääste - *kinnitatud*
Rakvere Linnavalitsus - *kinnitatud*
Rakvere Teater - *kinnitatud*
SA Vaba Lava - *kinnitatud*
Sillamäe Linnavalitsus - *kinnitatud*
Sillamäe Linnavalitsus - *kinnitatud*
Sillamäe Muusikakool - *kinnitatud*
Sillamäe Vene Kultuuriselts - *kinnitatud*

Riiklikud: 16

AS Hoolekandeteenused - *kinnitatud*
Eesti Rakendusantropoloogia Keskus - *kinnitatud*
Eesti Kunstiakadeemia - *kinnitatud*
Eesti Kontsert - *kinnitatud*
Eesti Tantsuhariduse Liit - *indikatiivne*
Eesti Meremuuseum - *kinnitatud*
Eesti Kaevandusmuuseum - *kinnitatud*
Eesti Rahva Muuseum - *indikatiivne*
Integratsiooni Sihtasutus - *kinnitatud*
Kohla-Järve Põlevkivimuuseum - *kinnitatud*
MTÜ Eesti Ajalooliste Laevade Liit - *kinnitatud*
MTÜ Nargen Festival - *kinnitatud*
Politsei- ja Piirivalveamet - *indikatiivne*
Spordiürituste Meeskond MTÜ - *kinnitatud*
Station Narva festival - *kinnitatud*

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

3. TULEVIKKE TOOTES

Programm: Ressursid ja energia

Narva on geoloogiline mänguväljak

Narva on mürgine

Narva on tööstuslik prügil

Narva on sõltuvuses

Narva uueneb

Euroopa uueneb

Narva on taastuenergia

Narva on järgmine puhta tehnoloogia labor

PROGRAMMI SISSEJUHATUS

Ida-Virumaa on rikkalike loodusvaradega endine tööstuskeskus, mis kannatab Nõukogude-järgse majanduslanguse all. Maakonnast leiab suuri põlevkivimaardlaid ning kuna põlevkivi kasutatakse soojuselektrijaamades ja õlitööstuses, sõltub Ida-Virumaa põlevkivist kui suurimast tööandjast, samas kui Eesti sõltub põlevkivist kui suurema osa elektrivajaduse katjast. Kuna põlevkivist elektrenergia tootmine on Eesti kõige olulisem keskkonnakahju põhjus, on riigi pikaajaline eesmärk vähendada kasvuhooegaaside heitkoguseid 2050. aastaks 80%, võrreldes 1990. aasta heitetasemega. Põlevkivitööstuse otsene tööhoive on praegu ligi 6000 inimest. Kuna Ida-Virumaal on töötuse määr kaks korda kõrgem kui ülejäänud Eestis (umbes 10%), on põlevkivi samaaegselt kliimaatiline ja sotsiaalne väljakutse, millele tuleb hoolikalt tegeleda.

Ehkki Euroopa kultuuripealinnaks olemine ei suuda lahendada riigi ees seisvaid struktuurilisi väljakutseid, võib see aidata muuta mõtteviisi, suurendada teadlikkust ja tõsta motivatsiooni uuenduslike lahenduste ja ainulaadsete ressursside otsimisel.

Selles programmis demonstreerime, et meie juhtiv ressurss on tegelikult inimeste leidlikkus. Me julgustame Virumaad tööstusalast pärandit uuesti läbi vaatama, leidma viise mahajäetud maastike ümbersuunitlemiseks ning praeguste tulevikust mõtlemise mustrite vaidlustamiseks. Viies tööstusrevolutsioon on tulemas koos puhta tehnoloogia ja biotehnoloogiaga ning planeedi päästmiseks peavad kõik säästvat eluviisi viljelema. Uues paradigmas pole Narva lahendamist vajav probleem, vaid võimalus olla teenäitaja.

SUURED PROJEKTID

1) Jäätmeprojekt

Projekt, mis hõlmab erinevaid visuaalkunstnikke kogu maailmas, juhtides tähelepanu jäätmetele ja prügile; jäätmeid kasutatakse loomingulise materjalina. Narvas on prügi ringlussevõtt ja sorteerimine vähe arenenud. Prügi sorteerimiskonteinereid ei saa linnakodanikud ega asutused tellida. Individuaalsel tasandil pole inimesed harjunud prügi sorteerima. Me kaasame kunstnikke, nagu näiteks Thomas Deininger, et anda Narva linnakogukonale oma panus, luues teadusuuringute ja kaasamise kaudu keskkonnasõbralikkuse ja jätkusuutlikkuse teadlikkuse.

2) Maakunst (Kreenholmi kunstibiennaali eriüritus)

Tervest Ida-Virumaa piirkonnast saab vaatamisväärsus suuremõõtmeliste maateoste ja kaasaegsete kunstiliste interventsioonidega, sealhulgas valgusinstallatsioonid, etendused jne. Ülemaailmselt tuntud kunstnikud, nagu Christo (Christo é Jeanne Claude), Alfredo Jaar, Olafur Eliasson ja Andrey Bartenev, kutatakse siia valmistama uusi töid, mis on seotud tööstusmaastike ja vaatamisväärsustega, nt tuhamäed Kohtla-Nõmme lähedal, vaba ladu Kiviõlis toimiva tehase territooriumil, ujulava Narva jõel. Üritus ammutab inspiratsiooni Ruhrtriennalelt ja Burning Manilt.

3) Maailmakoristuspäev 2024 organiseeritakse Narvas!

2018. aasta septembris nägime 157 erinevast riigist ja kohast pärit 18 miljoni inimese kokkutulemist, et osaleda inimese ajaloo kõige olulisemal jäätmekogumispäeval. Eepilise 36-tunnise ülemaailmse rohelise puhastuslaine käigus - alustades Uus-Meremaalt, rännates ümber maailma ja jõudes lõpuks Hawaiile - koristati meie randadest, jõgedest, metsadest ja tänavatelt prügi ja mitmesuguseid käitlemata jäätmeid. "Maailmakoristuspäev" rakendab jõudu tuua igapäevased inimesed kokku, et koos usumatuid tulemusi saavutada. Koristuspäev rõhutab sildade loomise vajalikkust lahus elavate kogukondade ja kõigi ühiskonnatasandite vahel - kodanikelt ettevõtete ja valitsusteni. 2024. aasta septembris kolib suurprojekti enam kui 157-s riigis korraldav peakontor Narva, muutes Euroopa kultuuripealinna ka Maailma-

koristuspäeva pealinnaks. See toob avaldustele „kultuur kliima eest“, „Euroopa kliima eest“, ja „Euroopa kultuuripealinn kliima eest“ ülemaailmsed tähelepanu. Võtame ühendust kõigi endiste ja praeguste kultuuripealinnadega, et korraldada koristamisüritusi ka nende linnades ja piirkondades. Kogu üritust saab otseülekandena ja televisioonist vaadata. Toimuvad kunstilised interventsioonid, kus kunstnikud, muusikud, disainerid, luuletajad, näitlejad ja filmitegijad üle kogu Euroopa ja Venemaa on eestkõnelejateks, käivitades ka enda isiklikke sotsiaalmeedia kampaaniaid.

Et ennast selleks pingutuseks korraldada ette valmistada, loome 2020. aastal „Säästva arengu eesmärkide mõjuküürendi“ - mõttekoja, mis koosneb nii kohalike linnade kui ka Euroopa ekspertidest, kes on roheliste uuenduste ja ringmajanduse valdkonnas edukad olnud. Omades juuri Virumaal, kaasame ka Eesti enda „Reeded tuleviku nimel“ tööühma, mille algatajaks on Rakverest pärit noor tüdruk Kristin Siil. Mõttekoda abistab Narvat „rohelise“ strateegia elluviimisel ja valmistab Euroopa kultuuripealinna tiitliaastal linna ambitsioonika Maailmakoristuspäeva korraldamiseks ette.

MUUDE PROGRAMMIÜRITUSTE LOETELU

Muutumine - tähelepanu juhtimine saastumisele ja tarbimisjäätmetele, kaasates kunstnikke looma uusi teoseid, milles kasutatakse primaarse meediumina prügi.

Tööstusvalade ümbermõtestamine: linnaaiad ja toiduturud - tugevale datša-kultuurile toetudes pakume inimestele linnaaedade ja toiduturgude jaoks selliseid piirkondi nagu Kreenholm.

GreenEST tippkohtumine: Puhas tehnoloogia kui kultuuriline visioon - Euroopa innovatsiooniringkonna kõigi ressursside ja jätkusuutliku innovatsiooni valdkondade kogunemine, et arutada puhta tehnoloogia kui kultuurilise visiooni üle.

Rahvusvahelised kunstnike residentuuriprogrammid.

Roheline ja puhas linnakujundus - Narvat kasutatakse tühja lõuendina, et puhta tehnoloogia uuendusi linnakesk-

“Kaevurid pole lihtsalt labidaheitjad, vaid kõrgetasemelised tehniliste eriteadmistega spetsialistid”

Eesti Kaevandusmuuseum

Jaan Surva

Sompa kaevanduse endine direktor

käsitsemisega. Kaevurid pole lihtsalt labidaheitjad, vaid ka kõrgetasemelised tehniliste eriteadmistega spetsialistid.

Olete ka elukestev koorihuviline. Kas kõik Survad laulavad ja mängivad pilli?

Olen koori kroonikakirjutaja - kirjutan üles, kes saabub ja mis ajal, mitu sopranit või alti proovides osales ja hoolitsen koori arhiivi eest. Mu naine alustas seda kõike. Ta soovis saada konservatooriumi kraadi omaenda kooriga, nii et me kutsusime Sompas kokku segakoori, määrales kindlaks kohalike eestlaste elukohad ja seejärel käies ükselt uksele, paludes inimestel kooriga liituda. Seal oli ka andekas vene koor, kuid meie eesmärk oli esineda eesti keeles. Proovidega polnud lihtne hakkama saada, kuna suurem osa lauljatest pärines kohalike kaevurite peredest ja enamus meist ei osanud muusikat lugeda, seega alustasime kõik nullist. Mu naine sai kraadi 1969. aastal ja 1981. aastal oli koor endiselt aktiivne. Arvan, et sealt pärinebki minu laste laulmishuvi. Hirvo õppis dirigendiks ja jumal teab, kuidas temast nii hea poistekooride juht sai.

Kust olete Teie ja Teie perekond algselt pärit?

Meie pere on pärit Estonia kaevanduse ümbrusest. Kaevanduse algne projekt oli kavandatud metsa, kuid komisjon leidis, et meie talukohal oli hea tasane maa, ja 1965. aastal saime me kirja, kus seisis: "Teil on kohustus talu vabastada". Meile pakuti asendusena korterit, kuid mu vanemad olid elanud kogu oma elu maal ja ei tahtnud korterisse kolida. Õnneks oli piirkonnas vaba talu ja nad said selle oma talukompensatsiooni abil ära osta.

Olete peaaegu 50 aastat olnud mitmel ametikohal Ida-Viru põlevkivitööstuses ja avalikus sektoris. Kui keeruline oli tegeleda nii kaevandamise kui ka selle tagajärgedega?

See oli kindlasti üsna keerukas ülesanne. Ükskõik kus 60. ja 70. aastatel kaevandusi rajati, jäid kõik talud veest ilma. Või kui vesi oli savikihi peal, põhjustas kaabliaukude puurimine põhjavee taseme langust. Samad probleemid kerkisid üles ka külades. Kord nädalas pandi sinna üles 5-kuupmeetrised veetünnid, kuid suvise kuumuse ajal oli kogu vesi peagi otsas. Ka mina olin lõhestunud: Ühelt poolt vastutasin põlevkivi tootmise eest; teisest küljest elasid mu vanemad samal maal, mille all kaevandasime. Hiljem, kui töötasin Sompas kaevanduses, hakkasime küladesse ehitama veetrasse ja pumbaajaamu. Kõik see maksti kinni meie endi sissetulekutest.

Kaevuri kuvand on mitmetahuline ja vastuoluline: Kaevurid on olnud rikkuse tootjad, kes varustavad pimedas ja märjas maa-aluses keskkonnas töötades meie kodusid soojuse ja valgusega. Milline on kaevuri positsioon kaasaegses ühiskonnas? Millised valikud jäävad endise kaevandustööstuse dünastiate pärijatele?

Labidatööd enam pole. Vanasti tuli auke oma kätega puurida; minöörid panid paika lõhkekapslid, kaevurid peitsid kiirelt end kogumiskraavi, seejärel kostis vali kärgatus ja kaevurite brigaad hakkas tööle. Täna kõnnib masinist puldiga ringi ja masinad puurivad auke. Töötajaid viiakse maa alla bussiga ja põlevkivi ei veeta enam vagunitega, vaid konveieritega. See on ikka veel raske töö, kuna temperatuur on kaevanduses püsivalt ainult 8 kraadi Celsiuse järgi ning seal on niiske ja porine. Kaevandaja töö ei paelu enam inimesi nii palju. Kuna strateegiline suund on põlevkivitootmise vähendamine, siis ei taha keegi sellele enam pühenduda. Lisaks paljud selle valdkonna inimesed koondatakse. Kuid neid hinnatakse tööturul kõrgelt, kuna nad on harjunud praktilise töö ja masinate

Kohtla kaevandus oli kuulus oma suure kultuuri- ja vabaajakeskuse poolest, kus olid nõukogude ajal ballisaal, spordihallid, raamatukogu ja huviringid. Kuidas veel edendati kaevurite loovust ja kultuuritegevusi?

Sellised klubid olid kõikjal - Kohtla-Nõmmest Sompas. Kuuepäevase raske füüsilise tööäädala järgselt olid kaevurid endiselt innukad midagi ette võtma. Meil olid ka sõpruskoorid, kellega koos käisime telkimas. Need laagrid olid täidetud tegevustega - mehed mängisid võrkpalli, naised rahvastepalli. Meil oli tore lahingumõõl; see kõik oli väga põnev!

Kohtla-Nõmme Eesti kaevandusmuuseumis toimub muusikafestival Mägede Hää, mis kutsub oma külastajaid tutvuma piirkonna rasketööstuse pärandiga. Kuidas suhtute selle piirkonna kultuuriturismi edendamise võimalustesse?

Ma pole festivalil käinud, aga saan aru, miks noored kogu Eestist tahavad seal koguneda: See on põnev kunstmaastik. Selle festivali taga olevad entusiasmid on tõesti oma südame sellesse pannud. Sellised üritused on vajalikud - need hoiavad teid hea tervise juures. Palju tööd ja mängu puudumine teevad Jackist igava poisi.

Miks peaks Narvast saama 2024. aastal Euroopa kultuuripealinn?

Enne sõda oli Narva tõeline kultuurilinn. Narvast on pärit palju tõsiseid tegutsejaid ja maailmaraputajaid, eriti sportlasi. Georg Otsa vanaisa Hans Ots asutas seal esimese Eesti ühingu Ilmarine, et ühendada teatri- ja muusikasõpru. Narvas on endiselt selliseid entusiaste nagu Anatoli Štšura. Kuid kultuuripealinn võiks asju pisut raputada, luua võimalusi koostöö tegemiseks, mitte omavahel võitlemiseks.

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

konnas katsetada. Väljakutsed kuulutatakse välja koostöös rahvusvaheliste ettevõtjate ja investoritega, et leida kasulikke kunstilisi interventsioone / puhta tehnoloogia lahendusi.

Eesti Kaevandusmuuseum - pakume tööstusparandi ümbersuunitlemist käsitlevate seminaride ja töötubade programmi.

Põlevkivimuuseum - „Kivistised kui põhjus kohtade ja mõtete muutmiseks.” Kasutame ressursidena leidlikkust ja loovust, et muutust esile kutsuda ja piirkonna arengu käiku ümber suunata.

Koostöötegevused Ida-Eesti Geopargiga - eesmärgiga saada UNESCO globaalsete geoparkide liikmeks (geograafilised alad, kus rahvusvahelise geoloogilise tähtsusega paiku ja maastikke hallatakse tervikliku kaitse, hariduse ja säästva arengu kontseptsiooniga)

Rattaringlus - Narva ja lähikümbrus on äsja saanud uued jalgrattateed. Nüüd on linnarataste võrgustik, mida saab rentida üle piirkonna asuvatest väljastuspunktidest, turundatav ja realistlik.

SUURTE PROGRAMMIDE JUHTPARTNERID

Narva2024
Teeme ära „Maailmakoristuspäev“ - *kinnitatud*
NART - Narva Kunstiresidentuur - *kinnitatud*
Tallinna Tehnikaülikooli Põlevkivi
Kompetentsikeskus - *kinnitatud*

PROGRAMMI PARTNERITE LOETELU

Kohalikud/piirkondlikud: 7

Sillamäe Rakendusökoloogia Keskus - *indikatiivne*
Eesti Kaevandusmuuseum - *kinnitatud*
IVEK - Ida-Viru Ettevõtluskeskus - *kinnitatud*
Mägede Hääl festival - *kinnitatud*
Narva Loomemajanduse Keskus - *kinnitatud*
Narva Värav / Kreenholmi Manufaktuur - *kinnitatud*
Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit - *kinnitamisel*

Riiklikud: 10

ClimateLaunchpad, EIT Climate-KI (Cleantech forEST) osa - *indikatiivne*
Eesti Energia - *kinnitatud*
Eesti Keskkonnaministeerium - *indikatiivne*
Fridays for Future Estonia - *kinnitatud*
Keskkonnaameti Iisaku Looduskeskus - *indikatiivne*
Tallinna Tehnikaülikooli Põlevkivi
Kompetentsikeskus - *kinnitatud*
Praxise mõttekoda - *indikatiivne*
Tallinna Teaduspark Tehnopol - *kinnitatud*
Tallinna Tehnikaülikool - *indikatiivne*
VKG, Eesti suurim põlevkiviõli ja kemikaalide tootja - *kinnitatud*

Vene: 1

Skolkovo fond - *indikatiivne*

Rahvusvahelised: 15

Aveiro Steam City (Portugal) - *kinnitamisel*
Cleantech Group Europe (Ühendkuningriik) - *indikatiivne*
ClimateLaunchpad (EL) - *indikatiivne*
Dortmund U (Saksamaa) - *kinnitamisel*
ECCE - Euroopa Loomemajanduse Keskus (Saksamaa) - *kinnitatud*
Impact Hub (Austria) - *indikatiivne*
Rahvusvaheline Iberia nanotehnoloogialabor (Portugal) - *kinnitatud*
Julie's Bicycle (Ühendkuningriik) - *kinnitamisel*
Lahti, Euroopa roheline pealinn 2021 (Soome) - *kinnitamisel*
Materahub (Itaalia) - *kinnitamisel*
Pervasive Media Studio Bristol (Ühendkuningriik) - *indikatiivne*
Ruhr2010 (Saksamaa) - *kinnitatud*
Ruhrtriennale (Saksamaa) - *kinnitamisel*
Trans Europe Halles (Rootsi) - *kinnitamisel*
Umeå 2014 (Rootsi) - *kinnitatud*

Kultuurisektor ja muud kaasatud sektorid:

Kunst, film, muusika, loomemajandus, turism, IT, konverentsid ja haridus, keskkonnaorganisatsioonid

PROGRAMMI EELDATAV EELARVE

€ 1 840 000

Programm: Kreenholm - linn linnas

Kreenholm on tööstusliku visiooni, võimu ja kasvu sümbol

Kreenholm on arhitektuuriline imemaastik

Kreenholm on psühhogeograafia

Kreenholm on ääremaa

Kreenholm on linn linnas

Kreenholm on Toscana gootika ja viktoriaanlik ekspansionism

Kreenholm on Narva

PROGRAMMI SISSEJUHATUS

Kreenholm on Narva jaoks liiga suur - see on isegi Eesti jaoks liiga suur. Suurus ja arhitektuuriline tähtsus muudavad selle meeldejäävaks vaatamisväärsuseks ja loominguliseks mänguväljakuks visiooniliste ideede realiseerimisel.

Saksa-inglise-vene vabrikandi parun Ludwig Knoopi 1857. aastal asutatud Kreenholm oli toona suurim ja arenenuim tootmiskompleks Euroopas ja Venemaal, hõlmates enam kui 300 000 ruutmeetrit ja tuhandeid töötajaid. Kreenholmi tehase jaoks valitud asukoht aitas oluliselt kaasa tööjõu etnilisele ja keelelisele mitmekesisusele. Alt üles välja, madalaimast abitöölisest kõrgeima juhtimistasemeni, domineeris Kreenholmis etniline ja kultuuriline mitmekesisus määral, millele Venemaa kesktööstuspiirkonna tekstiilitehased või isegi pisut etnilisemalt segunenud Peterburi linna- ja äärelinna vabrikud polnud kunagi ligilähedalegi saanud. Tehase profiil hõlmas lina ketramist, kudumist ja tekstiili renderdamist. Tehas ehitati isemajandava organismina, sisaldas vabrikukompleksi, töötajate kasarmuid, poode, sauna, lastehoidu, haiglat, kahe-klassilist kooli, kahte kirikut ja vanglat. Kümnete tuhandete töötajatega Kreenholmist sai hiljem Nõukogude Liidu üks suuremaid tekstiilivabrikuid. Pärast erastamist 1994. aastal vähendas tehas järk-järgult tegevusvaldkondi, kuni see 2010. aastal täielikult suleti. Praegu seisab see Kreenholmi saarel Euroopa Liidu ja Venemaa vahel tühjana ning on ausammas tööstuslikule hiilgusele, kuid mis veelgi olulisem, see on tulevikuideede keskus, ruum, mille loovus peaks tagasi nõudma.

Programm „Kreenholm - linn linna sees” koosneb suuremahulistest projektidest, mille keskmes on Kreenholm kui arhitektuuriline maamärk. Kreenholmi biennaalil, mida juhib rahvusvaheliselt tunnustatud kunstiinstituut Tal-

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

linna Kunstihoone, on kohaliku fookusega globaalsed püüdlused. Programm tugedab Narva, Peterburi ja kogu piirkonna kogukondi, käsitledes nende paikade kõige pakilisemaid probleeme ning kaasates neid globaalsesse arutellu. „STALKERi kunsti- ja seiklustee“ laiendab ja tõlgib Kreenholmi ainulaadsust kogu Ida-Virumaa piirkonnale, tuues esile erinevad maamärgid ja varjatud aarded läbi hoolikalt kokku pandud marsruudi, mis on inspireeritud piirkonna maastikut kujutavatest Tarkovsky filmidest. „Postindustriaalsed lood“, mis algatati esmakordselt 2018. aastal, ühendab postindustriaalseid linnu Euroopas ja mujal. Selle missiooniks on rääkida Euroopa lugu - lugu inimestest, kellel on pärand, aga ka kohustus tunnistada ja hallata seda, mida nad on eelmisest sajandist pärinud.

SUURED PROJEKTID

1) Kreenholmi kunstibiennaal

Kreenholmi biennaal on laiaulatuslik kahe aastane tagant toimuv rahvusvaheline kunstiuuritus, millel on globaalsed püüdlused ja kohalik fookus. Biennaal tugedab Narva, Peterburi ja kogu piirkonna kogukondi, käsitledes nende paikade kõige pakilisemaid probleeme ning kaasates neid kõikehõlmavasse arutellu. Selles tutvustatakse värskeid, informeeritud vaatenurki kogu maailma kunstnikelt, õpetlastelt ja akadeemikutelt, pidades end globaalse kunstimaastiku lahutamatuks osaks. Kreenholmi biennaal edendab sõnavabadust, võrdsusi õigusi ja kriitilist mõtlemist, tuues 2024. aastal Narva esimesele Kreenholmi kunstibiennaalile (kestusega 5 kuud) mitmekesise, 30 000 – 50 000 inimesest koosneva publiku. Kreenholmi biennaali pikaajaline eesmärk on piirkonna tugevam integreerimine Euroopaga.

2) STALKERi kunsti- ja seiklustee

Marsruut on inspireeritud Andrei Tarkovsky „Stalkerist“ ja koosneb sellest klassikalisest filmist inspireeritud ulmeteemalistest atraktsioonidest. Projekt on keskendunud psühhoograafiale - linnauurimine, uitamine, etnograafia ja postindustriaalne eksootika. Projekti alustalaks on terviklik turismimarsruut, mis koosneb 15-st Ida-Virumaa piirkonda paigutatud kunstiteosest, sellega seonduv laiendatud näitus Narva muuseumis ja varemetes ning mobiili-

rakendus marsruudi jaoks. Teoseid või elamusi loovad nii väljakujunenud rahvusvahelised artistid kui ka uued tõusvad talendid.

Kaasnev rakendus võimaldab liitreaalsuse kaudu marsruudil erinevaid kogemusi saada. Koostöös kohaliku turismisektoriga välja töötatud rakendust saab kasutada ka piirkonna alternatiivse giidina, pakkudes teavet turistidele suunatud kohtade ajaloo ja teenuste kohta (nostalgilised hotellid, restoranid, huviväärsused, üürikohad jne). Rakendus võimaldab nii reaalsete kui ka virtuaalsete elamuste kaudu külastajatel ajas edasi-tagasi reisida. Me tahame panna inimesi tundma, unistama ja uurima.

Projekt meelitab piirkonda uusi turiste, kuna film „Stalker“ ja sellel põhinev videomäng on noorte seas populaarsed. Ettevõtmine on atraktiivne ka kunstnikele, teadlastele, liitreaalsuse kogemusest huvitatud publikule ning tööstusobjektide ja/või nõukogudeaegse pärandi hindajatele ning pakub rõõmu psühhoograafia huvilistele.

3) Postindustriaalsed lood

Projekti „Postindustriaalsed lood“ eesmärk on arendada teadlaste ja kunstnikega rahvusvahelist dialoogi postindustriaalsete linnade ajaloo ja tuleviku teemadel. Interdistsiplinaarsete vestluste ja koostöö kaudu uuritakse linnade ja kogukondade ajaloolist, sotsioloogilist ja kunstilist potentsiaali - samuti uuritakse, kuidas kaasaegsed kunstilised ja intellektuaalsed suundumused neid ruume tajuvad, kuidas nad neid erinevates avalikes projektides kasutavad ning kuidas nad oma tulevikku näevad. Projekt algas 2018. aastal esialgse uurimistöotaga, mille korraldas Poolas Gdanskis Michigan-Dearborni ülikool koos partnerorganisatsioonidega postindustriaalsetest linnadest nagu Glasgow (Ühendkuningriik), Kaliningrad (Venemaa), Gdansk (Poola), Detroit, Michigan (USA) ja Narva. Kultuurikapitali raames soovime koostööd veelgi edendada ja korraldada igas kohas 3-päevase programmi, mida igas kohas juhib ja võõrustab üks partneritest: Narva Kunstiresidentuur (Narva, 2020), Michigan-Dearborni ülikool (Detroit, 2021), Fablevision (Glasgow, 2022) ja NCCA (Kaliningrad, 2023). Iga programm hõlmab kohalikku kogukonda ja spetsialiste ning võõrustaja võib selleks vabal valikul ühendada kunsti-, kultuuri- ja teadussündmusi. Projekti kokkuvõttena ilmub koostöös Onomatopeega lõplik väljaanne, mida esitletakse Narvas

Kreenholmi biennaalil, kuhu kutsutakse kõik osalejad.

MUUDE PROGRAMMIÜRITUSTE LOETELU

Hetkel ehitatav Tekstiilmuuseum ja avastuskeskus toimib lisaks galerii- ja muuseumifunktsioonile ka varasemate Kreenholmi töötajate igakuiste koosviibimiste kohtumiskeskusena.

Tööstusruumide ümbermõtestamine
1: Loomekeskused - üle-Euroopaline koostöö. Koostöös Trans Europe Hall-esi, Impact Hubi, Green Hubi, Skorohodi ja Sevkaleti sadamaga Peterburis, CCI Fabrikaga Moskvast, Kaapelitehdase ja Lokomoga Soomes ning Telliskivi Loomelinnakuga Tallinnas loomefoorumi, kus uurida kogu maailmas asuvate loome- ja ettevõtluskeskusteks muudetud tööstusruumide kogemusi.

Ekspositsioon „Telliste kollektsioon - Narva lugu.“ Interaktiivne väljapanek, mille eesmärk on jagada Narva lugu kogu Euroopale. Kunstnike Szymon Kula (Poola) ja Ann Mirjam Vaila (Eesti) loodud näitus kasutab loojutustamise peamise elemendina suuremõõtmeliste telliste kollektsiooni (5,5 tonni ajaloolisi telliseid; kollektsionäär Igor Kurov).

SUURTE PROGRAMMIDE JUHTPARTNERID

Eesti Kunstiakadeemia fond - *kinnitatud*
MTÜ Tsoon - *kinnitatud*
NART - Narva Kunstiresidentuur - *kinnitatud*
Tallinna Kunstihoone - *kinnitatud*
Michigan-Dearborni ülikool (USA) - *kinnitatud*

PROGRAMMI PARTNERITE LOETELU

Kohalikud/piirkondlikud: 4
NART - Narva Kunstiresidentuur - *kinnitatud*
Narva arhiiv - *kinnitatud*
Narva Loomelinnakubaator OBJEKT - *kinnitatud*
Varese Saar OÜ - *kinnitatud*

Riiklikud: 4
MTÜ Tsoon - *kinnitatud*
Shiftworks OÜ - *kinnitatud*
Tallinna Kunstihoone - *kinnitatud*
Telliskivi Loomelinnak Tallinnas - *kinnitatud*

Vene: 5
CCI Fabrika Moskvast - *indikatiivne*
Elektroteatr Stanislavski Moskvast - *kinnitatud*
Riikliku Kaasaegse Kunsti Keskuse Kaliningradi filiaal - *kinnitatud*
Plushchadka Skorokhod - *indikatiivne*
Sevkaleti sadam Peterburis - *indikatiivne*

Rahvusvahelised: 14
Linnakultuuri Instituut (Poola) - *kinnitatud*

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

Design Manchester Festival (Ühendkuningriik) - *kinnitatud*
Fablevision (Ühendkuningriik) - *kinnitatud*
Green Hub (Belgia) - *indikatiivne*
Impact Hub (Austria) - *indikatiivne*
Kaapelitehdas (Soome) - *indikatiivne*
Katerina Gregos (Kreenholmi kunstibiennaali konsultant) - *kinnitatud*
Kunsthalle Wien (Austria) - *kinnitatud*
Lodz Manufaktura (Poola) - *indikatiivne*
Lokomo (Soome) - *indikatiivne*
Moderna Galerija (Sloveenia) - *kinnitatud*
Onomatopee (Holland) - *kinnitatud*
Trans Europe Halles (Rootsi) - *kinnitamisel*
Michigani Dearborni ülikool (USA) - *kinnitatud*
WIELS, Kaasaegse Kunsti Keskus (Belgia) - *kinnitatud*

Kultuurisektor ja muud kaasatud sektorid:

Kunst, teater, muusika, film, arhitektuur ja linnaruum, moedisain, digitaalne ja multimeedia, kirjastamine, AR-arendus, seiklusturism, konverentsid ja haridus, turism, ökoloogiline ja keskkonnasektor, teadus ja tehnoloogia

PROGRAMMI EELDATAV EELARVE

€ 1 870 000

Programm: Tuleviku mustrid

Narva on lõksus

Narva on kõik meie väikesed linnad

Narva on kõik meie piirilinnad

Narva on hüppelaud tulevikku

Narva on järgmine

PROGRAMMI SISSEJUHATUS

Eesti on unicorn-ettevõtete arvu poolest elaniku kohta maailma esimene. Siin on selliste ettevõtete nagu Skype, Transferwise ja Playtech, mille kõigi väärtuseks on enam kui 1 miljard USD-d, sünnikoht. Kuid kuigi Eesti idufirmade andmebaasis on 550 startup-ettevõtet, on neist ainult kaks Ida-Viru maakonnast. Ehkki STEAM-i (teaduse, tehnoloogia, inseneriteaduse, kunsti ja matemaatika) eeldusoskused on piirkonnas kõrged, raskendab rasketööstuse mentaliteedi pärand nende kasutamist. Praegu on STEAM-i ja ettevõtluse arendamisega seotud ainult 1% mitteformaalsest haridusest.

Pidades silmas muutuste hüppelist kasvu ja kiirust, tunnistame kogu tööstuse selget sotsiaalset vastutust luua platvorm, mis tugevdaks ja toetaks uute oskuste õpetamist, arendamist ja kasutuselevõttu. Seetõttu kasutame kunstilist interventsiooni ja e-Eesti digirevolutsiooni kogemusi, et kohalikku tööstust innoveerida ja uuele tasemele viia. Kombineerides tööstuspärandit ja inseneriteadmisi kunsti ja digitaalse innovatsiooniga, me õpetame, jagame ja digitaliseerime ning toome tootearendusse idufirmade lähenemisviisi, teenustesse disainimõtlemisses, pühitsedes säästva arengu järgmist revolutsiooni. Me toetame ka lapsi, noori täiskasvanuid, üliõpilasi, õpetajaid, teadlasi ja kunstnikke, luues võimalusi oskuste ja omavalguse seotuse parandamiseks. Julgustame uuendustegevust sektorite ja majandusharude vahelise koostöö kaudu: muusika koos tehnoloogiaga, sõnakunst arhitektuuriga, disain ja puhas tehnoloogia, etenduskunst ja transport jne - andes võimaluse nii praeguse kui ka järgmise põlvkonna kultuurijuhtidele ja tegijatele.

Kui terviklik platvorm on välja töötatud ja käivitatud, on see kogukondade nihutamise mudeliks - kus fookuses on individuaalne tähelepanu ja usaldus tuleviku vastu. Valmis hüppeks tulevikku.

SUURED PROJEKTID

1) LEVEL UP NARVA

Kogu Narva2024 programmi ambitsioon lasub Narva ja ülejäänud Virumaa piirkonna kultuuri- ja loomejuhtide õlgadel. LEVEL UP NARVA on avaliku ja erasektori organisatsioonide kultuurikorraldajatele mõeldud ulatuslik suutlikkuse arendamise kava. Programm käivitub 2020. aastal ja see jätkub ühe Euroopa kultuuripealinna pärandprojektina. LEVEL UP NARVA sisaldab koolitusi, juhendamist, mentorlust, töötubasid, seminare, õppevisiite ja veebipõhist projektiarenduse inkubatsiooni. Suutlikkuse suurendamise algatus on suunatud kõigile kultuuripealinna programmis osalevatele kohalikele ja piirkondlikele partneritele, aga ka kõigile teistele sidusrühmadele kultuuri- ja loomesektoris. LEVEL UP NARVA on rohkem kui koolitus; see on tihe kultuurikorraldajate ja -juhtide kogukond. Teemad hõlmavad terviklikku lähenemist kultuurikorraldusele, sealhulgas suundumusi, publiku kaasamist, projektijuhtimist, rahvusvahelistumist, uusi tegevus- ja ärimudeleid, meediat ja kommunikatsiooni, kogukonna teavitamist ja palju muud. Allprogramm UNLOCK on suunatud tulevastele sektori juhtidele. Allprogramm EMPOWER töötab koos olemasolevate korraldajate ja kultuurijuhtidega. Alamprogramm ACCELERATE EUROPE keskendub rahvusvahelistumisele, ekspordile ning sidemete loomisele Euroopa ja piiriüleste võrgustikega. Programmi võti on kohandatud lähenemisviis, mida kohalike kultuurikorraldajate individuaalsete vajadustega tegelemiseks kasutada. Iga osaleja järgib isikupärastatud töökava koos talle määratud treenerite ja mentoritega. Pakutakse spetsiaalseid veebiarendusvahendeid, et toetada osalejate võimalusi ja aidata neil laiendada oma oskuste arendamise portfelli.

Aastaks 2022 luuakse NARVA LEGACY programm, mis hõlmab aastaid 2025-2030 (kuni praeguse kultuuristrateegia viimase aastani). Sihtasutus Narva2024 tegutseb vähemalt LEGACY programmi lõpuni. Programm sisaldab finantseerimiskohustust, et jätkuvalt tugineda Euroopa kultuuripealinn 2024 edule, sealhulgas rahastused Narvalt, piirkondlikelt omavalitsustelt, erasponsoritelt ja Melina Mercouri auhinnalt.

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

2) „Kaevandades tulevikku“ avatud laborid

Elukestvast õppimisest on saanud uus tööelu norm, mis ei tähenda üksnes uue ülikoolikraadi omandamist, vaid oskuste ja teadmiste omandamist kõikjalt: veebiplatvormidelt, praktikavõimalustest, avatud kursustelt, avatud töötubadest ja makerlab'idest. Pakkudes uusi innovaatilisi võimalusi inimestele, kes on kogu elu ühele kindlale karjääriteele keskendunud olnud, käivitame mentaliteedi muutuse iseõppimise suunas.

„Kaevandades tulevikku“ laborid (MiF-id) võimaldavad laialdast juurdepääsu kaasaegsetele innovatsiooni ressurssidele. Laborid alustavad inseneridele, tehnoloogiaspetsialistidele, loovprofessionaalidele ja teistele kodanikele mõeldud avatud töötubadena, et täiustada nende kaasaegsete töövahendite kasutamise oskuseid ja leida uuenduste jaoks loomeallikaid. Hiljem laienevad MiF-id tööstusalade loojate ja leiutajate koostööl põhinevaks globaalseks võrgustikuks. Me ootame, et loodaks temaatilisi laboreid vastavalt kohaliku kogukonna huvidele. Igal laboril on profiilileht, mida selle töötajad saavad hallata ja värskendada. Laborid on programmi „Tehnoloogia kultuuri äärel“ keskmes - sündmus, kus tutvustatakse suurejoonelist segu ekstreemsetest ja tehnogeensetest väljakutsetest, mis tulenevad tööstuspõhisest kultuuripärandist, nagu näiteks kirsasaabaste viskamine (kaevandustöölised) või kivide tõmbamine. See sündmus võimaldab noortel kohalikke traditsioone ümber mõtestada ja oma piirkonna tööstuspärandi mõistmise kultuuri muuta.

Piirkonna arengu jaoks on oluline luua loomingulisi keskusi, mis koguvad süstemaatiliselt teadmisi ja kompetentsi. Läbi „Kaevandades tulevikku“ laborite ühendamise loomekeskustega üle Euroopa toome me esile globaalse lähenemisviisi ja oskuste vahetamise, eriti postindustriaalsete Euroopa kultuuripealinnade vahel.

3) Juhtimisalane programm ArtLIFT

Me anname võimu noortele, et nende ideid arendada. ArtLIFT on üheksakuuline juhtimisalane programm kohalikele noortele, pakkudes neile koolitust, juhendamist, võrgustike loomist ja silmapaistvat võimalust olla Euroopa kultuuripealinna kaasloojateks. ArtLIFT-i programmis osalevad noored saavad võimaluse osaleda loomingulistest

töötubades ning võimaluse saada juhendamist tööstusalastelt spetsialistidelt. Pärast koolitust saavad noored omandatud oskusi rakendada, käivitades algatusi Narva2024 jaoks või osaledes aktiivselt teiste käivitatud algatustes. Noored saavad asutada oma loome- või ühiskondliku ettevõtte või korraldada kohalikele kogukonnale kasu toova kultuuriürituse. Noorte inimeste, kohalike organisatsioonide, riiklike võtmeisikute ja ülemaailmsete ekspertide koondamise kaudu toimib ArtLIFT muutuste ja ülemineku katalüsaatorina. Meie eesmärk on kasvatada ulatuslikult ja avatud mõtlemisega kunsti- ja kultuuralaseid juhte, tootjaid ja loomeettevõtjaid, kes ühendaksid põlvkondade, kogukondade ja riikide vahelise dialoogi. Lisaks ergutab see noorte suutlikkuse suurendamist Euroopa kultuuripealinnades.

MUUDE PROGRAMMIÜRITUSTE LOETELU

„Ühine kunstiruum“ (CARS) lastele. Elu ja töö on muutunud ning hoolimata sellest, millise karjääri lapsed lõpuks valivad, peavad nad edu saavutamiseks pidevalt kohanema ja uuendusi tegema. Seetõttu pakume ruumi ja kogukonda, mis muudab laste kujutlusvõime reaalseks oskusteks, ühendades loovuse, tehnoloogia, prototüüpimise ja keskkonnateadlikkuse koolivälise tegevusega. Rajame kaks CARS-i Narvasse ja Kohtla-Järvele, kus noortel on juurdepääs vajalikele instrumentidele, tööjaamadele, tehnoloogiale ja materjalidele, mida on vaja kunsti- ja multimeediumiprojektide tegemiseks või tipptasemel kontsertide ja etenduste korraldamiseks. Motiveeritud ja koolitatud noorte rühmad pakuvad „teenust“ ka teistele koolidele, lasteasutustele ning noorte- ja kogukonnauuritustele, varustades neid vajaliku tehnika ja tehnilise abiga.

Creative Business Cupi ülemaailmne finaali - tuleviku mobiilsuse uurimine. Creative Business Cupi rahvuslikke võistlusi organiseeritakse enam kui 70 riigis ning võitjad saadetakse ülemaailmsesse finaali, mis 2024. aastal peetakse Narvas. Üritus annab loomemajanduse ettevõtjatele jõudu, ühendab neid investorite ja maailmaturgudega ning tugevdab nende uuendusvõimet tööstuse ja ühiskonna hüvanguks. Kuna üks Euroopa põhiväärtusi on liikumisvabadus, seame ürituse teemaks

mobiilsuse, julgustades transpordi-, liikumis-, purjetamis-, lendamis-, ronimis- jms lahenduste loomist lahendustega, mis varieeruvad linnapiirkondi kontrollivatest droonidest kuni mereseireks mõeldud mudelpaatideni ja erivajadustega inimestele mõeldud eksoskelettideni.

CreativeBooster. CreativeBooster on arendusprogramm, mis on mõeldud inimestele, kes asuvad väljaspool loomemajandust ega ole professionaalid, et põhilisi teadmisi omandada ning kultuuri- ja kunstivaldkonnast kogemusi saada. Osalejatele positiivse kogemuse tagamiseks viivad nad oma esimese loomingulise projekti läbi vastava ala professionaali juhendamisel. Me korraldame aastas kaks programmi, mis on erineval teemal: tekstiilidisain, mood, teater, muusika, kunst, film ja animatsioon ning linnakujundus.

Narva2024 teenusedisaini ja külalismajanduse programm. Jagades disainimõtlemise, lean startup'i ning agiilse meetodi teadmisi ja oskusi, aitab Narva2024 külalismajandusprogramm kohalikel teenusepakkujatel üheskoos Narva2024 külastajatele silmapaistva kogemuse luua. Kuna maailmakeele oskuse tase on antud piirkonnas Eesti madalaim, teeme programmi raames koostööd eesti keele õppeplatvormiga „Lingvist“, et kohalikele külalismajandusettevõtjatele keeleõppe võimalused luua.

SUURTE PROGRAMMIDE JUHTPARTNERID

Narva2024
Loov Eesti - *kinnitatud*
Ida-Viru Loomemajanduskeskus - *kinnitatud*
Narva Loomeskubaator OBJEKT - *kinnitatud*

PROGRAMMI PARTNERITE LOETELU

Kohalikud/piirkondlikud: 16

Brand Effect OÜ - *kinnitatud*
Narva Keskraamatukogu - *kinnitatud*
I can code - *kinnitatud*
Ida-Viru Ettevõtluskeskus - *kinnitatud*
Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus - *kinnitatud*
Ida-Virumaa Tööstusala Arendus - *kinnitatud*
Piirkonna lasteaiad - *kinnitatud*
Linda Kaks OÜ - *kinnitatud*
NART - Narva Kunstiresidentuur - *kinnitatud*
Tartu Ülikooli Narva kolledž - *kinnitatud*
Piirkonna koolid - *kinnitatud*
Piirkonna riigigümnaasiumid - *kinnitatud*
Tallinna Tehnikaülikooli Virumaa Kolledž - *kinnitatud*
Loomingulise arengu ja vaba aja veetmise keskus
GAGARIN - *kinnitatud*
Töötukassa - *kinnitatud*
VitaTiim - *kinnitatud*

Riiklikud: 21

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

Brand Manual OÜ - *kinnitatud*
Loov Eesti - *kinnitatud*
Eesti 2.0 - *kinnitatud*
Eesti Energia - *kinnitatud*
Estonian Business School - *kinnitatud*
Eesti Arhitektuurikeskus - *kinnitatud*
Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskus - *kinnitatud*
Eesti Disainikeskus - *kinnitatud*
HITSA - *kinnitatud*
Lingvist - *indikatiivne*
Multikey - *kinnitatud*
Music Estonia - *kinnitatud*
ReThink OÜ - *kinnitatud*
Robotex International - *kinnitatud*
Shiftworks OÜ - *kinnitatud*
Spinner programm (Heade Otsuste Sihtasutus) - *kinnitatud*
StartupEstonia - *kinnitatud*
Sunly - *kinnitatud*
Tallinna Loomemajanduskeskus - *kinnitatud*
Vivistop - *kinnitatud*
VKG AS - *kinnitatud*

Vene: 10

Banana - *indikatiivne*
Be In Open - *kinnitatud*
BrandSiders Ltd - *kinnitatud*
CCI Fabrika, Moskva - *indikatiivne*
ITMO.KIDS - *indikatiivne*
Kinotavr (uued talendid) - *indikatiivne*
SFERA Movement - *kinnitatud*
Skolkovo - *indikatiivne*
Skorokhodi teater, Peterburi - *indikatiivne*
Tinkoff - *indikatiivne*

Rahvusvahelised: 16

Balticlab - Läänemere- ja Rootsi Nõukogu ja Rootsi Instituudi (Rootsi) innovatsiooniprogramm - *kinnitatud*
Business Finland (Soome) - *indikatiivne*
EduCrafter (Soome) - *kinnitatud*
European Creative Business Network - *kinnitatud*
European Creative Hubs Network - *indikatiivne*
FabLab (Taani) - *indikatiivne*
Hyper Island (Rootsi) - *indikatiivne*
Impact Hub - *indikatiivne*
Kaunas 2022 (Leedu) - *kinnitatud*
Lapimaa Disainiülikool (Soome) - *indikatiivne*
LiveYourDreams (Jaapan) - *kinnitatud*
Pervasive Media Studio (Ühendkuningriik) - *indikatiivne*
Tampere 2026 (Soome) - *kinnitatud*
The New Art Gallery Walsall (reedsed S.T.E.A.M sessioonid) (Ühendkuningriik) - *indikatiivne*
Trans Europe Halles - *indikatiivne*
Vivita (Jaapan) - *indikatiivne*

Kultuurisektor ja muud kaasatud sektorid:

Konverentsid ja haridus, kunst, muusika, teater, film, disain, loomemajandus, IKT.

PROGRAMMI EELDATAV EELARVE

€ 1 671 000

KUIDAS VALITAKSE SÜNDMUSED JA TEGEVUSED, MIS MOODUSTAVAD AASTA KULTUURIPROGRAMMI?

Kultuuriprogrammi sündmuste ja tegevuste valik toimub kahes põhietapis.

1. ETAPP - TAOTLUSRAAMATU PROGRAMM

Taotlusraamatus kirjeldatud programmi ettevalmistamisel viisime läbi järgmised tegevused:

me töötasime neljast programmi juhust koosneva meeskonnaga, otsides kontakti kogu regiooni ja Eesti organisatsioonidega; meid juhtis kunstiline juht, Panime kokku kunstinõukogu, kes heitis programmile oma pilgu, kuulutasime välja avaliku ideekorje. Selle tulemusel saadi Narva kultuuripealinna programmi jaoks umbes 330 projekti.

Avalik ideekorje

Lisaks programmi sisendi pakkumisele toimusid Narva2024 avaliku ideekorje kaudu laekunud ideed ka suurepärase ootuste uurimusega.

Ideede hindamine

Kõik esitatud ideed, nagu ka avaliku ideekorje kaudu saabunud rahvaalgatused, koguti kokku koostöös kohalike ja rahvusvaheliste partneritega ning lisati võrdsetena projektide kogumisse. Kunstiline juht ja kunstiline nõukogu töötasid ideed läbi ning valisid välja projektid kolme kriteeriumide kogumi alusel:

Teemad ja valdkonnad

Meie eesmärk oli tagada programmis tasakaalustatud valdkondade ja erialade valik, seega otsisime me alljärgnevaid sektoreid ja teemasid:

muusika / film / kunst / kirjandus / suuline kõne / teater / tants / muuseumid ja näitused / arhitektuur ja linnaruum / moedisain / sport ja heaolu / kohalik keel / ajalugu / teadus / konverentsid ja haridus / ettevõtlus / külalis- majandus / digitaalne ja multimeedia / sotsiaalküsimused / noored / juurdepääsetavus ja ebasoodsas olukorras olevad elanikkonna rühmad

Piirkondlik ja rahvusvaheline lähenemisviis

Me soovisime valikut projektidest ja programmidest, mis oleksid suunatud erinevatele sihtrühmadele, ning me jälgisime, et fookus jääks kohalikele ja piirkondlikele kogukondadele, samuti Venemaale ja muidugi ka Euroopale: rahvusvaheline / vene-suunaline / riiklik / piirkondlik: Virumaa / kohalik: Narva

Hindamiskriteeriumid

Me panime paika järgmised kriteeriumid, mis lubaksid kunstinõukogul hinnata projekte vastavalt väärtustele, mida me peame oluliseks läbi kogu meie programmi kontseptsiooni:

- Pikaajaline mõju, jätkusuutlikkus, võimaluste loomine
- Euroopalik ja rahvusvaheline mõõde
- Kunstilise visiooni kvaliteet
- Suutlikkuse suurendamine ja haridus
- Kohalikud kaasatud partnerid
- Innovatsioon
- Traditsiooni ümbermõtestamine
- Juurdepääsetavus / kaasloomine haavatavate rühmadega
- Rahastamise mitmekesisus
- Suutlikkuse tagamine

Mida me saime avaliku ideekorjes osalenud inimeste seas läbiviidud uuringust teada

OSALEJATE VASTUSED

Kust sa pärit oled?

48% oli sündinud Narvas
18% sündisid Venemaal (Peterburi, Šuja, Berezni, Pjatigorsk, Išim, Pihkva, Tver)
16% oli sündinud Tallinnas
7% Kohtla-Järvel
3% Rakveres
2% Jõhvis
2% Kiviõlis
2% Tartus
2% Ukrainas

Millist keelt/keeli räägitakse sinu kodus?

73% vene keelt (neist 69% räägib ka eesti keelt ja 50% inglise keelt)
23% eesti keelt (neist 80% räägib ka vene keelt ja 70% inglise keelt)
4% vene keelt ja eesti keelt

Kunstinõukogu andis punkte kõigile projektidele kõigis kategooriates ning projektide lõplik valik peegeldab selgelt kindlaksmääratud väärtuste kogumit. Seejärel tutvustas ja hindas noorte nõuandekogu Narva2024 programmi kavandit, mis oli kokku pandud spetsiaalselt nii, et see jõuaks noorte põlvkonnani ning saaks katsetada, kas need ideed ja tegevused pakuvad selle

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

rühma jaoks huvi.

Seejärel töötati valiku põhjal välja programmi lõplikud tegevussuunad.

KUNSTILINE NÕUKOGU

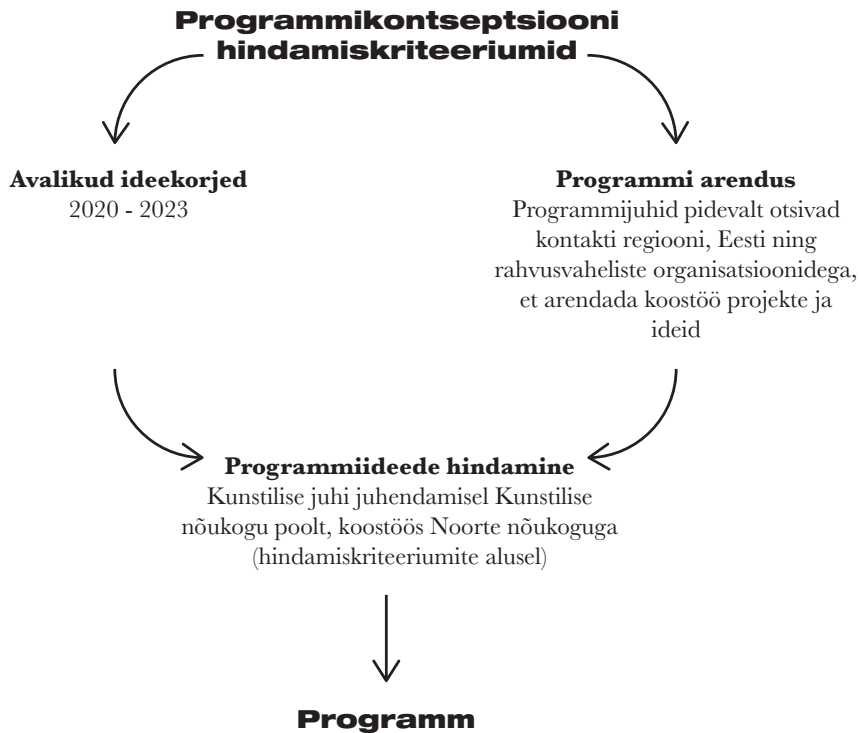
Kunstiline nõukogu koosnes silmapaistvatest erinevate kultuurivaldkondade ekspertidest ja selle eesmärk taotlusraamatu koostamise ajal oli olla programmi meeskonna jaoks nõuandev kogu ja ideede valideerija. Kunstilisse nõukogusse kuulusid:

Tallinna Kultuuriameti kultuuriosakonna juhataja **Lennart Sundja**
ERR-i Narva korrespondent **Jüri Nikolajev**
Helilooja **Ülo Krigul**
Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskuse projektijuht **Kadri Laas**
Filmikriitik **Karlo Funk**
Eesti Kunstiakadeemia rektor **Mart Kalm**
Eesti Integratsiooni Sihtasutuse juhataja **Irene Käosaar**
Eesti Muinsuskaitseamet juhataja **Siim Raie**
Narva Energiajooksu eestvedaja **Mati Lilliallik**
Ida-Virumaa Tööstusala Arenduse juhatuse liige **Teet Kuusmik**
Sillamäe Muusikakooli direktor ja Eesti Kultuurkapitali Ida-Viru osakonna juhataja **Vladimir Võssotski**
Kunstiline juht: filmitegija ja kommunikatsiooniekspert **Ilmar Raag**

2. ETAPP - NARVA EUROOPA KULTUURIPEALINNA PROGRAMM 2020-2025

Võttes aluseks taotlusraamatu jaoks välja töötatud programmi ning abivahendiks hindamiskriteeriumid, et projekte edasi hinnata, arendatakse välja Narva2024 lõplik programm. See järgib sarnast loogikat ja kasutab samu elemente, nagu eespool nimetatud. Narva2024 programm on välja töötatud kindlaksmääratud eelarve ja realistlike teostatavuskalutluste alusel.

Avalikud ideekorjed kuulutatakse välja: aastatel 2020 ja 2021 kaks korda aastas aastatel 2022 ja 2023 üks kord aastas. Programmi kontseptsioon koos 25%–50%-ga lõplikust programmist kuulutatakse välja 2020. aastal, 75% programmist saab valmis ja tehakse teatavaks 2021. aastal. Aastatel 2022 ja 2023 kuulutatakse välja konkreetset sihtotstarbelised avalikud ideekorjed, et otsida lõppprogrammide sobilikke täiendusi. Hooajaliselt võib välja kuulutada ka väiksema ulatusega kogukonnaprojekte ja konkreetse projektiga seotud avalikke ideekorjeid. Sellist süsteemi kajastab ka Narva2024 eelarve.

KUIDAS ÜHENDAB KULTUURIPROGRAMMI KOHALIKU KULTUURIPÄRANDI JA TRADITSIOONILISED KUNSTIVORMID UUTE, INNOVATIIVSETE JA EKSPERIMENTAALSETE KULTUURIVÄLJASTUSEGA?

Kogu Narva2024 programmi väljatöötamise protsessi võib metafooriliselt võrrelda lähenemisviisiga, mis on tööstuspiirkonda põlvkondade viisi juhendanud: uurime, kaardistame ja analüüsime keskkonda, et näha juba olemasolevat, pakume välja uuenduslikke viise selle avamiseks ning seejärel teeme selle kättesaadavaks suuremale kohalikule, riiklikule ja rahvusvahelisele üldsusele.

Me saame laias laastus kirjeldada traditsioonilise ja uuendusliku vahet Narva2024 programmis kolme peamise omavahel põimitud pintslitõmbega: identiteediuuendused, tehnoloogilised uuendused, pärandi ümbermõtestamine.

Identiteediuuenduse all peame silmas küsimust: „Kes me oleme?“ Meie piirkonna geopoliitiline asukoht, ajalooline pärand ja etniline mitmekesisus muudavad sellele küsimusele vastamise keeruliseks. Kuna me asetseme tsivilisatsiooni tektooniliste plaatide murdejoonel, mõjutavad meid mõlemad veelahkme pooled. Programmi „Ida ja Lääne lõpp“ raames toimuva arvamusefestivali eriväljaanne pealkirjaga „Kes ma olen?“ toob kokku Euroopa ja Vene

arvamusliidrid, et arutada identiteedi, ajaloo, pingete ja dilemma teemasid, keskendudes samal ajal ühistele väärtustele ja koostööle. „Rääkimata lugude“ programmis „Naiste hääled“ me kogume, dokumenteeriime ja arhiveeriime Kreenholmi naistöötajate lugusid, säilitades neid Narva arhiivis ning kasutades neid edasiseks haridusalasaks ja kunstiliseks arenguks, sealhulgas muundades neist osa visuaalse meedia toodeks. Me tõstame esile ka Narva aianodusühistute varjatud subkultuuri, viies kogukondliku tegevuse üritusega „Dacha Fest“ muidu väga privaatse, kuid samas tihedasse keskkonda.

Tehnoloogiline uuendus ilmneb kõige selgemalt programmides „Tulevikumustrid“ ja „Mänguväljak“. Laihaardelise võimekuse arendamise programmiga avaliku ja erasektori organisatsioonide kultuurikorraldajatele „LEVEL UP NARVA“ rakendame kultuurikorraldusele terviklikku lähenemisviisi, sealhulgas suundumusi, projektijuhtimist, rahvusvahelistumist ning uute ärimudelite ja suhtlusviiside otsimist. „Kaevandades tulevikku“ käivitab mentaliteedi muutuse ja paneb inimesi oma tulevikku ise leiutama, selle asemel, et oma karjääriradadel kinni olla. „Virtuaalse Narva vanalinnaga“ ehitame Narva linnapildile täiendava reaalsuskihi, ühendades olemasoleva ajaloolisega. Teatrivaldkonnas algatab üks meie põhipartneritest, teatrikeskus Vaba Lava, kujunduskunstide uue tehnoloogia tippkeskuse (CENTPA), tuues innovatsiooni teatrisektorisse ning luues biennaali „Äärel“ nii Narvas kui ka

**“Seeria 84”
masstoodanguna ehitatud
korterelamud ja Pähklimäe
linnaosa**

Nõukogude ajal Narvas asunud kolme ehitusmaterjalide tehase seas oli “Balti raudbetoontoodete ja -konstruktsioonide tehase” haruldane pooleldi salajane ettevõtte, mis oli spetsialiseerunud raudbetoonkonstruktsioonide valmistamisele Ignalina, Sosnovõi Bori ja Tšernobõli tuumaelektrijaama jaoks. 1980-ndatel alustas tehase raudbetoonpaneelide tootmist ka tsiviilehituse jaoks ning Moskva poolt projekteeritud massitoodanguna ehitatud “Seeria 84” korterelamu on selle toodangu ehe näide. Nagu nõukogude ajal, kavandati ka Eestis enamusi hooneid kohalike arhitektide poolt. See näiliselt tüüpiline “Seeria 84” on haruldane eksemplar ning asub linna kõige uuemas ja suuremas osas - Pähklimees. See linnaosa pärisk oma nime seal kunagi asunud Pähklimee mõisalt ja on Narva kõige silmapaistvam näide Nõukogude linnaplaneerimisest ja massiehitusest, majutades peaaegu kolmandiku linna elanikest.

**Pühtitsa nunnaklooster ja
religioon Ida-Virumaal**

Pühtitsa nunnaklooster Kuremäel on ainus toimiv vene õigeusu nunnaklooster Eestis. 16. sajandil rajati iidse hiiepaiga asukohta esimesed õigeusu ehitised. Klooster ise asutati 19. sajandi lõpuaastatel koos Jumalaema Uinumise nunnakloostri - keskse ja visuaalselt domineeriva ehitisega, mis inspireeris Moskva ja Jaroslavli silmapaistvaid religioosseid ehitisi - mis järgnesid aastatel 1908 –1910.

Ida-Virumaa on tähelepanuväärne ka värvika usuajaloo poolest. Lisaks luterlikele ja õigeusu kirikutele, mis on levinud kogu Eestis, on Peipsi järve ranniku asustanud vanausulised - see on ida õigeusu kiriku alamusk. Nad saabusid 17. sajandi lõpu, põgenesid tagakiusamise eest põgenesid ja on eriti märkimisväärselt seotud selliste asulatega nagu Kallaste ja Mustvee.

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

Ivangorodis.

Samuti usume, et innovatsioon aitab meil ammutada uusi tähendusi ja väärtusi sellest, mis näib olevat raiskamine. Programmi „Ressursid ja energia” raames teeme kunsti kiviprügi ja jäätmete hunnikutest, pöörates seeläbi inimeste tähelepanu asjadele, mille me maha jätame, ning tõstes nende teadlikkust oma jalajäljest ja puhtamat-est tarbimisharjumustest. Me loome ka „Säästva arengu eesmärkide mõjukiirendi“ - mõttekoja, mis koosneb nii piirkonna kui ka Euroopa ekspertidest, kes on roheliste uuenduste ja ringmajanduse valdkonnas edukad olnud. „Kreenholm - linn linnas“ kaudu sünnib meie ühine emotsionaalne valu allikas, massiivne Kreenholmi tehas uuesti kui leppimise ja uute tähenduste epitsenter.

KUIDAS ON LINN KOHALIKKE ARTISTE JA KULTUURILISI ORGANISATSIIOONE KULTUURIPROGRAMMI VÄLJAMÕTLEMISSE JA RAKENDAMISSE KAASANUD?

Teavitustöö jaoks jätkasime eelvaliku ajal alustatuga, korraldades töötubasid, arutelusid ja infotunde, et erinevatelt üritustelt teavet ja tagasisidet koguda. Samuti kuulutasime eelvaliku etapis plaanitu järgi välja avaliku programmi ideedekorje. Me kogusime kokku umbes 330 programmiideed, mis saadeti kunstinõukogule hindamiseks edasi. Ülaltoodud programm on selle protsessi otsene tulemus.

Lisaks võtsime lõpliku valiku etapis ühendust ja külastasime umbes 30 erinevat kohalikku kultuuriorganisatsiooni. Oma „kodupinnal“ tekkisid inimestel ja organisatsioonidel, kellega me koh- tusime, küsimused, mida nad tavaliselt grupis ei esitaks. See aitas luua usaldust kohalike kultuurikorraldajate ja meie meeskonna vahel ning andis meile ka hea kogumi andmeid ühiste probleemide kohta, millega meie tegijad kokku puutuvad.

Protsessi käigus avastasime, et meil on olemas rikkalik kultuuriline ja subkul- tuuriline tegevus, mis järgmistel põhjus- tel on paljudel juhtudel vähe arenenud:

- Killustatus: paljud kohalikud organ- isatsioonid teevad üksikisiku tasandil märkimisväärset tööd, kuid koostöö puudumine pärsib kasvu.
- Puudub usaldus ja seeläbi pühendu- mus koostööle väliste organisatsioon- idega, olgu need siis Eestist või rah-

vusvahelised - taoline suhtumine ei aita välismaailmaga sildu ehitada.

- Meil on palju talenti, mis on seisma jäänud. Vaid vähesed tajuvad kul- tuuri oma peamise töövaldkon- nana, vaid see on kõrvaltegevus, mis hoiab kunstilised ambitsioonid lämmatatuna.
- Puuduvad reklaamimis- ja müügi- oskused, mida ohustab veelgi enam suhtumine „reklaam on halb / kultuur peaks olema tasuta“.
- Vähesed organisatsioonid oskavad riigikeelt või võõrkeeli tasemel, mis võimaldaks neil võistelda rahastamise osas teiste organisatsioonidega.
- Vanemad algatused, nt. riiklikud kul- tuuriorganisatsioonid, on nooremate inimeste vähesuse tõttu aeglaselt hää- bumises, milles on osaliselt süüdi nendesse organisatsioonidesse kuulu- vad vanad inimesed, kes ei soovi oma maailmapilti muuta.
- Praktiliselt kõik organisatsioonid on linnavalitsuse peale pahased selle pärast, et neid ei toetata rahaliselt pi- isavalt või ei pöörata nende muredele piisavalt tähelepanu.

Meie nägemuse järgi on kõik need proble- lemid sümptomiteks kahele asjale:

- Enamik organisatsioone sõltub suuremal või vähemal määral linna rahastusest, mille nimel nad kõik konkureerivad, ja seetõttu peavad nad endid konkurentideks.
- Paljud organisatsioonid eksisteerivad isoleerituna puuduliku keeleoskuse, piiratud kontaktvõrgustiku või suh- tumise tõttu, mis tekkis juba ammu ega pole ajas muutunud.

Otsene teavitustöö on andnud meile hindamatu ülevaate kohalike kultuuriorganisatsioonide elust ning aidanud meil välja töötada programmi „Level Up Narva“ ja veenduda, et kõigis Narva2024 projektides oleks alati ko- halikud partnerid esindatud. Võimaluse korral üritasime kaasata mitut samas valdkonnas tegutsevat organisatsiooni, nii et kultuuripealinna projekt muutuks ühendavaks elemendiks, mis võimaldaks neil koos töötada, ilma et nad tajuks ük- steist konkurendina. Ideed, mis saabusid kohalikelt organisatsioonidelt ideekorje kaudu ja mis hiljem ka programmi kaa- sati, töötatakse koos samade organisat- sioonidega välja.

PALUN TOOGES MÕNED KONKREETSED NÄITED NING NIMETAGE MÕNED KOHALIKUD ARTISTID

JA KULTUURILISED ORGANISATSIOONID, KELLEGA KOOSTÖÖ ETTE VÕETAKSE, NING TÄPSUSTAGE, MILLIST LIIKI ON KÕNEALUSED MUUDATUSED.

Esimene ja kõige olulisem samm Narva jaoks Euroopa kultuuripealinna tiitlile kandideerimisel oli tugeva partnerluse loomine linna ja piirkonna peamiste kultuuriorganisatsioonidega. Need kaas- lused on Narva2024 nurgakivi. Oluline on kaasata partnereid kõigist kultuurielu kihtidest - riiklikest institutsioonidest ja munitsipaal- ja kohalikest organisatsioonidest, eraettevõtjatest, ettevõtetest ja MTÜ- dest kuni rohujuure tasandi algatuste ja aktiivsete linnakodanikeni.

Narva kunstiresidentuur (NART) pakub residentsi rahvusvahelistele kunstnikele, kes suhtlevad ja teevad koostööd kohalike kogukondadega, uu- rides identiteete ja erinevaid teemasid ning leides tulemustele kunstilise väl- jenduse. Residentuuri täiustatakse, et erinevaid erialasid kaasata ja neid omavahel segada. NART on üks olu- lisemaid Narva2024 koostööpartne- reid, kes arendab koos meiega ühistoo- dangut programmide „Naiste Hääled” ja „Kreenholm - linn linnas“ raames. Nende residentuuri- ja vahetusprogram- mid on erinevate näituste, töötubade ja residentuuriprogrammide kaudu tuge- vaks aluseks meie rahvusvahelistumise ja võrgustiku arendamise koostööle.

Teatrikeskus Vaba Lava avati hiljuti kaasaegse teatri keskusena ja sellest on saanud piirkonna etenduskunstide kese. Teater ehitab üles kõrgetasemelist rah- vusvahelist võrgustikku. Nad kasutavad uusi formaate ja riiklike/rahvusvahelisi programme ning kaasavad ka piirkonna kohalikke teatreid ja harrastusteatreid. Nende pakutavad formaadid ulatu- vad imporditud näidenditest ühislavas- tusteni, jättes ruumi ka kohalikule sis- ule. Me oleme Narva2024 programmi raames välja töötanud ühislavastuste programmi ja korraldame nendega koos ka suutlikkuse suurendamise tegevusi.

Narva muuseum on sihtasutus, mille asutasid Narva linn ja Eesti Vabariigi Valitsus. Narva muuseum haldab kes- skaegset Narva linnusekompleksi, mis on muutunud üheks populaarsei- maks muuseumiks, mida külastab aas- tas üle 70 000 inimese. Muuseum on lõhkikärastatud kogukonna jaoks sild ajalooni. Narva Muuseum on meie peamine koostööpartner „Rääkimata lugude“ programmisambas ning nen- dega koos uurime ja koostame lugusid,

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

aidates neid erinevatel innovaatilistel juuvestmisplatvormidel nii nähtavaks kui ka kuuldavaks teha. Meie koostöö nendega ulatub muuseumi seintest palju kaugemale.

Eesti Kaevandusmuuseum Kohtla-Nõmmel - Kohtla põlevkivikaevandus rajati 1937. aastal. Kohtla kui üks Ida-Virumaa kaevandusala keskusi oli eriline samaaegse maa-aluse ja maapealse kaevandamise poolest, samuti ainulaadsete 1957. aastal ehitatud käsisisorteerimise ruumide poolest, kus põlevkivi rikastamiseks kasutati peamiselt naiste füüsilist tööjõudu. Aastal 2001 Kohtla kaevandus suleti ning avati uuesti kaevanduspargi ja muuseumina.

Kohtla-Järve Põlevkivimuuseum - mõlemad muuseumid on partneriteks nii meie programmis „Salzburgist Sompani” kui ka „Ressursside ja energia“ programmis - nad abistavad meid jutustuste kogumisel ja näituste koostamisel.

Tartu Ülikooli Narva Kolledž on Tartu Ülikooli piirkondlik teaduskond. Kolledž asutati 1999. aastal. See on Eesti ainus kõrgkool, mis keskendub õpetajate ettevalmistamisele nii eesti kui ka vene õppekeelega Eesti koolides. Koostöös Narva Kolledžiga töötame välja õppeprogrammide sarja - kriitiline lugemine ja kirjutamine, vene kirjanduse festival, väärivate ülikool eakatele ning arutelud ja plaanid Arvamusfestivali raames, mis on osa programmist „Ida ja Lääne lõpp”.

Narva Keskraamatukogu annab tasuta ja piiramatut juurdepääsu infole, teadmistele ja kultuurilisele sisule. Raamatukogu üks prioriteete on pakkuda täiskasvanutele elukestva õppe võimalusi ning programme lastele ja noortele. Raamatukogus käib ka vilgas kultuurielu, mis hõlmab näitusi, kontserte, seminare, kohtumisi kirjanikega jne. Koostöös Narva raamatukogu ja Virumaa raamatukogude võrgustikuga võrrustame nii vene kui ka Euroopa autoritele keskendunud kirjandus- ja luulefestivalide üritusi.

Jõhvi Kontserdimaja avas ukse 2005. aastal. Selles kaasaegses kultuurikeskuses asuvad 926-kohaline kontserdisaal ning kino Amadeus, Jõhvi Linnagalerii, Jõhvi Muusikakool, Jõhvi Huvikeskus ja kohvik Noot. Koostöös Jõhvi Kontserdimajaga korraldab Narva2024 Jõhvi balletifestivali, suvemuusikafestivali „Seitsme linna muusika” ning muid kontserte ja üritusi kogu maakonnas.

Rakvere Teater avati 1940. aastal ja see on Virumaa piirkonnas Rakveres asuv professionaalse repertuaariga

teater. Alates 1994. aastast on Rakvere Teater võõrustanud suurt iga-aastast kaasaegse teatri festivali Baltoscandal, mis oli esimene rahvusvaheline etenduskunstide festival Baltimaades ning on alati keskendunud uuenduslikele ja ebatraditsioonilistele näidetele Euroopa ja kogu maailma kaasaegsetest etenduskunstidest. Baltoscandal koos 7 teise festivaliga (Kunstenfestivalde-sarts - Brüssel, Alcantara Festival - Lissabon, Dublin Theatre Festival - Dublin, Göteborgs Dans & Teater Festival - Göteborg, Noorderzon - Groeningen, steirischer herbst - Grazis, Théâtre national Bordeaux Aquitaine - Bordeaux) on NXTSTP-nimelise Euroopa festivalide võrgustiku liige. Koostöös Rakvere Teatri ja Baltoscandaliga töötame välja teatrietendusi aastatel 2020–2025 nii Narvas kui ka kogu Virumaal.

Narva ooperipäevad „Contemporary Art” on iga-aastane rahvusvaheline kaasaegse klassikalise muusika festival. Narva ooperipäevade üritused viiakse läbi ajaloolises Narva linnuses, Kreenholmi tehases ja Vaba Lava teatris. Narva ooperipäevade kava hõlmab suurteoste maailmaesiettekandeid, perekontserte, tantsuteatrit ja erinevate kunstivormide ühendamisel sündinud teatrit. Koostöös Narva Ooperipäevadega töötame välja programmi „Kaks linnust, üks lugu”, viies festivali ka Venemaale, üle jõe asuvasse Ivangorodi.

Narva Sümfooniaorkester on üks väheseid omataolisi Eestis. Orkestrisse kuulub umbes 50 professionaalset muusikut. Orkester esineb aktiivselt Narvas ja teistes Eesti linnades, aga ka välismaal. Kuna tegu on piirkonna esindusliku muusikakollektiiviga, hoolitseme selle eest, et nad oleks Narva2024 muusikaüritustel silmapaistvalt esitletud.

Viru Filmifond - Narva ja Ida-Virumaa suurendavad piirkondliku filmi mahahindlussüsteemi rahastust ja meelitavad ligi rohkem silmapaistvaid rahvusvahelisi produktsioone. Filmitööstus on juba hakanud Ida-Virumaa tähelepanuväärseid paiku avastama. Kaasaegsete filmitegijate objektiiv läbi on regioonil tohtu potentsiaal. Narva2024 teeb koostööd Filmifondiga, arendades Narva ja piirkonna filmisektorit - tuues siia produtsentide delegatsioone, festivaliüritusi ning avardades võrgustike loomise võimalusi.

Loomeinkubaator OBJEKT pakub piirkonnas loomingulisi digitaalse tööstuse arendusprogramme, mis ühendavad traditsioonilisi kultuuri- ja loomesektoreid teadlaste, tööstuse ja rahvusvaheliste artistidega. OBJEKT

avab Narvas 2019. aasta oktoobris multimeediakeskuse ja ühistöö ruumi loominguliste idufirmade inkubatsiooniks ja kiirendamiseks. Teeme koostööd kunstnike suutlikkuse suurendamise programmide ja tehnoloogilise multimeedia kompetentsikeskuse arendamisel.

Ida-Viru Ettevõtluskeskus ja Turismiklaster - kasvanud kohalikest rohujuuretasandi turismi- ja kultuuriorganisatsioonidest ning nüüdseks muutunud Eesti kõige aktiivsemaks ja valdkonnaülesemaks turismiklastriks, mis teeb Ida-Virumaa Eesti pealinna Tallinna järel tähtsusest teiseks turismisihtkohaks. Digirakenduste ja mobiilisõbralike teenuste edukas ühendamine, et piirkonnas reisimist hõlpsamaks muuta. Teeme koostööd külaliskandajate programmides ja kohandatud turismimarsruutidel.

Ida-Viru Loomemajanduskeskus on eraalgatus Ida-Virumaa loomemajanduse arengu toetamiseks. Loomemajanduse töötubade ja erinevate kogukondade hulgas populariseerimisürituste korraldamine, et aidata käsitöötajatel, disaineritel ja muudel käsitöömeistritel jätkusuutlikke ärimudeleid leida. Keskus on TEDxNarva konverentsi ja lastele mõeldud Tech-Heroes.clubi platvormi eestvedaja, hõlbustades loovust ja tehnoloogiat. Me teeme koostööd suutlikkuse suurendamise programmides.

Programm „Spinner” on eraalgatus, mille eesmärk on tuua gümnaasiumidesse uuendusmeelse ja sotsiaalselt vastutustundliku ettevõtluse mõtteviisi, pakkudes inspireerivaid üritusi, hackathon'e ja konverentse piirkonna koolides ning ühe nädala pikkust praktikat juhtivates Eesti innovaatsiooni-ettevõtetes (disainiagentuurid, idufirmad ja tehnoloogiaettevõtted). Avahooaja järel korraldab Spinner-programmi vilistlased Jõhvi esimese tänavakunstifestivali.

Narva ja Virumaa regiooni kunsti- ja muusikakoolid on partneriteks nii meie publiku kasvatamise programmides kui ka noorteprogrammides. Narva Muusikakool korraldab rahvusvahelise Chopini konkursi (mis on osa Euroopa noortele muusikutele suunatud konkursside liidust (EMCY)), kus esinevad noored muusikud Läänemere maadest Eestist, Lätist, Poolast, Soomest ja Venemaalt. Narva Kunstikooli, aga ka Jõhvi, Kohtla-Järve, Kiviõli ja Rakvere kunstikoolidega teeme koostööd programmi „Lisage natuke värvi!” raames.

Narva Laste Loomemaja, Narva Noortekeskus ja VitaTiim on part-

2. Kultuuriline ja kunstiline sisu

neriteks nii noorteprogrammides kui ka programmis “Mänguväljak”, eriti projektis „Lisage natuke värvi!”.

Narva Noorte Meremeeste Klubi on ainulaadne. Aastakümneid on õpetatud siinsetele noortele armastust õues viibimise ja vee ääres elamise vastu koos kõigi seotud tegevustega, olgu selleks siis mudelpaadi ehitamine, kanusõit või aerutamisvõistlused. Nad on meie programmi „Veeäärne“ jaoks oluline vara.

Kunstiklubi Ro-Ro on Narvas tegutsev põrandaalune asutus ning ikooniline muusika- ja kunstiklubi, mis asub otse jõe kaldal - ta on olnud piirkonna mitmekesise muusikakultuuri arengul asendamatu ning teinud pidevat piiriülest koostööd. See on koht, kus artistid Venemaalt, Baltikumist, Põhja-maadest ja mujalt Euroopast kohtuvad. Koostöös Ro-Ro klubiga edendame programmis „Ida ja Lääne lõpp” festivali ja arendame Narva jõeäärse elujõuliseks kultuuripromenaadiks, tehes sellest Narva elu tuiksoone aastaajast sõltumata.

Rohujuuretasandi algatuste ja kohalike kunstnike programmi kaasamisel on oluliseks teguriks olnud avalik programmi ideedekorje. Paljud aktiivsed kohalikud kultuuritegelased pakkusid üleskutse kaudu oma ideid välja, olgu selleks siis Sillamäel sündinud ja Narvas tegutsev kunstnik **Eduard Zenchik**, kes oli üks paljudest inimestest, kes soovitas korraldada Narvas tänavakunstifestivali (idee, mis integreeriti projekti „Lisage natuke värvi!”), Narva **Giraffe Royale**’i teatri meeskond, kes juba töötab - ja jätkab seda kogu kultuuriaasta programmi jooksul - korraldades teatrit töötutele (vt. programmiharu „Salzburgist Sompani”), või legendaarse festivali „**Künnivaresed saabusid**“ korraldajad, kes said projekti „Festivalidega ühendatud“ osaks.

3. Euroopa mõõde

TEGEVUSTE KÄSITLUSALA JA KVALITEEDI TÄPSUSTAMINE:

- m. Euroopa kultuurilise mitmekesisuse, kultuuridevahelise dialoogi ja Euroopa kodanike parema vastastikuse mõistmise edendamine**
- n. Euroopa kultuuride, pärandi ja ajaloo ühiste aspektide, aga ka Euroopa integratsiooni ja praeguste Euroopa teemade esiletõstmine**
- o. Euroopa kunstnike esiletõstmine, koostöö eri riikide ettevõtjate ja linnadega ning riikidevahelised partnerlused. Nimetage mõned Euroopa ja rahvusvahelised kunstnikud, ettevõtjad ja linnad, kellega kaalutakse koostöö tegemist ja täpsustage kõnealuste vahetuste liik. Nimetage riikidevahelised partnerlused, mille teie linn on juba loonud või kavatseb luua**

Narva eesmärk on suurem kui pelgalt mõne probleemi lahendamine, kasutades muutuste esilekutsumiseks Euroopa tähelepanu ja Euroopa kultuuripealinna tiitlit. Me käsitleme küsimusi, mille on Euroopale mõju ja tähtsus. Narvast võib saada ainulaadne katselava uute arutluste, uute lähenemisviiside ja uute lahenduste jaoks Euroopaga lahutamatu seotud väljakutsetele, mis puudutavad riike, linnu ja kogukondi kogu Euroopas.

Mida on Narval Euroopale pakkuda, mida ühelgi teisel Euroopa linnal ei ole? Pakume alternatiivset viisi suhete lahendamiseks Venemaaga - peamiselt vene rahva ja vene kultuuridega - nii Venemaal endas kui ka kogu maailmas asuvas diasporaas.

Narva on Euroopa ja Venemaa jaoks kultuuridevahelise vahetuse keskus. Kultuuri esiplaanile tõstmine oma välissu-

hetes on Euroopa Liidu jõupingutuste keskmeks. Narva pakkumine Euroopale on nagu pilootprojekt EL - Venemaa kultuuri- ja ettevõtlusalase koostöö jaoks. Lühidalt - selle saavutamiseks oleme juba algatanud partnerluse nii 44 Venemaa kui ka 90 Euroopa organisatsiooniga. Meie tegevuskavas pole praktiliselt ühtegi programmi, millel poleks Vene-Euroopa koostöömõdet. See põhimõte kehtib kõikides programmides, kuid tõelise olemuse leiame muidugi programmis "Ida ja lääne lõpp - sild".

Kuid see ei käsitle ainult uusi võimalusi Euroopa ja Venemaa omavahelises suhtluses. Oma programmi keskmeks oleme puudutanud mitmeid põhi-teemasid, mis on olulised Euroopa prioriteetide ja EL-i ümbritsevate linnade jaoks, nimelt Euroopa väärtuste edendamist piirialadel kultuuridevahelises keskkonnas, innovatsiooni ja ettevõtluse soodustamist väljakutseid pakkuvates geopoliitilise ja tööstusliku keskkonnaga piirkondades, kliimaeesmärkide saavutamist rohelisema ja puhtama tööstuse kaudu, digitaalse ühiskonna edendamist ja digitaalse innovatsiooni alal esirinnas olemist, soolise võrdõiglikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamist ja kogukondade kaasamist. Järgmises peatükis me tõstame esile läbi kõigi kolme (3) teema ja seitsme (7) programmi Narva2024 Euroopa mõõde.

I. IDA JA LÄÄNE LÕPP

1.1 Programm: Sild

Euroopa ja Venemaa suhted on üks Narva2024 keskseid küsimusi ja ka meie programmi fundamentaalne osa. Me ei võta seisukohti geopoliitiliste agendade osas, vaid selle asemel toetab meie missioon kultuuridiplomaatia kaudu konfliktide ennetamist, mis on üks EL-i prioriteetseid valdkondi.

2024. aasta pidustusi alustame sümbolse talisuplemisüritusega "Talisuplus!", millega hoitakse au sees Läänemere piirkonda; taotleme riikide

vahel digitaalselt kohaldatud 48-tunnist kultuuriviisi; käivitame koos Ivangorodiga programmi "Kaks kindlust, üks lugu"; meil on sõna otseses mõttes sadu ühisfestivale, -üritusi ja -projekte ühelt poolt Peterburis ja mujal Venemaal asuvate organisatsioonidega ning teiselt poolt vastavate Euroopa organisatsioonidega. Narva on selle toimumiseks loomulik sild.

Programm "Ida ja lääs" nõuab strateegilist lähenemist ja laiemaid teadmisi rahvusvaheliste suhete ja kultuuridiplomaatia alal. Selle tegevussuuna strateegiliste küsimuste osas konsulteerime regulaarselt Eesti Välisministeeriumi, Euroopa Komisjoni esindusega Eestis, Eesti saatkonnaga Moskvast ning ka Eestis tegutsevate rahvusvaheliste saatkondade ja kultuuriinstituutidega (enamikul neist on olemas Narvat ja Ida-Eestit puudutav strateegiline tegevus). Meil on partnerluse raamlepingud Baltikumi Linnade Liidu (UBC) ja Põhja-jamaade Ministrite Nõukoguga ning Venemaa poolt Leningradi oblasti kultuurikomitee, Peterburi Kirovski linnaosade, Krasnenkaya Rechka valla (Peterburi) ja Ivangorodi linnavalitsusega. Need partnerlused pakuvad programmidele ja tegevustele laiemat konteksti. Demokraatiafestivalide liit, Almedalsveckani festival Rootsis ja Hanaholmeni kultuurikeskus (TBC) on partnerid arutelude ja dialoogi arendamisel konverentsidel, sümposiumidel ja 2024. aastal toimuva Arvamusfestivali tähtsündmusel. Nad loovad koos meiega sisu ka kriitilise mõtlemise, lugemise ja kirjutamise programmis, kus teeme koostööd Tampere 2026 ja YLE ringhäälinguga (TBC). Teeme koostööd venekeelse meediaga Eestis, kuid ka Venemaal tegutseva sõltumatu meediaga.

„Kaks lossi, üks lugu“ võõrustavad nii Narvas kui ka Ivangorodis teatri- ja muusikalavastusi koostöös teatri „Na Liteinom“ («На Литейном») ja Peterburi kammerooperi ning Ivangorodi vallaga. Ja kavas on koostöö rahvusvahelise ringhäälingu ja Mezzo kanali vahel.

“Euroopa kultuuripealinn oleks linna ajaloolise keskuse arendamise kaudu linna eneseteadvusele suureks innustuseks.”

Kartongist tehtud Narva maket

Fjodor Šantsin

Kartongist tehtud Vana Narva maketi autor

sõber üritas seda teha kuulsaks saamise eesmärgil. Temal see ei õnnestunud. Paljud inimesed tulevad välja heade ideedega, kuid jätavad need, kui nad ei teeni koheselt kasumit. Kannatlikkus on võti.

Teadaolevalt pole ühtegi teist Euroopa linna kartongmudelina taastatud. Kas Te oleksite valmis ehitama veel ühe sõjast räsitud linna maketi?

On olemas makette linnadest, mida enam ei eksisteeri. Tean ühte Soomes, kuigi selle tegi professionaalne maketivalmistamise meeskond. Olen külastanud miniatuurseid jäljendatud linnu Tais ja Itaalias. Mõned neist meeldivad mulle väga, eriti interaktiivsed, kuid on ka väga suuri, professionaalselt teostatud makette, mis on küll uhked, aga neil puudub hing.

Oleksin valmis tegema ükskõik millise linna mudeli, kuid mulle meeldib idee taastada midagi, mis puudutab konkreetset meie linna.

Kust olete Teie ja Teie perekond algselt pärit?

Mu isa sündis Siberis, ema Valgevenes. Nad kohtusid Valgevenes, kui mu isa paigutati sinna armee teenistuse ajal. Mu vend ja mina sündisime Valgevenes, kuid kolisime Eestisse 1954. aastal, kui olin alla aastane. Sellest ajast alates olen siin elanud, õppisin kohalikus kolledžis ja alustasin tööelu praktikandina Kreenholmi puusepatöökojas.

Teie suurepärane Vana-Narva mudel säilitab barokstiilis Narva vanalinna, mida tuntakse linna ilu ja valu sümbolina. Palun kirjeldage selle loomise protsessi.

Kõik sai alguse 1995. aastal, kui töötasin kohalikus lasteaias töömehena. Eesti oli hiljuti taasiseisvunud ja lasteaias hakati läbi viima eesti keele tunde, kuid kuna kättesaadavaid õppematerjale ei olnud, hakkasin tegema mudeleid Eesti sümbolitest - nagu näiteks Niguliste kirik. Pärast tööd ehitasin ka Narva vanalinna maketti. Kui mu makett hakkas laienema, tahtsid inimesed seda näitustel näidata ja alustasid Vana-Narva fotodega minu poole pöördumist. Samuti olid abiks Narva muuseumi töötajad.

Ma kasutan mudelite alusena enamasti kartongi, kuna see on odav ja vastupidav sihtotstarbelistele muudatustele. Kõige vastutustundlikum osa on fassaadide ja plaanide täpsete väljalõigete ettevalmistamine, kuid just viimistlus on kõige töömahukam, kuna tuleb tagada, et materjalid näeksid realistlikud välja. Palju aega läheb sobivate materjalide jahtimisele. Kõige olulisem on aga see, kuidas Te asju näete. Erinevad inimesed tõlgendavad maale või raamatuid erinevalt. Arvan, et nägin lihtsalt ruumi kahemõõtmelisena.

Mida soovitate neile, kes tahaksid ka modelleerimises kätt proovida? Kas mudeli ehitamine on mäng või tõsine töö?

See on hobi, mis kipub arenema krooniliseks sõltuvuseks. Sa pead aru saama, miks sa seda teed. Mu

Narva kartongmakett säilitati ka kolmemõõtmelise. Milline on Teie suhe selliste kaasaegsete tehnoloogiatega nagu 3D-printimine, VR, AR? Millised on kolmemõõtmelise mudeli plussid ja miinused võrreldes füüsilisega?

3D on suurepärane viis mudeli säilitamiseks. Ja mõni aasta tagasi, Narva arhiivi sünnipäevapeol, küsis üks külalistest, kas oleks võimalik saada koju kaasa viimiseks Narva vanalinna ühe hoone mudelit. Nii sain idee teha hoonetest 3D-skaneering, et neist väikesi suveniire valmistada. AR on ka huvitav variant - nagu Oslo ülikooli ning Balti filmi- ja meediakooli eelmise aasta projekt, mille raames nad tegid mu maketi põhjal väikese AR rakenduse.

Mida arvate Mats Gabrielssoni grandioossest ideest muuta Narva uueks Hong Kongiks ja muuta Kreenholm piirkonna peamiseks vaatamisväärsuseks? Millist rolli mängiks mineviku Narva sellises tuleviku linnas?

On huvitav, et te seda küsisite, kuna mind kujutati Jaak Kilmi filmis „Paberist linn“ (vanalinna) ülesehitajana ja Gabrielssoni (Kreenholmi) hävitajana. See on keeruline teema. Kuid vanalinnal on kindlasti oma koht ka Narva tulevikus. Peeter Suure elukohta või Rüütli tänaval asuva Porteni maja taastamine muudaks jõe poole vaadatuna Narva siluetti ja oleks funktsionaalselt kasutatav. Samuti on mõned ruumid, mida saaks vanalinna animeerimiseks taastada, näiteks paviljon, mis kunagi kroonis Victoria bastionit.

Miks peaks Narvast saama 2024. aastal Euroopa kultuuripealinn?

Euroopa kultuuripealinn oleks linna ajaloolise keskuse arendamise kaudu linna eneseteadvusele suureks innustuseks. Praegu puudub motivatsioon edasiliikumiseks, kuna paljud narvalased on oma praeguses olukorras pettunud. Kultuuripealinn oleks suurepärane motivaator sellest üle saamiseks.

3. Euroopa mõõde

Projektiga Piirialad (Narva – Ivangorod, Valga – Valka, Kirkenes – Nikel) ühendamiseks piirialad koostöös Venemaaga piirneva Kirde-Norras Kirkenes asuva Barentsi Spektakeli festivaliga läbi kunstiliste sekkumiste ja “Transborder Cafe” arutelude. Barentsi regionaalne nõukogu (BRC) - Barentsi piirkondliku koostöö foorum - on meile inspiratsiooniks Läänemere koostöö nurga tugevdamisel ning Põhja- ja Venemaa piirialast koostööd puudutavate teadmiste ja koostöödeed vahetamisel.

Eesti Kunstiakadeemia ja Peterburi Riikliku Repini Akadeemia Narva suveakadeemia tudengid liituvad ulatusliku õppeprogrammiga, et tunnustada mitmekesiseid lähenemisviise ning neist õppida. Eesti Kunstiakadeemia partneriks selles tegevuses on Aalto ülikool Soomes.

“Ühendatud läbi festivalide” esitleb umbes 10 rahvusvahelist erineva žanri ja valdkonna festivali: muusika, film, teater, tants, kirjandus ja stand-up komöödia. Partnerite ja koostööpartnerite hulka kuuluvad nii ikoonilised Lenfilmi stuudiod ja SKIF - Sergei Kuryokhini rahvusvaheline festival Venemaal kui ka Berliini Berghaini klubi ja Eurosonics festivali Euroopa talendivahetusprogramm.

2024. aastal tähistab Eesti ka EL-iga ühinemise 20. aastapäeva. Koostöös Euroopa Komisjoni Eesti esindusega tähistame seda otseloomulikult Euroopa kultuuripealinnas. Euroopa tähistamine - Venemaa piiril koos Venemaaga - oleks erakordne.

II. RÄÄKIMATA LOOD

2.1 Programm: Naiste hääled

See projekt koondab erinevaid naisi Euroopast, Venemaalt ja mujalt maailmast. See on inspireeriv platvorm, mis tõestab, et olenemata taustast, kasvatusel või kultuurikeskkonnast, saame jagada ja inspireerida. Narva ja Kreenholmi ajaloo kontekstis on väärtuslik näidata, et sellised linnad nagu Soome Tampere ja Salzammergut, Manchester, Glasgow, Lodz ja Ruhri piirkond on tekkinud tööstuslikust minevikust ja muutunud elavateks kultuurikeskusteks. Programm saavutab oma eesmärgid, tehes koostööd laiendatud Euroopa ja riikidevaheliste organisatsioonide võrgustikuga ning jagades üksteisele mõjuvõimu suurendamise eesmärgil teadmisi ja oskusi. Selle projekti peamine osapool on Kreenholmi naiste kultuuriklubi. See

puudutab sõsarkondi piiriülest ja kogu maailmas.

Partnerid valiti tänu nende pühendumusele edendada värsket lähenemisviisi naistele ja võrdõiguslikkusele - ning arvestades nende akadeemilist, kunstilist ja hariduslikku huvi postindustriaalsete kogukondade suhtes oma pärandite arhiveerimise ajal.

Meie koostöö Tampere 2026 ja Salzammergut 2024-ga keskendub konkreetselt „Naiste häälele” teemale, mis on otseselt fookuseeritud tekstiilitööstuse töölisklassi naistele. Teeme koostööd Umea soo- ja naisajaloo muuseumi (SE), Gdanski Linnakultuuri Instituudi (PL), Serlachius muuseumite ja residentsidega (FIN), Arteria Assotsiatsiooni (PL), Naised Tech Ruhris (DE) ja Whitechapeli naisteraamatukoguga (UK) - TBC. Koostöös USA-ga Tallinnas asuvas suursaatkonnas jätkame ÜRO Fondi EL-is asuva Naised teaduses (WiSci) tüdrukute STEAM laagri eriväljaannet ja korraldame mentorprogramme; samuti taotleme partnerlust ka UNESCO ja Obama Sihtasutusega (USA / EL). Muusika valdkonda kuuluva helilooja Arvo Pärti poeg Michael Pärt ja Londonis elav Narvas sündinud visuaalkunstnik Maria Kapajeva on meie projekti kaastöötajad. Loodame teha koostööd visuaalkunstniku Suzanne Lacyga, kelle viljakas karjäär hõlmab etendusi, video- ja fotoinstallatsioone, kriitilist kirjutamist ning kogukondade avalikke tavasid. Prl Lacy on peamiselt tuntud kui üks Los Angelese etenduskunstnikest, kes alustasid tegevust 70ndatel ja kujundasid sel ajal esile kerkinud sotsiaalse kaasamise kunsti. Selles programmis esitleme ka 2023. aastal festivali Tallinn Music Week eriväljaannet, mis on kavandatud ülemaailmse Keychange projekti teise etapi lõppurituseks ning on vallandanud muusikatööstuses liikumise naiste loomingu toetamiseks ja seda toetab Loov Euroopa.

2.2 Programm: Mänguväljak

Ühest küljest on ehitatud keskkond kultuuri üks ilmsemaid ilminguid - sageli on see esmamulje, mida kohti külastades märkame ja see reedab koheselt antud ühiskonna väärtussüsteemi. Teisest küljest mõjutab ehitatud keskkond tugevalt meie psüühikat - see võib olla pärssiv või motiveeriv, masendav või ülendav. Keskkonna ja selle valdaja vahel on delikaatne vastastikuse mõjutamise suhe. Ja nende kahe ühendamise võtmeks on disain.

Meie kui eurooplaste põhiväärtuste üks väljendus on meie avalik ruum. Armastame oma avalikke ruume omada, kasutada ja luua. Nii me teostame kontrolli (Pariisi avenüüd), osaleme poliitikas (Speakers Corner Hyde Parkis), austame oma juuri (meie arvukad kaunid kaitstud vanalinnad) ja lõbutseme (itaalia piazzad). Euroopas on avalik ruum meie oma.

Narvas pole avalikud ruumid enamasti kellegi omad. Ja mis puutub juurtesse, siis enamiku siinsete jaoks ei ole need eriti sügaval, ehkki me tahaksime, et see nii oleks.

Narva pole siin üksi - inimesed üle kogu Euroopa võivad enda ehitatud keskkonnas oma õigused kaotada. Jätkuva linnastumise ja rände puhul oleme sunnitud koostööd teha veelgi tihedamates ruumides, mille üür muutub iga aastaga üha kallimaks, pidades läbirääkimisi kõigi meie erinevuste üle; mõnikord on lihtsam jääda lihtsalt oma kongidesse.

Narvas tuletame eurooplastele meelde seda universaalset põhiväärtust - meie armastust ja hoolimist oma ühiselt ehitatud keskkonna vastu. Meie kaas-kultuuripealinnade, näiteks Matera ja Košice ning kohalike kunstnike ja rahvusvaheliste festivalide, näiteks Design Manchesteri abiga õpime oma loodud keskkonnas lõbutsema, kutsudes nii oma kogukonda kui ka kunstnikke ja ruumi-praktikuid kogu maailmast sünnimusele “Lisage natuke värvi!” Narva. Me kutsume, lisaks teistele, Narva Urban Labisse juhtivaid rahvusvahelisi institutsioone nagu Strelka Instituut Moskvas, Repini akadeemia Peterburis, Oslo ülikool ja Rahvusvaheline sisearhitektide / disainerite föderatsioon, et oma käsi külge pannes ning vastavalt oma vajadustele ümberkujundusi tehes paremini mõista, kujundada ja nautida oma keskkonda. Virtuaalse Narva vanalinnaga pöördume teiste linnade ja nende elanike poole, kes jagavad meie saatust, kutsudes neid kogema kaotatud reaalsuse kihte. Selleks, et meid kõiki edasiliikumisel inspireerida, teeme koostööd Eesti aktiivse idufirmade kogukonnaga, et koos meiega kujutleda uusi kihte, mida veel pole.

2.3 Programm: Salzburgist Sompani

Programmi märksõnadeks on liikuvus ja juurdepääsetavus. Programmi kontseptsioon tõstab esile, et kultuur on mõeldud kõigile - hoolimata sellest, milline on teie taust, haridus, kasvatus või sissetulek. Teeme jõupingutusi, et parandada

juurdepääsetavust oma üritustele ja programmidele, luues Virumaa maakonna piires liikumisvahendeid, aga ka suurendades kultuurivaldkonna teadlikkust puuetega inimestele juurdepääsu tagamise võimalustest. Me demokratiseerime kultuuri võrdõiguslikkuse ja mitmekesisuse alusel.

Konsulteerides EASPD-ga - Euroopa puuetega inimeste teenusepakujate ühingu ja Opening Doors Association-ga (MT), organiseerime kultuurikorraldajatele spetsiaalseid seminare, õpetamaks kuidas arvestada nende ürituste ja programmide raames erinevate ebasoodsas olukorras olevate gruppidega.

Koos Rimini Protokolliga loome spetsiaalseid ligipääsetavuse eksperimente ning samuti toome lavale ka reaalse elu. Selles programmis teeme tihedat koostööd ka Tampere 2026-ga läbi saunafestivali - see on tugev osa Tampere kontseptsioonist ja ka Soome kultuurist. Teeme koostööd väikeste ja hisadamatega Põhjamaades, edendades väikeste jahisadamate kultuuri. Ekspertpartneriks selles on Noblessneri sadam Tallinnas ja samuti Sail Soomes. Rannikualade teadlikkuse tõstmiseks ja kekkonna kaitsmiseks alustame koostöös „Maailmakoristuspäevaga“ dialoogi Läänemere Kaitse Sihtasutusega. Maaelu pärandi projektides teeme koostööd Salzkammergut 2024-ga.

III. TULEVIKKE TOOTES

3.1. Programm: Ressursid ja energia

Usume kirglikult, et loomevaldkond peab edendama säästva arengu eesmärkide väärtusi. Kliimakatastroofi saab vältida ainult kodanike osalusel. Õpime parimaid tavasid kogu Euroopa linnade ja asutuste, sealhulgas Venemaa partnerite edukatest kogemustest. Lisaks soovime, et Narva muutumise lugu saaks inspiratsiooniks kogu Euroopas - tunnistades, et ohtlikust tööstusest tugevalt sõltuv piirkond võib läbi viia positiivse ja viljaka muutuse. Me oleme ühenduses ka Euroopa loomekeskustega, Impact Hubi ja Green Hubi võrkude ning endiste tööstuskeskustega nagu Ruhr. Vaatleme, kuidas keskkonnaalase tegevuse loomist ja säilitamist saaks praktiseerida igal ühiskonna tasemel. See kõik on vajalik, et muuta linn koos oma kunstnike ja kodanikega mõjuksuseks.

2018. aasta septembris nägime 18 miljoni 157 erinevast riigist ja territooriumi

milit pärit inimese ühinemist, et osaleda inimkonna ajaloo kõige tähtsamal jäätmekogumispäeval. Eepilise 36-tunnise rohelise ülemaailmse puhastuslaine käigus - alustades Uus-Meremaalt ja rännates enne Hawaiil lõppemist ümber maailma - koristati meie randadelt, jõgedest, metsadest ja tänavatelt prügi ja mitmesuguseid halvasti käideldud jäätmeid. 2024. aasta septembris kolib seda suurprojekti 157+ riigis korraldavad peakontor Narva, muutes Euroopa kultuuripealinna ka Maailmakoristuspäeva pealinnaks. See toob avaldustele „kultuur kliima eest“, „Euroopa kliima eest“, ja „Euroopa kultuuripealinn kliima eest“ ülemaailmset tähelepanu. Võtame ühendust kõigi võimalike endiste ja praeguste Euroopa kultuuripealinnadega, et korraldada nende linnades ja piirkondades koristusüritusi. Ülemaailmset üritust kajastatakse raadiosaates ja televisioonis. Toimuvad kunstilised sekkumised; kunstnikud, muusikud, disainerid, luuletajad, näitlejad ja filmitegijad üle kogu Euroopa ja Venemaa on eestkõnelejad ning käivitavad individuaalseid sotsiaalmeedia kampaaniaid.

Et ennast selleks pingutuseks piisavalt ette valmistada, loome 2020. aastal Säästva arengu eesmärkide mõjukiirendi - mõttekoja, mis koosneb nii kohalike linnade kui ka Euroopa ekspertidest, kes on olnud edukad roheliste uuenduste ja ringmajanduse valdkonnas. Omades juuri Virumaal, kaasame ka Eesti enda Reeded tuleviku nimel tööühma, mille algatajaks on Rakverest pärit noor tüdruk Kristin Siil. Mõttekoda abistab Narvat nn „rohelise“ strateegia elluviimisel ja valmistab Euroopa kultuuripealinna tiitliaastal linna ette ambitsioonika Maailmakoristuspäeva korraldamiseks. Algatuses osalema kutsutud linnade hulka kuuluvad Lahti - Euroopa Roheline Pealinn 2021, Ruhr2010 (DE), Umeå 2014 (SE), samuti organisatsioonid Cleantech Group Europe (UK) ja ClimateLaunchpad (EL). Selle tegevuskava peamiseks partneris on Julie's Bicycle.

Kreenholmi kunstibiennaali raames 2024. aastal korraldatav projekt „Maa kunst“ kutsub kohale ülemaailmselt tuntud kunstnikke, nagu Christo, Alfredo Jaar, Olafur Eliasson ja Andrey Bartenev. Ürituse maht ammutab inspiratsiooni Ruhrtriennaalilt ja Burning Manilt.

3.2 Programm: Kreenholm - linn linnas

Programm tugevdab Narva, Peter-

buri ja kogu piirkonna kogukondi, käsitledes nende kohtade kõige pakilisemaid probleeme ja kaasates neid globaalsesse arutellu. See edendab sõnavabadust, võrdseid õigusi ja kriitilist mõtlemist, tuues 2024. aasta Narva esimesele Kreenholmi biennaalile mitmekesise, 30 000–50 000 inimest koosneva publiku. Narva2024 on loonud suhted paljude koostööpartneritega, sealhulgas tuntud asutuste ja sõltumatute kunstnikega nii Euroopa tasemel kui ka riikidevaheliselt. Oleme loonud partnerlussuhted Euroopa juhtivate kaasaegse kunsti keskustega, näiteks Kunsthalle Wieniga Austrias ja Kaasaegse kunstikeskuse WIELS-iga Belgias. Oleme suhelnud Euroopa ühe silmapaistvama kuraatori Katerina Gregosega, kellel on ulatuslik rahvusvaheline kuraatorikogemus ning ta on hallanud mitmeid kriitiliselt tunnustatud suuremahulisi näitusi ja biennaale, sealhulgas Belgia paviljoni 56. Veneetsia biennaalil, Manifesta 9: Sügaval modernsuses, Genkis ja äsja asutatud Ribocca biennaali Riias (2018). Oleme loonud ühendusi ja kaasanud protsessi partnereid erinevatest postindustriaalsetest linnadest üle Euroopa, näiteks City Cultural Institute (Gdansk, PL), Fablevision (Šotimaa / UK), Kaapelitehdas ja Lokomo (FIN), Salzkammergut 2024 (AU), Tampere 2026 (FIN) ning Vene dimensiooni koostöös Kaasaegse Kunsti Riikliku Keskuse Kaliningradi filiaali ja Peterburi Kunstiresidentuuriga (RU). Narva2024 omab riikidevahelist partnerlust ühe maailma ikoonilisema postindustriaalse linna Detroitiga (USA), seal oleme protsessi kaasanud juhtpartnerina Michigan - Dearborni ülikooli. Näiteks püüame tellida kohaspetsiifilisi kunstiteoseid Detroitis sündinud, rahvusvaheliselt tunnustatud kunstnikult Scott Hockingult, kes külastas 2018. aastal Kreenholmi tehase territooriumi esimese Narva Urban Labi (Narva-Detroit: Postindustriaalsed piirid - linnad: kuhu edasi?) peakõnelejana. Et õppida tööstuspärandi ümberpaigutamise erinevatest tavadest, teeme koostööd Peterburi Sevka kabeli sadama ja Moskvaa asuva CCI Fabrikaga; Trans Europa Halle (SE), Impact Hubi (AU), Green Hubi, Kaapelitehdas ja Lokomo (FI) ning Lodz Manufaktura (PL).

3.3 Programm: Tuleviku mustrid

Praegusel kiire tempoga uuenduste ajal peame tagama, et ühiskond oleks valmis ja võimeline kohanema - kunstilise sekkumise ja kultuurilise rafineeritusega

3. Euroopa mõõde

avame akna Euroopasse ja maailma. Ja läbi sobivate tööriistade pakkumise aitame kohalikel kogukonna liikmetel leida algupärast ülemaailmset huvi. Narvas toimuvad olulised muutused, mitte ainult meie linnas või piirkonnas, vaid ka Euroopas; maailm otsib terviklikke lahendusi, et tulevaste nihetega toime tulla ja vajalikke muudatusi käsitleda.

Alaprogrammi Accelerate Europe ajal saadud võrgu ja digitaalsete tööriistade ülesehitamise alasest isiklikust kogemusest jagame lahendusena kohandatud lähenemisviisi, mis võib sobida erinevatele Euroopa riikidele. Selle teema abil loome ja jagame teiste linnadega võimalikke teid tuleviku elamisviiside, jätkusuutlikkuse, rände, mitmekeelsuse, ebavõrdsuse, kaasava ühiskonna ja tulevaste tööalaste oskuste (mida võib-olla veel ei eksisteerigi) juurde. Keelekohvikute, digitaalsete platvormide ja vabatahtlike programmide sünergia tutvustab elu mitmekeelses kogukonnas.

Selle programmi raames oleme ehitanud komplekti vahendeid, mis suurendavad rahvusvahelistumise abil loomesektori piirkondlikku professionaalsust, et tõsta esile suutlikkuse suurendamist kui Narva taotluse kriitilist elementi.

LEVEL UP NARVA on avaliku ja erasektori organisatsioonide kultuurikorraldajate mõeldud ulatuslik suutlikkuse arendamise kava. Programm käivitub 2020. aastal ja see jätkub ühe Euroopa kultuuripealinna pärandprojekti. Tegevuse tuumaks on liikuvus ja rahvusvaheline võrgustik. Koostöös Business Finlandi, Business Rootsi, Creative Finlandi, Balticlubi (Läänemere-maade Nõukogu ja Läänemere regiooni loojate ja ettevõtjate Rootsi instituudi innovatsiooniprogramm), aga ka selliste valdkondlike organisatsioonidega nagu Music Finland, Music Rootsi, Design Finland jt, algatame võrgustike loomise võimalusi, äridelegatsioone ja mentorprogramme. Pakume välja koolitusprogrammi sidusrühmade tuumikrühmale koostöös Hyper Islandiga (SWE) (ülemaailmne õppepakkuja, kes võimaldab arengut üksikisikutele ja ettevõtetele läbi muutuvate õpikogemuste). Narva suutlikkuse suurendamise programmi oluline osa on noortega töötamine. Noortelaagrite ja -seminaride korraldamiseks koostöös Kaunas Challenge-i raames Kaunas 2022-ga aga ka Tempo kultuuriakadeemia noorsooteaduskonnaga on meil Narva2024 noortevolikogu eriprogramm LEVEL UP.

„Kaevandades tulevikku“ isetegevuslaborid (MiF-id) võimaldavad laialdast juurdepääsu kaasaegsetele innovatsiooni ressurssidele. Laboratooriumid alustavad inseneridele, tehnoloogiaspetsialistidele, loovprofessionaalidele ja teistele kodanikele mõeldud avatud töötubadena, et täiustada nende kaasaegsete töövahenditega töötamise oskuseid ja leida uuenduste jaoks loomevõimet. Läbi laborite ühendamise loomakeskustega üle Euroopa võimaldame globaalset lähenemisviisi ja oskuste vahetamist, eriti postindustriaalsete Euroopa kultuuripealinnade vahel. Planeerime koostööd Matera avatud disainikooliga.

Meie teenuste disaini ja külalislahkuse programmi raames korraldame meistriklasse ja seminare koos Ruhr2010 ja ECCE-ga teemadel: (1) kuidas muuta tööstuslik pärand läbi loome- ja turismisektori koostöö mitmekülgeteks kultuuri- ja turismikaubamärkideks ja (2) tööstusliku pärandi nihe loova majanduse suunas.

Lõpetuseks, Creative Business Cup rahvusvahelised võistlused, mida organiseeritakse 70 riigis ning mille võitjad saadetakse ülemaailmsetesse finaalesse, peetakse 2024. aastal Narvas.

Lisaks kõigele eelnevale - oleme saavutanud koostöö K-Challenge-i (www.kchallenge.co.kr) raames Lõuna-Koreaga. Nende missiooniks on saavutada ühine eesmärk - Balti riikide ja Korea vaheliste suhete ja rahvusvahelise koostöö tugevdamine. Asudes Euraasia erinevates äärtes, on Balti riikidel ja Koreal võimalus saada Euroopa ja Aasia turgudevaheliseks hüppelauaks. Oleme sõlminud partnerlussuhted Jaapanis LiveYourDreamsi ja Vivitaga - mõlemad on keskendunud loovusele ja õppimise tulevikule.

KAS TE SUUDATE DETAILSELT OMA STRATEEGIAT SELGITADA, ET KÕITA LAIAULATUSLIKU EUROOPA JA RAHVUSVAHELISE PUBLIKU HUVI?

Narva on tõenäoliselt pealinna Tallinna järel rahvusvaheliselt tuntum Eesti linn. Peamiselt venekeelse EL-i-Venemaa piirilinna unikaalne situatsioon on lennutanud linna rahvusvaheliste meediaväljaannete pealkirjadesse ja tõmmanud ulatuslikult avalikkuse tähelepanu. Narva2024 Euroopa kultuuripealinna taotluse ettevalmistusaasta on näidanud, et sellele huvile on võima-

lik toetuda ning muuta see positiivseks uudishimuks.

Paanikat külvavate pealkirjade muutmine loomulikuks huviks

Kui Venemaa annekteeris Krimmi ja tungis Ida-Ukrainasse, tuli Narva rohkearvuline rahvusvaheline meedia, otsides siin sarnast stsenaariumit ning tootes artikleid pealkirjaga „Kas Narva on järgmine“? Ehkki enamik ajakirjanikke ei leidnud oma hüpoteesile tõestust, avaldas negatiivne reklaam linna kuvandile siiski mõju. Samas muutis see linna nähtavamaks ning tõi rohkem tähelepanu, kui ükski teine sama suurusega Ida-Euroopa linn oleks suutnud endale tõmmata. Ja seda kõike toetas veelgi imetusväärne visuaalne asukoht jõe kaldal, mis kujundab Eesti ja Venemaa vahele loodusliku piiri ning loob koos kahe iidse mõlemal jõekaldal asuva lossiga võimsa sümbolismi - kujutise „tsivilisatsiooni kokkupõrkest“. See on Narva jaoks samaaegselt nii needus kui ka õnnistus. See orgaaniline huvi pakub Narva2024-le unikaalse võimaluse paanikat külvava fraasi „Kas Narva on järgmine“ ümber sõnastamiseks proaktiivseks ja vapraks lausungiks „Narva on järgmine“ ning oma loo täitmiseks ootamatu positiivse sisuga.

Euroopa ja rahvusvahelisele üldsusele suunatud kommunikatsioonistrateegia baseerub 2018. aasta kogemustel ja saavutustel - aastal, mis muutis Narvat ümbritsevat narratiivi. 2018. aastal käivitunud kunstialgatused - Euroopa kultuuripealinna taotlus, muusikal Kremlis Ööbikud, Station Narva festival - toitsid juba rahvusvahelise meedia uut jutustust kunsti ja kunstnike poolt äärel asuvasse linna toodavatest muutustest. Seda ideed nuumatakse läbi jätkuva Euroopa ja rahvusvaheliste väljaannetele suunitletud pressitöö, suunatuna nii neile, kes on juba arengut käsitlenud aga ka uutele (The Economist, NYT, NDR, ARD, Helsingin Sanomat, YLE, Liberation, France International Radio ja teised). Lisaks arendatakse Peterburi piirkonnas tiitlile eelnevate aastate jooksul läbi pressireiside käigus kunstisündmuste külastamise erilisi meediasuhteid.

Ootamatu intriig rahvusvaheliste kunstnike jaoks

Juba eelnevalt olemasolev tähelepanu ja huvi ei ole intrigeerivad ainult meedia, vaid ka Euroopast ja kaugemalt pärit kunstnike ja loomeinimeste jaoks. Mit-

3. Euroopa mõõde

mekihiliste ja vastuoluliste identiteetidega ühiskonna paelumise väljakutsed ja piiripealne asukoht juba iseenesest kütkestavad eesrindlikke, eriti suure tähtsusega kunstnikke üle kogu maailma. Narva 2024 kasutab positiivseid hetki, et kutsuda tiitlile eelnevatel aastatel ellu kõrgetasemelisi rahvusvahelisi sündmuseid ja abistada olemasolevaid piirkondlikke rahvusvahelisi sündmuseid tugevama kunstilise profiili arendamisel. Kunstnikud ja loomevaldkonna ettevõtjad on esimene suhtlemise sihtgrupp, samuti on nad rühm, keda aktiivselt kaasata programmi koostöösse. Esimesena tulevad kunstnikud tulevad ning publik järgneb.

Tsivilisatsiooni kokkupõrkest silla ehitamiseni

Asudes vaid 130 km kaugusel Peterburi kultuurimetropolist, on Narval ainulaadne võimalus meelitada tootjaid, kunstnikke ja kuraatoreid Venemaa kõige elujõulisemast linnast tegema koostööd ja koosloomet Narva, Eesti ja Euroopa kunstnikega. Peterburi loomesektoril on Narva ja ülejäänud Ida-Virumaa suhtes pikaajaline traditsiooniline huvi ning nad on haaratud ja lepinguliselt kaasatud ühistootmistesse ja pikaajalisse koostöösse Euroopa kultuuripealinnaga. Ilmselt eelistatakse koostöö väärtust juba lavastamisvalmis loomingule kõikides kunstivaldkondades - klassikaline ja kaasaegne muusika, visuaalne kunst, kino, teater ja nii edasi. Narva2024 on uueks platvormiks sellisele mitmekihilisele koostööle, mis volitab ja võimaldab kohalikel kunstnikel, kunstorganisatsioonidel ja kogukondadel avada Narva, Eesti, Peterburi, Venemaa ja Euroopa vahel uusi suhtluskanaleid. Viljakas koosloomiskogemus võimaldab vastastikkust piirkonnasisest mõistmist ja annab seeläbi panuse rahusse ja rikkusesse.

Skandinaavia / Hansa ühendus

Kunagise Rootsi impeeriumi „peaagu-teise-pealinnana“ ja toimeka Hansaliidu kaubasadamana on Narval tugevad ajaloolised sidemed Põhja-Euroopaga, mida võiks ja peaks taasavastama. Robustne Rootsi ajalugu meelitab juba praegugi Rootsist pärit külastajaid ja investoreid ja seda laiendatakse kaasaegsete kultuurisidemete niidiga Euroopa kultuuripealinna võrgustiku siseselt. Narva2024 kasutab rahvusvahelist Hansaliidu võrgustikku, et edendada Euroopa kultuuripealinna aastat,

osaledes eelseisvatel rahvusvahelistel hansapäevadel erinevates võrgustiku liikmeslinnades. Narva2024 meeskond osales juba 2018. aasta juunis peetud Warnemünde Hansapäeval.

KIRJELDAGE VÄLJA AREN DATUD VÕI AREN DATAVAID SEOSEID ENDA KULTUURIPROGRAMMI JA TEISTE EUROOPA KULTUURIPREALINNA TIITLIT KANDVATE LINNADE KULTUURIPROGRAMMIDE VAHEL.

RUHR 2010 / EUROOPA LOOME- MAJANDUSE KESKUS

Ruhr2010 on Narva2024 jaoks olnud üks inspireerivamaid eeskujuprojekte, märksõnadega: erinevate kultuuride koosseisestamine; industrialiseerimine; töötajad; kaevandamise infrastruktuur; tööstusruumide muutmine erinevate vormide kujul eluks sobivaks; keelatud linnad; ja maastikupargid, kui uued linnapiirkonna puhkealad.

Julgustatuna Ruhr2010 kaheastmelisest strateegiast: Esiteks toome kunstnikud ja loojad; siis järgnevad turistid, ettevõtted ja investeeringud - oleme selle lähenemisviisi teadlikult valinud ka Narva2024 jaoks. Ruhr2010 kogemus näitas selgelt edu, kui esimeste aastate jooksul peale 2010. aastat loodi 300 uut loomeettevõtet.

Koostööd:

Ruhr2010 osaleb Narva2024 säästva arengu eesmärkide kiirendis - see on mõttekoda, mis koosneb Euroopa linnadest pärit ekspertidest, kes on olnud edukad roheliste uuenduste ja ringmajanduse valdkonnas. Mõttekoda abistab Narvat nn „roheline“ strateegia elluviimisel ja valmistab linna ette Maailmakoristuspäeva korraldamiseks 2024. aastal.

Suutlikkuse suurendamine - meistriklassid ja seminarid teemadel: (1) kuidas muuta tööstuslik pärand läbi loome- ja turismisektori koostöö mitmekülgeteks kultuuri- ja turismikaubamärkideks ja (2) tööstusliku pärandi nihe loova majanduse suunas.

Parimate tavade vahetamine - kuidas uurida Euroopa kultuuripealinna tiitliaasta majanduslikku mõju (kaheastmeline strateegia praktikas).

Vahetusprogrammid Dortmunderi ülikooli ja Narva kunstiresidentuuri vahel

Noorte naiste toetamine mitmekeelsete töösuhete ja karjäärivõimaluste loomisel - koostöö organisatsiooniga Naised Tech Ruhris meie tegevussuuna „Naiste hääled“ raames ja kavandatud konverents ning meie tuleviku mustrite programm.

Koostöö Ruhrtriennale-iga Kreenholmi kunstibiennaali alaprogrammi „Maakunst“ raames.

MATERA 2019

Meid on usumatult inspireerinud Matera keskendumine naabruskondadele ja kogukondadele - uute jalgsiteede kujundamine ja linnade erinevatele osadele väärtuse lisamine. Järjepidevuse ja katkestuste teema - eriti uute põhjuste leidmine, et nende kodanikud võiksid oma naabruskonna ja identiteedi üle uhked olla - on Narvale väga tuttav.

Koostööd:

Inspireerituna sellistest projektidest nagu Gardentopia ja Lumen - aiad ja valgusrajad, tahaksime teha koostööd nii „Mänguväljaku“ kui ka „Kreenholm - linn linna sees“ programmide raames, tervitades Narvas kunstnikke ja loojaid ning korraldades meistriklasside ja projekte koos Narva kodanikega, eriti linnalabori projekti raames.

Koostöö Matera avatud disainikooli ja Narva kunstiresidentuuri vahel nii linnalabori kui ka meie „Kaevandades tulevikke“ isetegevuslabori projektide raames, kasutades maksimaalselt ära Matera 2019 teadmisi disainiprotsessidest ja osaluspraktikate rakendamisest avaliku ruumi tajumisel.

Matera 2019 osaleb Narva2024 säästva arengu eesmärkide kiirendis - see on mõttekoda, mis koosneb Euroopa linnadest pärit ekspertidest, kes on olnud edukad roheliste uuenduste ja ringmajanduse aga ka kättesaadavuse võrdsuse ja kaasamise valdkonnas. Mõttekoda abistab Narvat nn „roheline“ strateegia elluviimisel, samuti valmistab linna ette Maailmakoristuspäeva korraldamiseks 2024. aastal.

TAMPERE 2026

Tampere 2026 on tööstuslinnana, mill-

3. Euroopa mõõde

est on saanud Põhjamaade juhtiv kultuurikeskus Narva2024-le suurepäraseks inspiratsiooniks. Paljud Tampere lootevad on Narvaga tugevalt sarnased: tööstusparandi ümbermuutmine ja eriti naiste õiguste hälliks olemine Euroopas. Tampere toimus 1905. aastal esimene naiste õiguste alane streik, mille tulemusel sai Soomest esimene riik maailmas, kes andis naistele täielikud poliitilised õigused - hääletada ja ka valimistel kandideerida.

Koostööd:

Koostöö Narva2024-ga programmi „Naiste hääled” osas, (1) Naiste hääle akadeemia - pidev mentorlus- ja seminariprogramm, mille tulemuseks on rahvusvaheline konverents, ja (2) Oratoorium: Kreenholmi naised - Euroopa helilooja suursugune kaasaegne kompositsioon, mis salvestas Kreenholmi naiste ja nende õdede hääled kogu maailmas.

Tööstusruumidele uue otstarbe andmine: rulapargid Ida-Viru tööstusladel koostöös Tampere Kaarikoirati ja Estonian Simple Sessionsiga ning Sevkaabeli sadamaga Peterburis.

Suutlikkuse suurendamise programmid loomevaldkonna jaoks.

Tampere 2026 osaleb Narva2024 säästva arengu eesmärkide kiirendis meie programmi „Ressursid ja energia” raames.

UMEA 2014

Meie jaoks on olnud põnev näha pealt, kuidas Umea on suutnud läbi viia suunamuutuse nii infotehnoloogia kui ka biotehnoloogia ja keskkonnatehnoloogiate poole ning näha ka seda, et säästev areng võeti koos inimliku kasvu ja rahvusvaheliste suhetega Umea programmide kontseptsiooni kolme peamise eesmärgi hulka. Siin on mitmeid aspekte, millele me tahaksime koostöö rajada.

Koostööd:

Koostöö Narva2024-ga programmis „Naiste hääled” rääkimata lugude tegevussuuna raames, (1) „Naiste hääle akadeemia: pidev mentorlus- ja seminariprogramm, mille tulemuseks on rahvusvaheline konverents, ja (2) Kreenholmi naiste ja nende üle kogu maailma asuvate õdede lugude ko-

gumine koostöös soo- ja naisajaloo muuseumiga.

Koostöö tegemine „Arvamusfestivaliga”, mille eeskujuks on Rootsis juba viis aastakümnet toimunud sotsiaalpoliitiline Almedalsveckani festival ning teised sarnased ettevõtmised Soomes, Norras ja Taanis. 2024. aasta Arvamusfestivali eriväljaanne toimub Narvas, koondades nii Euroopa kui ka Venemaa arvamusliidreid ja haritlasi. Nad hakkavad arutama identiteedi, ajaloo, pingete ja dilemma teemasid ning keskenduvad ühistele väärtustele ja koostööle, eriti Läänemere piirkonnas.

Umea 2014 osaleb Narva2024 säästva arengu eesmärkide kiirendis.

Suutlikkuse suurendamise programmid loomevaldkonna jaoks.

KAUNAS 2022

Meid on inspireerinud Kaunase projekti sügavalt tulevikku suunatud olemus. Kõiges peegeldub nende visiooni olla kaasaegne pealinn. Me oleme eriti rahvatud on nende Kaunas Challenge-i projektist: Kaunas Challenge-i osalejate rühm (15–18-aastased) valitakse igal aastal septembris ja programm toimub oktoobrist märtsini. Programm hõlmab endas Kaunase linnas ja selle piirkonnas olemasolevate väljakutsete analüüsi ja loomingu lahendusi, praktiliste ülesannete täitmist, noorte poolt algatatud projektide väljatöötamist ja meeskonnana toimimise õppimist. Noortele on see võimalus viia täide oma linnaga seotud ideid koos Kaunas 2022 meeskonnaga.

Koostööd :

Noortelaagrite ja -seminaride korraldamine nii Kaunas Challenge-i raames kui ka Kaunase Tempo kultuuriakadeemia noorteteaduskonnas - teeme koostööd projekti LEVEL UP NARVA ja Narva „Tulevikumustrite” programmi kuuluva Narva2024 noortekogu raames.

Teeme tööd „Arvamusfestivaliga”, mille eeskujuks on Rootsis juba viis aastakümnet toimunud sotsiaalpoliitiline Almedalsveckani festival ning teised sarnased ettevõtmised Soomes, Norras ja Taanis. See 2024. aasta Arvamusfestivali eriväljaanne toimub Narvas, koondades nii Euroopa - eriti

Baltimaade ja Põhjamaade ja Venemaa arvamusliidreid ja haritlasi. Nad hakkavad arutama identiteedi, ajaloo, pingete ja dilemma teemasid ning keskenduvad ühistele väärtustele ja koostööle, eriti Läänemere piirkonnas. Arvamusfestival koos kaheksa teise vestlusfestivaliga on osa vastloodud demokraatiafestivalide võrgustiku platvormist.

Kaunas 2022 osaleb Narva2024 säästva arengu eesmärkide kiirendis.

Loomevaldkonna suutlikkuse suurendamise programmid - spetsiaalsed sidemed loomemajanduse spetsialistide ja ettevõtete vahel ning linnadevahelised delegatsioonid - film, muusika, teater, disain, arhitektuur jne.

SALZKAMMERGUT 2024

Salzkammergut võib ohustada 7000-aastase soolatootmise pärandiga ja seda linna on sajandeid peetud rahvuslikuks ressursiks, mille tagajärjeks on teatud määral „eraldumine” ümbritsevast. Narva ja Ida-Viru piirkond on Eesti energiatööstuse jaoks suurimad söetarnijad, kuid kuna energia tootmine söest on languses, kuna sellel on ohtlik mõju meie planeedi süsinikujalajäljele, otsime uusi ressursse. Veel üks ühine teema on tekstiilitootmine ja naiste roll selles. Esimene asutati kooperatiivid (töötajate ametiühingud) Salzkammerguti piirkonnas, samal ajal kui esimene suurem Tsaari-Venemaa tööliste streik toimus Narva Kreenholmi tekstiilivabrikus. Salzkammerguti „Eba-konventsioon” tegeleb töökultuurist tuleneva vastukultuuriga, Narvas oleme aga koostanud programmi samba „Rääkimata lood”, kus uuritakse söekaevurite, tekstiilitehase töötajate ja meremeeste elu.

Koostööd:

Koostöö Narva2024-ga programmi „Naiste hääled”, (1) „Akadeemia: Naiste Hääled” - pidev mentorlus- ja seminariprogramm, mille tulemuseks on rahvusvaheline konverents ja (2) oratoorium: Kreenholmi naised - Euroopa helilooja suursugune kaasaegne kompositsioon, mis salvestas Kreenholmi naiste ja nende õdede hääled kogu maailmas.

Naisorganisatsioon Frauenforum Salzkammergut avab 2023. aastaks Ebensee endises kudumisvabrikus tekstiilikunsti keskuse. Teeme koostööd

3. Euroopa mõõde

kunstnikud residentuuris programmi raames Narva tekstiilkunstnike / töötajatega, pakkudes kohalikele ja külastajatele erinevaid tekstiilitehnikaid / traditsioone käsitlevaid töötube. Vahetuse raames külastavad Salzkammerguti tekstiilkunstnikud / töötajad Narva2024 programmi “Naiste hääled” raames Kreenholmi tekstiilmuuseumi.

Koostöö Salzkammerguti Eba-konventsiooni ja Narva2024 programmi “Akadeemia: Naiste hääled” vahel räägib töötajate kultuurist Euroopas siis ja praegu.

Salzkammergut 2024 osaleb Narva2024 säästva arengu eesmärkide kiirendis meie programmi „Ressursid ja energia“ raames.

Koostöö Ida-Viru filmifondi ja Eesti Pimedate Ööde filmifestivali vahel tudengite filmitegijate festivali raames koos Kino Ebenseega. Mõlemas piirkonnas 2024. aastal filmifestivali kavandamine - noorte filmitegijate kutsumine Eestist ja Virumaalt Salzkammerguti ja vastupidi.

Suutlikkuse suurendamise programmid loomevaldkonna jaoks.

KOSICE 2013

Košice on olnud meile inspiratsiooniks mitmel viisil. Nende alt üles suunatud lähenemisviis läbi õpilaste, kes kirjutasid Euroopa kultuuripealinna taotlust, räägib iseenda eest, kui kaasavad me enda protsessis soovime olla. Veel üks tähelepanuväärne aspekt on nende Euroopa kultuuripealinna protsessi ja päranditegevuse järjepidevus - sama organisatsioon esitas taotluse, juhtis Euroopa kultuuripealinna projekti ja osaleb siiani aktiivselt Košice kultuurimaastiku muutmises. Kolmas aspekt, mida me imetleme, on nende keskendumine linnaruumile ja olemasoleva taristu loominguline taaskasutamine.

Koostööd:

Projekti „Lisage natuke värvi!” ülesehitamisel kasutame Košice kogemusi linnaruumi uuesti määratlemisel ühenduslülina kogukonna ja programmi vahel. Lisaks osaleme mõlemas ühises kogukonna ülesehitamise algatuses ning kutsume Košice meeskonna liikmeid ja partnereid esinejatena Narva Urban Labisse.

Programmi “Kreenholm - linn linna sees” raames õpime tundma Košice pärandi infrastruktuuri ümberkohandamise alast kogemust ja osaleme läbi residentuuride kunstnike vahetuses.

Programmi „Tuleviku mustrid” raames vahetame parimaid tavasid ja edendame loomemajanduse sektorit nii Narvas kui ka Košices, taotledes partneritena Euroopa finantseeringut ärimudelitele innovatsiooni, inkubatsiooni ja internatsionaliseerimise valdkonnas.

Samuti uurime oma daatšade eripära ja loome oma kogukondade vahel rohujuuretasandil ühendusi, kasutades platvormina Narva Daatša Festi.

Teeme koostööd „Kaevandades tulevikke“ isetegevuslabori projektide raames, kasutades maksimaalselt ära Košice 2013 osaluspraktika kogemusi.

Lisaks ülaltoodule, soovime nende protsessi kohta rohkem õppida ja oma Euroopa kultuuripealinna ettevalmistused ja päranditegevused, mida on täiustatud nende nõuannetega, ülesehitada samale standardile.

4. Kaasamine

SELGITAGE PÕHJALIKULT, KUIDAS KOHALIK RAHVASTIK JA TEIE KODANIKUÜHISKOND ON OLNUD KAASATUD TAOTLUSE ESITAMISE ETTEVALMISTUSTESSE JA KUIDAS NAD OSALEVAD SELLE RAKENDAMISES.

Kogu taotlemismenetluse jooksul on teadlikult püütud kaasata ja hõlmata eraalgatusi ning leida uusi valdkondade vahelisi ühenduspunkte ja ühiseid huve. Eelvaliku etapis selgus, et Narva kohalik kultuur eelistab linnaväljakutel ja avalikel üritustel näost näkku suhtlemist - lähenemist, mida ajalooliselt pole kogukonnaga suhtlemiseks kasutatud, kui mitte arvestada poliitilisi kampaaniad. Noorteorganisatsioonide Narva Noortekeskuse ja Vita Tiimi ümber koordineeritud noorte vabatahtlike rühm on olnud avaliku kohaloleku oluliseks jõuks. Vabatahtlikud on aktiivselt kogunud tagasiside vorme teemadel, mis puudutavad Narva linna ja Narvast väljapool asuvate piirkondade kodanikke. Narva2024 taotluse ettevalmistamise ajal toimus ideede arutamise eesmärgil kokku umbes 80 avalikku üritust (avalikud vabaõhuüritused, koosolekud raekojas, ümarlaud, debatid ja töötoad), kaasasime seeläbi umbes 7 000 inimest. Sarnast lähenemist kasutati ka Virumaal, sealhulgas Sillamäel, Kohtla-Nõmmel, Jõhvis ja Rakveres, ulatudes kogu taotlusperioodi jooksul antud piirkonnas umbes 1200 inimeseni.

Kohalikud elanikud täitsid kogu kandideerimisperioodi jooksul üle 500 küsimustiku. Vastajate vanusevahemik oli 8 - 82, kõige aktiivsem rahvastikugrupp oli noored inimesed kuni 20. eluaastani, kes andsid kokku 204 vastust. Naised olid palju aktiivsemad kui mehed, andes umbes 60% kõigist vastustest. Kõige sagedasemad murettekitavad teemad olid noorte väljaränne ja töötus. Kõige tavalisem sõna, mida Narvaga seostati, oli "kodu".

Narva2024 Facebooki leht võtab vastu tagasisidet ja rohujuuretasandi ideid ning inimesed on hakanud aktiivselt kasutama hashtage #Narvais-

next ja # Narva2024. Lisaks inimeste kandidatuuri kuluga kursis hoidmisele on Narva2024 Facebooki ja Instagrami lehed jälgijaid informeerinud ka piirkondlikest kultuurisündmustest. 2019. aasta kevadel algatati kampaania, tutvustades erinevaid kohti ja isikuid, kes annavad oma panuse piirkonna kultuuriellu ajalooliste esseede ja intervjuude kaudu.

Norstati poolt 2018. aasta augustis läbi viidud küsitlus näitas, et 75% Narva ja Virumaa vastanutest on Euroopa kultuuripealinna kandidatuurist teadlikud, samas kui tiitli toetajate osakaal on veelgi suurem - 85%. Küsitleti 500 inimesest koosnevat esinduslikku valimit. Teadlikkus ja toetus Narva2024 suhtes on tunduvalt kõrgem üle 51-aastaste (89%) inimeste seas ja madalam alla 25-aastaste inimeste seas (62%). Inimesed Narvas ja Ida-Virumaal on idee suhtes pisut teadlikumad ja toetavamad kui Lääne-Virumaal. Kandidatuuri toetamise põhjuste hulgas nimetavad paljud vastajad rikkalikku ajaloolist pärandit ja kultuurilist mitmekesisust, mille üle Narva peaks uhkust tundma ning seda jagama ka ülejäänud Eesti ja Euroopaga. Narva sidemete tugevdamine ülejäänud Eesti ja Euroopaga on tugevaks motivatsiooniks.

Ettevalmistuse teises etapis korraldati avatud konkurss ideede esitamiseks. Ideede kogumine toimus veebipõhise küsimustiku kaudu, milles küsiti nime-tusi ja projekti lühikirjeldust. Samuti paluti vastajatel kategoriseerida oma projektiideed tüübi ja ulatuse järgi. Selle tulemusel laekus enam kui 330 projektiideed.

Avatud ideekorjet täiendati konkreetse pöördumisega Narva ja kogu piirkonna kultuurioperaatorite poole, selgitades kandidatuuri eesmärgi ja kultuuriprogrammi ideede valimise meetodikat. Kokku toimus umbes 30 sellist kohtumist, mis andsid uskumatuid tulemusi Narva2024 meeskonna ja kohalike kultuurioperaatorite vahelise usalduse loomisel ning avaldasid märkimisväärset mõju kohalike kultuurioperaatorite osalemisele avatud ideekorjes.

Ilmnes, et Euroopa kultuuripealinna

taotluse ettevalmistamisel nägime Narva kogukonna inspireerivat ja enneolematut kaasatus. 2019. aasta alguses, kui kohalik poliitiline juhtkond tundus olevat Euroopa kultuuripealinna edu suhtes Narvas ettevalmistamata, koostasid kohalikud aktivistid linnavalitsusele ametliku petitsiooni, milles väljendasid oma muret kandidatuuri staatuse üle ja nõudsid selle jätkamist. Maikuus alustati kandideerimise protsessi uuesti. Aeg läks küll kaduma, kuid teisest küljest ei oleks me osanud oodata elavamaid näidet selle kohta, kui oluline on see tiitel meie linnale.

Lisaks on viimase paari kuu jooksul võrsunud palju uusi rohujuuretasandi algatusi, mis rõhutavad meie kohalikku kultuurilist mitmekesisust. Kultuuripealinna protsess on andnud kogukonnale jõudu ja julgust näidata oma uhkust, kiindumust ja püüdlusi oma linna suhtes.

Edaspidi on kogukonna kaasamise peamised vahendid ettevalmistusaastatel partnerlussuhted, vabatahtlikkus, järjepidevad kohtumised, külalislahkuse programm ja üha sagedamini toimuvad kunstüritused, mis kaasavad erinevates produktiivsetes rollides kohalikke elanikke ja organisatsioone. Lisaks järgib Narva Tallinna näidet 2011. aastast ja eraldab osa üldeelarvest mikroalgatuste rahastamiseks, mille jaoks kuulutatakse välja avalikud konkursid.

KUIDAS LOOB SEE TIITEL TEIE LINNAS UUSI JA JÄTKUSUUTLIKKE VÕIMALUSI ERINEVATELE KODANIKELE KULTUURITEGEVUSTES OSALEMISEKS, ERITI NOORTELE, VABATAHTLIKELE JA MARGINALALISEERITUD NING EBASOODSAS OLUKORRAS OLEVATELE INIMESTELE, SEALHULGAS VÄHEMUSTELE? PALUN KIRJELDAGE ÜKSIKASJALIKULT NENDE TEGEVUSTE KÄTTESAADAVUST KA PUUETEGA INIMESTE JA

4. Kaasamine

VANURITE JAOKS. TÄPSUSTAGE NENDELE ERINEVATELE GRUPPIDELE KAVANDATUD ASJAKOHASEID OSI.

Üldised kaalutlused

Teatud vaatenurgast võib kogu Narvat ja piirkonda pidada ebasoodsas olukorras olevaks kogukonnaks. Narva elanikud ei kaotanud mitte ainult töökohti, vaid ka oma identiteedi ja tähenduse, et nad on Nõukogude töölisklassi pioneerid. Leides end taasiseseisvunud Eestis „uues” riigis (ilma II maailmasõja eelset olukorda teadmata), paisati inimesed ootamatult okupeerijate rolli riigis, kus nad olid pidanud end töölisklassi avangardiks. Tartu ülikooli Narva kolledži endine direktor Kristina Kallas on märkinud: „Narva2024 pakub võimalust luua Narvale 1990. aastatest pärit laenatud narratiivide asemele originaalne narratiiv.“ Kunstide ühiskondlik roll on kaasata kogukondi sotsiaalse, keskkonna- ja majandusküsimusi kajastava sisu loomisse. Narva2024 pakub linnale ja selle kodanikele võimalusi oma narratiivide ümberkirjutamiseks ja oma 1990. aastate ajalooliste ja poliitiliste muutuste poolt rängalt mõjutatud identiteedi uuesti määratlemiseks.

Spetsiifilised väljakutsed

Kohalike elanike kaasamine eeldab keelebarjääri ületamist (Eesti ja rahvusvahelise kunstikogukonna poolt). Selles piirkonnas on juhtumisi enamus venekeelne kogukond, kes on Eestis vähemuse staatuses.

Haavatavad rühmad on varjatud ja vähimärgistatud. Teadolevalt suhtluses Stoke Mandeville-i paraolümpiamängude või 1976. aasta Torontolümpiaadi korraldajatega ütlesid Nõukogude Liidu ametnikud: „Nõukogude Liidus pole puuetega inimesi“. Kahjuks pole see suhtumine palju muutunud, nagu kinnitasid meie vestlused erivajadustega laste keskuste esindajate ning Narva „Sotsiaalhooldekodu“ töötajate ja elanikega. Aastakümneid kestnud majandusseisaku ja vananemise tagajärjel peavad haavatavate kogukondade huvirühmad oma põhivajadusi kiireloomulisemateks probleemideks kui abstraktsed kunstitegevused ning seetõttu ei hooli nad kunstilistest ettevõtmistest. Lapsed, kes on pärit vähekindlustatud peredest, kujundavad oma hoiakuid kunsti suhtes oma vanemate järgi.

Aastaid astus Narva üldisele Eesti poliitilisele areenile vahetult enne valimisi,

ainult selleks, et ta peale valimiste lõppu uuesti unustaks. Sellest tuleneva usalduse puudumise tõttu on elanikkond uute algatuste suhtes vähem vastuvõtlik. Narvas on noori vähe. Kasvades üles püsiva tööpuuduse, rahulolematuse ja puuduliku kultuuripakkumise tingimustes, näevad noored Narvas harva enda jaoks tulevikku, nad investeerivad harva kogukonna rajamisse ja eelistavad linnast lahkuda, otsides võimalusi mujalt.

Lahendused

Tahame luua keskkonna, kus ebasoodsas olukorras olevaid ja puuetega inimeste lihtsalt ei tolereerita või nende kohalolekut ei nõuta seadustega, vaid kus nad saavad näidata oma ainulaadseid tugevusi, mille abil saab muuta neid ümbritsevad puudeta inimesi.

“Elu on nende laste jaoks lihtsalt väärtuslikum” - rääkis meile puuetega laste keskuse “Matveika” direktor Rita Ternos, rääkides meile oma laste paratantsulavastuste eest saadud tunnustustest. Samal ajal kurtis meie noorsooamet, et noored on liiga passiivsed, et millegi vastu huvi tunda. Nende kahe juhtumisi sidumisel näeme, et üks võiks potentsiaalselt teise lahendada. See vastastikkuse põhimõte on kontseptsioon, mida soovime Euroopa kultuuripealinnana Narvas täita.

Seetõttu julgustab Narva2024 teavitustegevust ja kogukonna kaasamist projektide rahastamismudeli abil, mis premeerib kõikide taotlejate poolset jätkusuutlikku, pikaajalist tutvustamistegevust ja kogukonna kaasamist. See lähenemisviis loob olukorra, millest võidavad kõik - kõige haavatavamate kogukondade liikmed arendavad uusi oskusi ja enesekindlust, leides elus uusi teid, samal ajal kui kunstnikud jõuavad uute innovaatiliste ideede ja kunstilise väljenduseni, suheldes kogukondadega, mis on jäänud väljapoole nende tavapärase eakaaslaste rühma ja publikut.

Nende kogukondadeni jõuame:

Selgitades välja ligipääsupunktid kõikide tõrjutud kogukondadeni läbi pideva koostöö kohalike sotsiaalteenistuste, sotsiaalministeeriumi, valdkonnas tegutsevate organisatsioonide ja MTÜ-dega nagu Hooldekandeteenused AS ja MTÜ Uus Sild, koolide, tervishoiuasutuste, politsei ja piirivalve, rehabilitatsiooni- ja töötukassa kontoritega jne.

Seades eesmärgiks kogu ühiskonna spektri pideva osalemise kunstiorgani-

satsioonide kohalikes igapäevastes programmides - alates pensioniealistest töötajatest kuni õpiraskustega inimesteni, lõpetades narkomaanide ning endiste kurjategijate ja vangidega.

Lahendades nende kogukondade jaoks esmatähtsaid küsimusi, kus vajatakse tihedat partnerlust avaliku ja erasektori vahel. Kunstiorganisatsioonid on ühenduslülid koostööks sotsiaal- ja kaubandussektori ning riigiasutustega.

Pakkudes kunstiorganisatsioonide nõukogudele juhendeid ja tööriistu, et toetada neid hindamisel, mida kodaniku roll organisatsiooni jaoks tähendada võiks.

Tuginedes Euroopas olemasolevale tööle, mis on seotud kunstilise sekkumise ja „kunstireseptiga”; tugevdades sotsiaalsete probleemide loova reageerimise Euroopa võrgustikku; planeerides korraldada Euroopa konverentsi, tööühmi ja koolitusi kunstilise sekkumise alal.

Määrates Narva2024 nõuandekomisjoni liikmesuse vastavatele esindajatele.

Me käsitleme eespool välja toodud konkreetseid väljakutseid:

Kolmekeelne suhtlus kõigis Narva2024 kanalites, nagu see on olnud kogu kandideerimise perioodil. Ehkki see on lihtne lahendus, on see muutunud normiks alles viimastel aastatel. Mitmed programmi raames käsitletavad projektid käsitlevad samuti keeleküsimusi - nt kirjandus ja luule, samuti stand-up komöödiaprogrammid kolmes keeles -, julgustades inimesi keeli õppima ja ületama keelebarjäärist tingitud ebakindlust.

Haavatavate kogukondade teadlik kaasamine Euroopa kultuuripealinna programmi erinevate osade ettevalmistamise ja elluviimise, teostatakse:

1. Hoides valikukriteeriumide hulgas füüsilise või vaimse puudega publikule juurdepääsu ja / või ühisloomise võimaluste tagamise.
2. Nõudes kõikidelt Narva Euroopa kultuuripealinna programmis osaleda soovivatelt üritustelt, festivalidelt ja korraldajatelt, tõestust, kuidas nende üritused tehakse ebasoodsas olukorras olevatele rühmade jaoks kättesaadavaks.
3. Pakkudes Euroopa kultuuripealinna programmi raames toimuva-

4. Kaasamine

tel suurüritustel viipekeele tõlki ja tugiteenuseid.

4. Jätkates Tartu ülikooli Narva kolledži alustatud "Väarikate ülikool" traditsiooni, mis kaasab loengutesse ja töötubadesse eakaid.
5. Korraldades mitmeid eriüritusi, mis lähendavad puuetega inimesi ja julgustavad neid tähistama nende ainulaadsust, suurendades seeläbi kuuluvustunnet laiemasse inimkonnaga ja vastandades neile omastele väljakutsetele üksinda vastu astumist. Ehkki puuetega inimeste koosviibimised on Lääne-Euroopa ühiskonnas juba ammu saavutatud, on Narva selles osas mahajäänud. Sellepärast usume, et ehkki kaas-aegses praktikas on tegemist vana- nenenud lähenemisega, on mõned sündmused, mis tooksid kokku puuetega inimesi, Narva Euroopa kultuuripealinna kontekstis hädavajalik samm.

Järk-järgult võideldakse kujutlusvõime kokkuhoiu ja usalduse puudumisega läbi ühiste loominguliste protsesside, alustades väikesemõõtmelistest, kuid jätkusuutlikest sekkumistest, mille põhjal võime näiteid luua. Me kasutame haavatavates kogukondades lahenduste leidmiseks ning aktiivse kodakondsuse soodustamiseks kunstilisi sekkumisi ja residentuure. Suutlikkuse suurendamiseks tuleb teha suuri jõupingutusi. Meie programmi tugisammas "Rääkimata lood" põhineb peamiselt algustel, mis väestavad kohalikke kogukondi ja soodustavad ühtekuuluvustunde ja uhkuse kujunemist. Jutuvestmise programmid vabastavad inimesed ka koor-musest, mis kaasneb teatud kultuuri, mõtteviisi või ideoloogia järgimise sunniga.

Noorte väljarände küsimusega tegeleb Narva2024 programmi spetsiaalne tegevussuund „Tulevikumustrid“, mille eesmärgiks on luua noorte talentide jaoks hüppelaud, väärtustades nii kultuuridevahelist dialoogi kui ka rahvusvahelist ja valdkondadevahelist ühistootmist. Noored soovivad elada ja investeerida kohta, mida nad võivad nimetada "lahedaks". Viimased paarkümmend aastat oli Narva kõike muud kui lahe, kuid Euroopa kultuuripealinna protsess ja kultuuripakkumise kasv on juba hakanud seda tunit muutma. Näiteks oli noorte eduka kaasamise suurepäraseks näiteks teatritükk "Kremlis ööbikud" ja see kvalifitseerus kindlasti "lahedaks". Teine

särav näide on teatrikeskus Vaba Lava, mis avas uksed 2018. aasta detsembris ja mille klienditeenindusmeeskond koosneb peamiselt kohalikest noortest. Narva2024 programm laiendab noorte vabatahtlikku tegevust ja osalemist ning aitab luua uhkust meie noorte üle, mis toob kasu kogu kogukonnale. Lisaks kasutame Euroopa kultuuripealinna tiitlit kutsena, kutsudes Narvast juba lahkunud talente taasavastama kohta, mille nad lootusetusega maha jätsid, paludes neil taasühineda kohaliku kogukonnaga läbi kohalike noorte inspireerimise ja juhendamise.

Vabatahtlike võrgustikk

Narva2024 vabatahtlike võrgustiku ülesehitamine algas taotlemismenetluse esimeses etapis, kui noorteorganisatsiooni Vita Tiimi ja Narva noortekeeskusega seotud noored kaasati info levitamisesse, kodanikelt tagasiside kogumisesse ja Narva2024 protsessi mõju mitmekordistamisesse. Samuti on meil olemas väga professionaalne vabatahtlike võrgustik tingituna mitmetest piirkonnas korraldatavatest ulatuslikest üritustest, nagu näiteks iga-aastane Energiajooks. Põhimeeskond laieneb koolide ja ülikoolideni, aga ka teiste sotsiaalsete rühmadeni, näiteks eakateni, et luua vabatahtlik võrgustik, mis haarab erinevaid sotsiaalseid rühmi. Vabatahtlikud koolitused algavad regulaarselt 2020. aastal ning on suunatud ka kultuuriliselt ja keeleliselt mitmekesistele rühmadele ja juhtidele. Võtame üle Tallinn 2011 vabatahtlike võrgustiku teadmised ja kohandame neid vastavalt Narva2024 konkreetsele olukorrale. Võrgustiku väljaõpe, meeskonna loomine ja ettevalmistamine aitavad ühendada Narva ja Virumaa piirkonda, mida on lõhestanud keelebarjäär ja erinev linna- / maapiirkondlik taust. 2024. aastaks on meie eesmärk luua vähemalt 500 vabatahtlikust koosnev kogukond.

Ligipääs erinevate potentsiaalsete vabatahtlike rühmade juurde:

Noored - Narvas läbi Vita Tiimi, Narva noortekeeskuse, koolide, Tartu ülikooli Narva kolledži ja lähiajal sisekaitseakadeemia Narva kolledži; piirkonnas - kohalike noorteklubide, koolide ja kutseõppeasutuste kaudu, kasutades selleks oma suhtluskanaleid, kaaslaste mõjuvõimu, regulaarseid korraldatud meeskonna loomise üritusi, Narva2024 ja sotsiaalmeedia kanaleid.

Eakad - pensionialiste töötajate organisatsioonide (Club Kreenholm jt), eakate päevakeskuste, raamatukogude, sotsiaaltöötajate ja daatša kogukondade kaudu. (Siinkohal tugineme näost-näku võrgustike loomisele ja sündmustele, kuna see sihtrühm tavaliselt ei kasuta sotsiaalmeedia kanaleid.)

Pikaajalised töötud, sõltlased, õigusrikkajad - läbi sotsiaaltöötajate, MTÜ-de on juba kaasatud rehabilitatsioonitegevustesse ja naabruskonna kogukondade tegevusse.

Narva2024 partnerorganisatsioone julgustatakse pöörduma otse oma huvirühmade poole, et luua erihuvi pakkuvaid võimalusi vabatahtlikuks tegevuseks.

SELGITAGE ÜKSIKASJALIKULT OMA PUBLIKU ARENDAMISE STRATEEGIAT, ERITI SELLE SEOSEID HARIDUSE JA KOOLIDE OSALUSEGA.

PROBLEEMI PÜSTITUS:

Taotluse ettevalmistamisel tehtud uuringute põhjal on kultuurile juurdepääs raskendatud ning seejuures esineb palju väljakutseid. Eelvaliku käigus tuvasime järgmised väljakutsed, millega tuleb tegeleda Narva2024 publiku arendamise strateegia raames:

- Keelebarjäärid;
- Kultuuri tarbimise ja loomise harjumuste puudumine;
- Suhtumine "Kultuur on kallis ja raha raiskamine";
- Suhtumine "Kultuuri peaks pakuma riik, seega peaks see olema tasuta";
- Osavõtu puudumine;
- Juurdepääsu puudumine erivajadustega inimeste jaoks;
- Narva on ülejäänud Eestist isoleeritud ja vaimselt "kaugel".

Ehkki kõik need väljakutsed on endiselt tõesed, on meie teavitustöö tulemusel ja ka 2018. aasta erakordse suve kujundanud sündmuste analüüsimise järgselt meie arusaam nendest taotlemise teises etapis ümber määratletud.

Nimelt oleme aru saanud, et kultuurisündmustel siiski osaletakse, kuid neil üritustel puudub mitmekesisus ja potentsiaalsel publikul puudub huvi millegi muu vastu - kahtlemata on see tüüpiline väljakutse ka mujal, kuid eriti süvendatult Narvas.

4. Kaasamine

Alates Eesti taasiseseisvumisest on Narva tundnud end kultuuriliselt eraldatuna. Eesti kutsekultuuri tutvustatakse ja teostatakse valdavalt eesti keeles ning see eraldab venekeelse elanikkonna puuduliku keeleoskuse või kättesaadava info puuduse tõttu ligipääsetavates kanalites.

See on loonud keskkonna, kus suure osa elanikkonna jaoks on ainus vastuvõetav kultuur klassikaline või nostalgiline. Arvestades suhteliselt madalaid sissetulekuid, säästavad kohalikud seda just eelnimetatud eesmärkideks ja silmaringi laiendamiseks ei jätku enam ei energiat ega rahalist ressursi. Seega oleme täna olukorras, kus:

- Noored suhtuvad ükskõik millisesse olemasolevasse kultuuri, apaatselt, sest väga väike osa sellest vastab nende vajadustele ja nad on sellest seetõttu täielikult kõrvale jäetud;
- Eesti professionaalne kultuur saab kohalikelt harva positiivset vastukaja ja seetõttu on tal vähe motivatsiooni midagi sisse tuua, kuna keegi ei osta seda;
- Kultuuritoodete mitmekesisus väheneb aasta-aastalt, mille tulemuseks on keskkond veelgi isoleeritum.

LAHENDUSED:

Meie publiku arendamise strateegia on üles ehitatud kolmele põhisambale:

1) Programmi väljatöötamine

2018. aasta suvi on meile näidanud, et ülaltoodud muudatus on võimalik murda ja see eeldab nelja asja:

- Lavastus, mis on piisavalt suur, et vähemalt kohalikke elanikke intrigeerida
- Sisu loomine, mis toob inimesi väljastpoolt, kes kinnitavad lavastuse väärtust
- Kohaliku kogukonna, eriti noorte kaasamine ühisloomisesse - sisen-dame neile uhkusega, et nad on suursündmuse eest kaastavust
- Konteksti asetamine.

Narvas, Kreenholmis 2018. aasta augustis toimunud Tartu Uue Teatri poolt lavastatud etendus “Kremlis ööbikud” on näide õnnestunud publiku suurendamise pingutusest. Etenduse süžee oli ülesehitatud Nõukogude fenomeni, Jaak Joala elu ja töö ümber ning see toimus Kreenholmis, mis asub Joala tänaval (konteksti asetamine). Enam kui 24 000 inimese suuruse publikuga tõi see sündmus mujalt Eestist Narva ro-

hkem külastajaid kui ükski teine sündmus ajaloos (piisavalt suur, kinnitatud kõrvaliste isikute poolt). Kaasates kunstnike, lavastusmeeskondade, töövõtjate ja vabatahtlike kohalikud elanikud, lõi etendus kohaliku meeskonna pere-liikmete ja sõprade jaoks stiimuli tundmatuse tõkke ületamiseks läbi etenduse kogemise (kaasamine). See lõi uhkus- ja prestiižitunde kohaliku kogukonna seas ning ühtekuuluvustunde Eesti laiema loomekogukonnaga.

Sarnast lähenemist kasutas ka muusikafestival Station Narva, mis tõi Narva suure rahvusvahelise rahvahulga, kaasates meeskonna tuumana kohalikud kultuuritootjad ning see toimus üle linna, sealhulgas kaubanduskeskustes, taga-aedades ja garaažides ning rahvusvaheliste staaride kõrval esinesid ka kohalikud muusikud.

Ehkki eelnevalt kritiseeriti fakti, et nad ei olnud mõeldud narvalaste jaoks, olid mõlemad sündmused tohutult edukad, neile ei tulnud kohaliku kogukonna poolt negatiivset tagasisidet, nagu kohalik ajakirjandus on märkinud, ja neid kavatakse korrata 2019. aastal. Mitmed väiksemad Narva kunstior-ganisatsioonid on katsetanud kontser-tide korraldamist kaubanduskeskustes ja haiglates, nii et on kujunemas tava viia kunstid sinna, kus parajasti potentsiaalne publik asub. Sellele saavad tugineda ja väärtust lisada ka rahvusvahelised kunstior-ganisatsioonid. Meie Euroopa kultuuripealinna programm on üles ehitatud neid tähelepanekuid silmas pidades.

2) Institutsionaalne strateegia

Euroopa kultuuripealinna publiku arendamise strateegia ei saa olla edukas, kui üksikute kunstior-ganisatsioonide publiku arendamise strateegia pole efektiivne. Õnneks on Narva ja piirkonna suurematel asutustel, nagu näiteks Narva muuseum, Jõhvi kontserdimaja, Narva kunstiresidentuur või Vaba Lava teater, olemas publiku arengukavad, mida samuti aktiivselt rakendatakse. Nende plaanide ühised jooned on:

Sisu, esinejate ja sündmuste toomine piirkonda väljastpoolt, kultuuri erinevate kuvamisviiside aktsepteerimine ja mitmesuguste vaatenurkade illustreerimine;

Kohalike noorte kaasamine vabatahtliku töö ja klienditeeninduse kaudu. See võimaldab noortel omandada oskuseid inimestevahelise suhtluse alal ja

moodustada uusi sõprussuhteid, kuid annab neile juurdepääsu ka lavastusele, mis sageli motiveerib neid tegelema oma loomingulise tegevusega;

Organisatsiooni kinnisvara kasutamine tegevuste jaoks, mis hõlmavad suuremat välist vaatajaskonda, kuid on siiski seotud kunstiga;

Juba paljudel juhtudel on koolide jaoks loodud spetsiaalne osalemis programm. Näiteks töötab Narva muuseumis suvine käsitöömeistrite akadeemia, kus käsitöölised, kes kasutavad naha-, tekstiili-, farmaatsia- või keraamikatööstes 17. sajandist pärit käsitöövõtteid, õpetavad külastajaid meisterdama endale väikeseid suveniire, nagu nahaga köidetav märkmik või päts. leiba.

Lisaks kaasab omavalitus Narva noortekeskuse ja kunstikoolide õpilaste tegevuse kaudu regulaarselt noori vabatahtlike disainiga seotud algatustesse. Kasutades neid näiteid suunisena, juhendab Narva2024 teisi kohalikke kunstior-ganisatsioone publiku arendamise strateegiate ja publiku kaasamise vahendite välja töötamisel.

3) Noorte kaasamine

Euroopa kultuuripealinn annab kohalikele noortele võimaluse “kultuuri” mõiste tähendust enda jaoks ümber määratleda ja laiendada. Tiitliaastale eelnevatel aastatel rajab Narva2024 suure vabatahtlike võrgustiku, mis hõlmab kõiki vanuserühmi, keskendudes läbi mitmesuguste tegevuste eelkõige koolidele ja noortele eesmärgiga luua kunsti harrastamise harjumus. Lisaks otsele tööle õpilastega ja õpilaste poolt, on koolid läbi perede sisenemispunktiks ka laiematesse kogukondadesse ning kogukonna tegevuste toimumiskohtadeks. Noored kaasatakse Euroopa kultuuripealinna sihtasutuse juhtimisse läbi noorte nõuandekogu, mis tuli kokku juba selle taotlusraamatu ettevalmistamise ajal.

Rahvusvahelisi ja Eesti kunstnikke julgustatakse looma koos Narva ja piirkonna koolide, kunstikoolide ning noorteorganisatsioonidega mitmežanrilisi kunstilisi lavastusi, kaasates ka erinevaid etnilisi kogukondi. Kunstikoolide õpetajad ja administraatorid võiksid tegeleda mõjukate toetajate ja sõnumitoojatena; siiski vajavad nad volitusi ja suutlikkuse suurendamist.

Tuginedes meie suhtlusele kohalike koolidega, näib, et Narva ja selle

4. Kaasamine

lähikäikude koolides on kultuur kõrgelt hinnatud. Iga kooliaasta alguses peavad kõik klassijuhatajad esitama ekskursioonide, kultuuriürituste ja muude tegevuste kohta kavandi, seega on olemas selge plaan, millistes ettevõtmistes õpilased osalevad. Teatritendustel käimine ja näituste külastamine on tavapraktika näiteks kirjanduse ja kunstitundides. Lapsed korraldavad ka näidendeid, tantsuetendusi jne. Nii et kultuuriga tundub kõik hästi olevat.

Nagu ka eelmises alapeatükis mainisime, on probleem on selles, et see kultuuri määratlus kipub olema vildakas. Samuti on tunniplaanid tihedad ja õpetajad nõuavad, et nende õppeaine oleks prioriteetsem, pidades õppekava väliseid tegevusi häirivateks. Tunniplaaniväliste tegevuste juhid koolides on tavaliselt paindumatud ja õnnatud, kui lapsed soovivad teha midagi uut. Narvas seisame silmitsi sama sügavalt kinnitunud probleemiga, millest laulis Pink Floyd ja rääkis Sir Ken Robinson oma rekordeid püsitanud TED-i kõnes: Kuidas tagada, et heasoovlik, kuid kindlalt määratletud koolisüsteem ei tapaks laste plahvatavat loovust?

Meil pole sellele veel vastust. Alustame aga uuringu algatamisest - koostöös Tartu Ülikooli Narva Kõlledžiga - „määratletud kultuuri” tegelikest kasuteguritest koolides ja kas sellel on ka reaalsel mõju laste käitumisele ja õnnetasemele, aga ka kultuuritarbimisele hilisemas elus, läbi vanusegruppide. Mõistame, et see uuring ei pruugi 2024. aastaks lõpule jõuda, kuid see on seda väärt.

Veel üheks koolijuhtide tähelepanekuks on fakt, et kultuuripakkumise puhas mitmekesisus ja maht avaldavad lastele oma mõju. Näiteks mainiti Vaba Lava kui tervitatavat uut täiendust Narva palatitele, kuna see pakub hoopis teistsuguseid kogemusi, mis senini ei olnud saadaval. Seega on rohkem antud juhul parem. Ja Euroopa kultuuripealinn pakub kindlasti rohkem.

5. Juhtimine

E. RAHASTAMINE

Tiitliaasta tegevuseelarve

Tulu tegevuskulude katteks:

Kogutulu tegevuskulude katteks (eurodes)	Avalikust sektorist (eurodes)	Avalikust sektorist (%)	Erasektorist (eurodes)	Erasektorist (%)
20 000 000	18 800 000	94%	1 200 000	6%

Tulu avalikust sektorist:

Tulud avalikust sektorist tegevuskulude katmiseks	eurodes	%
Vabariigi Valitsus	10 000 000	50
Linn (Narva)	7 000 000	35%
Piirkond (piirkonna teised omavalitsused)	1 000 000	5%
EL (välja arvatud Melina Mercouri auhind)	500 000	2,5%
Muu (projektitoetus riiklikelt asutustelt)	300 000	1.5%
Kokku	18 800 000	94%

Kas riigi rahandusasutused (linn, piirkond, riik) on juba hääletanud või võtnud rahalisi kohustusi tegevuskulude katmiseks? Kui ei, siis millal nad seda teevad?

Narva linnavolikogu hääletas Euroopa kultuuripealinna kulutuste rahastamise üle peetud hääletusel kultuuristrateegia poolt. Kultuuristrateegia esitati ja võeti ühehäälselt vastu linna volikogu istungil 20.06.2019 ning see jõustus 01.07.2019. Lisaks vaadatakse praegu läbi linna strateegiline kava, et lisada sellesse Euroopa kultuuripealinna rahastamine perioodiks 2020–2024. Strateegilise kava eelmine versioon töötati välja eelvaliku etapis ja sisaldas juba Euroopa kultuuripealinna tegevust, kuid ei täpsustanud rahalisi kohustusi. Muudetud strateegiakava üle koos finantskavaga aastateks 2020–2024 hääletatakse 2019. aasta oktoobris ning selle põhjal koostatakse ja võetakse hääletamisele 2020. aasta eelarve 2019. aasta detsembris. Piirkondlikult on Euroopa kultuuripealinna algatus prioriteetide hulgas kõrgel

kohal, olles lisatud Ida-Viru piirkonna strateegiasse perioodiks 2019–2030 +, millest kõik piirkonna omavalitsused peavad kinni pidama. Pärast maavalitsuste süsteemi kaotamist 2017. aastal ei ole Eestis ühtegi regionaalset omavalitsust, kes rahastust pakuks ja kohalik rahastamine peab tulema omavalitsuste endi eelarvest. Koos strateegiaga lubasid kõik piirkonna omavalitsused toetada Euroopa kultuuripealinna algatust, kirjutades kandideerimise algfaasis alla ühiskokkuleppele. Seega kinnitati siduvad kohustused, kuid konkreetsed rahaeraldised tehakse üksikute eelarvete koostamise ajal ajavahemikus oktoober – detsember 2019.

Eesti valitsus otsustas Euroopa kultuuripealinna kaasfinantseerimispõhimõtted 30. augustil 2018, eraldades muude toetuste katmiseks maksimaalselt 10 miljonit eurot.

Milline on teie rahastamisvahendite kogumise strateegia, et saada tegevuskulude katmiseks liidu programmide / fondidest

rahalist toetust?

Teeme kõvasti tööd, et pääseda nii ise- seisvalt kui ka partnerite kaudu juurde täiendavatele EL-i rahalistele vahenditele, täpsemalt Loovale Euroopale, COSME-le, Horisont 2020-le, Interregile ja Erasmus+-le (sh alaprogrammid Comenius, Erasmus, Grundtvig, Jean Monnet, Leonardo da Vinci). Koostöös kohalike ja piirkondlike infopunktidega (Loova Euroopa punkt Eestis, Interregi kontorid) korraldatakse infopäevi ja suutlikkuse suurendamise algatusi. Kuna Narva2024 kui organisatsioon luuakse alles pärast kandideerimisperioodi lõppu, ei finantseerita seda automaatselt ning tiitli ettevalmistamise perioodi esimesel poolel toetub ta seetõttu oma partnerite võrgustikule, et ligi meelitada programmile Euroopa poolset rahastamist. Seda silmas pidades põhineb meie Euroopalt rahastamise ligimeelitamise strateegia viiel põhisambal:

1. Suutlikkuse suurendamine. See on meie LEVEL UP NARVA pro-

“Kunstnikud on nagu metsloomad, tajudes alateadlikult õiglase loomingulise keskkonna vaimu. Neid on võimatu petta.”

Art Club RoRo Narvas

Roman Boiko

Narvas asuva klubi Art Club Ro-Ro asutaja

kuna kogu mu elu on olnud seotud Narvaga, tunnen end kui Narva põliselanik ega seo end ühegi teise linnaga. Samal ajal on vanausuliste mõju minus alati jäänud väga tugevaks.

Kuidas sündis kunstiklubi Ro-Ro, kultuurikeskus otse Venemaa piiril ja mis hoiab seda elus?

Klubi idee tekkis siis, kui mul oli Narva kesklinnas väike keldribaar. Mingil hetkel tundsin, et mul pole piisavalt värsket õhku ja loodust. Selles mõttes oli Ro-Ro täiesti uus tase, kus püüdsin loodust, muusikat ja atmosfääri ühendada. Muidugi on ennekõike tähtis selline õhkkond, mis peaks mõjutama kunstnike loovust ja provotseerima inimestevahelist kultuuri- ja mõttevahetust. See on koht, kus kõik - muusikutest puuseppade või keevitajateni - saavad näidata oma loomingut.

Meie töötajate sihikindlus ja vastupidavus aitavad kaasa klubi ellujäämisele. See on tõeliselt Narva moodi mõttetu käitumine - inimene lihtsalt ei tohi alla anda. Noored kunstilised inimesed on sellest väga teadlikud ja leiavad siit oma talendi jaoks väljundi. Kunstnikud on nagu metsloomad, tajudes alateadlikult õiglase loomingulise keskkonna vaimu. Neid on võimatu petta.

Ro-Ro on tõeline isemeisterdamise keskus, mis ei näi kannatavat postindustriaalse identiteedi kriisi all. Mida võiksid rahvuslikud kultuuriasutused Teie vakra punk ideoloogia juurest õppida?

Klubi töötab ühe organismina. Muusikud, kelderid, külastajad - nad kõik töötavad ühise eesmärgi nimel ja rikastavad üksteist loominguliselt. See on edu võti ja sellist lähenemisviisi võiks kasutada näiteks kõrgkoolides, kus kunstiüliõpilased õpiksid kõrvuti tehniliste erialade üliõpilastega. On elutähtis, et kõigil oleks siin hea olla - vanadel ja noortel, rikastel ja vaestel, tavainimestel ja otsustajatel.

Teie klubi asub otse jõe ääres, mis eraldab kahte riiki ja maailmakorraldust. Kui palju vene kultuurientusiaste Teie klubi külastab ja kuidas Te eristate neid kohalikest?

Ma ei ütleks, et nad on nii erinevad. Meil on külastajaid Peterburist ja Moskvast ning Te isegi ei saa aru, et nad on pärit suurtest linnadest. Inimeste hoiakud muutuvad kiiresti jõe mõlemal kaldal. Võib-olla on see viis, et liikuda paremate asjade juurde.

Miks peaks Narvast saama 2024. aastal Euroopa kultuuripealinn?

Et Euroopa mõistaks, kui suur see tegelikult on ja kui palju uusi ja erakordseid asju siin on tekkinud ja nende eest tuleb nüüd ka hoolt kanda. Kultuuripealinna tiitel võiks olla suureks abiks narvalastele, kes tunnevad end siin mingil põhjusel õnnetuna, et nad saaksid võimaluse näha selles linnas oma tulevikku. Ainult kultuur suudab seda saavutada. Ainuüksi töötamine ei loo inimväärikust. Kuid kultuuri ei tohi kontrollida; kultuur peab arenema iseseisvalt.

Kust olete Teie ja Teie perekond algselt pärit?

Võin öelda, et mu tütar õpib Narvas samas koolis, kus õppisid tema vanavanaema ja vanaema ning tema ema ja isa õppisid samuti Narvas. Minu pere on pärit vanausuliste piirkonnast Peipsi äärest, kuid

NARVA SADAM

5. Juhtimine

grammi fookus, mis on suunatud kõigile Euroopa kultuuripealinna programmis osalenud kohalikele ja piirkondlikele partneritele, aga ka kõigile teistele kultuuri- ja loomese-ktoris tegutsevatele sidusrühmadele, et parandada nende tõhusust läbi lisarahastamise ligimeelitamise, sealhulgas kaasates Euroopa fonde.

2. Rahvusvahelistumine. Motiveerime kohalikke partnereid osalema rahvusvahelistes võrgustikes (nagu Horison 2020, COSME, Interreg ja teised), sest need võrgustikud on rahastamise tagamisel kõige edukamad. Arvestades Narva asukohta Euroopa Liidu piiril, on täiendavaks rahastusallikaks Euroopa-Vene koostööle suunatud erifondid.
3. Kasutame ka kohalike strateegiliste (nt Muusika Eesti, Eesti Kaas- aegse Kunsti Arenduskeskus, Tartu Ülikooli Narva Kolledž, MTÜ Uus Sild jt) ja rahvusvaheliste partnerite (nt Euroopa võrgustikud nagu European Creative Business Network, Trans Europa Halles, European Centre of Creative Economy ja teised) teadmisi Euroopa poolse rahastamise ligimeelitamiseks.
4. Narva omavalitsusel on pikaa- jaline kogemus Euroopa poolse rahastamise ligimeelitamisega, kuna

viimase 15 aasta jooksul on reali- seeritud üle 80 miljoni euro suurune Euroopa finantseering, lisaks on praegu arendamisel olevatele projek- tidele tagatud üle 32 miljoni euro.

5. Euroopa finantseeringute ligimeeli- tamine selliste organisatsioonide kaudu nagu EAS, mitmesugused kultuuriministeeriumi, rahandus- ministeeriumi algatused jt.

Lisaks Euroopa finantseeringutele on ka mitmeid piirkondlikke ra- hastamisvõimalusi, näiteks: Põhjamaade Ministrite Nõukogu, Põhjamaade Kul- tuurifond, Balti Kultuurifond, saat- konnad jne. Neid rahastamisvõimalusi kasutatakse suurema partnerite arvu ja parema nähtavuse saavutamiseks Põh- ja-Balti regioonis. Toetus on suunatud peamiselt uute sihtrühmade kaas- amise seotud projektidele („Naiste hääled”, „Kes ma olen”), aga ka suut- likkuse suurendamise programmile LEVEL UP NARVA. Teeme koostööd Kaunas2022-ga, et alata Balti Kul- tuurifondi iga-aastase taotlusvooru toe- tusel ühisprojekte.

Kuna praegune Euroopa struktuuri- fondide rahastamisperiood on jõud- mas lõpule ja 2021. aastal algava peri- oodi rahastamistingimused on alles väljatöötamisel, on raske ennustada, kuidas Narva2024 taotleb Euroopa poolset finantseeringut tiitliks ettevalm-

istumise teisel poolel. Perioodiks 2021+ seatud üldised prioriteedid vastavad aga Narva2024 prioriteetidele ja on:

- Nutikam Euroopa, edendades uuen- duslikku ja nutikat majanduse üm- berkujundamist - vastavuses pro- grammiga „Tuleviku mustrid“.
- Rohelisem ja madalama süsiniku- heitega Euroopa, edendades ülem- inekut puhtale ja õiglasele energiale, rohelist ja siniseid investeeeringuid, ringmajandust, kliimamuutustega kohanemist ja riskiennetust - vasta- vuses programmidega „Tootes tule- vikke” - „Ressursid ja energia”.
- Paremini ühendatud Euroopa, suurendades liikuvust ja piirkon- dlikku info- ja sidetehnoloogiate ühenduvust - vastavuses program- midena „Kreenholm - linn linnas”, „Mänguväljak”.
- Sotsiaalsem Euroopa, rakendades Euroopa sotsiaalsete õiguste sammast - vastavuses programmidega „Naiste hääled”, „Salzburgist Sompasse” ja „Tulevikumustrid”.
- Kodanikele lähemal asuv Euroopa, edendades linna-, maa- ja ranni- kvalade jätkusuutlikku ja integreer- itud arengut ning kohalikke algatusi - vastavad programmidele „Kreen- holm - linn linnas”, „Sild”, „Mängu- väljak” ja „Veeäärne”.

Millise ajakava kohaselt peaks tegevuskulude katmiseks mõeldud tulu laekuma linnale ja / või Euroopa kultuuripealinna projekti ettevalmistamise ja elluviimise eest vastutavale asutusele, kui linn saab Euroopa kultuuripealinna tiitli?

Tulude allikas tegevuskulude jaoks	2019	2020	2021	2022	2023	2024 - Euroopa kultuuri- pealinna tiitliaasta	2025	Kokku:
EL				100 000	200 000	200 000		500 000
Vabariigi Valitsus		500 000	500 000	1 000 000	3 000 000	4 000 000	1 000 000	10 000 000
Linn	140 350	239 650	420 000	800 000	1 400 000	3 800 000	200 000	7 000 000
Piirkond (Virumaa)		60 000	80 000	110 000	200 000	500 000	50 000	1 000 000
Sponsorid		50 000	125 000	150 000	225 000	550 000	100 000	1 200 000
Muu		25 000	25 000	50 000	50 000	100 000	50 000	300 000
Kokku	140 350	874 650	1 150 000	2 210 000	5 075 000	9 150 000	1 400 000	20 000 000
% kogu eelarvest	0.7%	4.3%	5.8%	11%	25.4%	45.8%	7%	100%

5. Juhtimine

Tulu erasektorist:

Partnerlus erasektoriga ulatub sügavale kui ettevõtete nähtavus. Paljude ettevõtete jaoks on Ida-Viru regiooni töötamine osaks nii nende ettevõtete sotsiaalse vastutuse kui ka konkurent-sivõime strateegiast, kuna nad on valmis investeerima sellesse piirkonda, et leida kohalikele ettevõtmistele kõrgelt kvalifitseeritud tööjõudu. Eesti võtmettevõtetele on venekeelsetele sihtrühmade jaoks oma turundus- ja kommunikatsioonistrateegia. Teine oluline element suhetes eraettevõtetega on fakt, et me ei soovi Euroopa kultuuripealinn projektile ainult nende rahalist tuge, vaid ka erasektorit tihedalt kaasata piirkonna jaoks pikaajaliste jätkusuutlike lahenduste väljatöötamisse.

Rasketööstus

Suurem osa meie erasektori sponsorlusest tuleb eeldatavasti Eesti võtmettevõtelt, kes seavad Ida-Viru regiooni esikohale. Enamasti on tegemist suurte tööstusettevõtetega, millel on selles piirkonnas tugev pärand. Nende hulgas on Eesti energiatootja Eesti Energia; põlevkivikaevandusi ja rafineerimistehaseid haldav ettevõte, Viru Keemia Grupp (VKG); Soome konglomeraadi filiaal Fortaco jt. Samuti pöördusime uute tööstusettevõtete poole, kes seavad ennast sisse Ida-Viru Tööstusala Fondi hallatavates piirkondades.

Kõik need ettevõtted on väga huvitatud Narva2024 toetamisest, kuid nende jaoks ei tähenda see mitte reklaami, vaid kvalifitseeritud personali ligimeelitamist. Narvas on ettevõtted hädas kvalifitseeritud personali kaasamisega, seda piirkonnas tajutava lootusetuse ja igavuse tõttu. "Meie inimesed peavad midagi tegema pärast kella 17:00 ja praegu pole seal lihtsalt eriti midagi teha," ütlevad nad. Samas, piirkonna potentsiaalsetel töötajatel, kes on suurema osa oma elust töötanud 20. sajandi tööstuses, puuduvad väidetavalt 21. sajandi tööstusettevõtete jaoks vajalikud oskused või suhtumine.

Seetõttu saavad ettevõtted, nagu Eesti Energia, VKG või Fortaco, Euroopa kultuuripealinnatitulist olulist kasu. Ühest küljest loob tiitel märkimisväärse hulga tegevusi, mis aitab paremini motiveerida personali vabatahtlikku liikumist. Teiselt poolt pakub esinduslikult tehnoloogia ja tööstuse ümbermõtestamisele keskenduv Narva2024 ettevõtetele vajaliku juurdepääsu uutele

talentidele. Nende kinnitatud kaastööd hõlmavad „Mänguväljaku“ programmi raames viimistletavate hoonete pakkumist, reklaami, konkreetsete ürituste toetamist või programmisest ühisloomingut.

Suuretevõtted vajavad klientuuri

Selle taotluse väljatöötamise ajal korraldasime töötube erasektori esindajatega, sealhulgas telekommunikatsiooni, finantsasutuste ja pankade, arendus- ja ehitus-, transpordi- ja muude sektoritega. Kõik tunnistasid Virumaa piirkonna suurt potentsiaali, kuid arvavad, et investeerimispotentsiaal siin endiselt puudub. Euroopa kultuuripealinn pakub sellist tüüpi ettevõtetele nii vajalikku tegevust kui ka suurepäraseid turundusvõimalusi. Praegusel juhul on strateegia üles ehitatud ühisesse turunduskampaaniasse investeerimisele, mis loob nähtavuse lumepalliefektina kõigile asjaosalistele.

Kohalikud väikese ja keskmise suurusega ettevõtted (VKE-d)

Kohalike VKE-de jaoks esindab Euroopa kultuuripealinn ohust oma linna ja inimeste üle. Seda näitas selgelt kodanikukampaania 2019. aasta alguses, Euroopa kultuuripealinnatöötamise ettevalmistamise jätkamiseks. Seetõttu julgustame väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtteid programmis erinevatel tasanditel osalema. Samuti pakume VKE-dele mitmekihilist toetuspaketti, mida nad saavad valida vastavalt oma soovitud panusele. Vastutasuks saavad nad spetsiaalse plakati / kleebise, mis teavitab nende programmile antud panusest ja nad saavad ametlikult Narva2024 toetajaks, saades õiguse saada nii toetajateavet kui ka osaleda Narva2024 programmi raames toimivate ürituste korraldamisel.

Ühisrahastus

Ühisrahastamine toimub mitmel kujul. Esiteks kasutame traditsioonilisi digitaalset ühisrahastusvahendeid, näiteks Eesti hooandja.ee platvormi, et pakkuda inimestele võimalust toetada Narva2024 programmi raames konkreetseid üritusi või tegevusi.

Teiseks, nagu ka teavitustöösse, kaasame inimesi, kes varem kutsusid Narvat oma koduks, kuid kolisid ära või kellel on selle piirkonnas juuri. Arvesta-

des seda, kui palju inimesi on Narvast lahkunud, on Euroopa kultuuripealinn suurepärase ettekäändega, et nende poole pöörduda ja neid üritustesse ning ühisrahastamisse kaasata.

Ja kolmandaks, kuna selle piirkonna inimesed eelistavad näost-näku suhtlemist, kaasame kogukonna "analoogsetesse" ühisrahastusüritustesse, mida viiakse läbi koostöös finantsettevõtete ja StartupEstonia-ga. Korraldame ka kohtumisi, mille eesmärk on ideede arutamine ning vabatahtlike ja mitterahalise panuse leidmine Narva2024-ga seotud algatuste elluviimiseks. Sellised kogukonnapõhised rahastamisüritused on tõenäoliselt meie kõige olulisemad ettevõtmised, kuna need aitavad meil lahendada ka paljusid muidu keerulisi küsimusi - näiteks majutus. Kohalike kogukond, kes on vabatahtlikult valmis avama oma kodud saabuvate kunstnike majutamiseks, pakub kunstnikele unustamatuid elamusi ja see võrdub tuhandete eurode kokkuhoiuga Narva2024 programmi majutuskulude osas.

Turustamine (Merch)

Uuritakse mitmesuguseid turustamisvõimalusi ja need varieeruvad sõltuvalt programmist, kuid kõik peavad kinni ühtsest stiilist, mis töötatakse välja 2020. aasta alguses.

Patronaazi koolitus

Annetused ja patronaaz ei ole meie piirkonnas laialt levinud tavad. Seetõttu loodame tuginedes oma partneritele, kellel on selline toetus õnnestunud edukalt kindlustada, kasutada Narva2024 haridusplatvormina aruka ja jätkusuutliku andmise erinevate võimaluste ja eeliste osas. Seda tehakse ilma igasuguse kohustuseta toetada konkreetselt Narva2024 tegevusi, kuid anda tuleb valitud kultuurilistele põhjustele - tugevdada patroonide kogukonda, kes aitavad tagada Narva kultuurielu jätkusuutlikkust ka pärast Euroopa kultuuripealinnatitliaastat.

5. Juhtimine

Tegevuskulud:

Programmi kulud (EUR)	Programmi kulud (%)	Reklaam ja turundus (EUR)	Reklaam ja turundus (%)	Palgad, üldkulud ja admin. kulud (EUR)	Palgad, üldkulud ja admin. kulud (%)	Tegevuskulud kokku
12 957 088	65%	3 274 088	16%	3 768 824	19%	20 000 000

Tegevuskulude kasutamise kavandatud ajakava:

Kulutuste ajakava	Programmi kulud (EUR)	Programmi kulud (%)	Reklaam ja turundus (EUR)	Reklaam ja turundus (%)	Palgad, üldkulud ja admin. kulud (EUR)	Palgad, üldkulud ja admin. kulud (%)	Kokku:
2019	35 088	25%	35 088	25%	70 174	50%	140 350
2020	440 000	50%	79 000	9%	355 650	41%	874 650
2021	600 000	52%	92 000	8%	458 000	40%	1 150 000
2022	1 283 500	57%	300 000	13%	680 000	30%	2 263 500
2023	2 943 500	59%	1 228 000	24%	850 000	17%	5 021 500
2024 - Tiitliaasta	6 855 000	75%	1 300 000	14%	995 000	11%	9 150 000
2025	800 000	57%	240 000	17%	360 000	26%	1 400 000
Kokku	12 957 088	65%	3 274 088	16%	3 768 824	19%	20 000 000

Aastaks 2022 luuakse NARVA LEG-ACY programm, mis hõlmab aastaid 2025-2030 (kuni praeguse kultuuristrateegia viimase aastani). Sihtasutus Narva2024 tegutseb vähemalt LEG-ACY programmi lõpuni. Programm si-

saldab finantseerimiskohustust, et jätkuvalt tugineda Euroopa kultuuripealinn 2024 edule, sealhulgas rahastused Narvalt, piirkondlikelt omavalitsustelt, erasponsoritelt ja Melina Mercouri auhinnalt.

Investeeringute (kapitalikulude) eelarve:

Milline on tiitliaastaga seotud kapitalikulude katmiseks mõeldud avalikust sektorist saadud tulu alajaotus?

Tulud avalikust sektorist tegevuskulude katmiseks	eurodes	%
Vabariigi Valitsus	9 937 113	13.5%
Linn	12 636 038	17.1%
Piirkond (Virumaa omavalitsused kokku)	10 380 711	14.1%
EL (välja arvatud Melina Mercouri auhind, linn ja piirkond kokku)	37 156 135	50.3%
Muu (erainvesteeringud)	3 700 000	5.0%
Kokku	73 809 997	100%

See tabel hõlmab ainult ulatuslikumaid kultuuriinfrastruktuuri kapitaliinvesteeringuid, mis on heaks kiidetud kõikide asjasse puutuvate asutuste poolt ja mille

rahastamine on tagatud. See ei hõlma kavandatud, kuid veel kinnitamata summasid, samuti koolide, lasteadeade, linna üldise infrastruktuuri jms ehituse

või renoveerimisega seotud summasid. Piirkonna numbrid lisati eelvaliku etapis juba esitatud tabelisse, lisaks leidsid mõned projektid vahepeal finantseer-

5. Juhtimine

imisallika või nende rahastamine vaa-
dati üle - sellest tulenevalt esinevad
ka muudatused. Ühtegi projekti ei ole
tühistatud ega muul viisil ohtu seatud.
Teine märkimisväärne investeering,
mida praegu teostatakse, kuid puudub
Euroopa kultuuripealinna ainult
osaliselt, on Sisekaitseakadeemia Narva
kolledži ehitamine Narvas, see valmib
2020. aasta septembriks ja on täielikult
rahastatud Vabariigi valitsuse poolt,
kogukuluks 18,5 miljonit eurot. Sell-
est saab Tartu ülikooli Narva kolledži
kõrval teine suur kõrgkool Narvas ning
eeldatavasti kujuneb nende kahe vahel
sünergia.

Kas riigi rahandusasutused (linn, piirkond, riik) on juba hääletanud või võtnud rahalisi kohustusi kapitalikulude katmiseks?

Jah. Kõigi ülaltoodud tabelites olevate projektide rahastamine on kinnitatud. Tiitliaasta raames on plaanis ellu viia veel mitu projekti, nende hulgas:

- Vanalinnas ajaloolise Raekoja taga asuva Stockholm väljaku teise etapi ehitustööd. Peale täielikku valmimist saab sellest linna peamine avalik väljak.
- Narva vanalinnas asuva Peeter I Suure elukoha, tuntud ka kui J. Niimani residents, rekonstrueerimine ja sellesse Narva ajaloomuuseumi rajamine. See uus muuseum tutvustab linna ja maja ajalugu, muu hulgas Fjodor Šantsini kuulsat Vana-Narva maketti ja see on oluline samm edasi sidumaks linna kadunud minevikku tulevikuga. Kohapeal käivad arheoloogilised uuringud.
- Peeter I Suure elukoha ümbruse

arendamine arheoloogiapargiks. Arhitektuurikonkurss korraldati selle ümbruskonna jaoks 2017. aastal, konkursi võitjaks valiti KoKo Arhitektid.

- Kreenholmi staadioni täielik, sealhulgas istumisareeni, rekonstrueerimine, mis suurendaks staadioni mahtuvust ja võimaldaks seal korraldada riiklikke ja rahvusvahelisi spordivõistlusi, tantsupidusid ja muid massiüritusi.

Virumaal:

- Arvo Pärdi kontserdimaja ehitus Rakveres.
- Jõhvi vana raudteejaama rekonstrueerimine multifunktsionaalseks näitusesaalks.

Milline on teie rahastamisvahendite kogumise strateegia, et saada kapitalikulude katmiseks Liidu programmide / fondide rahalist toetust?

Pärast seda, kui Narva sai 2004. aastal Euroopa toetuste taotlemise õiguse, on linn saanud Euroopa finantseeringutena enam kui 80 miljonit eurot, sealhulgas 58 miljonit eurot infrastruktuuri kapitaliinvesteeringuteks ja praegu arendusfaasis olevatele projektidele on tagatud veel 32 miljonit eurot.

Strateegia eesmärk on metoodiliselt taotleda finantseerimist linna strateegiaplaanis olevatele projektidele kõikidest asjakohastest toetusvaldkondadest. Euroopa kultuuripealinna tiitliaastale eelnevatel aastatel jätkatakse seda lähenemisviisi.

Kuna praegune Euroopa struktuuri-
fondide rahastamisperiood on jõudmas
lõpule ja 2021. aastal algava perioodi
rahastamistingimused on alles väl-

jatootamisel, on raske ennustada, kuidas linn taotleb Euroopa poolset finantseeringut uue tsükli alguses. Perioodiks 2021+ seatud üldised prioriteedid on siiski järgmised:

- Nutikam Euroopa, edendades uuen-
duslikku ja nutikat majanduse
ümberkujundamist,
- Rohelisem ja madalama süsiniku-
heitega Euroopa, edendades ülem-
inekut puhtale ja õiglasele energiale,
rohelist ja siniseid investeeringuid,
ringmajandust, kliimamuutustega
kohanemist ja riskiennetust,
- Paremini ühendatud Euroopa,
suurendades liikuvust ja piirkon-
dlikku info- ja sidetehnoloogiate
ühenduvust,
- Sotsiaalsem Euroopa, raken-
dades Euroopa sotsiaalsete õiguste
sammast,
- Kodanikele lähemal asuv Euroopa,
edendades linna-, maa- ja ranni-
kualade jätkusuutlikku ja integreeri-
tud arengut ning kohalikke algatusi.

Kuna 2021+ tsükli rahastamisaot-
lusi ei oodata enne umbes 2022. aastat, uurib linn praegu võimalusi, kuidas eelmises alapeatükis kirjeldatud projekte eelnevatel prioriteetidega sobitada ning üksikasjalikum kava on olemas 2021. aastaks. Mõned projek-
tid, näiteks ajaloomuuseumi rajamine
või arheoloogiapargi arendamine, kuu-
luvad esmatähtsate projektide hulka ja
seetõttu planeeritakse need EL-i rahas-
tuse puudumise korral aastaks 2024 re-
aliseerida linna enda eelarvest või riigi
toetuse abil.

Millise ajakava kohaselt peaks kapitalikulude katmiseks mõeldud tulu laekuma linnale ja / või Euroopa kultuuripealinna projekti ettevalmistamise ja elluviimise eest vastutavale asutusele, kui linn saab Euroopa kultuuripealinna tiitli?

Tulude allikas tegevuskulude jaoks	2019	2020	2021	2022	2023	2024 - Tiitliaasta
EL	10 801 440	14 168 600	6 414 700	28 269	28 269	Kinnitamisel
Vabariigi Valitsus	5 737 794	279 271	321 535	25 619	20 000	Kinnitamisel
Linn	4 571 369	2 290 326	1 741 516	Kinnitamisel	Kinnitamisel	Kinnitamisel
Piirkond	4 598 530	2 729 525	2 146 656	300 000	606 000	Kinnitamisel
Sponsorid	Ei kohaldada	Kinnitamisel	Kinnitamisel	Kinnitamisel	Kinnitamisel	Kinnitamisel
Muu (erainvesteeringud)	2 550 000	1 000 000	Kinnitamisel	Kinnitamisel	Kinnitamisel	Kinnitamisel

5. Juhtimine

Kuna Euroopa struktuurifondide praegune rahastamisperiood on lõppemas ja 2021. aastal algava perioodi rahastamistingimused on alles väljatöötamisel, ei anna ülaltoodud tabel teavet projektide kohta, mida kavandatakse peale 2022. aastat. Kavandatud projektide kohta lugege allpool.

Summad, mida kasutatakse tiitliaasta raames uue kultuuriinfrastruktuuri loomiseks:

Narva linn:

Projekti nimi	Ajavahemik	Eelarve	Allikas
Eesti sajandale aastapäevale pühendatud avalik park	2018 – 2021	2 891 585	NO
Võidupark	2019 – 2021	1 795 901	NO
Rugodivi kultuurikeskuse rekonstrueerimine	2016 – 2019	3 057 105	NO
Ajaloolise raekoja, raekoja platsi renoveerimine	2019 – 2021	7 199 103	NO, EL
Stockholmi väljak, I etapp	2019 - 2021	1 015 507	NO, EL
Narva jalgrattateede võrgu arendamine	2016 – 2021	7 469 469	NO, EL
Narva bussi- ja raudteejaama rekonstrueerimine	2016 – 2019	1 634 023	NO, EL
Narva Pimeaia rekonstrueerimine	2017 – 2019	1 073 143	NO, EL
Kesklinna jahisadama renoveerimine	2019 – 2020	477 584	NO, EL
Narva jõe promenaad, II etapp	2019 – 2021	1 930 992	NO, EL
Narva Kulgu sadama territooriumi renoveerimine	2019 – 2021	259 220	NO, EL
Vabalava teatrikeskus + Loomeinkubaator OBJEKT	2018 – 2019	6 850 000	VV, EI
Narva Muuseum 1 (tööd lossi idatiivas ja uus näitus)	2018 – 2020	4 797 883	VV, EL
Narva Muuseum 2 (tööd läänepoolses hoovis)	2019 – 2022	2 988 565	VV, EL
Kreenholmi tekstiilmuuseum ja avastuskeskus	2019 - 2020	5 000 000	EI, EL

Virumaa (sealhulgas Rakvere linn):

Projekti nimi	Ajavahemik	Eelarve	Allikas
Sillamäe mere promenaad	2098 – 2021	5 302 678	VO, EL
Kiviõli keskväljak	2020	330 000	VO, EL
Jõhvi keskpromenaadi pikendamine linna kagu suunas	2019 – 2021	3 031 950	VO, EL
Multifunktsionaalse staadioni ja mänguväljaku rajamine Jõhvi koolilinnaku piirkonda	2019 – 2021	2 238 518	VO, EL
Jõhvi keskpargi rekonstrueerimine	2019 - 2023	1 741 000	VO, VV
Tammiku hiekkoha (kristluse-eele pühapaik Jõhvi lähedal) rekonstrueerimine	2019 – 2021	145 200	VO, VV
Vallimäe välikontserdikoht (Rakvere)	2019 – 2021	5 611 352	VO, EL
Pikk tänav (Rakvere)	2019	2 288 599	VO, EL
Kutsekooli ühiselamu (Rakvere)	2019	4 600 000	VV

Legend: NO - Narva omavalitsus, VO - Virumaa piirkondade omavalitused, VV - Vabariigi Valitsus, EL - Euroopa Liidu fondid, EI - erainvesteeringud

Kõik ülalnimetatud projektid on valmimisjärgus või nende ehitamist alustatakse lähiajal. Nagu eespool mainitud, on spetsiaalselt tiitliaasta raames plaanis ellu viia veel mitu projekti, mille rahastamine on veel ebaselge. Neist suurimad on:

5. Juhtimine

Narva linn:

Projekti nimi	Ajavahemik	Eelarve	Allikas
Stockholmi väljak, II etapp	2022 – 2025	3 700 000	NO, EL
J. Niimani residentsi rekonstrueerimine ja ajaloomuuseumi rajamine	2019 – 2022	3 000 000	NO, VV, EL
Arheoloogiapargi arendamine J. Niimani elukoha vahetus läheduses	2021 – 2024	2 000 000	NO, VV, EL
Kreenholmi staadioni rekonstrueerimine	2019 - 2021	7 000 000	NO, VV

Virumaa (sealhulgas Rakvere linn):

Projekti nimi	Ajavahemik	Eelarve	Allikas
Arvo Pärdi kontserdimaja ehitus Rakveres	2022 – 2024	14 150 000	VO, VV, EL
Jõhvi vana raudteejaama rekonstrueerimine multifunktsionaalseks kunstimajaks / näitusesaalks	2019 - 2021	530 000	VO, VV

Legend: NO - Narva omavalitsus, VO - Virumaa piirkondade omavalitused, VV - Vabariigi Valitsus, EL - Euroopa Liidu fondid

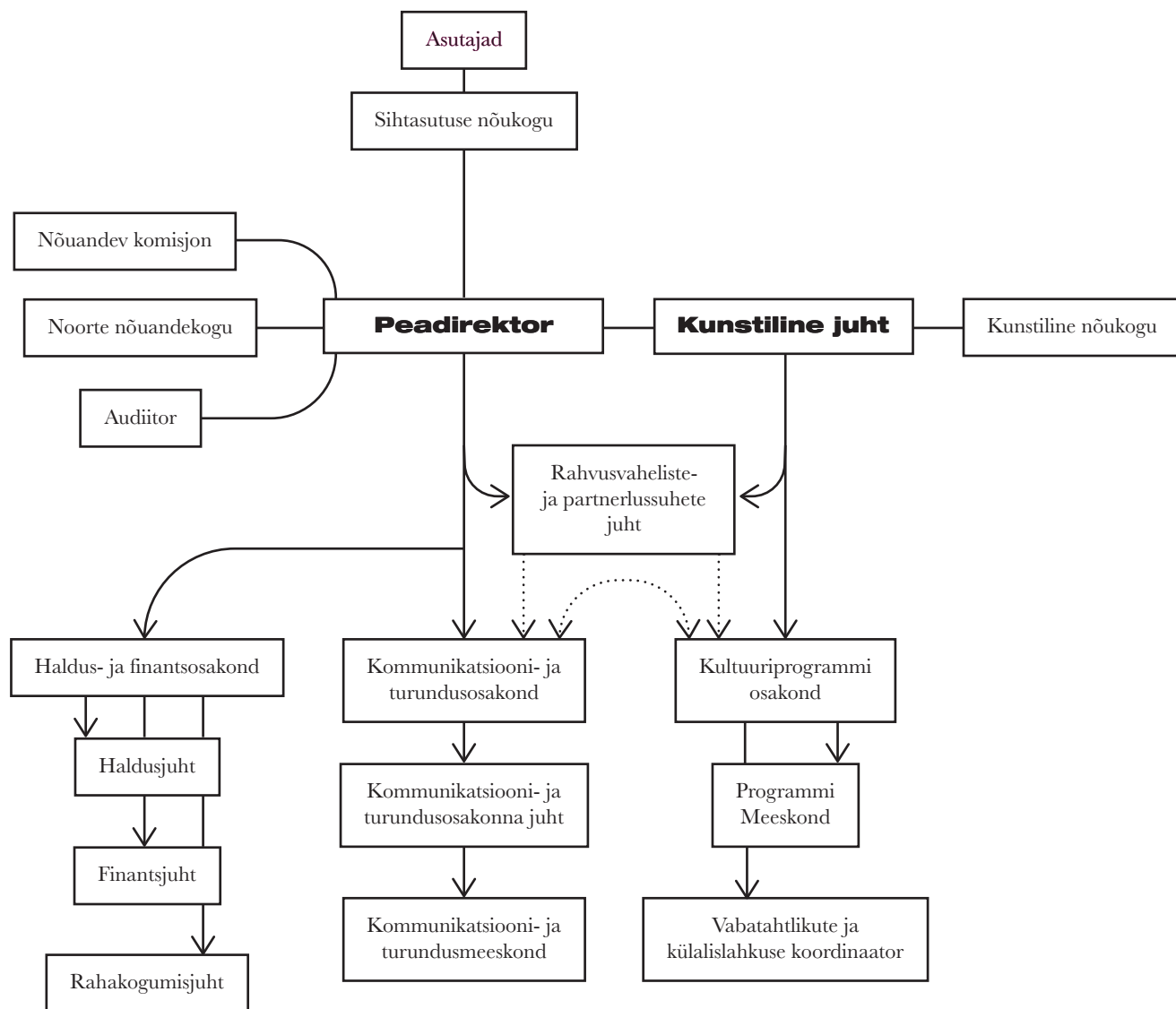
Kõik siin mainitud kavandatud projektid on vastavate omavalitsuste strateegiakavades ning nende finantseerimist on juba taotletud või rahastamisvõimalusi uuritakse.

Samuti on Narva linnal praegu ettevalmistamise või finantseerimise etapis erinevaid infrastruktuuriprojekte, nende hulgas kahe keskkooli rekonstrueerimine, linna tänavavalgustussüsteemi uuendamine, olulise TEN-T rahvusvahelise maantee rekonstrueerimine jt.

Lisaks eeltoodule on ka Ivangorodil, meie naabril üle Narva jõe, oma infrastruktuuri arengukavad. Aastaks 2022 plaanib Ivangorod:

- laiendada oma jõepromenaadi 500 meetri võrra sümmeetriliselt Narva olemasoleva jõepromenaadini - programmi „Narva ja Ivangorodi jõekallaste ajaloolise ansambli integreeritud arendamise III etapp“ kaudu rahastatud projekt kogusummas 2,5 miljonit eurot,
- rekonstrueerida teine ajalooline püsiroholadu Ivangorodi kindluses - projekt, mida rahastatakse läbi ühisprogrammi koos Narva lossiga, kogusummas 3,5 miljonit eurot,
- suurendada Ivangorodi piiripatruljaama läbilaskevõimet 30% võrra.

F. ORGANISATSIOONI STRUKTUUR

Narva2024 haldab eraldi **sihtasutus**, mille asutavad selgesõnaliselt Narva ja Rakvere omavalitsused. Sihtasutuse **nõukogu** koosneb seitsmest liikmest, kelle määravad asutajad ning sellesse kuuluvad kahe asutatava linna esindajad, lisaks teiste piirkondlike partnerite, keskvalitsuse ja sõltumatute ekspertide esindajad. Nõukogu ülesandeks on vastutada sihtasutuse pikaajaliste eesmärkidega seotud Euroopa kultuuripealinna protsessi ettevalmistamise ja teostamise juhtimise ning juhendamise eest.

Peadirektor juhib fondi ja kannab lõplikku vastutust Euroopa kultuuripealinna protsessi õnnestumise eest, esindab globaalselt Narva2024 ja tegutseb kogu fondi koordineeriva sõlmena. Selle ülesande kohaselt vastutab direktor fondi personalistruktuuri korraldamise eest

läbi avalike riigihankemenetluste. Peadirektor vastutab läbi nõukogu asutajate ees. Peadirektori vastutusalasse kuulub fondi kolmest harust koosnev struktuur:

- Kultuuriprogrammi osakond, mida juhib kunstiline juht
- Kommunikatsiooni- ja turundusosakond
- Haldus- ja finantsosakond

Narva2024 korraldusstruktuuri ainulaadseks eripäraks on **rahvusvaheliste suhete ja partnerlussuhete juhi** rolli loomine. Selle rolli ülesandeks on strateegiliste ülemaailmsete partnerlussuhete arendamine valitsus-, munitsipaal- ja eraasutustega, algatades vahetusi, võrgustikke ja delegatsioone, mis on kasulikud Narva2024 eesmärgi saavutamiseks - muutumine Euroopa, Venemaa ja muu maailma vaheliseks koostöökeskuseks. Nad teevad tihedat

koostööd nii programmi- kui ka kommunikatsiooniosakondadega ning alluvad peadirektorile ja kunstilisele juhile selge eesmärgiga maksimeerida Narva2024 rahvusvahelist mõju.

Lisaks nõukogule on peadirektor aruandekohuslane fondi **nõuandekomisjoni** ees, kuhu kuuluvad asutajaliikmete esindajad, samuti institutsionaalsete, äri-, kultuuri- ja kodanikuühiskonna partnerid ning **noorte nõuandekogu** esindajad - asutajaliikmed on siin vähemuses. Nõuandekomisjon kui sõltumatu organ tagab fondi ja selle tegevuste erapooletuse, läbipaistvuse ja kaasatuse.

Välisseireks ja aruandluseks plaanib Narva2024 kasutada KEA European Affairs-i abi, kasutades Narva2024 edusammude pidevaks jälgimiseks

5. Juhtimine

eraldi **audiitorit**.

Kunstilise juhi käsutuses on rahvusvaheline kunstinõukogu, mis koosneb ekspertidest ja kunstnikest kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil. Kunstinõukogu on iseseisev organ, mille ülesandeks on kunstilise juhi nõustamine programmi väljatöötamise ja elluviimisega seotud küsimustes, osalemine avatud ideekorjete kaudu hangitavate projektide hindamisel ning Narva2024 tasakaalustatud kunstilise suuna tagamine.

Kommunikatsiooni küsimustes peavad kultuuriprogrammi osakond ning kommunikatsiooni- ja turundusosakond tegema koostööd, tagades, et kommunikatsioon ja programm toetavad üksteist. Peadirektor ja kunstiline juht peavad jõudma strateegiliste sõnumite ja kommunikatsiooni prioriteetide osas kokkuleppele.

Juriidilise isiku moodustamise põhimõtted tagavad, et organisatsioon on:

- Depolitiseeritud ja detsentraliseeritud (organisatsioonil on olemas organisatsioonilistes ja kunstilistes küsimustes vajalik sõltumatus)
- Avatud kohalikele, piirkondlikele, riiklikele ja rahvusvahelistele partneritele
- Läbipaistev (protsesse juhitakse avalikult ja vastutustundlikult)
- Mitmekesine (soolise, etnilise tausta, sotsiaalsete rühmade ja muu sellise tasakaalu tagamiseks).

Kuidas on see struktuur organiseeritud juhtimistasandil? Palun täpsustage, kes on see inimene (need inimesed), kellel lasub lõplik vastutus projekti globaalse juhtimise eest?

Projekti globaalse juhtimise eest vastutab lõpptulemusena peadirektor. Tema vastutusalasse kuulub fondi kol-

mest harust koosnev struktuur:

- Kultuuriprogrammi osakond
- Kommunikatsiooni- ja turundusosakond
- Haldus- ja finantsosakond

Kultuuriprogrammi osakond

Kultuuriprogrammi osakonda juhib **kunstiline juht**. Kunstiline juht valitakse rahvusvahelise konkursi kaudu ja ta vastutab professionaalselt Narva2024 kultuuriprogrammi elluviimise eest ning esindab Narva2024 kunstilise visiooni ja ülemaailmse tegevuskava küsimustes. Kunstiline juht juhendab ka **programمیمeeskonna** tööd, kes vastutab Narva2024 seitsme haruprogrammi väljatöötamise eest. Selle ülesande kohaselt vastutavad kohalike, piirkondlike, riiklike ja rahvusvaheliste partnerlussuhete tagamise ja oma kavade õigeaegse väljatöötamise eest üksikute programmide juhid. Tihedas koostöös kunstilise juhiga tagavad meeskonnajuhid Narva2024 üldise kultuuriprogrammi järjepidevuse. Meeskonna juhte abistab ka **kunstiline nõukogu**, pakkudes nõuandeid ja juhiseid programmi tasakaalustatud arendamiseks ning **projektijuhid**, kes töötavad partnerorganisatsioonide esindajatena ja üksikute praktikutena, kes vastutavad programmide raames üksikute projektide väljatöötamise eest. Osakond võtab tööle ka **vabatahtlike ja külalislahkuse koordinaatori**, et teha tihedat koostööd programmi meeskonnaga ning abistada programmi kavandamist vabatahtlike tegevuste ja külalislahkuse valdkonnas.

Kommunikatsiooni- ja turundusosakond

Kommunikatsiooni- ja turundusosakonna juht juhib kommunikatsiooni- ja turundusosakonda, vastutades nii kohaliku kui ka rahvusvahelise suhtluse, avalike suhete, ajakirjandusega

lävimise ja turunduse eest. Arvestades Narva positsiooni Venemaa piiril ja keskendumist piiriülesele programmitööle, kuuluvad osakonna **kommunikatsiooni- ja turundusmeeskonda** eraldi **rahvusvaheline kommunikatsioonijuht**, **vene kommunikatsioonijuht** ja **kaasamisjuht**, kes vastutab kohaliku kommunikatsiooni eest. Teavitusjuht on piirkonnas kättesaadav, et vastata küsimustele, osaleda mitteametlikel koosviibimistel ja tegutseda kohaliku kogukonna üldise kokkupuutepunktina kõigis kandidatuuri puudutavates küsimustes. Ettevalmistusprotsessi algfaasis viib turundustegevusi läbi **turundusjuht** ise, hiljem lisandub protsessi assistent ning suurem osa brändimisest ja disainist toimub allhanke korras. Kommunikatsioonimeeskond, keda abistab **sotsiaalmeedia juht**, annab aru otse kommunikatsiooni- ja turundusjuhile. Meeskond peab olema tihedalt seotud üksus, mis vastutab Narva2024 järjepideva, kuid nüansirikka esindamise eest erinevates kanalites ja sihtrühmade ning koordineerib koos kultuuriprogrammi osakonnaga ühiseid jõupingutusi.

Haldus- ja finantsosakond

Haldus- ja finantsosakond hõlmab kolme üldist suunda koos nende eest vastutavate juhtidega:

- Haldusjuht - vastutab personali komplekteerimise, riigihangete, logistika, Narva2024 rajatiste järelevalve, infrastruktuuri, graafikute, dokumenteerimise jms eest
- Finantsjuht - vastutab iga-aastase eelarve koostamise, aruannete ja auditite eest
- Rahakogumisjuht - abistab meeskonda sponsorluse laiendamisel, EL-i ja riiklike finantseeringute taotlemisel, ühisrahastamise algatuste koordineerimisel jne.

Ametikoht / Aasta	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Peadirektor	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK
Kunstiline juht	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK
Juhiassistent	1 OK	1 TK	1 TK	1 TK	1 OK	1 OK
Rahvusvaheliste suhete juht	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK
Programmi meeskond	1 TK/2 OK	2 TK/4 OK	4 TK/4 OK	8 TK	10 TK	1 TK/2 OK
Projektijuhid	15 VK	20 VK	30 VK	40 VK	50 VK	10 VK

5. Juhtimine

Ametikoht / Aasta	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vabatahtlikud ja külalislahkus	1 OK	1 OK	1 TK	2 TK	2 TK	
Kommunikatsiooni- ja turundusjuht	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK
Kommunikatsiooni- ja turundusmeeskond	2 OK	1 TK/1 OK	2 TK/2 OK	4 TK	4 TK	1 TK/1 OK
Haldusjuht	1 OK	1 TK	1 TK	1 TK	1 TK	1 OK
Finantsjuht	1 OK	1 TK	1 TK	1 TK	2 TK	1 TK
Rahakogumine	1 OK	1 TK	1 TK	2 TK	2 TK	1 OK
AMETIKOHTI AASTA KOHTA	5 TK 8 OK 15 VK	11 TK 6 OK 20 VK	15 TK 6 OK 30 VK	23 TK 40 VK	26 TK 50+ VK	7 TK 6 OK 10 VK

TK - täiskohaga, OK - osalise koormusega, VK - vabakutseline

Kuidas tagate, et sellel struktuuril on Euroopa kultuuripealinna projekti kultuuriprogrammi kavandamiseks, juhtimiseks ja eluviimiseks vajalike oskuste ja kogemustega töötajaid?

Kandideerimise algusest peale on meil olnud õnn nautida riiklikku ja rahvusvahelist huvi ja tuge. Nagu näeme, on see nii mitmel põhjusel. Esiteks on Narva töötamiseks huvitav koht, kuna see pole nii arenenud kui ülejäänud Eesti. Siin on palju ära teha ja see motiveerib inimesi, kes tahavad, et nende töö oleks tähendusrikas. Teiseks on väljakutsed, millega Narva ühiskonnana silmitsi seisab, ja keskkond ise ainulaadsed, seega meelitab linn ligi inimesi, kes ei huvitu tavalisest, vaid soovivad selle väljakutse nimel kõvasti pingutada. Kolmandaks, Narva geograafiline asend ja keskendumine ida ja lääne vaheliseks keskuseks olemisele muudavad linna rahvusvahelise strateegilise tähtsusega Euroopa kultuuripealinnaks. Kõik see loob viljaka pinnase erakordsete inimeste jaoks, keda otsime, et täita Narva2024 visiooni edukaks läbiviimiseks vajalikke ametikohti.

Kui Narvale määratakse kultuuripealinna tiitel, kuulutatakse välja avalik konkurss peadirektori ja kunstilise juhi ametikohtade täitmiseks - selgete nõuetega vajaliku kogemuse ja teadmiste osas. Ülejäänud ametikohad täidetakse avaliku hankemenetluse teel. Nendele ametikohtadele esitatavad nõudmised on keerukad, väärtustades kolmekeelset suhtlemisoskust, asjakohast haridust ja töökogemust, nii et spetsialistid, kes lõpuks neid rolle täidavad, on täiesti võimelised Narva konteksti

sti esitama.

Oleme tänulikud, et meie partnerite nimekirjas leidub tähelepanuväärseid asutusi ja spetsialiste üle Eesti, Euroopa ja Venemaa, kes tagavad Narva2024 visiooni edastamise võimalikult kõrgel tasemel. Lisaks riiklikele ja rahvusvahelistele kaastöötajatele parandame läbi oma projekti LEVEL UP Narva kohalike kultuuriettevõtjate, noorte ettevõtjate spetsialistide ja kunstnike oskusi. Kasutades selle kandideerimise ajendiks olnud väärtuseid - avatust; nälga sisukate väljakutsete, arengu ja rahvusvaheliste suhete järele; ja võttes kasutusele selle alajaotuse esimeses lõigus kirjeldatud ressursse - oleme kindlad, et koostame meeskonna, kes suudab täita Narva2024 visiooni vastavalt kõrgetele standarditele.

Kuidas te tagate asjakohase koostöö kohalike omavalitsuste ja selle struktuuri, sealhulgas kunstimeeskonna, vahel?

Narva ja Rakvere omavalitsused asutavad ühiselt fondi kandideerimiskava täitmiseks. Peadirektor on asutajate ees aruandekohuslane nõukogu kaudu, kuhu kuuluvad ka asutajaliikmete esindajad. Seega on kohalike omavalitsuste ja fondi struktuuri vahel otsene seos, mida tasakaalustab sõltumatute nõuande-, noorte- ja kunstikomisjonide olemasolu. Narva ja Rakvere linnavalitsustes, samuti teiste osalevate omavalitsuste asukohtades korraldatakse regulaarselt koosolekuid ja ettekandeid. Nendel kohtumistel informeeritakse asutusi Narva2024 ettevalmistamise arengust - tagades, et kõigi asjakohaste asutuste osakonnad oleksid täielikult

teadlikud Narva2024 protsessist ja saaksid vastavalt oma tegevusi kavandada.

Vahetult peale Euroopa kultuuripealinna võistluse eelvooru edukat läbimist tekkis hetkeline segadus, kuidas edasi liikuda. See kogemus õpetas meile edasilikumiseks kõige kasulikumat vahendit, nimelt: tipptasemel suhtlust. Kui Narva võidab tiitli, jätkame avatud ja kõikehõlmavat sõnumivahetust - nii ametiasutuste kui ka kodanikuühiskonnaga (kes ametivõime valib) - kasutades meie kandidatuuri juhtpõhimõtet. Peale sellest raskusest läbi navigeerimist oleme nüüd kindlameelsemad, visamad ja väledamad - kõik need omadused aitasid meil end taastada. Selle taotlusraamatu valmimine on selle püsivuse sümboliks.

Milliste kriteeriumide ja kokkulepete alusel on valitud või valitakse peadirektor ja kunstiline juht? Millised on või saavad olema nende vastavad profiilid? Millal nad ametisse astuvad? Millised on nende vastavad tegevusvaldkonnad?

Tagasiside meie eelvaliku taotlusraamatu kohta näitas, et taotlemismenetluse teises etapis vajab Narva2024 täpsemat kunstilist ja korralduslikku juhendamist. Sel põhjusel vaadati taotluse väljatöötamise teises etapis meeskond üle ja määrati konkreetne projektijuht ja kunstiline juht.

Kuna Euroopa kultuuripealinna taotluse ettevalmistamine on kogukonna protsess, mis võitleb ühiselt oma nõrkade kohtadega, siis projektijuhi rolli otisisime inimest, kes lisaks meeskonna

5. Juhtimine

juhtimisele oleks usaldusväärne ka kohalike elanike jaoks ning lisaks võimaline nägema ka laiemat konteksti, milles Narva asub. Selle tulemusel määrati antud ametikohale Narva peaarhitekt ja eelvaliku ajal üks pühendunumaid Narva2024 edendajaid Ivan Sergejev. Hr Sergejev on arhitekt, kes on omandanud oma akadeemilised ja erialased kogemused mõlemal pool Atlandi ookeani ning kellel on linna töötajana laitmatu maine ja ta on lisaks ka "narvakas".

Kunstiliseks juhiks määrati Ilmar Raag - rahvusvaheliselt tunnustatud Eesti filmirežissöör ja strateegilise kommunikatsiooni ekspert. Lisaks suurepärasele mainele Eesti Ringhäälingu endise juhina ja oma kaubamärgile, milleks on loominguiline lähenemine, mis tasakaalustab sürreaalsust pragmaatilisusega, on hr Raagil ka juured Narvas, ta räägib vabalt vene keelt ja on korduvalt filminud Venemaal - kõige selle tõttu on ta ideaalne mees selle ametikoha jaoks. Siiski lepitati kokku, et juhul, kui Narvale omistatakse 2024. aasta Euroopa kultuuripealinna tiitel, kuulutatakse välja rahvusvaheline avatud konkurss peadirektori ja kunstilise juhi ametikohtadele. Seda tehakse seetõttu, et me tõesti soovime, et selles raamatus esitatud visiooni viiksid ellu parimad saada olevad rahvusvahelised spetsialistid.

Eduka taotluse korral kuulutatakse konkurss välja 2019. aasta septembri lõpuks, tulemused saavad eeldatavasti 2019. aasta oktoobri lõpuks. Peadirektor ja kunstiline juht alustavad tööd niipea, kui nad ametisse astuvad, et töötada 2019. aasta lõpuks välja tegevuskava, mis hõlmab kogu Narva2024 perioodi. Eeldame, et Narva2024 meeskond koosneb andekatest inimestest, kes toovad oma oskused ja teadmised Narva teenistusse. Nii peadirektor kui ka kunstiline juht peavad looma sellise keskkonna, kus need talendid saavad jõudsalt kasvada.

Peadirektorile esitatavad nõuded on järgmised:

Ametikoha eesmärk:

Visiooni horisondil hoidmine ja rahandustähtaegadest kinni pidamine; meeskonnale parima võimaliku töökeskkonna loomine; ning tipptaseme, kvaliteedi, läbipaistvuse ja avatud suhtluse hõlbustamine.

Nõuded:

- Kogemus ja suurepärase maine pikaajalistes rahvusvahelistes kultuuriprojektides, mis on võrreldavad Euroopa kultuuripealinnaga nii ulatuse kui ka keerukuse poolest
- Teadlikkus ja kogemused riiklikes ja rahvusvahelistes kultuuristrateegiates ja -poliitikas, keskendudes Euroopa ja Venemaa suhetele
- Tugevad suhtlemis-, turundus-, juhtimis- ja rahakogumisoskused
- Valdab vähemalt eesti, inglise ja vene keelt
- Omab kogemust erinevate rahvusvaheliste meeskondade juhtimisel
- Suurepärase oskused läbirääkimiste ja diplomaatia alal
- Suurepärase surve all töötamise maine - täpsetest tähtaegadest kriisikommunikatsioonini
- Oskus innustada ja julgustada.

Kunstilisele juhile esitatavad nõuded on järgmised:

Ametikoha eesmärk:

Koostöös programmimeeskonna ja kunstnikkudega taotlusraamatu põhjal kõrgeimatele rahvusvahelistele standarditele vastava põneva programmi väljatöötamine. On võimeline edastama seda programmi nii erinevatele sihtrühmadele kui ka laiemale kohalikule ja rahvusvahelisele publikule.

Nõuded:

- Kogemus juhtivate rahvusvaheliste kunsti- ja / või kultuuriprojektide alal
  - Parimate tavade ja teadmiste tundmine publiku arendamise, kultuurilise suutlikkuse suurendamise ja kogukonna kaasamise valdkonnas
  - Selge visioon taotlusraamatus kirjeldatud programmi elluviimiseks koos oskusega ühendada erinevad ideed ja vaated selgeks, eesmärgistatud ja edasiantavaks plaaniks
  - Narva kultuurikonteksti ja sellest tuleneva kohaliku kultuurimaastiku eripära tundmine ja austamine
  - Omab erinevate rahvusvaheliste ekspertide ja loojate meeskondadega töötamise kogemust
  - Tõhusad suhtlemis- ja avaliku esinemise oskused
  - Tõestatud kogemus ajakirjandussuhete alal
  - Suurepärase surve all töötamise maine - täpsetest tähtaegadest kriisikommunikatsioonini
  - Oskus motiveerida ja julgustada
- Kui ettevalmistus- ja elluviimisperi- oodil toimuvad muutused peadirektori

või kunstilise juhi ametikohal, kuulutatakse ühe kuu jooksul peale eelmise juhi tagasiastumist välja eespool nimetatud kriteeriumitele vastav rahvusvaheline avatud konkurss. Uus juht valitakse ja kinnitatakse Narva2024 nõukogu poolt.

G. RISKIANALÜÜS

Kas te olete läbi viinud / kavandanud riskianalüüsi? Millised on teie poolt kavandatud riskivähendamise meetmed?

Situatsiooniplaan põhineb Narva kultuuristrateegia riskihindamise analüüsil, mida on edasi arendatud, et hõlmata Euroopa kultuuripealinna rakendamise ja haldamisega seotud spetsiifilisi riske. Oleme läbi viinud oma tugevuste, nõrkuste, võimaluste ja ohtude üksikasjaliku TNVO-analüüsi. Samuti oleme hoolikalt uurinud varasemate majandusnõukogude linnade kogemusi, õppides nii nende kogemustest ja õppetundidest kui ka kõigi varasemate tiitlivõistluste omanike vahe- ja lõpparuandeid. Oleme hästi kursis tõsiste küsimustega, millega on kokku puutunud mitmed eelnevad ja tulevased Euroopa kultuuripealinnad ning arvestame ka Narva enda probleemide ja väljakutsetega.

Selle asemel, et proovida varjata või suhkruga katta probleeme, millega 2019. aasta alguses silmitsi seisime, oleme selle kogemuse oma riskianalüüsi sisse kirjutanud ja usume, et suudame pakkuda paremat Euroopa kultuuripealinna kogemust just tänu nendele probleemidele. Me tunneme end enesekindlamalt, kui kunagi varem. Naudime nii Narva linnavolikogu kui ka kõigi ümbritsevate omavalitsuste, sealhulgas Rakvere tuge. Euroopa kultuuripealinn on koos rahaliste kohustustega kaasatud kõigi tasandite linnastrateegiasse, mis loob stabiilse aluse kvaliteetse Euroopa kultuuripealinna protsessi kavandamiseks ja rakendamiseks. Järgmised riskihindamise ja riskivähendamise planeerimise mudelid tutvustavad projekti kõige kriitilisemaid aspekte:

5. Juhtimine

Riski kategooria	Võimalikud riskid	Riski vähendavad meetmed
Poliitilised ja geopoliitilised riskid	Kohalike poliitike toetuse puudumine, prioriteetide muutmine pärast 2021. aasta kohalike valimisi.	Narva2024 on lisatud kõikidesse kriitilistesse strateegilistesse dokumentidesse, sealhulgas linnastrateegiasse, rahalistesse kohustustesse, kultuuristrateegiasse 2030 ja piirkonna arengustrateegiasse. Meeskond teeb tihedat koostööd kohalike poliitikakujundajatega, et neid kogu protsessi kaasata ja neid sellest informeerida. On oluline, et nad tunneksid selle protsessi suhtes tugevat omanditunnet. Lisaks luues kogukonnas ja kodanikes tugevat toetust ja omanditunnet, tegelevad poliitikutud väiksema töenäosusega hävitavate tegevustega. Luues Rakverega ühise sihtasutuse, kaasates nõuandekomisjoni kõik peamised sidusrühmad, ning tellides välise järelevalve- ja hindamispartneri, kes avaldab regulaarseid aruandeid Euroopa kultuuripealinn 2024 edusammude kohta, piirab struktuur ühe linnavolikogu ühepoolseid otsuseid, kuna juhtimismudel põhineb laiaulatuslikul kaasamisel.
	Tõenäosus: Mõõdukas	
	Rahvusvaheline või piirkondlik kriis, mis mõjutab kahepoolseid või mitmepoolseid suhteid Eesti, Venemaa ja Euroopa Liidu vahel.	Narva2024 propageerib poliitiliselt erapooletut filosoofiat. Isegi sellisel ebatõenäolisel juhul, kui kuskil tekib Venemaad kaasav relvastatud konflikt, esitletakse Narva2024 kultuuripealinna projekti üldise vaimu tõttu läbirääkimiste punktina. Teeme tihedat koostööd Venemaa kultuuri- ja kunstivaldkonna sidusrühmadega ning seeläbi piirame projektide poliitilist mõju ja olemust. Teeme koostööd ka otse Venemaal asuvate naaberpiirkondade, sealhulgas Ivangorodiga, et saavutada ühiseid kasulikke tulemusi (heaks näiteks on Interregi rahastatud Narva – Ivangorodi ühisprojektid).
	Tõenäosus: Mõõdukas	
Finants- ja majandusriskid	Avalikest allikatest rahalise toetuse vähendamine, sealhulgas linnade ja keskvalitsuste eelarvepiirangud.	Nii linna- kui keskvalitsused on oma rahalise toetuse juba andnud. Töötame avatud, läbipaistval ja kaasaval viisil, et hoida kõik finantspartnerid kogu protsessi vältel teadlikena ja kaasatuna. Oleme ka ette valmistanud alternatiivse stsenaariumi (plaan B) programmi elluviimiseks vähendatud eelarve tingimustes. Kõik osapooled on oma kohustustes selgelt öelnud, et nende toetus peaks olema teistele partneritele protsessi rahastamisel katalüsaatoriks. Näiteks on keskvalitsuse otsuses selgelt öeldud, et nad rahastavad seda protsessi 50%-ga kogu eelarve ulatusest, kuni 10 miljoni euroga. See tähendab, et selleks, et linn ja teised partnerid saaksid valitsuse eraldatud maksimaalset toetust, peavad nad panustama ka lubatud eraldatavad summad. Kaasame välisseireprotsessi ka eelarvelised kulukohustused, mis tähendab, et linna ja tema partnerite iga-aastased panused avaldatakse Narva2024 veebipõhisel armatuurlaual kõikidel kodanikele.
	Tõenäosus: Mõõdukas	
	Programmi kavandamiseks puuduvad erainvesteeringud ja sponsorlussuhted.	Oleme juba käivitanud oma ettevõtetele mõeldud partnerlusprogrammi, et teha koostööd ettevõtetega, kes on valmis investeerima Euroopa kultuuripealinna kunstiprogrammi. 2019. aasta alguses, kui kerkisid esile algsed probleemid ettevalmistusetapi riikliku rahastamisega, paljud piirkonna suurettvõtted tulid ise oma rahalist tuge pakkuma. Potentsiaalsete sponsorite nimekirjas on juba mõned piirkonna juhtivad ettevõtted, näiteks Fortaco, Narva värav (Kreenholmi tootmine) ja Eesti Energia. Huvi on näidanud üles mitmed riiklikud ja Põhjamaade ettevõtted. Ida-Viru on sotsiaalsete ja keskkonnamaalasete väljakutsetega piirkond ning ettevõtted, kellel on hästi töötav ettevõtete sotsiaalse vastutuse programm, on otsinud olulisi projekte, millesse investeerida ja millel oleks piirkonna arengule märkimisväärsem mõju. Oleme sellele heale tahtele üles ehitanud tiheda koostöö ettevõtetega ja oleme fondi struktuuris ette näinud ettevõttesuhete / sponsorluse koordinaatori. Ka mitmed algatused ja partnerid, kelle oleme programmi lisanud, saavad juba märkimisväärset tuge erasektorist. Seetõttu jätkame nende partneritega koostööd ja tõstame esile ka „kultuurisõprade“ - ettevõtete, kes panustavad Narva2024 programmi - rolli.
	Tõenäosus: Madal	
	Riigihanke-eeskirjadest tingitud viivituste väärhaldamine sisemises rahanduses.	Sihtasutus vastutab eelarvehalduse eest ning töötab vastavalt Eesti seadustele nõukogu (koos Narva ja Rakvere esindajatega), siseauditi (nõukogule aruande koostamise iga-aastane protsess) ning välise järelevalve ja hindamispartneri range järelevalve all. Narval ja Rakverel on pikaajaline kogemus suuremahuliste investeerimisprojektide ja hangete täitmisel. Mõlemas linnas töötavad finants- ja investeerimisosakonnad, mis teevad sihtasutusega tihedat koostööd hankemenetluste ettevalmistamisel ja nende seaduse kohasel rakendamisel.
	Tõenäosus: Madal	
	Puuduvad oskused ja pädevused rahvusvaheliste partnerlussuhete loomiseks ja edukaks lisaraha taotlemiseks.	Paljudel partneritel, kellega koostööd teeme, on juba märkimisväärne ja edukas kogemus lisatoetuste taotlemisel, sealhulgas ka EL-i fondidest. Kasutame seda kogemust ja pädevuste kogumit teadmiste saamiseks ja partnerluse sõlmimise tõenäosuse suurendamiseks Euroopa sidusrühmade ja võrgustikega ning ühistes EL-i rahastamisskeemides osalemiseks. Oleme oma suutlikkuse suurendamise algatuse LEVEL UP NARVA põhiideemadeks lisanud ka rahvusvahelistumise, võrgustike loomise, projektijuhtimise ja rahastamise. Korraldame koos Loova Euroopa Eesti töölauga potentsiaalsetele taotlejatele koolitusi, infopäevi ja mentorlussessioone. Lisaks käivitame kultuuriorganisatsioonidele õppekõlastuste programmi, et siduda neid kriitiliste Euroopa võrgustikega.
	Tõenäosus: Mõõdukas	

5. Juhtimine

Riski kategooria	Võimalikud riskid	Riski vähendavad meetmed
Personaliga seotud riskid	Muudatused Euroopa kultuuripealinna 2024 programmi rakendavas meeskonnas, viimase hetke asendamised või poliitiline vahelesegamine fondi töösse.	Sarnaste probleemide vältimiseks, mida on kogenud paljud hiljutised Euroopa kultuuripealinna tiitliomanikud, on Narva pühendunud sihtasutuse loomisele viisil, mis oluliselt vähendaks riski. Narva2024 rajatakse koos Rakverega võrdsetel tingimustel, mõlemad linnad määravad nõukogusse sama arvu liikmeid. Samuti hõlmab struktuur avatud ja läbipaistvat juhtimist, kaasates nõuandekomisjoni, kuhu kuuluvad kodanikuühiskonna, kunstiringkondade esindajad ja kohalikud sidusrühmad. Lisaks sõlmitakse välise järelevalve- ja hindamispartneriga leping Euroopa kultuuripealinn 2024 edusamme käsitlevate aastaaruannete ettevalmistamiseks ja avaldamiseks. See tähendab, et oleme võtnud endale kohustuse viia Euroopa kultuuripealinna protsess läbi võimalikult aruandvalt ja vastutustundlikult.
	Töenäosus: Mõõdukas	
	Raskused kvaliteetse personali leidmisel ja palkamisel, et Euroopa kultuuripealinn 2024 protsessi läbi viia.	Narva on küll väike, kuid koos piirkonnaga on meil Euroopa kultuuripealinna ettevalmistuse ja teostuse elluviimiseks olemas juba suur arv kõrgetasemelisi piisavalt kogenud kultuurikorraldajaid. Valdava osa lõppfaasi ettevalmistavatest meeskondadest moodustavad inimesed Narva ja Virumaa piirkonnast; seega pärinevad teadmised ja kogemused peamiselt seestpoolt. Samal ajal on meil kavas avada läbi rahvusvahelise konkursi kõik ametikohad (sealhulgas peadirektor ja kunstiline juht) kõige sobivamate ja kvalifitseeritumate inimeste leidmiseks. Tuginedes taotlusraamatu ettevalmistamise etapis saadud kogemustele, ei olnud meil raskusi juhtimis- ja kunstimeeskondade jaoks väga professionaalsete ja inspireerivate inimeste leidmisega. Narva on justkui magnet inimestele, kes soovivad mõju avaldada ega karda väljakutseid.
	Kohalike kultuurijuhtide ja ettevõtjate ebapiisav suutlikkus ja võime kvaliteetse programmi ellu viia.	Oskuste puuduse riski leevendamiseks käivitame avaliku ja erasektori organisatsioonide kultuurikorraldajatele ulatusliku suutlikkuse arendamise programmi. Programm LEVEL UP NARVA käivitub 2020. aastal ja see jätkub ühe Euroopa kultuuripealinna pärandprojektina. LEVEL UP NARVA hõlmab koolitusi, juhendamist, mentorlust, töötube, seminare, õppevisiite ja veebipõhist projektarenduse inkubatsiooni. Teemad on kultuurikorralduse valdkonnast, sealhulgas suundumused; publiku kaasamine; projektijuhtimine; rahvusvahelistumine; uued tegevus- ja ärimudelid; meedia ja kommunikatsioon; kogukonna teavitamine ja palju muud. Alaprogramm UNLOCK on suunatud tulevastele sektori juhtidele. Koostöö olemasolevate korraldajate ja kultuurijuhtidega kuulub alaprogrammi EMPOWER alla. Ja alaprogramm ACCELERATE EUROPE keskendub rahvusvahelistumisele, ekspordile ning sidemete loomisele Euroopa ja piiriüleste võrgustikega.
	Töenäosus: Mõõdukas	
Publiku reaktsiooniga seotud riskid	Ühiskondliku huvi puudumine ja madal osalemismäär üritustel ja projektides.	Küsitlused näitavad Narva ja Virumaa piirkonnas märkimisväärselt huvi, teadlikkust ja toetust Euroopa kultuuripealinn 2024 vastu. Viimased aastad on tõestanud, et eestlased ja välismaalased (nii Euroopast kui ka Venemaalt) on Narvast üha enam huvitatud - turism ja külastajate arv on taevasse tõusnud, eriti peale seda, kui Narva teatas oma plaanist kandideerida Euroopa kultuuripealinna tiitlile. Oleme veendunud, et kvaliteetse ja rikkaliku kunstiprogrammi, uute investeeringute ning enneolematute turundus- ja kommunikatsioonipüüdluste abil saavad Narva ja kogu piirkond olla uue renessansi tunnustajateks. Samuti korraldame ulatusliku publiku arendamise programmi ja hõlbustame juurdepääsu erinevatele kogukonna liikmetele - sealhulgas noortele, eakatele, puuetega inimestele ja teistele - et neil oleks võimalus aktiivselt tegevustest osa võtta.
	Töenäosus: Mõõdukas	
	Kohalikud kodanikud lükkavad mõne pakutud teema või projekti tagasi.	Kohalikud elanikud on juba aktiivselt programmi arendamisse kaasatud ja nende hõlmamine jätkub ettevalmistusaastate vältel avatud konkursi kaudu. Koos teabevahetuspüüdlustega käivitatakse intensiivne publiku arendamise programm, et luua Narva2024, kus oleks esindatud erinevad hääled. Loomulikult ei meeldi kõigile ettevõtmise kõik aspektid - kuid oleme välja pakkunud mitmekesise ja elava programmi, kus kõik kogukonna liikmed leiavad piisavalt, et täita oma vajadusi ja soove.
	Töenäosus: Madal	
Tegevuse ja logistikaga seotud riskid	Piiratud võime kõiki külastajaid vastu võtta, viivitused kavandatud avaliku ja erasektori investeeringutes.	Narvas ja ümbritsevates piirkondades on kavandamise faasis mitu erainvesteeringute projekti, mis parandavad märkimisväärselt turismiteenuste osutamise võimet. Teeme nende arendajatega tihedat koostööd ja jälgime olukorda regulaarselt. Oleme juba alustanud läbirääkimisi erasektori organisatsioonidega, et kavandada majutuse ja muude sellega seotud teenuste jaoks alternatiivseid lahendusi. Peame arutelusid koolide ja kõrgkoolidega nende majutusruumide ajutise kasutamise võimaluste üle suvekuudel programmi tipphetkede toimumise ajal. Ja lõpetuseks, kui programmi tippaegadeks on vaja rohkem majutusvõimalusi, loome Euroopa kultuuripealinn 2024 bussiteenuse, et majutada külastajaid ümberkaudsetesse hotellide ja spaadega linnadesse ning saame teha koostööd Eesti parvlaevafirmadega, et kasutada Sillamäe sadamas asuvaid laevu ujuvate hotellidena - Hollandis toimuvate festivalide tavaline komme. Narva on juba heaks kiitnud investeeringud bussi- ja raudteejaamade renoveerimisprojektidesse, et parandada saabuvate ja lahkuvate transporditeenuste kvaliteeti. Teeme tihedat koostööd riikliku raudtee-ettevõtja Elroniga, et veenduda, et investeeringud raudteesüsteemidesse vähendavad Narva jõudmiseks kuluvat aega.
	Töenäosus: Mõõdukas	
	Kvaliteedi ja tõhususe puudumine projektide elluviimisel ja ürituste korraldamisel.	Kõigil programmi juhtivatel partneritel on piisavalt kogemusi kvaliteetsete projektide elluviimiseks. Rakendame Narva2024 projektidele ja üritustele kvaliteedistandardit, et tagada kõigi Euroopa kultuuripealinna nime all olevate projektide kvaliteedistandardite kohane juhtimine. Suutlikkuse suurendamise algatus LEVEL UP NARVA pöörab tähelepanu projektijuhtimise ja ürituste korraldamise oskustele ja pädevustele.
	Töenäosus: Madal	

5. Juhtimine

Riski kategooria	Võimalikud riskid	Riski vähendavad meetmed
Turundus- ja kommunikatsiooniriskid	Raskused teate edastamiseks rahvusvahelistele meediaväljaannetele.	Väikeste riikide ja väikeste linnade (ja eriti väikeste riikide väikelinnade) jaoks on rahvusvahelistesse meediapalkkirjadesse jõudmine keeruline. Kuid viimase kahe aasta jooksul oleme tõestanud, et Narva on ainulaadne koht, millel on potentsiaal sattuda maailma kõige mõjukamate uudistekanalite esikaantele - ja mitte negatiivsete lugude, vaid positiivsete muutuste tõttu. Oleme juba kokku kogunud suurepärase ajakirjanike grupi juhtivate trüki- ja audiovisuaalsete meediumite esindajatelt üle kogu maailma. Teeme tihedat koostööd ajakirjanikega, korraldades külastusi Narva ja selle võtmeprogrammiüritustele. Samuti rakendame proaktiivset turundusplaani, et levitada Narva inspireerivat lugu. Narva saab heade uudiste majakaks ajal, kui Euroopa ja maailm vajavad just häid uudiseid. Meediahuvi Narva vastu on olnud loomulik ja orgaaniline. Ajalehtedes The New York Times ja The Economist on lisaks geopolitiilistest muredest rääkivatele pealugudele avaldatud juba lugusid ka Narvast kui kultuuriuudajast. Inspireerivate programmitööde ja algatuste tõttu, mille oleme ette võtnud koostöös mainekate Venemaa ja Euroopa organisatsioonidega, on tõenäoline, et rahvusvaheline ajakirjandus peab meie lugu intrigeerivaks.
	Tõenäosus: Madal	
	Risk saada võimalike Venemaa koostööga seotud ebaõnnestumiste või projektide tõttu halba meediakajastust.	Loomulikult ei saa me kontrollida kõiki uudiseid, Narva lähedust Venemaale püütakse kasutada kahtluste tekitamiseks ja valenarratiivide levitamiseks. Kuid me teeme selle nimel kõvasti tööd, et olla võimalikult hästi ette valmistatud. Töötame välja meediasuhete jaoks üksikasjaliku situatsiooniplaani. Loomes potentsiaalselt kahjuliku uudistevoo tasakaalustamiseks otsesid isiklikke suhteid (nagu oleme juba teinud) paljude kvaliteetsetes meediakanalites töötavate usaldusväärsete ajakirjanikega. Käivitame Eesti ja Euroopa ajakirjanike koolitusprogrammi Venemaa kajastamiseks, eriti kultuurivaldkonnas. Teeme tihedat koostööd oma saatkondadega kogu Euroopas, et valmistuda reageerima igale Narva vastu suunatud meediakampaaniale. Lisaks võtame meediakajastust piisavalt tõsiselt, et kaasata see osana meie programmi ("Kriitiline mõtlemine, lugemine ja kirjutamine" programmis "Sild - ida ja lääs"). Kunagi ei saa infoajastul rünnakuteks 100% valmis olla, kuid Narval on inimesi ja teadmiseid, et olla nii valmis kui võimalik. Meie kogemuste kohaselt on väärinformatsiooni risk suurim kui fakte ja tasakaalustatud uudiseid ei levitata võrdset. Meie strateegiaks on teadlikult läbipaistvad ja avatud meediasuhted, eriti vene ajakirjanikega, vastupidiselt „ei kommenteeri“ poliitikale, mis tekitab kiiresti umbusaldust ja ei aita kaasa meiepoolse loo levikule. Hea näide on Venemaa meedias kajastatud President Kersti Kaljulaidi kevadine visiit Moskvasse. Avatud ja aus draamavaba suhtlus andis rahuliku ja positiivse kajastuse.
	Tõenäosus: Mõõdukas	
Partnerlusriskid	Ida-Virumaa ja Lääne-Virumaa, sealhulgas Rakvere partneromavalitsuste vähene pühendumus.	Oleme sõlminud lepingud kõigi Ida-Virumaa omavalitsustega ja Rakverega ning meil on ka Lääne-Virumaa omavalitsuste tugev toetus. Rakvere on juba võtnud endale kohustuse nii projektide kui ka rahalise vastutuse osas. Rakvere oli ettevalmistava etapi partnerluskoordinaator. Rakvere on fondi kaasasutaja Narvaga võrdsetel alustel. Programmi üles ehitades oleme pööranud suurt tähelepanu piirkondlikule levitamisele. Kõikide programmide üks peamisi põhimõtteid on see, et igal algatusel või projektil peab olema piirkonnast pärit kohalik partner. See tähendab, et Euroopa kultuuripealinn 2024 jõuab kahe maakonna kõikide omavalitusteni. Kaasame fondi nõuandekomisjoni ka piirkondlikud esindajad, et olla kindel, et teabe levitamine on võimalikult tõhus.
	Tõenäosus: Mõõdukas	
	Raskused asjakohaste partnerite leidmise ja võrgustike leidmisel Euroopas.	Kõigil Narva2024 programmi juhtivatel organisatsioonidel on juba pikaajaline rahvusvahelise koostöö alane kogemus. Ettevalmistavas etapis on rahvusvaheliste partnerite tagasiside olnud valdavalt positiivne, kuna Narva on ühtaegu intrigeeriv koht ja Euroopa kultuuripealinn lubab pakkuda kunstiliselt mitmekesiseid ja kvaliteetseid programme. Lisaks oleme lisanud rahvusvaheliste sidemete loomise oma võimekuse suurendamise programmi LEVEL UP NARVA, sealhulgas õppevisiidid ja mentorusalgatused, et inimesi ühendada ja luua võimalusi uute koostööprojektide kavandamiseks. Narva on kõikide Eestis asuvate saatkondade ja rahvusvaheliste kultuuriinstitiutide prioriteetide nimekirjas. Samuti on meil kõikides Euroopa riikides laiendatud meeskonnad, kes ootavad koostööd olulisema mõju saavutamiseks.
	Tõenäosus: Madal	
	Probleemid Vene partnerite leidmise ja nendega koostöö tegemisel, sealhulgas poliitiline mõju, finantstehingud, kultuurilised erinevused jne.	Kultuuridevahelises keskkonnas töötamine on alati väljakutse; koostöö Venemaa partneritega veelgi rohkem - vähemalt nii ütleb meile laialt levinud eelarvamus. Meie kogemus on siin olnud mõnevõrra erinev. Positiivsed reaktsioonid ja siiras põnevus, mida oleme näinud taotlusraamat programmi ettevalmistamisel, on märkimisväärsed, eriti Vene partnerite poolt. Sellele heale usule ja koostöövalmidusele tuginedes oleme veendunud, et koostöö Venemaaga ei ole probleem. Keeleoskus ja kultuuri tundmine lihtsustavad helistamist ja näost näkku kohtumist - aga see pole olnud protsessis takistuseks. Kõigil Euroopa kultuuripealinn 2024 kunstiprogrammi juhtivatel organisatsioonidel on märkimisväärne koostöökogemus Venemaa partneritega; see kehtib nii linnade (Narva, Ivangorod, Peterburi), avalike kultuuriasutuste kui ka erasektori kultuuri- ja loomeettevõtjate kohta. Narval pole keelebarjääri ei Venemaa ega Euroopaga. Samuti oleme suutnud oma programmi kaasata (ja kinnitada) suurepäraseid Venemaa partnereid. Üldiselt võib Narva osutada kõigi teiste jaoks Euroopas „tippkeskuseks“ jätkusuutliku ja vastastikku kasuliku kultuurialase koostöö loomisel Venemaa kunstnike, kultuuriorganisatsioonide ja asutustega.
	Tõenäosus: Mõõdukas	

5. Juhtimine

H. TURUNDUS JA KOMMUNIKATSIOON

Kas teie kunstilise programmi on võimalik kokku võtta loosungiga?

Narva on järgmine!

Milline on linna kavandatav Euroopa kultuuripealinna aasta turundus- ja kommunikatsioonistrateegia, eriti seoses meediasstrateegia ja suurearvulise publiku mobiliseerimisega? See hõlmab ka digitaalsete sidekanalite kasutamist.

Narva on enda taasleidmise äärel ja kommunikatsioonistrateegia pakub meetodit muutuste selgitamiseks ja hõlbustamiseks nii kohalikul, piirkondlikul kui ka rahvusvahelisel tasandil. Narva jõge, piiri ja silda ümbritsevat kunstilist kontseptsiooni hakatakse kasutama lugude vestmise vahendina ja uue narratiivi selgroona, mis viib intrigeeriva järelduseni: Narva on järgmine... - tühik tuleb veel täita.

Praegune olukord

Narvat ümbritseva side- ja meedimaastiku olukord on ainulaadne, kuna see koosneb peamiselt ühekeelsetest kohalikest meediatarbijatest. Üheksakümend kuus protsenti venekeelsetest Narva kodanikest tarbivad väga kohalikku venekeelse meedia, eesti-venekeelse meedia (internet ja raadio) ning Vene Föderatsiooni riiklikult toetatud telekanalite segu. Seetõttu elavad nad ülejäänud Eesti või isegi Virumaa piirkonnaga võrreldes suhteliselt paralleelses meediakeskkonnas. See püstitab kohalike kogukondadega suhtlemisel väljakutse ja nõuab uut strateegiat ühtse suhtlemisreaalsuse loomiseks.

Narvast mujale Eestisse saadetavad sõnumid peavad läbima spetsiaalse filtri ja Narva tundub kajastatuna läbi Eesti peavoolumeedia objektiviide sageli võõra kohana - linn, mis ei ole tuttav ja on sageli negatiivsete uudiste allikaks. Ainult avalik-õiguslikul ringhäälinguorganisatsioonil ERR-il on Narvas alaline korrespondent; muud uudistekanalid tuginevad juhuslikele visiitidele ning seetõttu on nende teadmised ja kajastamise ulatus puudulikud.

Rahvusvaheliselt on Narvast välismaal saanud praeguse Kremli režiimi ohtlike ambitsioonide sümbol. Eriti pärast Krimmi annekteerimist 2014. aastal avaldas rahvusvaheline meedia sadu lu-

gusid Narvast, kus esitati murettekitav küsimus "Kas Narva on järgmine?" Narva sümboliseerib lugusid postindustrialaalsest langusest, HIV-st, Venemaa riigi poolt toetatud meedia mõjust, etnilisest diskrimineerimisest, vastuolulistest identiteetidest ja küsitavast lojaalsusest. Samaaegselt on rahvusvahelise meedia huvi Narva vastu nii EL-is kui ka väljaspool märkimisväärne ja potentsiaalselt üüratu.

Eesmärgid

Euroopa kultuuripealinna aasta ettevalmistamist kasutatakse kõigi ülalkirjeldatud puuduste ja negatiivsete varjundite muutmiseks. Nutika strateegiaga suunatakse pealkirjaga loomulikult kaasnev uudishimu ja tähelepanu uute tähenduste ja seoste ning narratiivide muutmise poole.

Kohalikus ulatuses on eesmärk tagada, et Narva elanikud võtaksid Euroopa kultuuripealinna projekti ja selle narratiivi omaks, leiaksid uue identiteedi, tunneksid end rohkem seotuna Eesti ja Euroopaga ning embaksid seda algatust linna jaoks uue algusena ja aktiivsete, loovate ja vastutustundlike kodanikena ka ainulaadse võimalusena enda jaoks. Euroopa kultuuripealinna tiitel aitab narvalastel tunda end väärtuslikumana ja euroopalikumana.

Regiooni ja Eesti jaoks laiemalt on eesmärk taastada ühendus Narvaga, vähendada usaldamatust ja eraldatust, toites uudishimu ja luues uusi ühendusi. Ülesandeks on arendada uut ja avatud huvi, arendada Eesti meedias välja Narva jaoks uusi eestkõnelejaid ja kanaleid ning muuta Narva kuvandit Eesti meedias - "kaugest, ohtlikust planeedist" põnevaks ja intrigeerivaks Eesti linnaks.

Lähedalasuva Peterburi piirkonna jaoks on kavas avada Narva - venekeelse Euroopa linna - kaudu Eesti ja Euroopa progressiivsetele venelastele. Kunsti ja kultuuri kaudu suhtleme avatuse ja demokraatlike väärtustega, pakkudes pikaajalist jätkusuutlikku koostööd ja ühisloomise platvormi. Venemaa inimesed näevad ja kogevad, kuidas nende kaasmaalased EL-is elavad. Uuendatud sõnumivahetuse abil taastatakse ka Peterburi turistide ajalooline huvi Narva ja piirkonna vastu.

Meie suhtluse eesmärk Euroopa jaoks on Narva kuvandi ja narratiivi muutmine alates „tsivilisatsioonide kokkupõrke“ visuaalsest foonist intrigeerivate ebahütlaselt sulandunud identiteetide ja positiivsete muutuste

laboratooriumini.

Oleme teadlikud selle Euroopa kultuuripealinna ebaharilikust geopolitiilisest olukorrast ja potentsiaalsest ohust, et erinevad poliitilised tegijad võivad seda ära kasutada. Kuid Euroopa kultuuripealinna võrku kasutatakse ka vahendina kohaliku vastupidavuse suurendamiseks ja rahvusvahelise vestluse juhtimiseks. Saame kasu kogemusest, mida Eesti on saavutanud pehme diplomaatia ja kunsti alal Venemaaga näost näkku suheldes - näiteks kunsti- ja meediapartnerlus Tallinn Music Week-il, Station Narva koos Venemaa meediaväljaannetega, Eesti Kontserdi kohalolek ja tegevused Peterburis jms. Eesti välis- ja kultuuriministeerium on huvitatud selle lähenemisviisi toetuseks teadmiste, asjatundlikkuse ja võrgustike pakkumisest.

Sihtrühmad, sõnumid, kanalid, partnerid

Sihtrühm 1: Kohalikud kogukonnad

Kohalike kogukondade kaasamine algas kandidatuuri alguses. Peamine sõnum kohaliku kogukonna jaoks on olnud ja jääb: "Narva 2024 on teie enda projekt". Selle sõnumivahetuse eesmärk on tõsta piirkonna identiteeti ja uhkust, kasvatades kokkukuuluvustunnet Narva, Eesti ja Euroopaga. "Narva väärrib seda", "Narva on huvitav ja intrigeeriv", "Narva saab panustada piirkonna, Eesti ja Euroopa kultuuriellu ja identiteeti", "Narva võib oma mineviku üle uhke olla ja luua oma tuleviku". Teise peamise narratiivi eesmärk on edendada kodanike taaselustamisalgatust - „vastutame oma linna eest“, „Euroopa kultuuripealinn on vahend ja võimalus majanduse uuenemiseks“, „ettevõtlikud kodanikud saavad tiitli abil luua uusi väikeettevõtteid“, „tööstusajastu lõpp avab uusi võimalusi“. Kolmas narratiiv on suunatud avatusele, kaasamisele ja sallivusele - „ainult avatud mõtteviisiga kogukond saab omaks võtta uustulnukad ja mitmekesisusest kasu saada“, „kõigil on ühiskonnale midagi väärtuslikku pakkuda“.

Taotluse ettevalmistamise etapis oleme keskendunud kogukonna kaasamisele ja kõikide julgustamisele, et nad jagaksid oma ideid, muresid ja lootuseid. See on toimunud näost näkku kohtumiste, avalikel üritustel vabatahtlikega suhtlemise, avatud ideekorje raames ja avalikes kohtades ja internetis läbiviidud küsitluste kaudu. Suhtleme kohaliku meedia,

“Narvast pärinevateks inspiratsiooniallikateks on uskumatu energia ja loomulik lihtsus, isegi naiivsus.”

Tartu Ülikooli Narva kolledž

Maria Ossipovski

Moekunstnik, FORMÉS kaubamärgi asutaja

Me kajastame neid semantilisi niite läbi visuaalsete objektide, olgu need siis siluetid, vana ja uue kombinatsioonid või loominguline taaskasutus.

Kuidas tõlgendate meie postsovjetlikku pärandit?

“Nõukogude-järgne pilt” on segu alateadvuse mälestustest, mis põhinevad selle ajastu artefaktidel. FORMÉS-iga uurime oma pärandit koos selle ideaalide ja antikangelastega, selle igapäevaelu ning pühade igatsust, tänavameeleolu ja pidulikkust. Meie bränd on seotud iseenda isikupära otsimisega. Kohtleme postsovjetlikku minevikku kergusega, mõnel juhul isegi irooniaga - näiteks valmistades nõukogude lampidest kristallidest kleidi. Oluline on meie minevikuga leppida: See on meie pärand, meie ainulaadsus, mingil määral ka meie väärikus. Seetõttu on võimalik isegi üsna vastuolulisi minevikupilte tõlgendada üsna erinevalt ja need võivad kutsuda ka tänapäeval esile kerget nostalgiatunnet.

Milline Narva on Teie jaoks inspiratsiooniallikas? Ajalooline Kreenholm, hruštšovkade serialism või pidevas liikumises olev Narva jõgi?

Ajalooline seos on võib-olla kõige tugevam. Narva oli kunagi kuulus oma ülemaailmse kudumistööstuse poolest. Inspiratsiooni võib saada kohapeal toodetud kangaste mustritest, kuid usun, et loojatel peaks olema vabadus kasutada neid pilte, mis on neile minevikust kõige lähedasemad.

Narva oli kunagi Nõukogude Liidu “lääs”, läbimurdeliste ideedega koht, keelatud kaupadega Ameerikast ja Euroopast, vabalt mõtlevate inimestega, kes armastasid oma kultuuri. Esmapilgul täpselt samad venelased, kuid mõnevõrra erinevad, euroopastunud.

Narva on kultuuride kokkupõrge, piirkond, mida “hautati omas mahlas” kümme aastat pärast Eesti taasiseseisvumist. See on linn, kus noored on alati olnud haritud, pisut mässumeelsed ja loovad, kuid piiratud ressursside tõttu väljendasid nad oma fantaasiaid täiesti originaalsel viisil.

Narvast pärinevateks inspiratsiooniallikeks on uskumatu energia ja loomulik lihtsus, isegi naiivsus. Sobiv võrdlus on jõgi, mis loob endale teed, leides uusi marsruute ja realiseerides kogu oma liikumise jõu.

Miks peaks Narvast saama 2024. aastal Euroopa kultuuripealinn?

Üks praeguseid globaalseid suundumusi on mitmekesisus ja kaasatus - arutelude ja skandaalide objekt meedias. See peegeldavad kõikvõimalikud kultuurisündmused. Narva valimine Euroopa kultuuripealinnaks on samm sellega leppimise poole, kui erinev ja keeruline võib minevik olla. Piiril asuvas linnas hägunevad enesetunnetuse piirid, sest juured on levinud mõlemale poole. See positsioneerimine annab vabaduse enesemääramiseks ja õpetab teisi austama.

Kust olete Teie ja Teie perekond algselt pärit?

Kuigi mina olen sündinud Narvas, on mu vanavanemad pärit Venemaa erinevatest piirkondadest. Minu vanemad on kogu teadliku elu elanud Narvas. Mu ema sündis Arhangelskis, Venemaal, kuid tema pere kolis siia, kui ta oli väike laps ja mu isa sündis siin.

Narva elanikkond väheneb; paljud noored lahkuvad linnast. Miks olete otsustanud siia jääda ja oma kaubamärgiga kohalikku mentaliteeti uuendada?

Kellegi mentaliteedi muutmine on üsna absurdne idee. Lihtsalt juhtus nii, et pärast kooli lõpetamist, peale mõne aastast hinge otsimist ja reisimist, naasin kodulinna ja kohtasin mõttekaaslast, kes jagasid mu esteetikataju ja soovisid, just nagu minagi, muuta oma lemmiktegevuse eluliseks tõsiasjaks. Selline kaasamine paneb mõtlema igale pisi asjale ööpäevaringselt. Uued seosed emotsioonide, tänapäevaste ideede, ajalooliste verstapostide ja piltide vahel, mis on meid kujundanud - moodustavad uue arusaama reaalsusest, milles me elame.

5. Juhtimine

sotsiaalmeedia (veebisait, Facebook, Instagram) kaudu, pakkudes alati sisu eesti ja vene keeles.

Visuaalseid turundusmaterjale (plakatid, lipud, kleeibised, T-särgid, telgid) on olnud olemas kõigil piirkonna avalikel üritustel ja neid on levitatud alates 2018. aasta maist.

Kanalid: Lisaks Narva 2024 kanalitele, kohalikele ajalehtedele, uudiskirjadele, kohalikule raadiole ja veebivõimalustele suhtleme kohalike kogukondadega sotsiaalmeedia ja avalike ürituste kaudu. Kohalikud ettevõtted (näiteks kaubanduskeskused) soovivad oma ruume laenata suhtlemiseks ja turustamiseks. Ettevalmistusaastateks on veel üheks suhtlusvahendiks ulatuslik vabatahtlike ja külalislahkuse programm. Raekoja koosolekuid, spordi- ja kooliüritusi kasutatakse näost näkku sõnumivahetuseks. Kohalikud vahendajad ja mikromõjutajad kaasatakse uutesse meediaplatvormidesse, et jõuda kogukonna erinevate segmentide ja põlvkondadeni. Arendatakse välja kohaliku noorte kogukonna raadio mitmete ülesannete täitmiseks: noore publikuni jõudmiseks, oskuste ja ettevõtlikkuse arendamiseks ning keerulises meediakeskkonnas meediapädevuse parandamiseks. Töötoad ja residentuurid sisuloojatele loovad kohalike suhtlejate jaoks koostöövõrgustikke ja õppimisvõimalusi koos rahvusvaheliste mõjutajatega. Tartu ülikooli Narva kolledž on partner, kes koolitab noori kohalikke ajakirjanikke tegutsema Euroopa kultuuripealinna kommunikatsiooni sisuloojatena. Ida-Viru 16 algharidus- ja keskkooli innovaatiline võrgustik Ettevõtluskool saab olla meie partneriks, õpetades õpilasi ja õpetajaid sisu loomise ja meediaoskuste alal 2019. aasta teisel poolel toimuva pilootprojekti raames. Vaatleme erinevate põlvkondade erinevaid meediatarbijaharjumusi ja kujundame vastavalt kampaniaid.

Suursugused programmid nagu **Naiste Hääl** ja **Salzburgist Sompani** pakuvad võimalust suhelda erinevatel põlvkondadest pärit kohalike inimestega, väärtustades ja integreerides nende lugusid nii kunstilisse sisusse kui ka sõnumivahetusse. Neid programmid pannakse tööle loo rajamiseks kogu ettevalmistusaasta jooksul, mis 2024. aastal peamiste tippündmustega. Arvamusfestival **“Kes ma olen”** on osana “Ida ja lääne lõpp” programmi samana suunatud mitmekesisele kohalikule publikule, aga ka laiemalt ka Eesti piirkonnale ja Peterburile, et edendada “silla” identiteeti ja programmi

narratiivi. Kohaliku linnaruumi projektidest teavitatakse vabatahtlike võrgustike kaudu ja neid kasutatakse Euroopa kultuuripealinna näost-näkku suhtlemise võimalustena. Narva 2024 avauuritust **“Talisuplus!”** kasutatakse Euroopa kultuuripealinna sõnumite edastamiseks mitmesugustele kohalikele populatsioonidele, kuna see on kultuuriliselt tuttav kontekst ja aitab edastada sõnumit, et kunst on kõigile. **„Dava Fest“** on veel üks kohalikele elanikele suunatud lähenemiseviis. Jõhvis peetav rahvusvähemuste kultuurfestival **“Rahvuskultuuride loominguline pada”** on suunatud erinevatele piirkonnas ja kaugemalgi elavatele vähemustele, mis kasutab kohalike turunduskanaleid ning sõnumeid osalemise, kaasamise ja omandiõiguse kohta.

Kohalikud ajalehed, uudiskirjad ning raadio- ja teleajakirjanikud on protsessi innukalt ja kriitiliselt jälginud ning jäävad kandideerimise ja ettevalmistamise olulisteks partneriteks. Planeerimisprotsess on olnud ja jääb ka edaspidi läbipaistvaks ja kohalikule meediale juurdepääsetavaks.

Sihtrühm 2: Virumaa piirkonna kogukonnad

Narva 2024 vabatahtlike meeskond on olnud 2018. ja 2019. aasta suvel kohal Virumaa piirkonna avalikel üritustel. Piirkondlik algatus on tulnud omavalitsuste poolt ja seda tuleb edastada kogukondadele, et nad saaksid samastuda Euroopa kultuuripealinna idee ja eelistega. Piirkonna jaoks on peamine sõnum sisemise konkurentsi ja koostöö puudumise ületamine ning selle asemel võimaluse kasutamine, et pakkuda sünergiaid kogu piirkonna juhturite vahel ja saavutada uuel tasemel koostöö. Euroopa kultuuripealinna nime all töötatakse välja piirkondlik kaubamärk, mis hõlmab ühe kultuuripiirkonnana mõlemat maakonda (Ida-Virumaa, Lääne-Virumaa). Piirkonna rahvastik on väga mitmekesine, alates rohkem maapiirkondades elavatest eestikeelsetest elanikest läänes kuni rohkem tööstuspiirkondades elavate venekeelsete inimesteni idas. Need erinevad piirkonnasisesed rühmad vajavad eritellimisel valmistatud sõnumeid ja vahendeid nende vastuvõtmiseks. Kohalikud ja piirkondlikud meediakanalid kaasatakse mõlemas põhikeeles ning hangitakse ja arendatakse välja kohalikud pressiesindajad. Üle kogu piirkonna rajatakse vabatahtlike võrgustik, et luua

protsessist ja Euroopa kultuuripealinna identiteedist ühtsemat ülevaadet ning kaasata kohalikke levitajaid ja mõjutajaid. Turismiturundust ja kaubamärgi arendamist koos külalislahkuse programmiga kasutatakse suhtlemisevahendina piirkondlike ettevõtete jaoks. Samuti aitavad Euroopa kultuuripealinna programmi arendamisvahendid jõuda rohkemate rohujuuresandil olevate kodaniku- ja kultuuriorganisatsioonide ning kogukondadeni kogu piirkonnas.

Mitmed programmitöö sammaste hulka kuuluvad tegevuskavad on suunatud Virumaa piirkonnale. Narva 2024 avaseremooniat „Talisuplus!“ ja Jõhvis toimuvat vähemusrahvuste kultuurfestivali „Rahvuskultuuride loominguline pada“ turustatakse kohalikul ja piirkondlikul tasandil Euroopa kultuuripealinna programmi juurdepääsetavuse ja omandiõiguse lipulaevadena, kasutades selleks traditsioonilisi meediakanaleid, näiteks televisiooni, välitingimusi, internetti, raadiot vanema põlvkonna jaoks ja sotsiaalmeediat noorema publiku jaoks. Arvo Pärdi juubeliteod, luulefestival ja rahvusvaheline teatrifestival Baltoscandal Rakveres köidavad piirkondlikku publikut ja meediat ning neid vahendatakse kohalike, piirkondlike ja laiemate kanalite kaudu regionaalse programmi lipulaevadena, aidates ehitada sildu nii piirkondlikult kui ka rahvusvaheliselt ja kaasates publikut keerukamasse kunstilisse programmi.

Sihtrühm 3: Eesti üldine publik

Paljudele eestlastele on Narva ja kogu piirkond endiselt avastamata territoorium ja ebapopulaarne reisisihtkoht. Peavoolu ja sotsiaalmeedia kampaniad muudavad seda. Kogu ülejäänud Eesti sihtrühmaks on kultuurist huvitatud, uudishimulikud inimesed, nii põlised eestlased kui ka venekeelsete juurtega inimesed (näiteks umbes 40% Tallinna elanikest). Narva 2024 pakub võimalust luua nendele eraldiseisvatele kogukondadele ühine kultuuri- ja kommunikatsioonisfäär. Põhisõnumid on “Narva väärib tiitlit”, “Narva on huvitav ja väärt avastamist” ja “Virumaa on üks mitmekesine ja ajalooline piirkond”. Otsus tiitlile kandideerida ja senine protsess on juba toonud Narvale kogu ülejäänud Eestilt palju positiivset tähelepanu. Kunsti „varajased kasutuselevõtjad“ on hakanud ise seda piirkonda ja Narvat avastama ning nad tegutsevad kunstiprojektide ja sotsiaalmeedias osalemise kaudu levitajate ja mõjutajatena.

5. Juhtimine

Riiklik meedia on hakanud piirkonnale suuremat tähelepanu pöörama. Kandidatuuri väljakuulutamise üritus tõi kaasa positiivse uudiste ja huvi laiviini. 2018. aasta kunstisündmuste mitmekesisus tõmbas Narvale enneolematu eesti meedia poolse positiivse tähelepanu. Nüüd on eesmärgiks seda hoogu säilitada jätkuva infosisu ringluse ja positiivsete uudiste vooga. Tuntud avaliku elu tegelased on “avastanud” oma isikliku seose või ajaloo Narvaga - seda kasutatakse sotsiaalmeedia kampaaniates ühtekuuluvustunde taastamiseks. Pressiesindajate ring laieneb, hõlmates tuntud kunstitegelasi, kohalikke isemõtlejaid, paeluvate isiklike lugudega inimesi, keda esindatakse ja koondatakse erinevate programmisuundade raames - **Naiste Hääl, Rääkimata lood**, eksootilised piiriületusüritused nagu **“Kaks kindlust, kaks lugu”**.

“Narva virtuaalne vanalinn” - programmist “Mänguväljak” põhineb uudishimul, mida Narva on juba Eesti avalikkuses äratanud. Seda huvi kasutatakse ka platvormidevahelise digitaalse turunduse piloodina. Arvo Pärdi juubeliteod, luulefestival Rakveres ja “STALKER-i kunsti- ja seiklusrada” on suunatud publikule, kes otsib läbi professionaalsete kanalite ja kunstimeedia turustatavat kõrget kunstilist sisu. “Dava Fest” on suunatud uudishimulikele eestlastele, kes soovivad avastada varjatud lugusid, kasutades Eesti siseturismi kommunikatsioonikanaleid nagu Ida-Viru turismiklastri võrgud ja tööriistad. „Maailmakoristuspäev Narva“ pakub teemat ja tegevust, milles eestlased on harjunud osalema ning seda täiendab Narva ja Virumaa jaoks spetsiaalne vaatenurk keskkonna- ja energiaküsimustes, millele pööratakse tulevikus rohkem tähelepanu.

Ida-Viru turismiklaster arendab järjekindlalt oma meediakanaleid, mida saab kasutada teabe levitamiseks Eestis - nende koduleht uhkeldab hetkel 60 000 külastajaga aastas, uudiskirjade andmebaas Eestis ületab 6 000 aadressaati, Facebooki kogukond koosneb 10 000+ eestlasest ja lisaks 3 000+ venelasest jälgijast Eestis ning igakuine Facebooki lugejaskond on 250 000+.

Sihtrühm 4: Peterburi piirkond

Narva ja piirkond olid Peterburi elanike jaoks tuntud puhkusesihtkoht; siin on palju perekondlikke seoseid ja positiivne ajalooline varjund. Peamine sõnum Peterburi piirkonna jaoks on „Taasavas-

tage Narva - lähim linn Euroopas”. Kampaaniad on suunatud uudishimulikele ja avatud mõtlemisega inimestele, kunstiringkondadele, samuti subkultuuridele ja vähemustele ning kasvavatele ettevõtlikuskogukondadele, et julgustada neid looma uusi isiklikke sidemeid ja kogeda venekeelset linna Euroopa väärtussüsteemis. Peterburi veebi- ja trükimeediat hakatakse kaasama läbi ürituste külastamiseks mõeldud spetsiaalsete pressireiside (näiteks Station Narva festival eelseisvatel aastatel). Konkreetsete kogukondadeni jõudmiseks kasutatakse sotsiaalmeediat (sh VK.com). Narva eeliseks on kvalifitseeritud venekeelsete suhtlejate ja eestkõnelejate olemasolu, kes aitavad Peterburi publikule sõnumit edastada.

Suhtleme Peterburi publikuga mõne juhtprojekti abil, mis on seotud ühise ajaloo, sealhulgas kaasates kõneisikutena piirkonna kunstnikke ja huvirühmi. “Ida ja lääne lõpp” edastatakse kaasates Peterburi piirkonna osalejate sidevõrke, et rajada 2024. aastaks laiem vaatajaskond. Selle osaks on arvamusefestivali eriväljaanne **“Kes ma olen”**, kus piirkonna vahendajatena esinevad osavõtjad Peterburi regioonist, samuti programm **“Kaks lossi, kaks lugu”**. Alaprogrammi **“Kultuuriviiisa”** edastatakse Peterburi piirkonna publikule üksikasjalikult kui mugavat juurdepääsupunkti Narva2024 programmile. Sellised festivalid nagu **Go Narva!** (asutatud 2019, 2020–2025), **Jõhvi balletifestival** kasvatavad aktiivselt noori talente ja teevad piiriülest koostööd.

2018. aastal asutatud **Station Narva** on rahvusvaheline muusika- ja kunstifestival, mis toob 60% oma programmi ja publikust Venemaalt ja Põhja-maadest; 2020. aastal asutatav **Dark Side of the Moon** on rahvusvaheline tantsumuusika ja underground- kultuuri festival, mis on esimene üritus Venemaa ja Põhjamaade piirkonnas; **KIHOF**, rahvusvaheline komöödiafilmide festival ja Eesti A-klassi filmifestivali PÖFF alafestival; **Narva virtuaalne vanalinn - programmist Mänguväljak** ning kunsti- ja seiklusrada **STALKER** - pakuvad Peterburi piirkonna publikule sotsiaalmeedia kanalite, professionaalsete võrgustike, turismipressi ja turismimeside kaudu mitmekesist ja intrigeerivat turustatavat sisu. Nende programmide reklaamimiseks korraldatakse suurejoonelisele 2024. aasta lõpuväljaandele eelnevatel aastatel piirkonna ajakirjanikele pressireise.

Ida-Viru turismiklaster on välja töötanud hästitoimiva partnerluse Venemaa blogijate võrgustiku ja ajakirjanikega, piirkonnas neid regulaarselt võõrustades. Samuti arendab turismiklaster Venemaal oma kanaleid - tema Vkontakte kontol on 3 000 jälgijat ja nende arv kasvab. Kanaleid saab kasutada Narva2024 jaoks.

Sihtrühm 5: Euroopa / rahvusvaheline publik

Euroopa ja rahvusvahelise publiku jaoks on väljakutseks fookuse muutmine - Narvast kui potentsiaalsest konfliktisoonist peab saama Narva kui järgmine loominguline tulipunkt ehk lausungist “Kas Narva on järgmine?” saab “Narva on järgmine!”. Kandidatuuri alguse tulemuseks oli juba fookuse nihutamine põhjalike positiivsete muutuseid kajastavate lugude abil, mis avaldati Soomes (Helsingin Sanomat, YLE), Saksamaal (Deutschlandradio, BR, NDR, ARD) ning meediaväljaannetes The Economist ja The New York Times. Rahvusvahelise meedia tõeline huvi seoses Narva strateegilise tähtsusega annab Narva2024-le ainulaadse lähteotsustuse uute sõnumite edastamiseks: “Narva on järgmine loominguline tulipunkt Euroopa servas”, “Tööstusjärgse languse muutmine töötatud hipsterite linnaks (nagu on formuleeritud ajalehes Helsingin Sanomat)”, “Intrigeeriv identiteetide segu kui loova meele inspiratsioon”, “Külastamist väärt koht”, „EL muudab oma kodanike elu paremuse poole”.

Narval on võrreldes eelnevate Euroopa kultuuripealinnadega ainulaadne nähtavuse potentsiaal ja see aitab teavitada kõigi EL-i liikmesriikide kodanikke EL-i olulisusest näitena sellest, kuidas Euroopa Liit parandab ida ja lääne vahelist sidusust isegi etniliselt keerulises postkommunistlikus kogukonnas. **Ida ja lääne lõpp** on tugevaim rahvusvahelistele suhetele suunatud programmi haru ja peamine fookus, eriti projektide „**Kes ma olen**“ ja „**Kaks kindlust, kaks lugu**“ raames. Programmid, nagu „**Naiste hääl**“ või „**Ressursid ja energia**“, on aga seotud praeguste globaalsete probleemidega ja neid kasutatakse kohalike lugude laiendamiseks, et hõlmata euroopalikku ja universaalset tähendust. „**Maailmakoristuspäeva**“ Narva eri kasutatakse, et tõsta teadlikkust keskkonnanalaste ambitsioonide suhtes, kandes võimalusi üle kunstidele. Kreenholmi asukoht on keskpunktiks rahvusvahelisele suhtlemisele, mis on suunatud

5. Juhtimine

nii varajastele kasutuselevõtjatele ja kunstiringkondadele kui ka uudishimulikule peavoolu publikule suuremate kommunikatsiooniprojektide kaudu nagu **“Kreenholmi kunstibiennaal”**.

Kõiki neid programme edastatakse eri kanalite kaudu eelseisvatel aastatel 2024. aasta suurejoonelisteks väljaanneteks ettevalmistamise ajal, kasvatades ja valmistades ootusärevusega ette meediat ja vaatajakonda. Narvas (2023) toimub Tallinn Music Weeki ja programmi Loov Euroopa toetatud Keychange-i programm „Naised muusikas“, kuhu oodatakse 1 000 loomemajanduse spetsialisti ja 10 000 arvulist publikut Venemaalt, Euroopast ja Eestist ning seda turustatakse peasündmusele eelnevatel aastatel laialdaselt professionaalsete võrkude, konverentsidel osalemise ja TMW väljaannete kaudu. **Rahvusvahelist psühhoogeograafide tipkohtumist**, mis keskendub naistele kui linnauurijatele, turustatakse professionaalsete võrgustike ja eakaaslaste meediakanalite kaudu. **Oratorium Naiste Hääl**, **Maakunst** (Kreenholmi kunstibiennaali väljaanne) ja **STALKER-i kunsti ja seikluste rada** on suunatud tipptasemel kunstitarbijatele nii individuaalse ajakirjanduse ja professionaalse meedia kui ka turismi edendamise kanalite kaudu.

Euroopa kultuuripealinna kampaaniate peamised sihtriigid on Soome, Rootsi, Saksamaa, Prantsusmaa, Suurbritannia, Läti, Leedu ja Poola ning läänes asuv vene diasporaa. Brüsselis EL-iga seotud meedia on fookus omaette ja võimaldab jõuda kõigi liikmesriikide publikuni. Peavoolumeedia ja Euroopa kultuuripealinna teemade traditsioonilised autorid / ringhäälinguorganisatsioonid kaasatakse juba olemasolevate võrkude kaudu, tuginedes Tallinn 2011 ja Narva kajastuse senistele kogemustele. Sotsiaalmeediale, nii kogu EL-is kui ka rahvusvaheliselt, lähenetakse Narva2024 oma kanalite, osalevate kunstnike, kunstivõrgustike ja konkreetsete niširühmade siseste mõjutajate kaudu. Reisitööstust ja ajakirjandust suunatakse koostöös piirkondlike ja riiklike turismiarendamise organisatsioonidega läbi ühiste kampaaniate, pressireiside ja koordineeritud sõnumivahetuse. Kõikide platvormide (näiteks ajaveebide, vlogijate, Instagrami mõjutajate) sisuloojad tegelevad pikaajalise koostöö ja residentuuri formaatidega, et kaasata ühekordsest lühivisiidist kaugeemale ja olla põhjalikult ühenduses kohaliku kogukonnaga ning seeläbi rajada tõeline sild. Professionaalseid kunstivõr-

gustikke (film, teater, kujutav kunst) kasutatakse sõnumite vastastikkuseks levitamiseks festivalidel, konverentsidel ja messidel.

Ida-Viru turismiklaster on aktiivselt meediasuhteid arendanud, võõrustades viimastel aastatel kõigi suuremate ajalehtede esindajaid. Soome uudiskirjade andmebaasis on umbes 3000 aadressaati ja Facebookis 1 500+ Soome jälgijat ning lisaks on olemas ka soomekeelne ajaveeb Ida-Virumaast, mille on kirjutanud endine ajalehe Helsingi Sanomat ajakirjanik ja millel on kümneid tuhandeid lugejaid.

Palun kirjeldage meediaga kavatavaid või loodud partnerlussuhteid, mille eesmärgiks on tagada ürituse ulatuslik kajastamine

Kohaliku meedia huvirühmad Narvas jälgivad juba aktiivselt ja kriitiliselt Euroopa kultuuripealinna protsessi. Eesti avalik-õiguslik ringhääling ERR on ainus üleriigiline meediakanal, millel on Narvas püsiv kontor, seega on see peamine partner Eesti sidekanalite jaoks. ETV + - ERR-i venekeelsel telekanalil on regulaarsed Narva stuudio poolt produtseeritud saated. Me loome Narvas püsiva regulaarse saateformaadi, mis kajastab Euroopa kultuuripealinna seotud teemasid kanalil ETV + ja samuti Radio4 (venekeelne avalik raadio) jaoks toodetavas raadioprogrammis. Eesti publikuni jõudmiseks luuakse regulaarne koostöö piirkondlike ajalehtede, veebipõhiste väljaannete ja üleriigiliste kanalitega, mille tingimuste üle peetakse läbirääkimisi ja / või korraldatakse avalikke hankepakkumisi.

Euroopa kultuuripealinna rahvusvaheline meediakampaania on suunatud valitud kultuurile, elustiilile, kaubandusmeediale / ajakirjanikele, töötades laiemate lugude ja kultuurimeediasuundadega seotud väljakutega (nt kasvav huvi uute Venemaa-EL-i kunstikoostööde vastu ja Narva ja Ida-Virumaa postindustrialise / postsovetliku identiteedi vastu).

Rahvusvahelisse meediasse saadetavate sõnumite osas võtame ühendust üksikute riiklike väljaannetega, et arutada konkreetseid vaatenurki, sõltuvalt sihtriigist, ning püüame suhelda ka meedia- ja kultuuriorganisatsioonidega, eriti ümbritsevates Põhjamaade-Balti riikides ja Venemaal. Me meelitame ligi mõjukat meediat, kutsudes toimetajaid ja reportereid Euroopa kultuuripealinna võtmesündmustele Narvas ja kaugemal Ida-Virumaal. Teeme käsikäes koostööd

meediaväljaannete toimetuste ja turundusosakondadega - ajakirjanduslikku sisu toetavad reklaamibännerid ja tegevusele kutsuvad tegevused, mis kutsuvad lugejaid Narva2024 digikanalitesse.

Lisaks rahvuskultuuri ja üldhuvi kajastavatele ajalehtedele, veebiväljaannetele ning tele- ja raadiokanalitele sihtriikides Soomes, Rootsis, Venemaal, Lätis, Leedus, Poolas, Saksamaal, Austrias ja Suurbritannias, on meie eesmärgiks mobiliseerida ka peamised rahvusvahelised ingliskeelsed kultuuri- ja ärimeedia väljaanded (nt Forbes, Independent, Observer, Guardian, Quietus). Meedia teavitamise edukuse mõõdupuuks on huvitatus suurenenine Narvas, mida näitasid aastatel 2018-2019 rahvusvahelistes väljaannetes nagu The New York Times, The Economist ja Quietus avaldatud artiklid. Samuti sihime Venemaa sõltumatut ja tulevikku vaatavat üleriigilist meediat (nt Kommersant, Colta) eesmärgiga saada Narvale, Venemaa kõrval asuval Euroopa kultuuripealinnale, positiivset pressikajastust.

Kuidas te mobiliseerite oma kodanikke kui aasta suhtlejaid välismaailmaga?

Kohalikud mõjutajad on sotsiaalmeedias juba kasutusele võtnud hashtagi #Narvaisnext. Seda soodustatakse atraktiivse viirusliku sisu loomisega ning kasutajate loodud sisu julgustamisega võistluste ja kingi jagamise kaudu. Eriti aktiivsed Narva noored, kes õpivad või töötavad Tallinnas, Tartus või välismaal, on innukad kõigi Narvaga seotud edulugude jagajad ning hoides neid sotsiaalmeedia gruppide kaudu informeerituna, tagame laialdase sõnumivahetuse. Samal ajal koolitatakse ka teisi vabatahtlike rühmi, näiteks eakaid, et nad oleksid Euroopa kultuuripealinna ideede edastajateks oma eakaaslaste seas, seda ka igapäevases elus kasulike materiaalsete turundusmaterjalide abil. Rahvusvahelist suhtlust kannavad alati edasi kohalike inimeste isiklikud lood ja biograafiad.

Lisateavet leiame eespool jaotistest „Sihtrihm 1: Kohalikud kogukonnad“ ja „Sihtrihm 2: Virumaa piirkonna kogukonnad“.

Kuidas kavatseb linn rõhutada, et Euroopa kultuuripealinn on Euroopa Liidu tegevus?

EL võib olla tõeliselt nähtav piirkonnas, mis parimal juhul saab oma väärtuste

5. Juhtimine

ja kavatsuste kohta segaseid sõnumeid Narvas laialdaselt tarbitavate Venemaa riiklikult kontrollitud meediakanalite kaudu, mis süstemaatiliselt õõnestavad Euroopa väärtuseid. Panused on kõrged ja võimalus panna linnale ja piirkonnale ühemõtteline tempel, millel on kirjas „See on Euroopa”, on tõeliselt ainulaadne ja sümbolne. Kunstid ja kultuur on kõige tõhusamad vastupidavuse säilitamise vahendid - poliitiliselt mitte haavatavad, psühholoogiliselt peened, ligipääsetavad.

Alates sellest, kui Narva sai 2004. aastal Euroopa toetuste taotlemise õiguse, on linn saanud Euroopa finantseeringutena enam kui 80 miljonit eurot, sealhulgas 58 miljonit eurot infrastruktuuri kapitalinvesteeringuteks ja praegu arendusfaasis olevatele projektidele on tagatud veel 32 miljonit eurot. Narva on saanud infrastruktuuri arendamiseks (sellest 40 miljonit eurot uue veepuhastusjaama ja kanalisatsioonisüsteemi jaoks) EL-ilt märkimisväärselt rahalist toetust. See ei ole siiski puudutanud inimeste südant ja meelt, et muuta oma identiteet Euroopa osaks. Ent Euroopa kultuuripealinna idee on selles osas loonud juba positiivse muutuse ja kultuuritaristu objektid saavad lähiaastatel EL-i poolset rahastust ning see on kodanikele nähtav ja Euroopa kultuuripealinna suhtluse fookuseks.

2024. aastal tähistab Eesti EL-iga liitumise 20. aastapäeva. See loob loomuliku põhjuse EL-ile pühendatud üleriigiliste eriürituste korraldamiseks ja Euroopa kultuuripealinna tiitlihoidja oleks nende loogiline keskpunkt. Eriprogramm töötatakse välja koostöös Euroopa Komisjoni ja Eesti valitsusega. Euroopa Komisjoni Eesti esindus on kinnitanud valmisolekut selle sündmuse tähistamiseks, eriti Euroopa kultuuripealinna rolli kandvas Narvas.

Kuna paljud EL-i saatkonnad ja EL-i komisjon tegutsevad juba Narvas, on Euroopa kultuuripealinna nime all võimalik edendada koostööd, kohalolekut ja sõnumivahetust. Programmitöö järgib Euroopa põhiväärtusi ja on seega kõige tõhusam EL-i suhtlusvahend Narvas ja kogu piirkonnas. EL on nähtav kõikides mainekujundus- ja turundusmaterjalides, kuid see jätab veelgi tugevama jälje läbi loomingulise professionaalse koostöö ja võrgustike ning ideede ja väärtuste, mida pakutakse programmi kunsti ja muude ürituste kaudu.

STEP ASIDE, GUYS
CRAFT BEERS
COURT NEW FANS
PAGE 8 | BUSINESS

FITNESS FADS
THE HISTORY OF
EXERCISE TRENDS
PAGE 6 | WELL

HUNGRY FOR MORE
IN MAINE, BELOVED EATERY
SHUTS, LEAVING A VOID
PAGE 15 | TRAVEL

The New York Times

INTERNATIONAL EDITION | FRIDAY, JANUARY 16, 2019

A dilemma over China in Germany

Anna Sauerbrei
Contributing Writer

OPINION

As the trade dispute between the United States and China grows, the rest of the world is reduced to being passive bystanders — and even as leaders across nations have been in the past, Germany is not an exception.

Over the last decade, Germany, the largest economy in Europe, has been a reliable partner to global leaders, but it has been slow to take a stand on China's economic dominance. We have encouraged our companies to play by Beijing's rules in the name of market access. At the same time, Germany has remained a close ally of the United States in the Western alliance and security efforts.

The geopolitical reality of the last decade has led to a strategic partnership between Germany and China. It has been a close relationship with China, setting up capital markets and infrastructure.

Like many in the West, Germany has been slow to take a stand on China's economic dominance. We have encouraged our companies to play by Beijing's rules in the name of market access. At the same time, Germany has remained a close ally of the United States in the Western alliance and security efforts.

The geopolitical reality of the last decade has led to a strategic partnership between Germany and China. It has been a close relationship with China, setting up capital markets and infrastructure.

Like many in the West, Germany has been slow to take a stand on China's economic dominance. We have encouraged our companies to play by Beijing's rules in the name of market access. At the same time, Germany has remained a close ally of the United States in the Western alliance and security efforts.

The geopolitical reality of the last decade has led to a strategic partnership between Germany and China. It has been a close relationship with China, setting up capital markets and infrastructure.

Like many in the West, Germany has been slow to take a stand on China's economic dominance. We have encouraged our companies to play by Beijing's rules in the name of market access. At the same time, Germany has remained a close ally of the United States in the Western alliance and security efforts.

The geopolitical reality of the last decade has led to a strategic partnership between Germany and China. It has been a close relationship with China, setting up capital markets and infrastructure.

Like many in the West, Germany has been slow to take a stand on China's economic dominance. We have encouraged our companies to play by Beijing's rules in the name of market access. At the same time, Germany has remained a close ally of the United States in the Western alliance and security efforts.

The geopolitical reality of the last decade has led to a strategic partnership between Germany and China. It has been a close relationship with China, setting up capital markets and infrastructure.

Like many in the West, Germany has been slow to take a stand on China's economic dominance. We have encouraged our companies to play by Beijing's rules in the name of market access. At the same time, Germany has remained a close ally of the United States in the Western alliance and security efforts.

The geopolitical reality of the last decade has led to a strategic partnership between Germany and China. It has been a close relationship with China, setting up capital markets and infrastructure.

Like many in the West, Germany has been slow to take a stand on China's economic dominance. We have encouraged our companies to play by Beijing's rules in the name of market access. At the same time, Germany has remained a close ally of the United States in the Western alliance and security efforts.

Terrorism victim. Men played the game of Pakeet Aloud during a funeral in Nairobi, Kenya. The man in the white shirt is the victim's son, 21, who was killed when a truck exploded in the city. Kenyan officials said the death toll from the attack was 21. AP/WIDE WORLD

Kabul's inkling of optimism

KABUL, AFGHANISTAN

Alghani police crack down on 'pyramid of crime' built by warlords and the Taliban

BY MICHAEL MASAL

Even when Afghanistan's capital, Kabul, is not attacked by suicide bombers, it is often gripped by a sense of dread. The city is a place of fear, where the police are often seen with their guns, and the streets are filled with the bodies of the dead.

If the national government cannot prevent crime in the west of the country, many are asking, how can it stand against an even more powerful and more organized force of the Taliban?

The police are in a bind. They are not equipped with the resources to fight the crime wave, and they are not equipped with the resources to fight the Taliban. They are in a bind.

Under new police chief, the police are in a bind. They are not equipped with the resources to fight the crime wave, and they are not equipped with the resources to fight the Taliban. They are in a bind.

The police are in a bind. They are not equipped with the resources to fight the crime wave, and they are not equipped with the resources to fight the Taliban. They are in a bind.

Under new police chief, the police are in a bind. They are not equipped with the resources to fight the crime wave, and they are not equipped with the resources to fight the Taliban. They are in a bind.

The police are in a bind. They are not equipped with the resources to fight the crime wave, and they are not equipped with the resources to fight the Taliban. They are in a bind.

Under new police chief, the police are in a bind. They are not equipped with the resources to fight the crime wave, and they are not equipped with the resources to fight the Taliban. They are in a bind.

The police are in a bind. They are not equipped with the resources to fight the crime wave, and they are not equipped with the resources to fight the Taliban. They are in a bind.

Under new police chief, the police are in a bind. They are not equipped with the resources to fight the crime wave, and they are not equipped with the resources to fight the Taliban. They are in a bind.

The police are in a bind. They are not equipped with the resources to fight the crime wave, and they are not equipped with the resources to fight the Taliban. They are in a bind.

Labour chief holds key to next step in Brexit fight

LONDON

Jeremy Corbyn has sought to keep options open, but his party's voters are crucial

BY BENJAMIN MILLER

Just minutes after Prime Minister Theresa May's plan for leaving the European Union was announced, the Labour Party's chief, Jeremy Corbyn, was in the thick of it. He was in the thick of it.

Corbyn is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts.

Corbyn is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts.

Corbyn is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts.

Corbyn is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts. He is a man of many parts.

Estonia deploys arts to soothe tensions

NARVA, ESTONIA

Efforts for inclusiveness counter Kremlin influence in a Russian-speaking city

BY GREGORY DRY

The conversation between the two sides of the city is a conversation between the two sides of the city. It is a conversation between the two sides of the city.

The conversation between the two sides of the city is a conversation between the two sides of the city. It is a conversation between the two sides of the city.

The conversation between the two sides of the city is a conversation between the two sides of the city. It is a conversation between the two sides of the city.

The conversation between the two sides of the city is a conversation between the two sides of the city. It is a conversation between the two sides of the city.

The conversation between the two sides of the city is a conversation between the two sides of the city. It is a conversation between the two sides of the city.

The conversation between the two sides of the city is a conversation between the two sides of the city. It is a conversation between the two sides of the city.

The conversation between the two sides of the city is a conversation between the two sides of the city. It is a conversation between the two sides of the city.

The conversation between the two sides of the city is a conversation between the two sides of the city. It is a conversation between the two sides of the city.

Performers at the Narva Theatre in Narva, Estonia. "It's super easy for us to find a common language with Russians," said Märt Aas, who sang at the event.

Performers at the Narva Theatre in Narva, Estonia. "It's super easy for us to find a common language with Russians," said Märt Aas, who sang at the event.

Performers at the Narva Theatre in Narva, Estonia. "It's super easy for us to find a common language with Russians," said Märt Aas, who sang at the event.

Performers at the Narva Theatre in Narva, Estonia. "It's super easy for us to find a common language with Russians," said Märt Aas, who sang at the event.

Performers at the Narva Theatre in Narva, Estonia. "It's super easy for us to find a common language with Russians," said Märt Aas, who sang at the event.

Performers at the Narva Theatre in Narva, Estonia. "It's super easy for us to find a common language with Russians," said Märt Aas, who sang at the event.

Performers at the Narva Theatre in Narva, Estonia. "It's super easy for us to find a common language with Russians," said Märt Aas, who sang at the event.

Performers at the Narva Theatre in Narva, Estonia. "It's super easy for us to find a common language with Russians," said Märt Aas, who sang at the event.

the ghosts of history with actors here, as in the case of the 'Narva Theatre'.

The performance was well received by the audience. The performance was well received by the audience.

The performance was well received by the audience. The performance was well received by the audience.

The performance was well received by the audience. The performance was well received by the audience.

The performance was well received by the audience. The performance was well received by the audience.

The performance was well received by the audience. The performance was well received by the audience.

The performance was well received by the audience. The performance was well received by the audience.

The performance was well received by the audience. The performance was well received by the audience.

The performance was well received by the audience. The performance was well received by the audience.

ONE OF NOT MANY.

VACHERON CONSTANTIN
GENEVE

The Economist Topics Current edition More

To Russians with love

Estonia gets creative about integrating local Russian-speakers

It realises they don't want to be part of the next eastern Ukraine

5. Juhtimine

TEEKOND EUROOPA KULTUURISPEALINNANI.

Narva2024 projektid on jaotatud etappideks, et järkjärguliselt Narvas üles ehitada teema-alast pädevust ja selle staatuse rahvusvahelist tunnustamist. Tunnistame, et esiteks on meie peamine vara kohalike inimeste tahe asju muuta ja teiseks, rahvusvaheline nälg unikaalsete lugude järele.

I ETAPP - KANGELASE ÜLESEHITAMINE (2020–2021)

Eesmärgid

- Kohalike kogukondade enesekindluse suurendamine. Kui Virumaa kodanikud ei tunne end Euroopa kultuuripealinna projektis ära, siis muutub kõik edaspidine võimatuks. Eelistatakse programme, mis edendavad kohalikku identiteeti läbi kogukonna kaasamise - enamasti on need projektid sambast Rääkimata lood (“Salzburgist Sompani” ja “Mänguväljak”).
- Järgmise etapi rahvusvaheliste projektide arendamine.
- Suutlikkuse suurendamine, et korraldada suuremaid rahvusvahelisi üritusi. Järgmistes Narva2024 projektides osalevate inimeste koolitamiseks ja kaasamiseks käivitatakse spetsiaalsed suutlikkuse suurendamise projektid.

Kommunikatsioon

- Näost näkku reaajas suhtlus ja piirkondlik sisemine suhtlus
- Avatud festivali infopunktid, regulaarsed mitteametlikud koosolekute formaadid, ametlik klubi, kohvikud
- Narva2024 sotsiaalmeedia kontod
- Isikupärastatud ajaveebid, YouTube-i kanalid.

Sihtrühma uuringud

- Potentsiaalsed sihtgrupi uuringud Virumaal ja Eestis vastavalt piirkondlikele kriteeriumitele.
- Spetsiaalsed uuringud, mis on suunatud turistidele ja kunsti-, muusika- ja live-etenduste spetsialistidele Peterburis, Moskvast, Helsingis, Berliinis ja Pariisis

Potentsiaalsed sihtrühmad on:

- Euroopa ja Venemaa konfliktide lahendamise huvitatud rahvusvaheline meedia
- Teadlased, kes on huvitatud lepitamisest ja konfliktide lahendamisest, postindustriaalsest rehabilitatsioonist ja keskkonna jätkusuutlikkusest
- Kultuuriliselt uudishimulik publik Peterburist, Moskvast, Tallinnast ja Tartust
- Vene diasporaa läänes
- Rahvusvahelised keskkonna- ja ühiskonnaga seotud kunstnikud
- Maailma alternatiivkunst, roki ja boheemlaste kogukonnad
- Soome, Saksamaa ja Venemaa elustiilituristid

I etapi lõppseis

Alustatakse identiteedi ja kogukonnaürituste traditsioonidega. Kohalikud kogukonnad tunnevad, et nad on sidusrühmad ja osalevad aktiivselt jätkuprojektide kavandamisel.

- Olemas on üksikasjalik lepingute ja rahastamise garantii

II ETAPP - SÕNUMI LEVITAMINE (2022–2023)

Eesmärgid

- Käivitada suuri, mitmeaastaseid konkreetseid lubadusi sisaldavaid rahvusvahelisi projekte, mis annavad tulevikus järkjärgulise tõuke. Näiteks: Narva rahvusvahelised kunstiresidentuurid

käivitavad teatud teemaliste näituste sarja. Kuulutatakse välja Kreenholmi kunstibiennaal. Ida-lääne programmis: “Kaks kindlust, üks lugu” esitab kolme järjestikkuse aasta jooksul erinevaid lavastusi ning igauks neist käsitleb ühte vastuolulist teemat Venemaa ja Euroopa ajaloost.

- “Mänguväljaku” projektid hakkavad visuaalselt mõjutama avalikku ruumi.

Kommunikatsioon

- Jätkub otsene näost näkku suhtlemise rutiin.
- Rahvusvahelise suhtluse raskuskese asub rahvusvahelistes ekspert- ja niiskanalites. Eesmärgiks on tõsta kunsti- ja meediaspetsialistide teadlikkust Narva2024 sündmuste suhtes.
- Tähelepanu suunatakse ida-lääne projektidele, et käivitada nende projektide sisu ja sõnumite põhjal arutelusid.
- Klienditeeninduse lähenemisviis - internetis uuendatakse pidevalt teavet kõikides asjakohastes keeltes, küsimustele vastatakse ja broneeringud täidetakse mugavalt.

II etapi lõppseis

- Rahvusvahelised esiletõstetud projektid teevad oma esimese etteaste. Eeljärgjekorras on ida-lääne sündmuste sari, mille sisemine programmitöö on järjepidev läbi aastate. Nende programmiarendus avalikustatakse koos lubadusega teostada 2024. aastal põnev finaali.
- Rahvusvaheliste programmide käivitamine eesmärgiga saavutada pikaajaline jätkamine.
- Virumaa ja eriti Narva linna avatud ruum on visuaalselt muutunud. Värv on rohkem ja kunst on igal pool - kultuuriliselt uudishimulik ruum.
- Meedia- ja kunstiekspertid on eelseisvatest Narva2024 põhisündmustest ja nende tootlustest täielikult teadlikud.

III ETAPP - GRANDE FINALE NARVA2024

Eesmärgid

- Rahvusvahelise tähelepanu all viiakse läbi juhtivad üritused. Turustamisel tehakse erilisi jõupingutusi, meelitades Narva ja Virumaale laiemat ülemaaailmse sihtrühma.
- Luuakse programmidevaheline üleminekuliikumine. See on eeltingimus Narva2024 pärandile, mis jätkub peale Euroopa kultuuripealinna aastat.
- Pärandiks ettevalmistumine. Teostatakse uuringud, et määrata kindlaks Narva2024 pakkumiste jätkusuutlikkust. Kogutakse ja hinnatakse kliendiaidmeid.
- Rahvusvaheline koostöö järelfaasi jaoks.
- Moodustatakse ja koolitatakse meeskonnad järelfaasi projektide juhtimiseks.

Kommunikatsioon

- Varajane panus rahvusvahelise peavoolumeediasse on toomas dividende.
- Põhisõnum: “Narva on järgmine - suur asi / kõige paremini hoitud saladus / edulugu.”
- Peamine narratiiv on õppetund maailmale, et kunst võib olla konfliktide ennetamise vahendiks.
- Igast projektist saab Narva2024 edu suursaadik, mida on võimalik üle kanda läbi kõikvõimalike suhtluskontaktide.
- Kohalik kommunikatsioon toimub sotsiaalmeedia ja end tõestanud regulaarsete näost näkku kohtumiste formaadi kaudu.
- Kliendi / publiku rahulolu võimendamine. Nende ütlusi kogutakse süstemaatiliselt.
- Narva külastajad peavad teadma infot teiste Narva2024 sündmuste kohta. Seda tehakse spetsiaalsete infokioskite, lendlehtede, turismi- ja üritusteabe veebisaitide, ristturunduse pakkumiste jms abil.

III etapi lõppseis

- Rahvusvaheline meedia räägib Narva2024 intrigeerivatest tipp-sündmustest.
- Inimesed, kes tulevad ühe projekti tõttu, osalevad ka teistes projektides.
- Narva külastajad teavad nüüd põhjuseid, miks nad peaksid piirkonda naasma.

IV ETAPP - PÄRAND (2025-2030)

Eesmärgid

- Aastaks 2022 luuakse NARVA LEGACY programm, mis hõlmab aastaid 2025-2030 (kuni praeguse kultuuristrateegia viimase aastani). Sihtasutus Narva2024 tegutseb vähemalt LEGACY programmi lõpuni. Programm sisaldab finantseerimiskohustust, et jätkuvalt tugineda Euroopa kultuuripealinn 2024 edule, sealhulgas rahastused Narvalt, piirkondlikelt omavalitsustelt, erasponsoritelt ja Melina Mercouri auhinnalt.
- Jätkusuutlik vähendamine.
- Tagasiside uuring Narva uue kaubamärgi mõistmiseks ja naasvate või uute külastajate profiilimiseks.
- Järgmise suure lubaduse leidmine, mille arendamist tulevikus edendada.

Kommunikatsioon

- Pikaajaliste väljavaadetega projektid peaksid jätkama oma kommunikatsioonistrateegiaga. “Daatša Fest” osaleb turismimessidel, Kreenholmi kunstibiennaal kirjutab kunstiajakirjades teaduslikke artikleid, Filmifestival kuulutab oma uue programmi välja Pimedate Ööde filmifestivalil Tallinnas jne.

IV etapi lõppseis

- Mitmed algatused on korraldanud oma üritused aastaks 2025. Need sündmused kannavad pikaajalise strateegia lubadusi.
- Sihtrühmad on teadlikud nendest traditsioonidest, mida jätkatakse.
- NARVA LEGACY programm jätkub aastani 2030.

6. Suutlikkuse tagamine

PALUN ESITAGE TÕENDID ASJAKOHASTE ASUTUSTE JÄTKUVA POLIITILISE TOE JA PÜHENDUMUSE KOHTA.

Euroopa kultuuripealinna taotlusprotsess oli selge näide kõigi kohalike poliitiliste sidusrühmade (sealhulgas koalitsiooni ja opositsiooni), piirkondlike partnerite ja riiklike asutuste ühisest pühendumisest.

Kuni see enam ei olnud nii.

Kui soovite millegi tugevust proovile panna, proovige seda lõhkuda. Olles 2019. aasta alguses läbi elanud usukriisi, mida me selles raamatus varem käsitlesime, oleme kindlad, et meie kandidatuur on muutunud tugevamaks ja kõikide osapoolte poliitiline toetus on nüüd kontrollitud, mitte lihtsalt eeldatud.

Kohalikul tasandil on selle toetuse tulemuseks olnud sihipärane ja täielikult pühendunud otsus vaatamata kõigele esitada edukas taotlus, finantsressursside laiendamine selle eesmärgi saavutamiseks ning rangemate järelvalve- ja hindamisnõuete aktsepteerimine, pidades silmas mineviku tagasilööke.

Piirkondlikud omavalitsused, eriti meie strateegiline partner Lääne-Virumaal, Rakvere, tõestasid oma pühendumust saavutada ühes Narvaga Euroopa kultuuripealinna eesmärk - nagu sedastatud ka aasta varem allkirjastatud lepingutes - seda läbi Narva kandidatuuri toetamise isegi siis, kui Narva oli ülekoormatud.

Riiklik toetus Narva ja Ida-Virumaa jaoks on endiselt valitsuse üks peamisi prioriteete - nii moraalselt kui ka rahaliselt, nagu tõestasid Sisekaitseakadeemia Narva kolledži ehitustööde alustamine ja Ida-Virumaa spetsiaalse arenguprogrammi vastuvõtmine.

Hüper-kohalikul tasandil on ka kogukond näidanud üles usku Euroopa kultuuripealinna algatusse ja asunud vajadusel seda toetama.

PALUN TÄPSUSTAGE EELVALIKU ETAPIS ETTENÄHTUD ÜSIKASJALIKE INFRASTRUKTUURI-PROJEKTIDE OLUKORDA, SEALHULGAS TÖÖDE PLANEERITUD AJAKAVA. PALUN TÄPSUSTAGE SEOSSED EUROOPA KULTUURPEALINNA PROJEKTIGA.

Eelvaliku ajal esitasime esialgse nimekirja Euroopa kultuuripealinnaga seotud kultuuri-, linna- ja infrastruktuuri arendamise projektidest, mis sisaldas:

- Eesti sajandale aastapäevale pühendatud uus park;
- Ajaloolise raekoja, raekoja platsi ja Stockholmi väljaku renoveerimine (I etapp);
- Jalgrattateede võrgustik Narvas ning Narva ja Narva-Jõesuu vahel;
- Sisekaitseakadeemia Narva kolledži ehitamine koos avaliku basseini;
- Riigigümnaasiumi ehitamine ja kahe munitsipaalgümnaasiumi renoveerimine;
- Lossis asuva Narva muuseumi renoveerimine ja arendamine;
- Jahisadama renoveerimine;
- Narva bussi- ja raudteejaama rekonstrueerimine;
- Teatrikeskuse Vaba Lava renoveerimine koos loomeinkubaatoriga;
- Kreenholmi tööstuskompleksi osaline taastamine.

Neid projekte - sealhulgas nende hetke seis, täpseid eelarveid, ajakavasid ja rahastamisallikaid - on üksikasjalikult selgitatud käesoleva raamatu 5. peatükis, jaotises “Kapitalikulude eelarve”. Lisaks ülaltoodule, algatati mitmeid uusi projekte:

- Narva vanalinnas asuva Peeter I Suure elukoha, tuntud ka kui J. Niimani residents, rekonstrueerimine ja sellesse Narva ajaloomuuseumi rajamine.
- Peeter I Suure elukoha ümbruse arendamine arheoloogiapargiks.

- Kreenholmi staadioni täielik rekonstrueerimine.

Kõik ülalnimetatud projektid on lisatud linna arengustrateegia kavandisse, linnavalitsus võttis need juba vastu ja linnavalikogu vaatab neid praegu uuesti läbi. Nende projektide kavandatud ajakava ja eelarve on üksikasjalikult kirjeldatud käesoleva raamatu 5. peatükis, jaotises “Kapitalikulude eelarve”.

Seos linna kapitaliinvesteeringute ja Euroopa kultuuripealinna vahel erineb ulatuselt. Näiteks, kuigi meie ühise rongi- ja bussijaama renoveerimist ei algatata spetsiaalselt Euroopa kultuuripealinna jaoks, tagab see mugavad ümbertumised erinevate transpordiliikide vahel, samas kui jalgrattateede süsteem muudab Narva jalgratturite jaoks sõbralikuks keskkonnaks, parandades seeläbi Narva võimekust Euroopa kultuuripealinna võõrustajana. Teisest küljest on mitmed projektid Euroopa kultuuripealinna protsessi algatatud Narva pärandi ja turismipotentsiaali süvaanalüüsi tulemus. Näiteks kujunes vestluse teemaks kunagine kauge plaan taastada Teise maailmasõja ajal hävinud J. Niimani residents ning kohapeal on alustatud tööd hoone säilinud keldri seiskorra uurimiseks eesmärgiga see uuesti ajaloomuuseumina üles ehitada.

2018. aastal tõestati teatrietenduse “Kremlis ööbikud” toimumise perioodil suurepäraselt, et linn on võimeline vastu võtma palju külastajaid. Ehkki Narva pole kunagi varem pidanud toime tulema sellise külastajate arvuga, suutis linn neid edukalt vastu võtta. Lisaks on linn otsustanud oma suutlikkust suurendada, algatades Kreenholmi staadioni rekonstrueerimise, mis viiakse läbi perioodil 2019 kuni 2021.

Kokkuvõtteks võib öelda, et kõik praegu töös olevad projektid suurendavad nii Narva soovitatavust sihtkohana ning samuti võimaldavad tal Euroopa kultuuripealinna aastal ja sellele eelneva perioodi jooksul vastu võtta suurt arvu külastajaid.

6. Suutlikkuse tagamine

TURISMIINFRASTRUKTUUR

Valikueelses tagasisides tõi komisjon spetsiaalselt esile, et linnal on vaja ümber hinnata oma turismiinfrastruktuur ja eriti hotellide majutusvõime. Seetõttu viisime koostöös Ida-Virumaa turismiklastri läbi meie piirkonna turismiinfrastruktuuri üksikasjalikuma analüüsi ja tulemused on järgmised:

Ühendused

Narva asub ristteel ja on mugavalt ligipääsetav suurematest sõlmpunktidest nagu Tallinn, Tartu ja Venemaal asuv Peterburi.

Lennukiga

Tallinna lennujaamal oli 2018. aastal rohkem kui 3 miljonit reisijat. Lennujaamal on aastaringsed otseühendused 27 sihtkohaga ja suvel hooajäähendused 41 sihtkohaga. Lennujaamal on keskmiselt 60 väljumist päevas. Tallinna lennujaamast jõuab trammiga paari minutiga Ülemiste raudteejaama; sealt saab sõita mugavalt Elroni rongiga Narva 2 tunni ja 25 minutiga.

Peterburi Pulkovo rahvusvaheline lennujaam on Narva jaoks teine oluline juurdepääs. Pulkovo lennujaam teenindab aastas 18 miljonit reisijat ja asub 119 km Narvast kirde pool.

Helsingi lennujaam on suuruselt kolmas lennujaam, mida kasutatakse Narva jõudmiseks. Ühistransport ja Finnairi liinibussid viivad reisijaid Helsingi lennujaamast iga 20 minuti järel Lääneterminali (Länsiterminali). Sealt edasi pakub suurim veoettevõtja Tallink mugavat kahtunnist meresõitu Tallinnasse. Tallinna sadama D-terminalist saab ühistranspordiga Ülemiste rongijaama või Tallinna Balti jaama.

Rongiga

Elron on Eesti suurim raudteevedaja, mis ühendab Narvat Tallinna, Rakvere ja Tartuga. Tallinnast võtab see aega 2 tundi ja 15 minutit; Rakverest 1 tund ja 30 minutit; Tartust 3 tundi ja 15 minutit. Raudtee on oluline ka Ida-Virumaa linnade (Kiviõli, Jõhvi, Sonda, Ahtme, Kohtla-Nõmme) ühendamisel Narvaga. Elroni läbilaskevõime suurendamiseks otsustas Eesti majandusministeerium, et soetatakse kuus uut rongi ja vähemalt neli neist on 2022. aastaks käigus, tihendades sõiduplaani kõige populaarsematel liinidel, sealhulgas Narva liinidel.

GoRail opereerib Tallinn - Peterburi - Moskva liini, mis ühendab Narvat Peterburiga 3 tunni ja 15 minutiga ja Narvast Moskvasse saab 13 tunniga (üleöö rong Peterburist Moskvasse). Liin vedas

2018. aastal 107 000 reisijat ja see arv kasvab aasta-aastalt.

Bussiga

Narva on head bussühendused ning Tallinna liini opereerivad praegu kuus vedajat (Lux Express, Estonian Lines, Eurolines, Ecolines, Taisto, MK Autobuss) kokku 21 väljumisega päevas, mis kestavad 2 tundi ja 55 minutit. Tartu liinil on 5 vedajat (Ecolines, Lux Express, Arlix, Express-Auto, Eesti Buss) 12 igapäevase väljumisega. Peterburi - Narva liinil on praegu kuus vedajat (Lux Express, Avtovokzal, Presto, SK Skatvo, Baltic Shuttle, AMRON), 21 igapäevase väljumisega, mis kestab 2 tundi ja 30 minutit. Ida-Virumaa turismiklaster plaanib käivitada hop-on hop-off bussühenduse, et ühendada piirkonna hotelle ja turismiobjekte. Pilooot on kavandatud aastaks 2020 ja täielik käivitamine 2021. aastal.

Autoga

Tallinna-Narva maantee (osa E20-st) on neljarealise sõidutee osakaalu poolt Eestis proportsionaalselt suurim, 80 km 212 km-st. Narva - Peterburi vahemaa (osa E20-st ja vene A180-st) on 158 km ja selle läbimine võtab 2 tundi ja 30 minutit. Tartu - Narva vahemaa on 139 km ja selle läbimine võtab aega 1 tund ja 45 minutit. Piirkonnas tegutsevad sõidujagamise platvormid Uber ja Bolt. Klaster edendab Ida-Virumaal uute transfeeri- ja sõidujagamise ettevõtete asutamist, et suurendada transpordi kättesaadavust järgmisel strateegiaperioodil kuni 2023. aastani.

Laevaga

Tallinna sadam on kõige olulisem sisepääs enamiku Soome ja teiste riikide turistide jaoks. 2018. aastal kasutas Tallinna sadamat 3,5 miljonit turisti ja 600 000 kruisituristi. Suurimad vedajad on Tallink, Viking Line, Eckerö Line ja kruisilaevade operaatorid.

Lähimast Sillamäe sadamast (25 km Narvast) on olemas läbi igapäevase regulaarse parvlaevaliini ühendus Ust-Lugaga (Venemaa). Praamisõit on umbes 12 tundi pikk ja on kasutatav autodega reisijatele. Sillamäe ja Kotka (Soome) vahelise parvlaevaliini taasavamiseks on peetud käimasolevaid arutelusid ning Narva kultuuripealinna tiitel kiirendab otsustusprotsessi ja suurendab juurdepääsetavust Soomest Narva.

Kohalikud väikesed jahisadamad (Narva, Narva-Jõesuu, Eisma, Toila) on läbi teinud INTERREG-i ja muud EL-i finantseeritavad projektid, suurendades turvalisust ja pakkudes turistidele uusi teenuseid. Soomes on registreeritud 800 000 lõbusõidulaeva ja Eesti põhjaran-

nik on paljude veesõidukite jaoks populaarne sihtkoht.

Jala / jalgrattaga

Narva linnavalitsus algatas 2018. aastal Narva ja Narva-Jõesuu vahelise kergliiklustee ehituse, mis suurendab jalgratturite ja jalakäijate jaoks ligipääsetavust ja turvalisust. Kavas on ligipääsetavuse suurendamiseks meelitada linna ratta- / tõukeratta- / kickbike-rendiettevõtteid.

Praegune majutamise suutlikkus

Praegu on Ida-Virumaal turistide jaoks saadaval 1582 tuba ja 3795 voodikohta. Aktiivse kohaliku turismiklastri ja veedetud ööde arvu olulise kasvu (2018. aastal + 55 000) tõttu plaanivad turismiettevõtjad aastatel 2019–2020 investeerida 200 lisavoodisse. Partnerlusuhted Ida-Viru kõrval asuvate piirkondadega: Lisanduvad 2782 voodikoha Lääne-Virumaal ja 960 voodikohta Jõgevamaal.

Ida-Virumaal on saadaoleva võimsuse keskmine kasutusaste 49%, jõudes peaaegu täisvõimsuseni juulis ja augustis. Kuna suurimad üritused toimuvad turismi kõrghooajal, on vaja suutlikkust suurendada.

Majutusvõime suurendamine

2015. aasta lõpus oli Narva linnal 1300 alakasutatud korterit, Kiviõlis (Narvast 69 km) 220 ja Kohla-Järvel (Narvast 51 km kaugusel) 199. Kuni 90% pindadest on keskmises seisukorras ja neid saaks kasutada ajutiste üürikorteritena; kohalikud operaatorid võiksid renditeenused tellida.

Järgmine kasutamata ressurss ajutise majutuse vajaduse leevendamiseks on daatšad (suvemajad), mida kasutab umbes 7 000 Narva peret - jättes oma linnakorterid tühjaks. Õpetades narvalasi suveperioodil oma linnakortereid välja rentima, annavad uued sissetulekuallikad ka lisaruumi.

Kolmas võimalus on kasutada suveperioodil tühje ühiselamuid. Ida-Viru kutsehariduskoolil on Sillamäel asuvates ühiselamutes 300 voodikohta; ja Sisekaitseakadeemia uuel kolledžil koos uue ühiselamuga, mis avatakse 2020. aastal, on veel 80 kohta.

Neljas meede on sadamate kasutamine ujuvate hotellide jaoks Narva jõe ja Sillamäe jahisadamates, mis võiks tekitada mitusada täiendavat majutuspinda. Ujuvad hotellid - Narva jõepaadid ja Sillamäe kruisilaev - korraldatakse koostöös Sillamäe sadama ja selle ter-

6. Suutlikkuse tagamine

minalihalduritega, Narva linnaga kui linnasadama omanikuga ja laevafirmadega (nt Tallink). Teeme koostööd kogenud Groningeni linnaga Hollandis ja Eurosonicu festivaliga, kuna mõlemad on juba aastaid nautinud Groningeni linna festivaliaegset majutusvõime suurendamist laevahotellide pakutavate lisavoodite kaudu.

Viies meede on koostöö Eesti puitmajade klastriga - Eesti on kõige viljakam puitmaju eksportiv riik Euroopas, kus on rohkem kui 200 ettevõtet - ja teiste minimajade tootjatega (Kodasema, ÖÖD jt), luues Narvas Eesti aedade ja väikeste majade pop-up vitriini. Narva kultuuripealinna aastatel võisid seda hallata kohalikud majutusteenuse pakujad ja seejärel jääks see kogukondlikuks kasutamiseks - luues kuni 400–500 lisavoodit.

Kuues meede on koostöö Eesti telkimis- ja glampinguteenuste pakujatega (Glamping Estonia), et luua täiendavaid ajutisi ruume kuni 1000 külastajale.

Seitsmendaks võiks majutuse vajaduse vähendamiseks suursündmused ühendada öö veetmisega seotud tegevustega. Näide: "Öölaager Narva muuseumis või Narva bastionides", sealhulgas magamiskotid põrandal; filmiõhtu

Vaba Lavas või suvalises restaureeritud angaaris südaööst kuni kaheksani hommikul; päikesetõusu tervitamine kell 4 hommikul Narva promenaadi rannatoolides või katusekohvikutes; ja muidugi kogu öö kestvad peod!

Esitatud meetmetega võetakse arvesse, et peaksime kasutama võimalikult palju kõiki olemasolevaid ressursse ja mitte ehitama majutuskohi, mida pärast Narva kultuuripealinna aastaid ei kasutata ei ärilisel eesmärgil ega ka kogukonna poolt.

Külalislahkuse koolitus

Ida-Virumaal seisame silmitsi külalislahkuse ja keeleoskuse alaste probleemidega. 2020. aastal piloteerib kohalik turismiklaster, koostöös kohalike koolide ja koolituse pakujatega, esimest ulatuslikku külalislahkuse koolitusprogrammi, keskendudes külalislahkuse koolitusprogrammidele kutsehariduskoolides (Ida-Viru kutsehariduskool), gümnaasiumides ja põhikoolides, et luua tööpraktika ja fookusliinid külalislahkuses. Koostöös Eesti Töötukassaga võetakse arvesse keele- ja muude oskuste arendamist hotellindussektoris, aga ka ettevõtlusoskuste ja ettevõtluse toeta-

mise arendamist turismis. 2021. aastal käivitatakse koolitusprogramm võib katta kõik kultuuripealinna hotellindusõppe koolitused.

Viimase viie aasta jooksul on Ida-Virumaal kasvanud hotellindussektor 600 inimese võrra ja Narva2024 programm suurendab seda arvu veelgi.

Kohalike jaoks käivitatakse täiendavad koolitusprogrammid, et luua teadlikkust ja oskusi AirBnB ja booking.com ning ettevõtluse kohta.

Et valmistuda Euroopa kultuuripealinna tiitliks, on taksojuhtidele, sõidujagamise autojuhtidele, administraatoritele ja esiliini personalile haiglates, kauplustes, pankades ning turvatöötajatele, politseile ja vabatahtlikele plaanis korraldada veebipõhised ja -välised keeleoskuse ja külalislahkuse koolitusprogramme.

Uusi oskuseid kogukondlike sündmuste nagu kodukohvikute ja -restoranide, koduõhtusöökide jms korraldamiseks harjutatakse paar aastat varem. Seeläbi on võimalik lihvida vajalikku suutlikkust enne suure hulga külaste võõrustamist. Narva2024 ajal saab iga külastaja nautida isiklikku võõrustajat, kes korraldab Narvas jalutus- / jalgratta- / jooksu- tuuri ja / või pakub einet.

Majutusvõime prognoos (voodite arv):

Majutusvõime prognoos (voodite arv)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ida-Viru turismisektor	3795	3995	4195	4395	4595	4600	4600
Lääne-Virumaa turismisektor	2782	2782	2782	2782	2782	2782	2782
Jõgevamaa turismisektor	960	960	960	960	960	960	960
Turistide jaoks kasutatavad korterid Narvas	0	0	0	0	400	500	500
Turistide jaoks kasutatavad korterid Kiviõlis	0	0	0	0	80	80	80
Turistide jaoks kasutatavad korterid Kohtla-Järvel	0	0	0	0	80	80	80
Suveperioodil kasutatavad daatša suvila korterid Narvas	0	0	0	0	4000	4000	4000
Ühiselamud suveperioodil Narvas	0	0	0	80	80	80	80
Ühiselamud suveperioodil Sillamäel	300	300	300	300	300	300	300
Ujuvad hotellid Ida-Virumaal	0	0	0	0	0	500	0
Ujuvad hotellid Narvas	0	0	0	0	0	200	0
Pop-up minimajad Narvas	0	0	0	0	400	500	500
Narvas asuvad täiendavad telkimis- ja glampinguplatsid	0	0	0	0	300	1000	300
KOKKU täiendavalt Narvas	0	0	0	80	5180	6280	5380
KOKKU Ida-Virus sh. Narvas	4095	4295	4495	4775	10235	11840	10440
KOKKU naaberpiirkondadega	7837	8037	8237	8517	13977	15582	14182

NARVA IS NEXT

NARVA ON JÄRGMINE

Narva
Kandidaatlinn
Euroopa kultuuripealinn 2024

Taotlusraamat 2019

Meeskond 2019

Aleksei Jevgrafov	Narva linnapea
Marko Torm	Rakvere linnapea
Triin Varek	Rakvere abilinnapea

Ivan Sergejev	Projekti juht, Narva2024
Ilmar Raag	Kunstiline juht, Narva2024
Piia Tamm	Programmijuht, Narva2024
Jana Pavlenkova	Programmijuht, Narva2024
Ann Mirjam Vaikla	Programmijuht, Narva2024
Julia Savitskaja	Programmijuht, Narva2024
Helen Sildna	Rahvusvaheline koostöö, Narva2024
Eve Alte	Rakvere linn, Programmijuht, Narva2024
Kristel Mänd	Rakvere linn, Kommunikatsioon
Mari Knjazev	Rakvere linn, Programmijuht, Narva2024
Maris Hellrand	Rahvusvaheline kommunikatsioon, Narva2024
Maria Kullamägi	Turundus, Narva2024
Ingrid Kohtla	Kommunikatsioon, Narva2024
Liina Karo	Sotsiaalmeedia, Narva2024
Erli Kasikov	Assistent, Narva2024
Dmitri Vergun	Narva linn, Kultuuriosakond
Viktoria Lutus	Narva linn, Kultuuriosakond
Anton Vylitok	Narva linn, Arenduse ja Õkonoomika Amet
Elina Dubova	Assistent, Narva2024
Anna Markova	Kogukonnajuht, Narva2024
Olga Tapner	Kogukonnajuht, Narva2024
Maria Kapajeva	Kunstnik, programmide “Naiste Hääled” ja “Kreenholm - linn linna sees” kaasautor
Anu-Mall Naarits	Ida-Viru turismiklaster, kaasautor
Kadri Jalonen	Ida-Viru turismiklaster, kaasautor

Eksperdid	Tom Fleming, Toni Attard, Ragnar Siil
Konsultant	Shiftworks OÜ

Kunstinõukogu 2019

Lennart Sundja	Tallinna linna kultuuriosakonna kultuurijuht
Jüri Nikolajev	ERR-i Narva korrespondent
Ülo Krigul	Helilooja
Kadri Laas	Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskuse projektijuht
Karlo Funk	Filmikriitik
Mart Kalm	Eesti Kunstiakadeemia rektor
Irene Käosaar	Eesti Integratsiooni Sihtasutuse juhataja
Siim Raie	Eesti Muinsuskaitseamet juhataja
Mati Lilliallik	Narva Energiajooksu eestvedaja
Teet Kuusmik	Ida-Virumaa Tööstusala Arenduse juhatuse liige
Vladimir Vössotski	Sillamäe Muusikakooli direktor

Raamatu koostamises samuti osalesid	Irina Janovitch, Tatjana Laanvee, Juliana Janno, Nelli Buinitskaja, Vladimir Butuzov, Galina Vologdina, Aleksandr Jefimov, Larissa Olenina. Grigori Malyshkin, Deniss Polubojarov

Eriline tänu	Tarmo Tammiste

Tänu:	Narva2024 Noortevolikogu, vabatahtlikud; Avalikus ideekorjes osalejad

Taotlusraamatu kujundus	AKU
Narva2024 kujundus	Johann 3000
Fotograafia	Tõnu Tunnel, Cloe Jancis (p. 18, 21)
Toimetajad	Andris Feldmanis, Tina Allen Kolessar
Tõlk	Krabu Grupp OÜ

Trükk	Printon

Meie lingid	Narva2024.eu facebook/narva2024 instagram/narva2024 #narvaisnext #narva2024 NARVA IS NEXT

